

ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

« Η γυναικεία επιχειρηματικότητα στις σύγχρονες εργασιακές συνθήκες ενός ασταθούς περιβάλλοντος ».

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ

ΣΚΛΗΚΑ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

ΕΠΟΠΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΔΡ. ΣΑΜΑΝΤΑ ΕΙΡΗΝΗ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2016

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με το παρόν σημείωμα θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου στην Επόπτρια και Καθηγήτριά μου Δρ ΣΑΜΑΝΤΑ ΕΙΡΗΝΗ και στον Καθηγητή – Υπεύθυνο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών της Διεθνούς Διοικητικής των Επιχειρήσεων Δρ ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ για την ευκαιρία που μου έδωσαν να εκπληρώσω ένα όνειρο ζωής.

Μαζί ευχαριστώ κι όλους τους καθηγητές του Προγράμματος που, ως πραγματικοί δάσκαλοι – άνθρωποι, μετέτρεψαν την εκπαιδευτική διαδικασία σε ένα συναρπαστικό ταξίδι στη γνώση.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς και τον αδερφό μου για τη στήριξη και συμπαράσταση που μου πρόσφεραν στις δύσκολες ώρες και ιδιαίτερα για την πολύτιμη βοήθειά τους στα πρακτικά ζητήματα που αφορούσαν τη μοναχοκόρη μου Χρυσούλα.

Χρυσούλα μου σε ευχαριστώ κι εσένα ξεχωριστά για τους μοναδικούς τρόπους με τους οποίους μου έδινες κουράγιο στις στιγμές αγωνίας, ανασφάλειας και πίεσης, καθώς και για την υπομονή σου όλο αυτό το διάστημα που με στερήθηκες.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	σελ.5
SUMMARY.....	σελ.7
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ.9
1.1 Σημαντικότητα του θέματος και διατύπωση του ερευνητικού προβλήματος.σ.9	
1.2 Σκοπός και στόχοι.....σελ.11	
1.2.1 Θεωρητικοί στόχοι.....σελ.12	
1.2.2 Ερευνητικοί στόχοι.....σελ.13	
2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	σελ.15
2.1 Η έννοια της επιχειρηματικότητας.....σελ.15	
2.2 Η έννοια της γυναικείας επιχειρηματικότητας.....σελ.20	
2.2.1 Ορισμός.....σελ.20	
2.2.2 Τύποι γυναικών-επιχειρηματιών.....σελ.22	
2.2.3 Πρόσφατα ερευνητικά ευρήματα για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα στον ελλαδικό χώρο.....σελ.26	
2.2.4 Πρόσφατα ερευνητικά ευρήματα για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα στο διεθνές περιβάλλον.....σελ.35	
2.3 Διαστάσεις της γυναικείας επιχειρηματικότητας.....σελ.44	
2.3.1 Εννοιολογική προσέγγιση των διαστάσεων της γυναικείας επιχειρηματικότητας: Επιλογή από ανάγκη ή από ευκαιρία;.....σελ.44	
2.3.2 Κίνητρα και παράγοντες για την επίδειξη επιχειρηματικής δραστηριότητας.....σελ.47	
2.3.3 Πρόσφατες έρευνες σχετικά με τις διαστάσεις της γυναικείας επιχειρηματικότητας στον ελλαδικό χώρο.....σελ.58	
2.3.4 Πρόσφατες έρευνες σχετικά με τις διαστάσεις της γυναικείας επιχειρηματικότητας στο διεθνές περιβάλλον.....σελ.61	
2.4 Παράγοντες που επηρεάζουν τη γυναικεία επιχειρηματικότητα.....σελ.64	
3. ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	σελ.74
4. ΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΗΓΑΖΟΥΝ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΣΤΟΧΟ.....	σελ.90
5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	σελ.94
5.1 Φιλοσοφία της έρευνας.....σελ.94	
5.2 Ερευνητική προσέγγιση.....σελ.96	
5.3 Τεχνική της έρευνας.....σελ.98	
5.3.1 Είδη έρευνας.....σελ.99	
5.3.2 Μέθοδοι έρευνας.....σελ.100	
5.4 Τεχνικές έρευνας.....σελ.101	
5.4.1 Σχεδιασμός ερευνητικού ερωτηματολογίου.....σελ.101	
5.4.2 Διαδικασία δειγματοληψίας.....σελ.104	
5.4.3 Αξιολόγηση αξιοπιστίας και εγκυρότητας ερωτηματολογίου.....σελ.106	
5.4.4 Τρόπος στατιστικής ανάλυσης.....σελ.107	

6. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΜΕΣΩ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	σελ.109
6.1 Ανάλυση δημογραφικών στοιχείων της έρευνας.....	σελ.109
6.2 Περιγραφική στατιστική ανάλυση.....	σελ.119
6.3 Ανάλυση αξιοπιστίας μέσω Cronbach's Alpha για κάθε ερώτηση.....	σελ.140
6.4 Έλεγχος ερευνητικών υποθέσεων.....	σελ.143
7. ΕΞΑΓΩΓΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ.....	σελ.194
7.1 Συζήτηση και ερμηνεία των ευρημάτων.....	σελ.194
7.2 Managerial Implications.....	σελ.204
7.3 Συστάσεις για μελλοντική έρευνα.....	σελ.211
7.4 Περιορισμοί έρευνας.....	σελ.212
8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	σελ.213
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	σελ.228
A. Ερωτηματολόγιο έρευνας.....	σελ.229
B. ΠΙΝΑΚΕΣ.....	σελ.235
B1. Πίνακας I: Αναλυτική απεικόνιση της οικονομικής δραστηριότητας των γυναικών του δείγματος.....	σελ.235
B2. Λοιποί πίνακες από τον έλεγχο των υποθέσεων.....	σελ.239

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη των παραγόντων που συντελούν στη διαμόρφωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας των Ελληνίδων στο σύγχρονο κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο.

Ειδικότερα η μελέτη εστιάζει στην επιχειρηματικότητα των γυναικών του Νομού Ανατολικής Αττικής όπου, λόγω της μεγάλης οικιστικής του ανάπτυξης κατά τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, απώλεσε σε σημαντικό βαθμό τον αγροτικό χαρακτήρα του.

Σκοπός της μελέτης είναι ο προσδιορισμός των παραγόντων που εμπλέκονται στο κεφάλαιο της γυναικείας επιχειρηματικότητας. Αναλυτικότερα, επιδιώκεται να προσδιορισθούν τα κίνητρα και οι συνθήκες υπό τις οποίες οι γυναίκες της Ανατολικής Αττικής επέλεξαν να ασκήσουν οικονομική δραστηριότητα. Επίσης γίνεται προσπάθεια να προσδιορισθούν οι παράμετροι που κατά την κρίση τους ασκούν καθοριστική επίδραση στην επιτυχία/αποτυχία των επιχειρηματικών τους σχεδίων. Ακόμα επιδιώκεται η ψηλάφηση του βαθμού ικανοποίησης των γυναικών από την επαγγελματική τους επιλογή.

Το θεωρητικό μέρος της εργασίας αφορά στη βιβλιογραφική επισκόπηση της έννοιας της γυναικείας επιχειρηματικότητας καθώς και στην παρουσίαση της διαμόρφωσης του σύγχρονου τοπίου απασχόλησης.

Το ερευνητικό μέρος της εργασίας αφορά 120 γυναίκες επιχειρηματίες του Νομού Ανατολικής Αττικής, οι οποίες επιλέγηκαν με τυχαία δειγματοληψία από τον κατάλογο των εγγεγραμμένων μελών του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Αθηνών, προσπαθώντας συγχρόνως να τηρηθούν τα κριτήρια που χαρακτηρίζουν μια επιχείρηση ως γυναικεία. Το βασικό ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε είναι το ερωτηματολόγιο, το οποίο απαντήθηκε με αυτοσυμπλήρωση. Η στατιστική

επεξεργασία των συλλεχθέντων στοιχείων έγινε με τη χρήση του στατιστικού προγράμματος SPSS 21.00.

Από τα ευρήματα της έρευνας προκύπτει ότι η ύπαρξη γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικών με το χώρο των επιχειρήσεων έχουν θετική σχέση με την επιλογή της ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Θα πρέπει όμως να συνυπάρχουν τουλάχιστον με ένα από τα κίνητρα της ανεξαρτησίας, της αυτοπραγμάτωσης, της αξιοποίησης του επιχειρηματικού πνεύματος ή μιας ευκαιρίας/ιδέας και της υποστήριξης από σημαντικούς άλλους.

Το μορφωτικό επίπεδο επηρεάζει τη διάσταση της επιχειρηματικότητας που αναπτύσσεται (από επιλογή ή ανάγκη). Το υψηλό μορφωτικό επίπεδο συνοδευόμενο από ανάλογα κίνητρα οδηγεί σε συνειδητή επιλογή για ενασχόληση με επιχειρηματική δραστηριότητα. Αντίστοιχα ένα χαμηλό μορφωτικό επίπεδο σε συνδυασμό με την προσπάθεια των γυναικών να αντιμετωπίσουν καταστάσεις που επηρεάζονται από αυτό, οδηγεί στην επιλογή της επιχειρηματικής δραστηριοποίησης από ανάγκη.

Όσον αφορά την επιτυχία/αποτυχία των επιχειρηματικών σχεδίων, η αξιοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων καθώς και η προσπάθεια για ανεξαρτησία στον εργασιακό χώρο έχουν θετική σχέση με αυτή, εφόσον συνοδεύονται και από συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Σχετικά με την ικανοποίηση που αντλούν οι γυναίκες από την επιχειρηματικότητα, αποδεικνύεται ότι η δυνατότητα ενός ευέλικτου ωραρίου εργασίας καθιστά την επιχειρηματικότητα μια συνειδητή επιλογή.

Επίσης η ύπαρξη παιδιών στην οικογένεια φαίνεται ότι δεν ασκεί καμιά επίδραση στο βαθμό ικανοποίησης των γυναικών από τη δράση τους.

Λέξεις κλειδιά: γυναικεία επιχειρηματικότητα, εργασιακές συνθήκες, κίνητρα, παράγοντες, απόφαση, επιτυχία, ικανοποίηση.

SUMMARY

The purpose of this study is to highlight the factors which contribute to the formation of Greek female entrepreneurship in the present socio-economic environment.

Particularly, the study focuses on the female entrepreneurship of the Eastern Attica Prefecture where, because of its great residential growth over the last fifteen years, its agricultural character is significantly lost.

The aim of the study is to identify the factors involved in female entrepreneurship. Specifically, it aims to identify the motives and circumstances under which women of Eastern Attica chose to pursue an economic activity. It also attempts to identify the parameters which, according to them, exercise decisive influence on the success / failure of their business plans. Also, we try to understand the satisfaction these women obtain from their career choice.

The theoretical part of the project contains a literature review of female entrepreneurship and a presentation of the current employment landscape.

The research part of the project is about 120 women entrepreneurs from the Prefecture of Eastern Attica, selected by random sampling from the list of registered members of the Professional Chamber of Athens, while trying to meet the criteria which characterize a company as female. The main research tool used is a questionnaire, answered by themselves. Statistical analysis of the collected data was performed using the statistical program SPSS 21.00.

The findings of the research show that business knowledge and skills have a positive correlation with the choice of business development. However, they should be accompanied with at least one of the motives of independence, self-realization,

entrepreneurial spirit or take advantage of an opportunity / idea and support from significant others.

Educational level affects the entrepreneurial dimension developed (by choice or necessity). High educational level accompanied with appropriate motivates leads to the conscious choice of business. Similarly, low educational level in conjunction with women's efforts to address situations that are affected by this, leads to the choice of business out of necessity.

Regarding the success / failure of business plans, the use of knowledge and skills and the effort for self - independence have a positive correlation with it, when accompanied with specific conditions.

Regarding the satisfaction women derive from entrepreneurship, it is demonstrated that the ability of flexible working hours makes entrepreneurship a conscious choice.

Also the presence of children in the family seems to exercise no influence on women's satisfaction from their activity.

Keywords: female entrepreneurship, working conditions, incentives, factors, decision, success, satisfaction.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Μέχρι το πρόσφατο παρελθόν η απασχόληση της γυναίκας περιοριζόταν στα θέματα που άπτονταν της οικογενειακής σφαίρας και αποτελούσε απλήρωτο εργατικό δυναμικό. Ήταν δηλαδή μέρος της λεγόμενης «ανεπίσημης οικονομίας», αφού οι υπηρεσίες που παρείχε, κύρια η φροντίδα των εξαρτημένων μελών της οικογένειας, οι οικιακές εργασίες και η συμμετοχή της στις γεωργικές εργασίες, ήταν απλήρωτες. Από τα τέλη όμως του 18^{ου} αιώνα και κυρίως μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η ένταξη των γυναικών στην «επίσημη» οικονομία έγινε με γοργούς ρυθμούς. Στη σημερινή εποχή η γυναικεία παρουσία στο λεγόμενο Εργατικό Δυναμικό είναι ιδιαίτερα υψηλή και σε πολλές περιπτώσεις περιλαμβάνει εργαζόμενες υψηλών προδιαγραφών.

Εντούτοις στις μέρες μας παρατηρείται διεθνώς το φαινόμενο οι μεταβολές στο τοπίο της απασχόλησης να προσβάλλουν κυρίως το γυναικείο φύλο όσον αφορά το είδος των θέσεων απασχόλησης που μπορούν να διεκδικήσουν, αλλά και τη γενικότερη ικανότητά τους να βρουν εργασία. Έτσι, ενώ οι γυναίκες υπερτερούν αριθμητικά των αντρών, τα ποσοστά απασχολησιμότητά τους είναι σαφώς μικρότερα.

Όσον αφορά τον Ελλαδικό χώρο, η ανεργία πλήττει σε μεγαλύτερο ποσοστό τις γυναίκες από τους άντρες. Οι περισσότερες απασχολούνται σε θέσεις εργασίας χαμηλής εξειδίκευσης, λαμβάνοντας μικρότερο εισόδημα και έχοντας ελάχιστη πρόσβαση στη λήψη αποφάσεων. Οι εργαζόμενες στον ιδιωτικό τομέα υφίστανται

μισθολογικές διακρίσεις σε σχέση με τους άντρες συναδέλφους τους για παραγόμενο έργο ίσης αξίας ή υποπληρώνονται. Επίσης μεγάλο ποσοστό γυναικών απασχολείται σε προσωρινές θέσεις εργασίας, με μερική απασχόληση ή ακόμα αποτελούν ανασφάλιστο προσωπικό. Εκτός άλλων πλήττονται πιο έντονα από την ανεργία, δεδομένου ότι οι οικογενειακές υποχρεώσεις τις καθιστούν λιγότερο διαθέσιμες προς εργασιακή εκμετάλλευση από τους εργοδότες και συνεπώς λιγότερο ελκυστικές.

Μέσα σε ένα ασταθές περιβάλλον, που χαρακτηρίζεται από την αποδόμηση του Κράτους Πρόνοιας, τη συρρίκνωση του Δημοσίου και την απογοήτευση από το πολιτικό σύστημα, σημαντικό ποσοστό γυναικών αναπτύσσει επιχειρηματική δραστηριότητα και αποτελεί μοχλό της Οικονομίας της χώρας. Δεδομένης της αυξητικής τάσης που παρατηρείται στον αριθμό των ιδρυόμενων επιχειρήσεων όπου ο λήπτης των βασικών αποφάσεων και κύριος οικονομικός μέτοχος ανήκει στο γυναικείο φύλο, αναρωτιέται κανείς υπό την επίδραση ποιών κινήτρων αυτές οι γυναίκες παρακινούνται προς την επίδεξη επιχειρηματικής δραστηριότητας, ποιό είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν το αποτέλεσμα των επιχειρηματικών τους πρωτοβουλιών κι αν όντως μέσα από την επιχειρηματικότητα επιτυγχάνουν τους στόχους και τις προσδοκίες τους κι αντλούν ικανοποίηση.

1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η αποτύπωση του τρόπου με τον οποίο διαμορφώνεται η γυναικεία επιχειρηματικότητα στο σύγχρονο εργασιακό τοπίο που χαρακτηρίζεται από ανατροπή των εργασιακών σχέσεων, επισφάλεια της εργασίας, συρρίκνωση του δημόσιου τομέα, οικονομική κρίση, απολύσεις, ελαστικοποίηση της εργασίας, έλλειψη σταθερότητας και μεταβλητότητα.

Η μελέτη εστιάζει στην ανάπτυξη της γυναικείας επιχειρηματικότητα του Νομού Ανατολικής Αττικής που περιλαμβάνει τους Δήμους Αχαρνών, Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης, Διονύσου, Κρωπίας, Λαυρεωτικής, Μαραθώνος, Μαρκόπουλου Μεσογαίας, Παιανίας, Παλλήνης, Ραφήνας- Πικερμίου, Σαρωνικού, Σπάτων – Αρτέμιδος και Ωρωπού (Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, 2015). Κι αυτό γιατί, λόγω της μεγάλης οικιστικής ανάπτυξης που παρουσίασε η συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή από το έτος 2000 και μετά, απώλεσε σε σημαντικό βαθμό τον αγροτικό χαρακτήρα της και μετατράπηκε σε αστική περιοχή. Προφανές είναι ότι μέρος του πληθυσμού που εγκαταστάθηκε εκεί, ασκεί κάποιου είδους επιχειρηματικής δραστηριότητας της οποίας την ευθύνη έχει γυναίκα.

1.2.1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι θεωρητικοί στόχοι της παρούσας εργασίας είναι οι εξής :

1^{ος} Θεωρητικός Στόχος :

Βιβλιογραφική επισκόπηση της γυναικείας επιχειρηματικότητας, η οποία περιλαμβάνει τα κάτωθι :

- Επισκόπηση της γενικής έννοιας της « επιχειρηματικότητας».
- Επισκόπηση της έννοιας της « γυναικείας επιχειρηματικότητας».
- Ανάλυση των διαστάσεων της γυναικείας επιχειρηματικότητας
- Ανάπτυξη των παραγόντων που επηρεάζουν την ανάπτυξη και διαμόρφωση της γυναικείας επιχειρηματικότητας.

2^{ος} Θεωρητικός Στόχος :

Βιβλιογραφική επισκόπηση του τρόπου με τον οποίο έχει διαμορφωθεί το τοπίο της απασχόλησης στο σύγχρονο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον.

1.2.2. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

1^{ος} Ερευνητικός Στόχος :

Να εξετασθούν οι λόγοι /συνθήκες που συντελούν στην απόφαση των γυναικών να στραφούν στην επαγγελματική επιλογή της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

2^{ος} Ερευνητικός Στόχος :

Να εξετασθούν οι παράμετροι που μπορούν να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά την εξέλιξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας των γυναικών.

3^{ος} Ερευνητικός Στόχος :

Να εξετασθεί αν με την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας ικανοποιούνται οι αρχικοί στόχοι και προσδοκίες των γυναικών ή αισθάνονται εγκλωβισμένες.

Όπως διαφαίνεται και από τους ερευνητικούς στόχους, στα πλαίσια της παρούσας εργασίας γίνεται προσπάθεια να απαντηθούν ερωτήματα μέσα από τα οποία θα αναδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο διαμορφώνεται η επιχειρηματική δραστηριότητα της σύγχρονης γυναίκας στη γεωγραφική περιοχή της Ανατολικής Αττικής.

Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα που γεννάται είναι, για ποιό λόγο οι γυναίκες αυτές προέβησαν σε τούτη την επαγγελματική επιλογή: Αποτελεί η επιχειρηματικότητα την υλοποίηση ενός προσωπικού οράματος ή κατέληξαν σε αυτή μετά από την αποτυχία προηγούμενων προσπαθειών επαγγελματικής αποκατάστασης; Αναρωτιέται ακόμα κανείς, ποιές από τις συνθήκες που κατά τη βιβλιογραφία μπορούν να στρέψουν μια

γυναίκα σε επιχειρηματική δραστηριοποίηση, άσκησαν επίδραση και συντέλεσαν στη συγκεκριμένη επιλογή; Όπως επίσης αν εκτός από την επίδραση εξωγενών παραγόντων, υπάρχουν εσωτερικά κίνητρα που μπορεί να οδήγησαν κάθε γυναίκα στη σχετική απόφαση. Μάλιστα, λαμβάνοντας υπόψη το δύσκολο οικονομικό πλαίσιο στο οποίο οι γυναίκες της Ανατολικής Αττικής επιδιώκουν να επιτύχουν το βέλτιστο αποτέλεσμα της επιχειρηματικής τους πρωτοβουλίας, γεννάται ακόμα το ερώτημα αν η επίδειξη της επιχειρηματικότητας είναι μια αυθόρμητη προσωπική επιλογή ή μια επιλογή από ανάγκη.

Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το αποτέλεσμα οποιασδήποτε πρωτοβουλίας επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, το ερευνητικό ερώτημα που γεννάται είναι ποιές από τις παραμέτρους που έχουν καταγραφεί στη βιβλιογραφία ως θετικές ή αρνητικές για την ανάπτυξη και εξέλιξη μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας και σε ποιο βαθμό επηρέασαν κατά την άποψη των γυναικών επιχειρηματιών της Ανατολικής Αττικής την πορεία της οικονομικής τους δραστηριότητας.

Τα τελευταία ερευνητικά ερωτήματα αφορούν τη διερεύνηση του βαθμού ικανοποίησης που αντλούν οι γυναίκες της υπό εξέταση περιοχής από την απόφασή τους να επιδείξουν επιχειρηματική δραστηριότητα. Μέσω της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας που ανέπτυξαν, κατόρθωσαν τελικά να επιτύχουν τους αρχικούς στόχους τους και σε ποιό βαθμό; Κατά πόσο ανταποκρίνεται η επιχειρηματική ιδιότητα στις προσδοκίες που είχαν εισερχόμενες στο χώρο του επιχειρείν; Τα οφέλη και τα τυχόν πλεονεκτήματα που εισπράττουν είναι τέτοια που να θεωρούν ότι αποζημιώνονται για το ρίσκο της επαγγελματικής τους επιλογής; Είναι η επίδειξη επιχειρηματικής δραστηριότητας μια επιλογή που δεν μετάνιωσαν και που θα υποστήριζαν ξανά αν υπήρχε η δυνατότητα να γυρίσουν το χρόνο πίσω; Θα την επέλεγαν πάλι αν είχαν περισσότερες εναλλακτικές απασχόλησης ή αισθάνονται ότι είναι μια ατυχής, αν όχι λανθασμένη επιλογή, που όχι μόνο δεν ανταποκρίθηκε στους αρχικούς στόχους και στις προσδοκίες τους, αλλά τελικά τις εγκλώβισε σε αδιέξοδες καταστάσεις;

2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις περιγράφει την επιχειρηματικότητα ως μια δυναμική διαδικασία κατά την οποία το άτομο εντοπίζει οικονομικές ευκαιρίες στο περιβάλλον του τις οποίες εκμεταλλεύεται μέσα από αγαθά και υπηρεσίες που αναπτύσσει, παράγει και πουλά. Το άτομο αυτό πρέπει να διέπεται από στοιχεία όπως αυτά της αυτοπεποίθησης, το αίσθημα της ατομικής δέσμευσης και την ικανότητα ανάληψης ρίσκου (The European Observatory for SMEs, 2000).

Για τους Hisrich & Peters επιχειρηματικότητα είναι η διαδικασία κατά την οποία ένα ή περισσότερα άτομα, αναλαμβάνοντας το σχετικό ψυχολογικό, οικονομικό και κοινωνικό ρίσκο, προσπαθούν και αφιερώνουν χρόνο για τη δημιουργία κάτι νέου που εμπεριέχει αξία. Μέσα από αυτή τη διαδικασία το άτομο προσδοκά να αποκτήσει οικονομικά οφέλη, προσωπική ικανοποίηση και ανεξαρτησία (Folladi & Kayhani, 2003).

Παρόμοια στην «Πράσινη Βίβλο για την Επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη», η έννοια της επιχειρηματικότητας εξετάζεται στο πλαίσιο της επιχείρησης και θεωρείται πρωτίστως νοοτροπία. Σύμφωνα με αυτή, επιχειρηματικότητα είναι η δραστηριοποίηση και η ικανότητα που έχει ένα άτομο, μόνο του ή ως μέλος ενός Οργανισμού, να αναγνωρίζει και να εκμεταλλεύεται τις ευκαιρίες του περιβάλλοντος προκειμένου να επιτύχει οικονομικά οφέλη ή προστιθέμενη αξία. Το άτομο όντας καινοτόμο και δημιουργικό μπορεί να εισέρθει στην υπάρχουσα αγορά, να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητά του, να επιφέρει αλλαγές στην αγορά, ακόμα και να

συντελέσει στη διαμόρφωση νέας. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία μιας επιχειρηματικής ιδέας είναι η ύπαρξη χρηστής διοίκησης και η ικανότητα της επιχείρησης να προσαρμόζεται στα νέα δεδομένα, ώστε να υπάρξει η μέγιστη δυνατή ανάπτυξη σε όλες τις φάσεις του κύκλου ζωής της. Ως εκ τούτου επιχειρηματικότητα δεν είναι απλά η καθημερινή διαχείριση των θεμάτων μιας επιχείρησης, αλλά σχετίζεται με τη στρατηγική και τους στόχους της (επιχείρησης) (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2003).

Στη σύγχρονη Οικονομική Θεωρία η επιχειρηματικότητα αποτελεί τον τέταρτο συντελεστή παραγωγής μετά την εργασία, το έδαφος και το κεφάλαιο.

Με την οπτική της οικονομικής δραστηριότητας το Παγκόσμιο Παρατηρητήριο για την Επιχειρηματικότητα (Global Entrepreneurship Monitor / GEM) προσδιορίζει την έννοια της επιχειρηματικότητας ως «Η κάθε προσπάθεια για δημιουργία νέας επιχείρησης ή νέας δραστηριότητας, όπως το ελεύθερο επάγγελμα, η δημιουργία ενός νέου επιχειρηματικού Οργανισμού ή η επέκταση ήδη υπάρχουσας επιχείρησης, που γίνεται από έναν ιδιώτη, από ομάδες ιδιωτών ή από επιχειρήσεις που ήδη λειτουργούν (Μανασάκης,Κ., 2013).

Άμεσα συνδεδεμένη με την έννοια της επιχειρηματικότητας είναι η έννοια του «επιχειρηματία».

Από την επισκόπηση της βιβλιογραφίας διαπιστώνεται ότι έχουν γίνει διαχρονικά αρκετές προσπάθειες προσδιορισμού του περιεχομένου της έννοιας του επιχειρηματία, οι οποίες ουσιαστικά διαφοροποιούνται όσον αφορά το βαθμό του κινδύνου και του ρίσκου που θεωρούν ότι αναλαμβάνει το άτομο.

Από τους σύγχρονους θεωρητικούς ο Schumpeter αναφέρει ότι ο επιχειρηματίας εισάγει καινοτομίες, αξιοποιεί την επιστήμη και την τεχνολογία για να πραγματοποιήσει τους στόχους παραγωγής και για να έχει κερδοφορία. Είναι ο άνθρωπος που ανατρέπει την ισορροπία της αγοράς και την οδηγεί κατά αυτό τον τρόπο σε ανάπτυξη (Βλάχος, χχ).

Για τον Kirzner επιχειρηματίας είναι αυτός που με όπλα του τις εξειδικευμένες γνώσεις και την πληροφόρηση για τα τεκταινόμενα στην αγορά, προσπαθεί να εντοπίσει και να εκμεταλλευτεί ευκαιρίες που παρουσιάζονται λόγω των ανισοροπιών της οικονομίας (Lall & Sahai, 2008).

Ο David McClland τον περιγράφει ως ένα δραστήριο άτομο που αναλαμβάνει μέτριο κίνδυνο, ενώ ο Drucker εστιάζοντας στις ευκαιρίες τοποθετείται ότι ο επιχειρηματίας ενδιαφέρεται για τη μεγιστοποίηση των ευκαιριών.

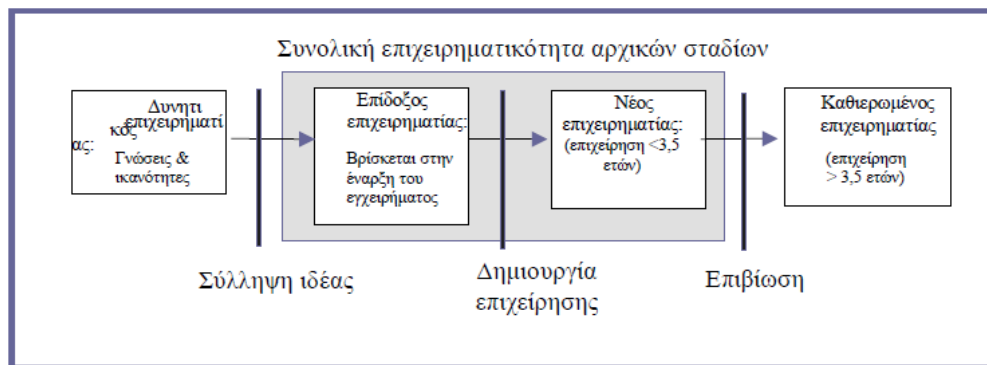
Για τον Shapero ο επιχειρηματίας είναι άτομο με πρωτοβουλία, που οργανώνει κοινωνικούς και οικονομικούς μηχανισμούς, δεχόμενος την πιθανότητα μιας αποτυχίας.

Ο Casson σε μια συνθετική θεώρηση των παραπάνω ορισμών, προσδιορίζει ότι «επιχειρηματίας είναι αυτός που συλλαμβάνει την πρώτη ιδέα για καινοτομίες, για αξιοποίηση των υπάρχουσών ευκαιριών κέρδους και παίρνει τις κρίσιμες αποφάσεις που αφορούν στο συνδυασμό και συντονισμό των άλλων παραγωγικών συντελεστών». Από τον ορισμό αυτό διαφαίνεται ότι ο επιχειρηματίας είναι ενεργητικός και δεν περιορίζει τη δράση του στην ίδρυση μιας επιχείρησης, αφού εμπλέκεται δυναμικά στις διάφορες φάσεις της αναπτυξιακής της πορείας (Βλάχος, χχ).

Σύμφωνα με το GEM, η επιχειρηματικότητα αποτελεί διαδικασία που ξεκινά αρκετά προτού γίνει μια επιχείρηση λειτουργική (Διάγραμμα 1).

Διάγραμμα 1

Η επιχειρηματικότητα στο πλαίσιο του GEM

Πηγή: IOBE,2014.

Το πρώτο στάδιο της επιχειρηματικότητας περιλαμβάνει το «δυναμικό» επιχειρηματία, δηλαδή το άτομο εργάσιμης ηλικίας (18-64 ετών) το οποίο ενδιαφέρεται να ξεκινήσει μια επιχειρηματική δραστηριότητα και προετοιμάζεται ανάλογα για το σκοπό. Είναι ουσιαστικά το στάδιο της σύλληψης της επιχειρηματικής ιδέας και της ενεργοποίησης του ατόμου προς την κατεύθυνση της δέσμευσης πόρων και της διαμόρφωσης του υπόβαθρου για την επένδυση.

Στο επόμενο στάδιο του «επίδοξου» επιχειρηματία το άτομο (κατά το τελευταίο δωδεκάμηνο που προηγείται της έρευνας GEM) έχει ενεργοποιηθεί και προχωρήσει στις ενέργειες που προηγούνται της έναρξης της οικονομικής δραστηριότητας, όπως συγκέντρωση του απαραίτητου κεφαλαίου, αναζήτηση του χώρου εγκατάστασης της επιχείρησης και του κατάλληλου εξοπλισμού, σύνταξη επιχειρηματικού σχεδίου. Στην κατηγορία του επίδοξου επιχειρηματία εντάσσεται και το άτομο που έχει πληρώσει μισθούς ή του οποίου η οικονομική δραστηριότητα έχει κάνει κύκλο εργασιών για διάστημα που δεν υπερβαίνει τους τελευταίους τρεις μήνες.

Όταν οι εργασίες και η πληρωμή των μισθών έχουν λάβει χώρα για διάστημα τουλάχιστον τριών μηνών χωρίς να υπερβαίνονται οι 42 μήνες, τότε το άτομο χαρακτηρίζεται ως «νέος» επιχειρηματίας.

Η φάση της έναρξης του επιχειρηματικού εγχειρήματος και της λειτουργίας του για διάστημα το μέγιστο 42 μηνες, αποτελούν τη λεγόμενη **συνολική επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων**, όπου ουσιαστικά συντελείται η δημιουργία της επιχείρησης.

Για το GEM ο δείκτης της επιχειρηματικής δραστηριότητας αρχικού σταδίου (TEA= Total Early-Stage Entrepreneurial Activity) αποτελεί τον πιο βασικό δείκτη της επιχειρηματικής δραστηριότητας μιας χώρας, διότι αποκαλύπτει την έκταση του δυναμισμού που διέπει γενικότερα την εθνική επιχειρηματικότητα. Η παρουσία επίδοξων επιχειρηματιών, ακόμα και στην περίπτωση που δεν ευοδωθούν οι προσπάθειές τους, ασκεί πίεση στις υπάρχουσες επιχειρήσεις και αναγκάζονται (οι επιχειρήσεις) σε συνεχή κινητοποίηση. Επιπρόσθετα, αποτελούν το πρώτο στάδιο της επιχειρηματικής δραστηριότητας, χωρίς το οποίο δεν υπάρχει προοπτική οικονομικής ανάπτυξης στη χώρα. Ο επίδοξος και ο νέος επιχειρηματίας είναι είτε ο αποκλειστικός ιδιοκτήτης είτε συντάιρος της επιχείρησης.

Όταν πλέον η επιχείρηση πραγματοποιεί αμοιβές ή οποιεσδήποτε άλλες πληρωμές στον ιδιοκτήτη του για διάστημα μεγαλύτερο των 42 μηνών, τότε η οικονομική δραστηριότητα θεωρείται βιώσιμη, οπότε γίνεται λόγος για τον «καθιερωμένο» επιχειρηματία και για **καθιερωμένη επιχειρηματικότητα**. Υψηλά ποσοστά καθιερωμένης επιχειρηματικότητας αποκαλύπτουν την ύπαρξη θετικών συνθηκών για την επιχειρηματική επιβίωση σε μια χώρα. Όταν αυτά συνοδεύονται από αντίστοιχα υψηλά ποσοστά επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων, τότε η συνολική επιχειρηματικότητα διέπεται όμοια από υψηλό δυναμισμό.

2.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

2.2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ

Από την επισκόπηση της βιβλιογραφίας προκύπτει ότι μέχρι στιγμής δεν έχει διατυπωθεί ένας κοινά αποδεκτός ορισμός της έννοιας της γυναίκας – επιχειρηματία.

Οι Giovanelli et al (2003) αποδίδουν το χαρακτηρισμό «επιχειρηματίας» στην ιδρύτρια μιας επιχείρησης, στη γυναίκα που διευθύνει μια οικογενειακή ή συνεταιριστική επιχείρηση, καθώς και στη μέτοχο μιας δημόσιας επιχείρησης όπου ασκεί τη διοίκηση.

Κατά την Sheikh (2003) γυναίκα - επιχειρηματίας είναι η ιδρύτρια μιας επιχείρησης, η οποία διατηρεί το πλειοψηφικό μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης και συμμετέχει ενεργά στη διοίκησή της, στη λήψη αποφάσεων και στην ανάληψη ρίσκου.

Για τους Welter, Smallbone & Isakova (2006) ο όρος αναφέρεται στην αυτοαπασχολούμενη ιδιοκτήτρια ή στη συνιδιοκτήτρια μιας μικρής επιχείρησης.

Άλλού η γυναίκα - επιχειρηματίας προσδιορίζεται ως η γυναίκα που κατέχει εξ ολοκλήρου ή κατά πλειοψηφία την ιδιοκτησία μιας επιχείρησης, την οποία και διοικεί.

Σύμφωνα με τον Οργανισμό για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ) ως «γυναικεία» χαρακτηρίζεται η επιχείρηση που πληρεί τις εξής προϋποθέσεις (ΕΣΕΕ,χχ) :

A. Η γυναικεία συμμετοχή στο κεφάλαιο της επιχείρησης είναι τουλάχιστον σε ποσοστό 51% .

B. Η λήψη των ενεργειών στρατηγικής σκοπιμότητας που αναφέρονται στην ανάπτυξη της επιχείρησης γίνεται από την /τις ιδιοκτήτρια/-ες.

Η ταυτόχρονη ικανοποίηση των παραπάνω προϋποθέσεων είναι αναγκαία για την ρεαλιστική καταγραφή της γυναικείας επιχειρηματικότητας, αφού σε ένα μεγάλο ποσοστό των επιχειρήσεων ο συνιδιοκτήτης είναι άντρας ή πρόκειται για οικογενειακές επιχειρήσεις. Στην τελευταία περίπτωση συχνά απαντάται το φαινόμενο η έναρξη της οικονομικής δραστηριότητας να γίνεται στο όνομα της γυναίκας, κυρίως για φορολογικούς λόγους ή για την έγκριση επιδοτήσεων, ενώ η διεύθυνση της επιχείρησης και η λήψη των στρατηγικών αποφάσεων ασκούνται εκ τοις πράγμασι από τα άρρενα μέλη (συνήθως σύζυγο ή πατέρα). Γεγονός που σημαίνει ότι οι γυναίκες αυτές αποτελούν στην πραγματικότητα απλό εργατικό δυναμικό της επιχείρησης .

Όσον αφορά την αποτίμηση των γυναικών επιχειρηματιών σε εθνικό επίπεδο, αυτή μπορεί να λάβει χώρα δίνοντας έμφαση είτε στην επιχείρηση είτε στην ίδια την επιχειρηματία.

Ως πλέον δόκιμη μέθοδος καταγραφής των επιχειρήσεων θεωρείται αυτή που γίνεται με γνώμονα το φύλο του κατόχου τους, δηλαδή ανάλογα με το αν ανήκουν σε άντρα ή γυναίκα. Η Γιδαράκου αναφέρει ότι σύμφωνα με τη Σκορδίλη (2005) η επιχείρηση χαρακτηρίζεται γυναικείας ιδιοκτησίας όταν η γυναίκα κατέχει την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης και λαμβάνει όλες τις αποφάσεις στρατηγικής

σκοπιμότητας για την ανάπτυξη της επιχείρησης. Ωστόσο η διάθεση στατιστικών στοιχείων επιχειρήσεων με βάση το φύλο του ιδιοκτήτη υπάρχει σε ελάχιστες χώρες.

Οι διεθνείς Οργανισμοί όπως ο ΟΟΣΑ, η ΕΕ και ο ΟΗΕ, προκειμένου να διενεργηθούν διακρατικές συγκρίσεις όσον αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς των επιχειρήσεων, χρησιμοποιούν τη μέθοδο που εστιάζει στην επιχειρηματία. Συνήθης πηγή τους είναι οι έρευνες Εργατικού Δυναμικού. Ως εκ τούτου έχει καθιερωθεί η χρήση των εννοιών «εργοδότης ή αυτοαπασχολούμενος» προσδίδοντας κατά αυτό τον τρόπο μια πιο ευρεία διάσταση στην έννοια του επιχειρηματία από αυτή του κατόχου μιας επιχείρησης.

2.2.2 ΤΥΠΟΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ- ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ

Σύμφωνα με πολλούς ερευνητές η απλή διάκριση των γυναικείων επιχειρήσεων σε «παραδοσιακές» και «σύγχρονες» δεν αντικατοπτρίζει την πραγματική εικόνα της γυναικείας επιχειρηματικότητας, αλλά απαιτείται η συστηματικότερη μελέτη τους με βάση κριτήρια όπως τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, την πρότερη εμπειρία και τα κίνητρα για επίδειξη επιχειρηματικότητας.

Οι Goffee & Scase (1985) με κριτήριο την προσκόλληση σε επιχειρηματικά ιδεώδη και την αποδοχή των παραδοσιακών ρόλων των φύλων, διακρίνουν τους παρακάτω τύπους γυναικών επιχειρηματιών :

- *Συμβατικός τύπος*: Περιλαμβάνει γυναίκες με επιχειρηματικά ιδανικά, που όμως έχουν συμβιβαστεί με τις παραδοσιακές αντιλήψεις για το ρόλο των δυο φύλων. Ως εκ τούτου η επίδειξη επιχειρηματικής δραστηριότητας περιορίζεται σε παραδοσιακά «γυναικείους» τομείς και το κίνητρο είναι οικονομικό.
- *Ριζοσπαστικός τύπος*: Οι γυναίκες αυτές δεν ασπάζονται τους παραδοσιακούς ρόλους των φύλων και συχνά αποτελούν μέλη φεμινιστικών κινημάτων. Δεν διέπονται από ισχυρά επιχειρηματικά ιδανικά, καθότι για αυτές η επιχείρηση αποτελεί μέσο βελτίωσης της κοινωνικής τους θέσης.

- *Πρωτοπόρες γυναίκες επιχειρηματίες:* Περιλαμβάνει γυναίκες με ισχυρά επιχειρηματικά ιδεώδη, για τις οποίες η επιχειρηματικότητα εκπληρώνει πρωτίστως την ανάγκη για προσωπική επιτυχία. Ευνόητο είναι ότι απορρίπτουν τις παραδοσιακές αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων .
- *Οικιακός τύπος:* Πρόκειται για επιχειρηματίες με περιορισμένο ενδιαφέρον για τα επιχειρηματικά ιδανικά, που δραστηριοποιούνται σε παραδοσιακά «γυναικεία» αντικείμενα, μέσα από τα οποία επιδιώκουν την προσωπική έκφραση και ικανοποίηση.

Ακολούθως οι Cannon et al. (1988) με κριτήριο τα ατομικά χαρακτηριστικά των γυναικών - επιχειρηματιών όπως είναι η ηλικία, το εκπαιδευτικό επίπεδο και η οικογενειακή κατάσταση, διακρίνουν τους ακόλουθους τύπους :

- *Περιπλανώμενες γυναίκες επιχειρηματίες:* Ο όρος αναφέρεται στις νέες γυναίκες για τις οποίες η επιχειρηματικότητα αποτελεί τη διέξοδο από την ανεργία.
- *Νέες επιτυχημένες γυναίκες επιχειρηματίες:* Περιλαμβάνει εμπνευσμένες γυναίκες, με σχετική εκπαίδευση και εμπειρία .
- *Επιτυχημένες γυναίκες επιχειρηματίες:* Πρόκειται για γυναίκες με μέτριο μορφωτικό επίπεδο και με σχετική εμπειρία.
- *Οι γυναίκες επιχειρηματίες επιστροφής:* Περιλαμβάνει τις γυναίκες που επιστρέφουν στην αγορά εργασίας μετά από κάποιο διάστημα αποχής. Η επίδειξη επιχειρηματικής δραστηριότητας για αυτές αποτελεί μια λύση στο ζήτημα της επαγγελματικής αποκατάστασης. Η δε εργασιακή ενασχόλησή τους είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες της οικογένειας.

- *Παραδοσιακές γυναίκες επιχειρηματίες*: Περιλαμβάνει τις γυναίκες άνω των 45 ετών που πάντα εργαζόνταν σε οικογενειακή επιχείρηση.

Η Ionescu (1999) με κριτήρια το βαθμό ανεξαρτησίας, το κίνητρο για την επίδειξη επιχειρηματικότητας και το μέγεθος της επιχείρησης, διακρίνει τις γυναίκες επιχειρηματίες στις εξής κατηγορίες :

- *Παρακινούμενες επιχειρηματίες (motivated business women)*: Πρόκειται για γυναίκες υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου, με διαμορφωμένη επιχειρηματική ιδέα, οι οποίες ικανοποιούν μέσω της επιχειρηματικής δραστηριότητας την ανάγκη για αυτοεκπλήρωση.
- *Συν-επιχειρηματίες (Co-entrepreneurs)* : Ο όρος αναφέρεται στις γυναίκες-μέλη οικογενειακών επιχειρήσεων, όπου τυπικά για τους προαναφερόμενους λόγους εμφανίζονται ως ιδιοκτήτριες των επιχειρήσεων.
- *Μια δουλειά-μια επιχειρηματίας (One job-one entrepreneur)*: Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει γυναίκες για τις οποίες η αυτοαπασχόληση αποτελεί τη λύση στο πρόβλημα της ανεργίας και οι οποίες δραστηριοποιούνται σε τομείς που δεν απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις. Συνήθως είναι χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου, δεν διαθέτουν ιδιαίτερη εργασιακή εμπειρία και δραστηριοποιούνται στο χώρο της ένδυσης και της ομορφιάς.

Αντίστοιχα η Gagnon με κριτήριο τα κίνητρα, τις προτεραιότητες της γυναίκας, αλλά και την προσωπική και επιχειρηματική της πορεία, διακρίνει τους ακόλουθους τύπους γυναικών επιχειρηματιών (Linstead & Brewis, 2004) :

- *Etabile'* : Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τις γυναίκες επιχειρηματίες των οποίων η συμπεριφορά και τα χαρακτηριστικά προσομοιάζουν με αυτά των

αντρών επιχειρηματιών. Δηλαδή πρόκειται για γυναίκες με υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, οι οποίες επιδιώκουν μέσα από την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας να επιτύχουν μεγάλη οικονομική ευμάρεια και μια αντίστοιχα λαμπρή καριέρα. Είναι έμπειρες, αναλαμβάνουν ρίσκο και διαχειρίζονται με επιτυχία το χρόνο τους. Δραστηριοποιούνται στους κλάδους του εμπορίου και της παροχής υπηρεσιών και απασχολούν προσωπικό.

- *Διαδικές γυναίκες επιχειρηματίες* : Πρόκειται για τις γυναίκες που δίνουν βαρύτητα τόσο στις επαγγελματικές όσο και στις οικογενειακές υποχρεώσεις, τις οποίες και προσπαθούν να συνδυάσουν. Αν και συνήθως χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, εξασφαλίζουν αρκετά υψηλά οικονομικά οφέλη, καθότι μέσω της αυτοαπασχόλησης επιδιώκουν την προσωπική τους έκφραση και την απόκτηση εισοδήματος. Η δραστηριοποίησή τους γίνεται σε παραδοσιακά «γυναικείους» τομείς (π.χ κομμωτήρια).
- *«Νοικοκυρές»* : Ο όρος αναφέρεται στις γυναίκες οι οποίες δεν αφοσιώνονται στην επιχειρηματική δραστηριότητα, διότι προτεραιότητά τους είναι η οικογένεια. Ως εκ τούτου ο χρόνος που αφιερώνουν στην επιχείρηση ισοδυναμεί με το «περίσσευμα» του ελεύθερου χρόνου που τους απομένει μετά την περαίωση των οικογενειακών υποχρεώσεων.

2.2.3 ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

Η έρευνα του Παγκοσμίου Παρατηρητηρίου για την Επιχειρηματικότητα (GEM) σε 85 χώρες για τη διαμόρφωση της επιχειρηματικότητας κατά την περίοδο 2013-2014 περιλαμβάνει την πιο πρόσφατη εξειδικευμένη έρευνα για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα στις υπό εξέταση χώρες συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας.

Από τη μελέτη του τρόπου διαμόρφωσης της επιχειρηματικότητας **αρχικών σταδίων** των δυο φύλων στις χώρες καινοτομίας της έρευνας, φαίνεται ότι η επίδειξη νέας; επιχειρηματικότητας από πλευράς των γυναικών στον ελλαδικό χώρο είναι σημαντικά μικρότερη της αντίστοιχης αντρικής. Η αναλογία αντρών-γυναικών που έχουν εμπλακεί σε επιχειρηματική δραστηριότητα αρχικού σταδίου είναι περίπου 5:3 (Διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2: Ποσοστά συνολικής επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων στις χώρες καινοτομίας για τα δυο φύλα

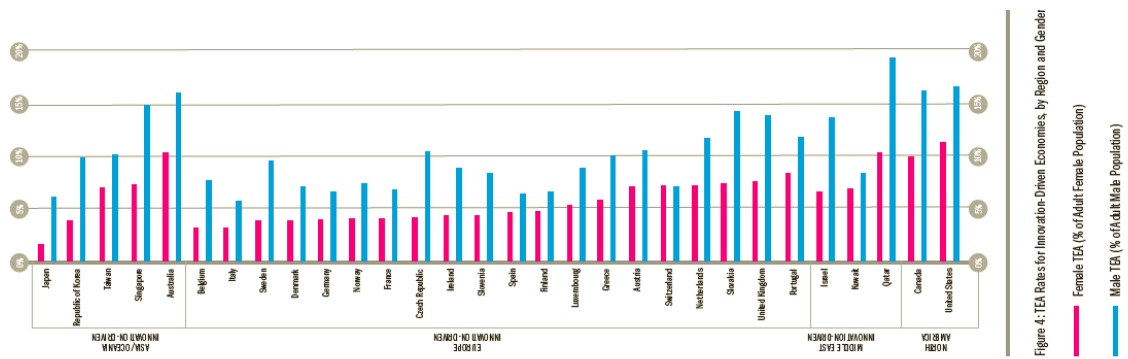

Figure 4: TFA Rates for Innovative Economies, by Region and Gender

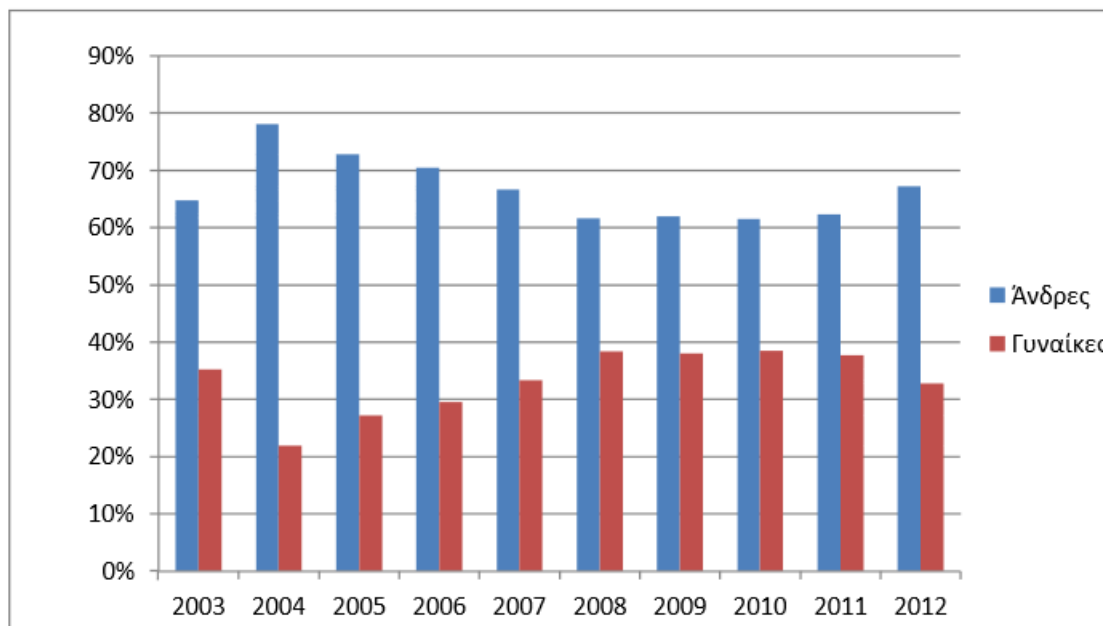
Πηγή : GEM, Women’s Report 2015

Σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες καινοτομίας διαπιστώνεται ότι η επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων των Ελληνίδων κινείται σε μέτρια επίπεδα συγκριτικά με αυτή που επιδεικνύουν οι γυναίκες των υπόλοιπων ευρωπαϊκές χωρών. Υστερεί σημαντικά σε σχέση με τις χώρες της Βορείου Αμερικής, είναι παραπλήσια των κρατών της Μέσης Ανατολής (με την εξαίρεση του Κατάρ που διαμορφώνεται σε πολύ υψηλότερα επίπεδα) και κινείται στα μέτρια επίπεδα των οικονομιών της Ασίας / Ωκεανίας.

Από τη μελέτη της διαχρονικής εξέλιξης της επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων για τα δυο φύλα, διαπιστώνεται ότι η απόφαση της έναρξης οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα ήταν ανέκαθεν αντρική επιλογή (Διάγραμμα 3).

Διάγραμμα 3 :

Διαχρονική εξέλιξη ποσοστιαίας κατανομής επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων κατά φύλο

Πηγή: IOBE, επεξεργασία στοιχείων GEM

Πηγή : IOBE, 2014

Από τον τρόπο που κατανέμεται η επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων στα δυο φύλα κατά την περίοδο 2003-2012, διαπιστώνει κανείς ότι τα φύλα εμφανίζουν αντίθετες τάσεις. Όταν το ποσοστό των αντρών που αποφασίζουν να ξεκινήσουν επιχειρηματική δραστηριότητα αυξάνεται, παρατηρείται κάμψη του αντίστοιχου ποσοστού των γυναικών και το αντίθετο. Η επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων των γυναικών για την εξεταζόμενη περίοδο, μετά από μια σημαντική πτώση τα έτη 2003-2004, στο διάστημα 2004-2008 παρουσίασε σταθερά ανοδική πορεία σημειώνοντας τάσεις σύγκλισης του χάσματος με το αντίθετο φύλο, ενδεχομένως λόγω της αύξησης των δράσεων στήριξης της γυναικείας επιχειρηματικότητας μέσω εθνικών και συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων (IOBE,2014). Μετά από μια διετία σταθεροποίησης της επιχειρηματικής συμπεριφοράς των γυναικών, παρατηρείται ότι από το 2010 και μετά η επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων των Ελληνίδων φθίνει.

Όσον αφορά τα ποσοστά εμπλοκής των Ελληνίδων στην **καθιερωμένη** επιχειρηματικότητα, είναι σχετικά υψηλότερα από τα αντίστοιχα της επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων. Οι Ελληνίδες κατέχουν τη δεύτερη

υψηλότερη θέση (μετά την Ελβετία) μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών καινοτομίας όσον αφορά την πληθυσμιακή αναλογία τους που έχει αναπτύξει καθιερωμένη επιχειρηματικότητα. Κινούνται σε υψηλότερα επίπεδα από τις χώρες της Μέσης Ανατολής, υψηλότερα από το μέσο όρο των οικονομιών της Ασίας και της Ωκεανίας και σε παρόμοια επίπεδα με τον Καναδά από τις χώρες της Βορείου Αμερικής. Συγκριτικά με την καθιερωμένη επιχειρηματικότητα του αντίθετου φύλου, οι Έλληνες εμπλέκονται σε καθιερωμένες επιχειρήσεις σε υπερδιπλάσια ποσοστά των γυναικών της χώρας. Γεγονός που σημαίνει ότι οι βιώσιμες επιχειρήσεις της Ελλάδας είναι στη συντριπτική τους πλειοψηφία αντρικής ιδιοκτησίας (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4: Ποσοστά καθιερωμένης επιχειρηματικότητας στις χώρες καινοτομίας για τα δυο φύλα

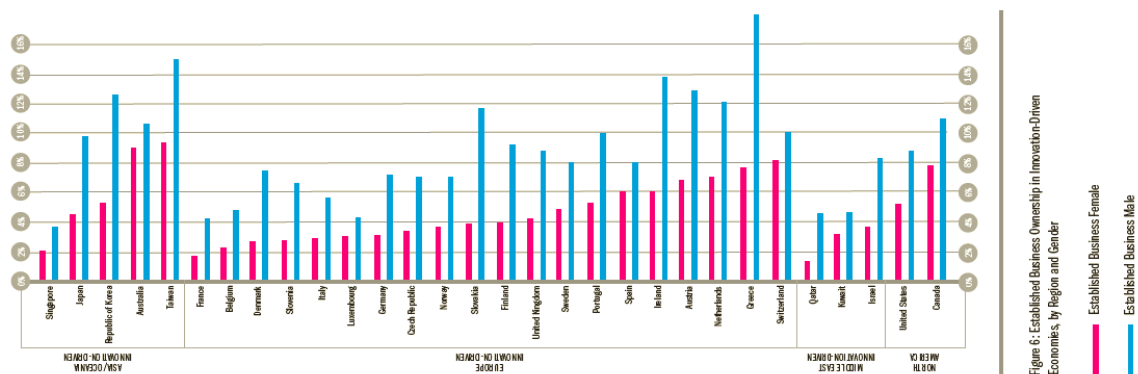

Figure 6: Established Business Ownership in Innovation-Driven Economies, by Region and Gender

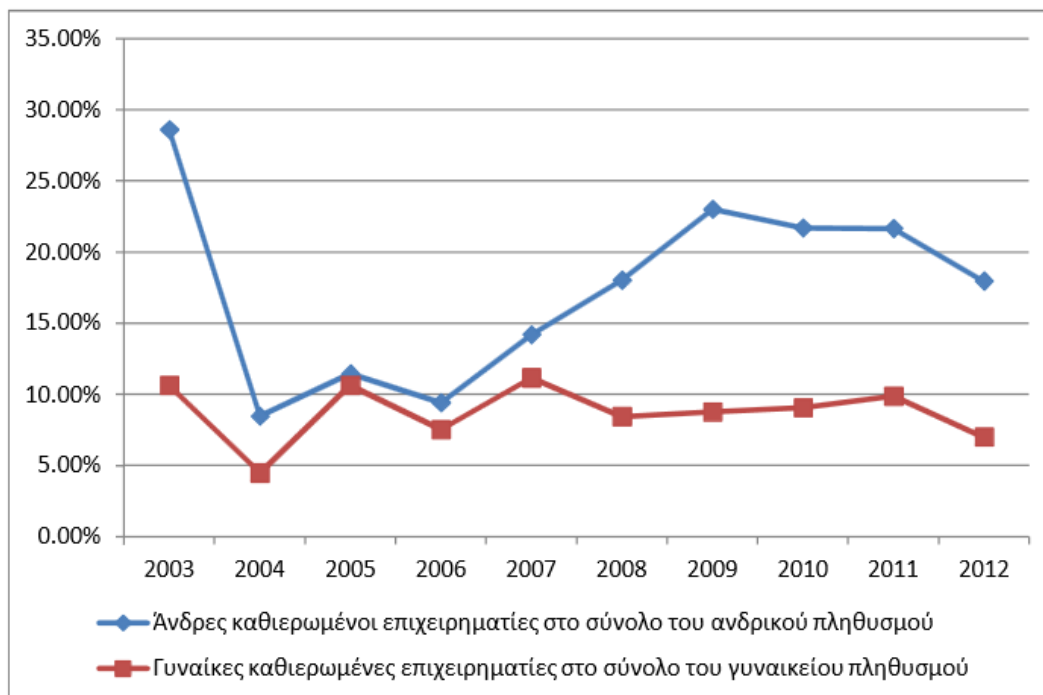
Established Business Female
Established Business Male

Πηγή : GEM, Women’s Report 2015

Από τη μελέτη της διαμόρφωσης της καθιερωμένης επιχειρηματικότητας των δυο φύλων κατά την περίοδο 2003-2012, παρατηρεί κανείς ότι οι άντρες το 2003 κινούνταν σε σχεδόν τριπλάσια ποσοστά από τις γυναίκες. Έκτοτε και μέχρι το 2007 τα δυο φύλα εκδήλωσαν παρόμοια συμπεριφορά και έντονες τάσεις σύγκλισης του μεταξύ τους χάσματος, που σύμφωνα με τον IOBE (2007) οφείλεται στο φαινόμενο της ελληνικής κοινωνίας οι επιχειρήσεις να ιδρύονται κατά κανόνα από άντρες και μετά την επιτυχή λειτουργία τους να παραχωρούνται σε γυναίκες. Με το πέρασμα, όμως, στην οικονομική κρίση και πιο συγκεκριμένα κατά το διάστημα 2007-2009 σημειώθηκε μεγάλη απόκλιση των ποσοστών, με τους άντρες να εμφανίζουν έντονες αυξητικές τάσεις και τις γυναίκες μικρή πτώση. Την επόμενη διετία παρατηρήθηκε ελαφρά σύγκλιση του χάσματος των φύλων, τα οποία (φύλα) ακολουθούν παράλληλη πορεία έκτοτε. Η εικόνα αυτή αποτελεί αντανάκλαση της νέας πραγματικότητας στον επιχειρηματικό χώρο, όπου πλέον οι άντρες ιδρυτές επιχειρήσεων δεν παραχωρούν με την ίδια ευκολία τη λειτουργία της επιχείρησής τους σε κάποια γυναίκα, όπως γινόταν στο πρόσφατο παρελθόν (Διάγραμμα 5).

Διάγραμμα 5 :

Διαχρονική εξέλιξη καθιερωμένης επιχειρηματικότητας ανά φύλο

Πηγή: IOBE, επεξεργασία στοιχείων GEM

Πηγή : IOBE, 2014

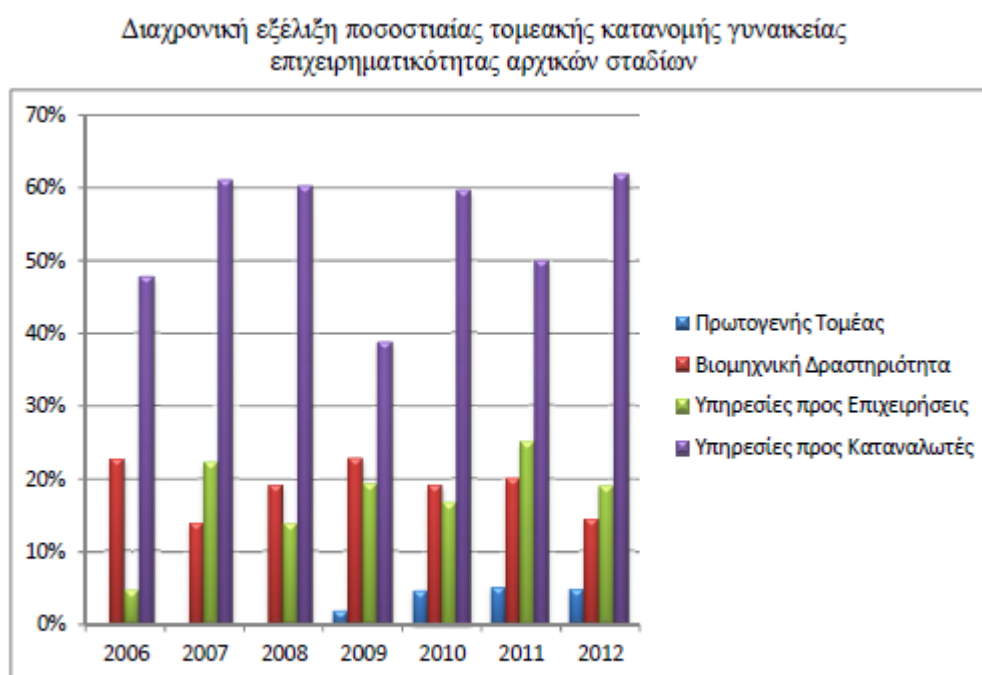
Από τη σύγκριση των ποσοστών συμμετοχής των Ελληνίδων στην αρχική και την καθιερωμένη επιχειρηματικότητα, προκύπτει ότι διαφοροποιούνται ελάχιστα μεταξύ τους. Γεγονός που σημαίνει ότι η οικονομική κρίση επιδρά αρνητικά στην ανάπτυξη και καθιέρωση της γυναικείας επιχειρηματικότητας. Σημαντικός εδώ είναι ο ρόλος του ελληνικού κοινωνικοπολιτισμικού πλαισίου, που παραδοσιακά δίνει προτεραιότητα στον άντρα και του προσδίδει το ρόλο του παρόχου-κουβαλητή της οικογένειας. Ως εκ τούτου ο οικονομικός μαρασμός και ο περαιτέρω κοινωνικός αποκλεισμός των γυναικών είναι αναπόφευκτος (IOBE,2014).

Όσον αφορά τους τομείς οικονομικής δραστηριοποίησης (πρωτογενής τομέας, βιομηχανική δραστηριότητα, υπηρεσίες προς επιχειρήσεις, υπηρεσίες προς καταναλωτές), η Ελληνίδα διαχρονικά κινείται επιχειρηματικά στον τομέα της παροχής υπηρεσιών σε καταναλωτές (Διάγραμμα 6).

Όλη την περίοδο 2006-2012, με εξαίρεση το έτος 2009 που σημειώθηκε πτώση του σχετικού ποσοστού, καταγράφεται σταθερά ο σαφής προσανατολισμός της ελληνικής

γυναικείας επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων στην παροχή υπηρεσιών προς καταναλωτές. Από την έναρξη της κρίσης (2009) και μετά, παρατηρείται η είσοδος της Ελληνίδας στον πρωτογενή τομέα, όπου εξακολουθεί να έχει μικρή συμμετοχή, αλλά διατηρεί σταθερή την παρουσία της. Επίσης, από το 2007 και μετά παρατηρείται συνολική αύξηση του ενδιαφέροντος των γυναικών για έναρξη επιχειρηματικότητας στον τομέα της παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 6:

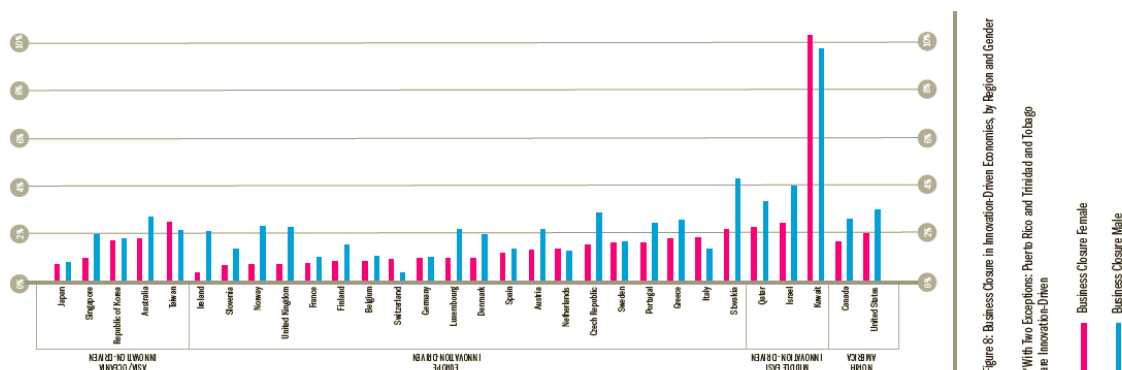

Πηγή: IOBE, επεξεργασία στοιχείων GEM

Πηγή : IOBE,2014

Σχετικά με το ζήτημα της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων, από την έρευνα GEM 2015 για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα προκύπτει ότι, στην Ελλάδα αριθμητικά υπερτερούν οι αντρικές επιχειρήσεις που διακόπτουν τη λειτουργία τους έναντι των γυναικείων (Διάγραμμα 7). Όμως, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η αντρική επιχειρηματική δραστηριοποίηση είναι σχεδόν διπλάσια της γυναικείας, είναι φανερό ότι το ζήτημα της βιωσιμότητας της επιχείρησης είναι κυρίως γυναικεία υπόθεση.

Διάγραμμα 7: Βιωσιμότητα επιχειρήσεων στις χώρες καινοτομίας ανά φύλο

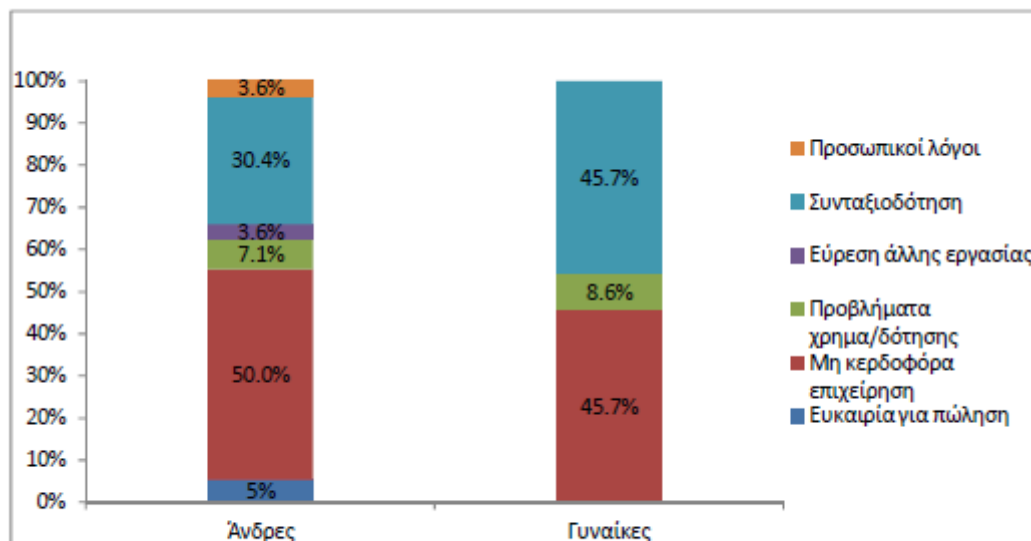
Πηγή : GEM, Women's Report 2015

Συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες καινοτομίας της έρευνας, οι Ελληνίδες επιχειρηματίες κατέχουν τη δεύτερη υψηλότερη θέση μετά τη Σλοβακία στη διακοπή εργασιών από τις ευρωπαϊκές οικονομίες. Τα ποσοστά τους είναι μικρότερα από αυτά των χωρών της Μέσης Ανατολής και κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα με το μέσο όρο της Ασίας / Ωκεανίας. Σε σχέση με τις χώρες της Βορείου Αμερικής, κυμαίνονται σε ενδιάμεσα επίπεδα.

Οι λόγοι για τους οποίους οι Ελληνίδες προβαίνουν σε διακοπή ή αναστολή των εργασιών τους αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης της έρευνας GEM 2012 (Διάγραμμα 8). Το σχετικό πόρισμα ανέδειξε την επίδραση τριών αιτιών, εκ των οποίων κύρια και ισοδύναμα είναι η έλλειψη κερδοφορίας και η συνταξιοδότηση. Ακόλουθος λόγος και σε πολύ χαμηλότερο ποσοστό είναι οι χρηματοδοτικές δυσκολίες που, λόγω του συνήθως οικογενειακού χαρακτήρα και του μικρού μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων, αντιμετωπίζονται με τη συμβολή άτυπων επενδυτών (συγγενείς, φίλοι κλπ) (IOBE,2014) .

Διάγραμμα 8 :

Λόγοι διακοπής ή αναστολής λειτουργίας ανά φύλο (2012)

Πηγή: IOBE, επεξεργασία στοιχείων GEM 2012

Πηγή : IOBE,2014

Η ευκαιρία πώλησης της επιχείρησης, η εύρεση άλλης εργασίας και οι προσωπικοί λόγοι, που αναφέρονται ως επιπλέον αίτια για τη διακοπή ή αναστολή της επιχειρηματικής δραστηριότητας από τους άντρες, δεν φαίνεται να επηρεάζουν την Ελληνίδα επιχειρηματία.

Όσον αφορά το κυρίαρχο προφίλ των Ελληνίδων επιχειρηματιών, όπως προκύπτει από έρευνα που διεξήγαγε την περίοδο Μάρτιος-Μάιος 2013 η ομάδα BGS Economics Group του Συνδέσμου Αποφοίτων Βρετανικών Πανεπιστημίων, είναι :

- Γυναίκα ηλικίας 45-54 ετών (42%),
- Υψηλού μορφωτικού επιπέδου (58% είναι πτυχιούχοι)
- Που ξεκίνησε την επιχειρηματική δραστηριότητα πριν την κρίση (περίοδος 1991-2004 σε ποσοστό 44%),
- Διαθέτει εργασιακή εμπειρία και γνώση (54% εργαζόταν σε επιχείρηση) και
- Έχει κύριο κίνητρο για την επιχειρηματική δραστηριοποίηση την ανεξαρτησία και την επιθυμία να συνεχίσει την οικογενειακή επιχείρηση (31% έκαστο).

Επιπρόσθετα στοιχεία που παρέχονται από έρευνα που διεξήγαγε το Κέντρο Ερευνών του Πανεπιστημίου Πειραιώς το ίδιο έτος, είναι :

- Η Ελληνίδα επιχειρηματίας είναι έγγαμη
- Η επιχείρηση που διατηρεί είναι από μικρή έως πολύ μικρή και
- Απασχολεί 1- 4 άτομα προσωπικό (76%).

2.2.4 ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Από τις διαχρονικές μελέτες του GEM για την επιχειρηματικότητα αρχικού σταδίου με την οπτική του φύλου, έχει εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η επιχειρηματική δραστηριοποίηση των γυναικών διαφέρει σημαντικά στις διάφορες χώρες. Η κουλτούρα και οι αντιλήψεις που επικρατούν στις κοινωνίες για τη θέση της γυναίκας στην αγορά εργασίας, πολύ περισσότερο σχετικά με την επίδειξη από μεριάς της επιχειρηματικής δράσης, είναι καθοριστικές στην τελική επιλογή. Ωστόσο ο τρόπος που διαμορφώνεται η επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων των δυο φύλων στις διάφορες οικονομίες, αποκαλύπτει ότι η οικονομική ανάγκη είναι ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας, αφού σε αρκετές περιπτώσεις υπερνικά τα πρότυπα της κοινωνίας σχετικά με τους ρόλους τους (Ιωαννίδης, 2007).

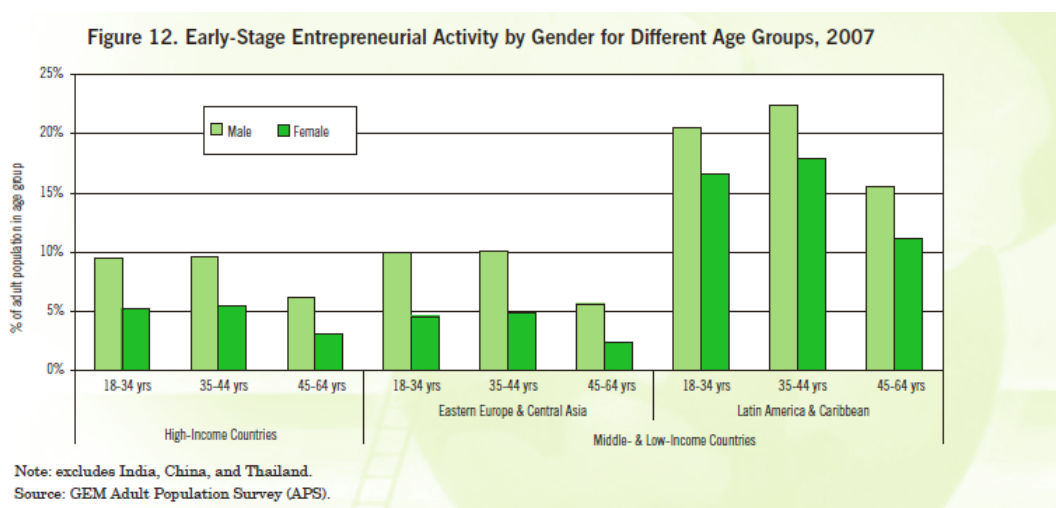
Στις αναπτυσσόμενες χώρες, εξαιτίας των περιορισμένων δυνατοτήτων για εύρεση μισθωτής εργασίας, η επιχειρηματική κινητοποίηση είναι ιδιαίτερα έντονη και στα δυο φύλα σημειώνοντας μικρές διαφορές. Οι Minniti & Naude (2010) καταλήγουν μέσα από έρευνες στο συμπέρασμα, ότι το μακροοικονομικό περιβάλλον έχει άμεσο αντίκτυπο στην απόφαση των γυναικών για έναρξη οικονομικής δραστηριότητας. Στις χώρες με οικονομική ένδεια οι γυναίκες στρέφονται στην επιχειρηματικότητα σε μεγαλύτερο βαθμό από τις γυναίκες των πιο ανθηρών οικονομικά χωρών. Επίσης τείνουν να είναι περισσότερο τολμηρές και αποφασισμένες να επιτύχουν κι επιδεικνύουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και πίστη στις γνώσεις και στις δεξιότητές τους.

Σε ό,τι αφορά τις γυναίκες των πλουσιότερων χωρών (όπως των ευρωπαϊκών), οι Orhan & Scott (2001) επισημαίνουν, ότι στην απουσία εναλλακτικών οι γυναίκες επιλέγουν την επιχειρηματικότητα έναντι της απραξίας.

Από τη σύγκριση του τρόπου που διαμορφώθηκε στο διεθνές περιβάλλον η επιχειρηματικότητα **αρχικών σταδίων** το 2007 (έτος έναρξης της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης) και το 2014, διαπιστώνεται αύξηση αυτού του τύπου επιχειρηματικής δραστηριοποίησης και στα δυο φύλα. Η στροφή των γυναικών στην επιχειρηματικότητα είναι σαφώς μεγαλύτερη στις οικονομίες χαμηλής κλίμακας από ό,τι στις πιο εύρωστες οικονομίες. Γεγονός που σημαίνει ότι όσο φτωχότερο είναι

ένα κράτος και συνεπώς μεγαλύτερη η οικονομική ανάγκη και λιγότερες οι πιθανότητες για εύρεση μισθωτής εργασίας ή άλλων εναλλακτικών, τόσο εντονότερο είναι το ενδιαφέρον και η συμμετοχή των γυναικών στο επιχειρηματικό γίγνεσθαι (Διάγραμμα 9,10).

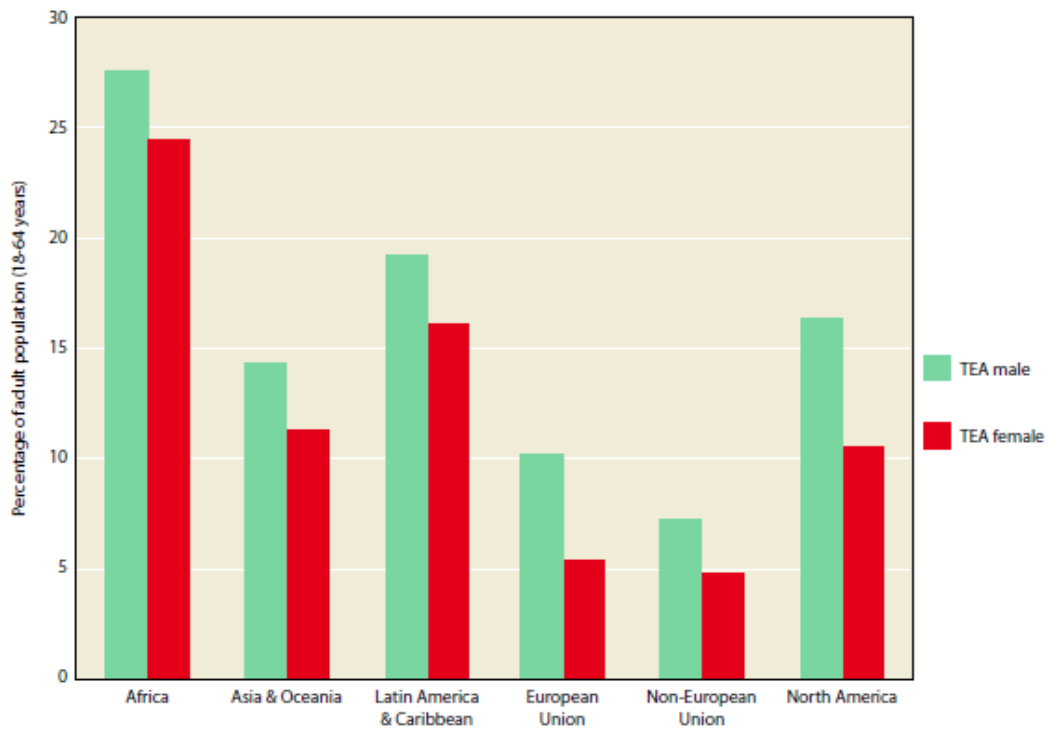
Διάγραμμα 9 : Επιχειρηματική δραστηριότητα αρχικών σταδίων ανά φύλο, ηλικιακή ομάδα και κλίμακα οικονομίας / γεωγραφική επικράτεια έτους 2007.

Πηγή : GEM, 2007

Διάγραμμα 10 : Επιχειρηματική δραστηριότητα αρχικών σταδίων ανά φύλο και γεωγραφική επικράτεια έτους 2014.

FIGURE 2.10 MALE AND FEMALE EARLY-STAGE ENTREPRENEURIAL ACTIVITY (TEA) IN 2014, BY GEOGRAPHIC REGIONS

Πηγή : GEM, 2014

Όσον αφορά τη διαμόρφωση της **καθιερωμένης** γυναικείας επιχειρηματικότητας στο διεθνές περιβάλλον παρατηρείται ότι, όσο πιο βασική είναι η οικονομία μιας χώρας, τόσο πιο μεγάλα είναι τα ποσοστά των γυναικών που λειτουργούν βιώσιμες επιχειρήσεις (Διάγραμμα 11,12).

Διάγραμμα 11: Η καθιερωμένη επιχειρηματικότητα ανά γεωγραφική περιοχή, φύλο και κλίμακα οικονομίας (χαμηλού κόστους και βελτίωσης αποτελεσματικότητας) το 2014

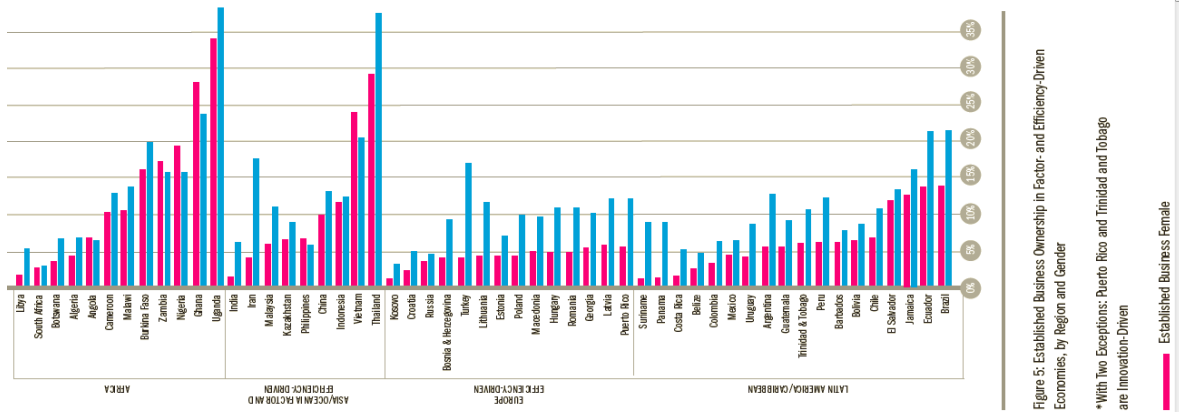

Figure 5: Established Business Ownership in Factor- and Efficiency-Driven Economies, by Region and Gender

*With Two Exceptions: Puerto Rico and Trinidad and Tobago are Innovation-Driven

Established Business Female

Πηγή : GEM, 2015 Women's Report

Στις χώρες της Αφρικής παρουσιάζονται τα υψηλότερα ποσοστά εμπλοκής των γυναικών στην καθιερωμένη επιχειρηματικότητα, τα οποία κινούνται κατά μέσο όρο στα ίδια επίπεδα με την αντίστοιχη επιχειρηματικότητα των αντρών. Η καθιερωμένη επιχειρηματικότητα των Αφρικανών γυναικών είναι σχεδόν ισοδύναμη με τη συνολική επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων που επιδεικνύουν (GEM 2015).

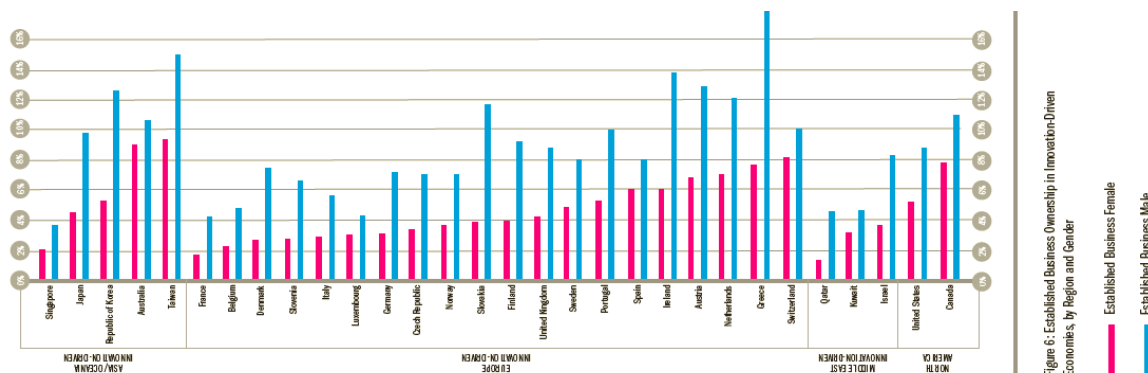
Αρκετά υψηλά ποσοστά καθιερωμένης γυναικείας επιχειρηματικότητας παρουσιάζονται στις χώρες της Ασίας και της Ωκεανίας, με την Ταϊλάνδη και το Βιετνάμ να ξεχωρίζουν περισσότερο. Μάλιστα στο Βιετνάμ η καθιερωμένη επιχειρηματικότητα των γυναικών υπερτερεί της αντρικής, τη στιγμή που η συνολική αρχική επιχειρηματικότητα στα δυο φύλα είναι σχεδόν ισότιμη.

Στις ευρωπαϊκές χώρες οικονομίας βελτίωσης της αποτελεσματικότητας η καθιερωμένη επιχειρηματικότητα του γυναικείου φύλου διαμορφώνεται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα και υστερεί σημαντικά της αντίστοιχης αντρικής. Περίπου στα 2/3 των οικονομιών η καθιερωμένη γυναικεία επιχειρηματικότητα είναι μικρότερη από το μισό της καθιερωμένης επιχειρηματικότητας των αντρών.

Μικτή εικόνα παρουσιάζεται στις χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, όπου σε κάποιες η καθιερωμένη επιχειρηματικότητα των γυναικών κυμαίνεται σε

ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά, ενώ σε άλλες κυμαίνεται σε καλύτερα από τις ευρωπαϊκές χώρες επίπεδα.

Διάγραμμα 12: Η καθιερωμένη επιχειρηματικότητα ανά γεωγραφική περιοχή και φύλο στις οικονομίες καινοτομίας το 2014

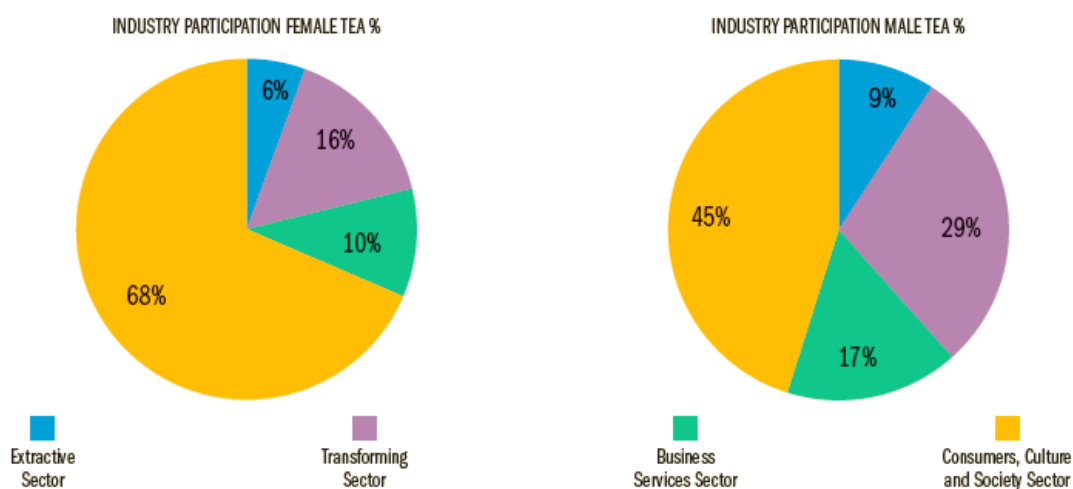

Πηγή : GEM, 2015 Women’s Report

Από τις οικονομίες καινοτομίας, η Ευρώπη και η Ασία παρουσιάζει χαμηλά ποσοστά καθιερωμένης γυναικείας επιχειρηματικότητας, εξαιτίας του αντίστοιχου μικρού αριθμού γυναικείων επιχειρήσεων αρχικού σταδίου. Σημαντική απόκλιση στην καθιερωμένη επιχειρηματικότητα των φύλων παρατηρείται στις ευρωπαϊκές χώρες, όπου οι γυναικείες επιχειρήσεις είναι κάτω του ημίσεως των αντρικών στις περισσότερες οικονομίες. Στις χώρες της Μέσης Ανατολής η καθιερωμένη επιχειρηματικότητα δεν είναι αρκετά ανεπτυγμένη και στα δυο φύλα, με τις γυναίκες να σημειώνουν χαμηλότερα ποσοστά έναντι των αντρών.

Σχετικά με τον οικονομικό προσανατολισμό των γυναικών που αναπτύσσουν επιχειρηματικότητα **αρχικών σταδίων**, η μέση εικόνα της δραστηριοποίησή τους σε διεθνές επίπεδο αφορά κυρίως τον τομέα παροχής υπηρεσιών σε καταναλωτές (68%). Ακολουθεί με μεγάλη διαφορά ο κλάδος της μεταποίησης (16%), ενώ μικρότερη προτίμηση παρατηρείται στον τομέα παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις και στον πρωτογενή τομέα (Διάγραμμα 13).

Διάγραμμα 13 : Η διαμόρφωση της επιχειρηματικότητας αρχικού σταδίου ανά φύλο και τομέα οικονομικής δραστηριότητας το 2014.

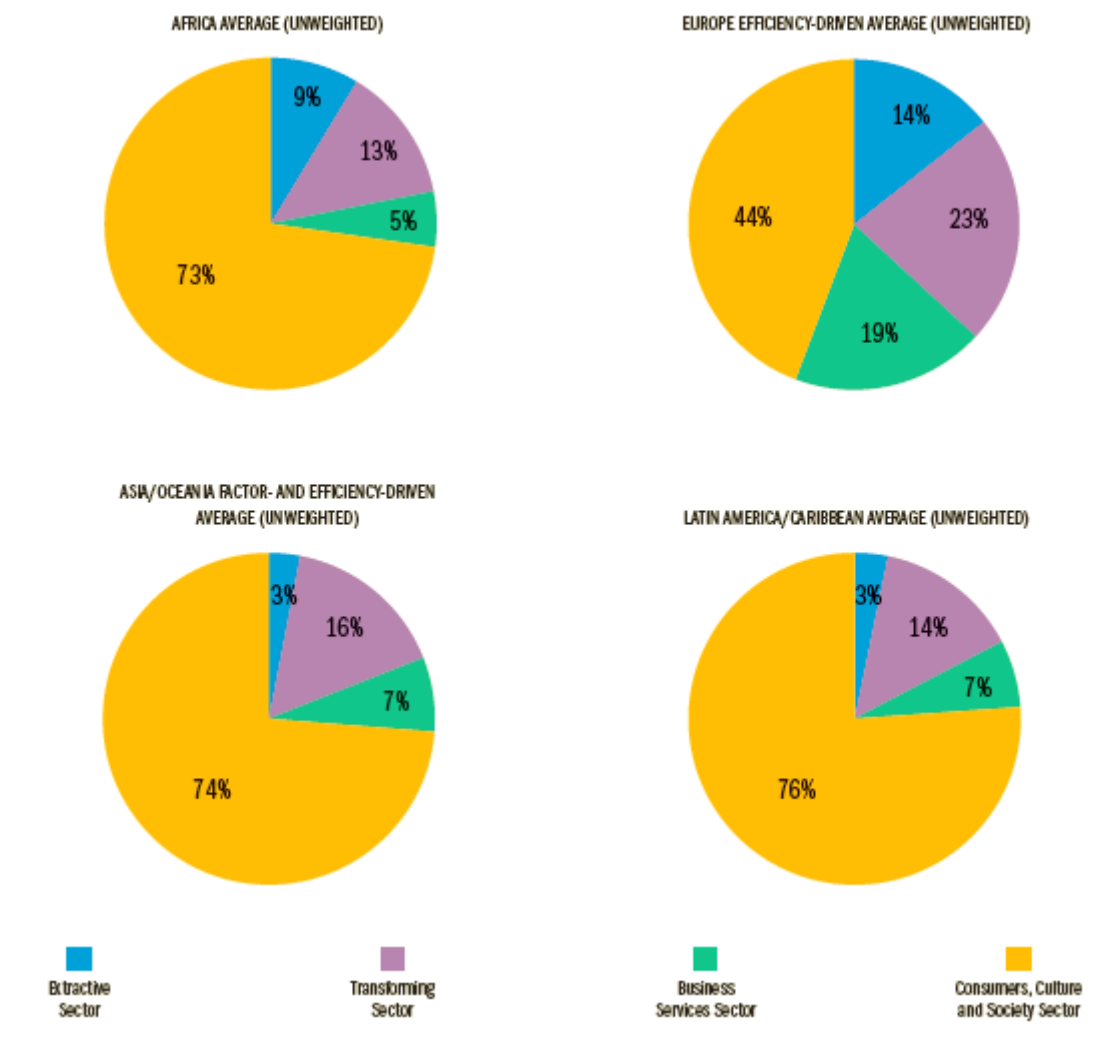
Πηγή : GEM, 2015 Women's Report

Ο κλάδος στον οποίο οι γυναίκες αποφασίζουν να ξεκινήσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα φαίνεται ότι σχετίζεται με το μέγεθος της οικονομίας της χώρας.

Στις λιγότερο αναπτυγμένες οικονομίες η συντριπτική πλειοψηφία των γυναικών (οι 7 στις 10) προσανατολίζεται στην παροχή υπηρεσιών προς καταναλωτές, ενώ με μεγάλη απόσταση ακολουθεί η δραστηριοποίηση στην μεταποίηση. Ο πρωτογενής τομέας είναι σταθερά ο λιγότερο θελκτικός κλάδος για το γυναικείο φύλο (Διάγραμμα 14).

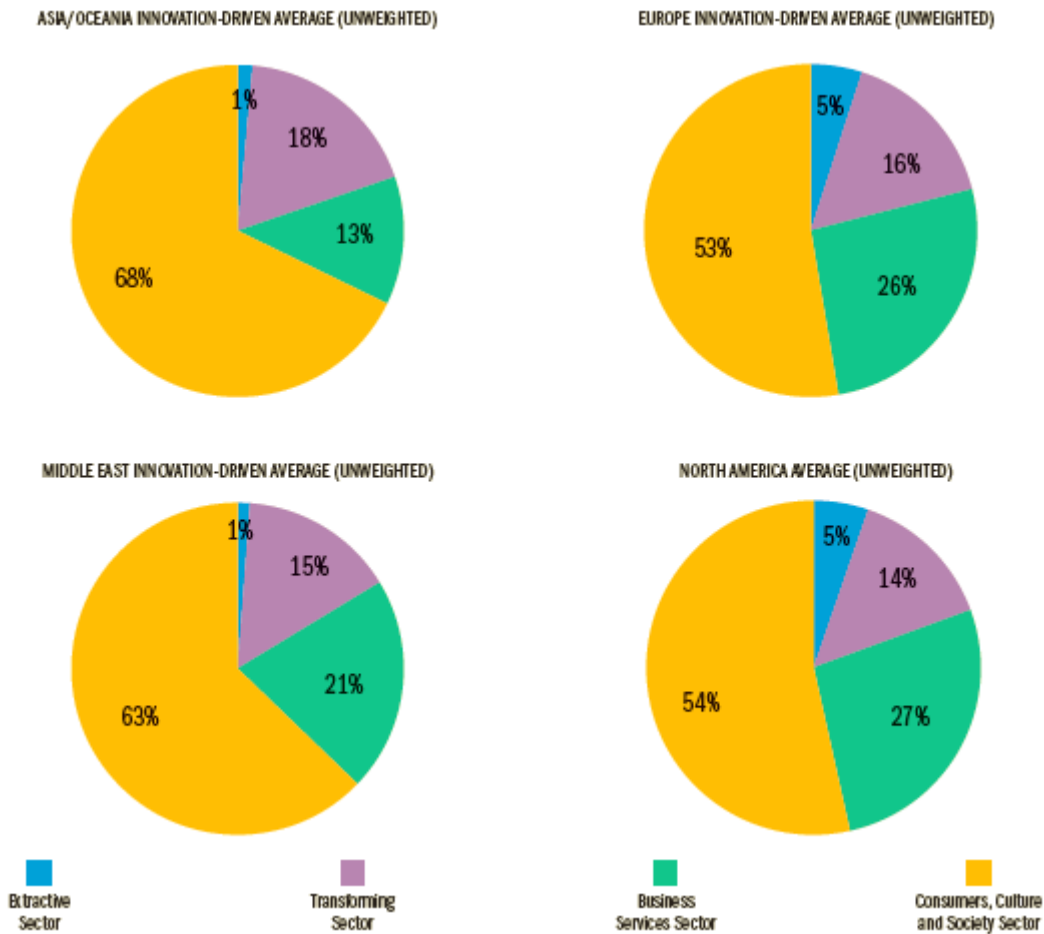
Αλλά και στις χώρες καινοτομίας ο τομέας της παροχής υπηρεσιών σε καταναλωτές εξακολουθεί να έχει την προτίμηση της πλειοψηφίας των γυναικών (6 στις 10). Πλην όμως αυξάνεται σημαντικά το ποσοστό αυτών που ασχολείται με την παροχή υπηρεσιών προς επιχειρήσεις καταλαμβάνοντας έτσι τη δεύτερη θέση. Ο τομέας της παροχής υπηρεσιών σε επιχειρήσεις μαζί με τον κλάδο της μεταποίησης συγκεντρώνουν περίπου το 30% των νέων επιχειρηματικών εγχειρημάτων των γυναικών στις χώρες καινοτομίας (Διάγραμμα 15).

Διάγραμμα 14 : Τομείς κατανομής της γυναικείας επιχειρηματικότητας αρχικού σταδίου στις οικονομίες χαμηλού κόστους και βελτίωσης της αποτελεσματικότητας το 2014.

Πηγή : GEM, 2015 Women's Report

Διάγραμμα 15 : Τομείς κατανομής της γυναικείας επιχειρηματικότητας αρχικού σταδίου στις οικονομίες καινοτομίας το 2014.

Πηγή : GEM, 2015, Women's Report

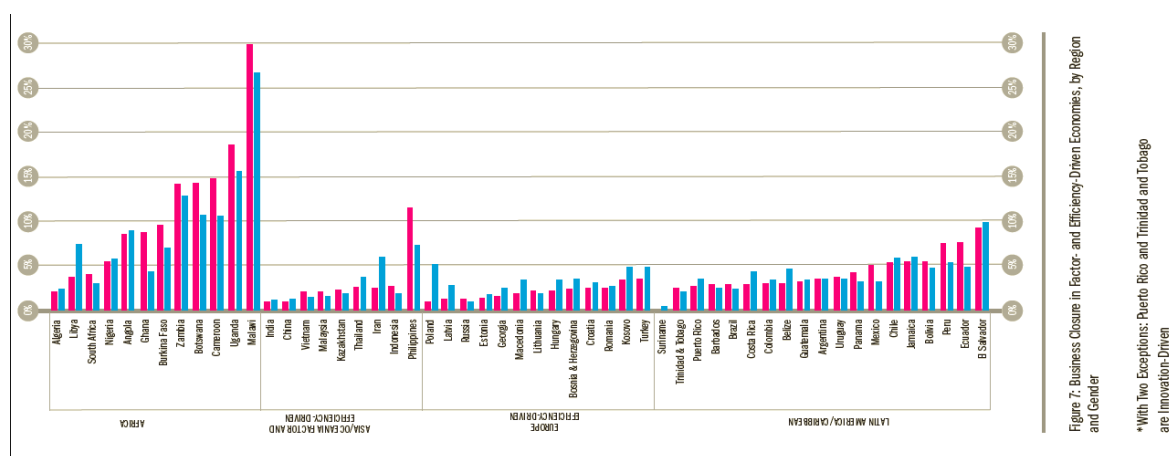
Όσον αφορά τη διεθνή διαμόρφωση της διακοπής των εργασιών των γυναικών επιχειρηματιών, φαίνεται ότι είναι σε συνάρτηση με το βαθμό οικονομικής ανάπτυξης των χωρών.

Στην πλειοψηφία των οικονομιών χαμηλού κόστους και βελτίωσης της αποτελεσματικότητας παρατηρείται μεγαλύτερος βαθμός εγκατάλειψης της επιχειρηματικής δραστηριότητας από τις γυναίκες σε σχέση με τους άντρες (Διάγραμμα 16). Τα ποσοστά διακοπής των εργασιών είναι ιδιαίτερα υψηλά στις περισσότερες αφρικανικές χώρες, όπου τα κοινωνικά στερεότυπα και η γενικότερη πίεση που ασκείται στις γυναίκες να ασχοληθούν με τα θέματα του σπιτιού και της οικογένειας, τις αναγκάζουν να περιστείλουν τη δραστηριότητα (GEM, 2015). Τα

εξίσου υψηλά ποσοστά διακοπής εργασιών που παρουσιάζουν χώρες όπως η Ζάμπια, η Μποτσουάνα, το Καμερούν, η Ουγκάντα και οι Φιλιππίνες, οφείλονται στον αντίστοιχα μεγάλο αριθμό νέων επιχειρήσεων που ίδρυσαν οι γυναίκες (GEM,2015).

Στις χώρες καινοτομίας τα ποσοστά διακοπής της γυναικείας επιχειρηματικότητας είναι χαμηλά, ενδεχομένως λόγω του περιορισμένου αριθμού νέων επιχειρήσεων που ιδρύθηκαν. Συγκριτικά με τους άντρες επιχειρηματίες η διακοπή εργασιών λαμβάνει χώρα σε μικρότερο βαθμό, κατάσταση αναμενόμενη λόγω της γενικότερα χαμηλότερης συμμετοχής των γυναικών στην επιχειρηματικότητα σε σχέση με τους άντρες (Διάγραμμα 17).

Διάγραμμα 16 : Διακοπή εργασιών ανά φύλο, γεωγραφική περιοχή και κλίμακα οικονομίας (χαμηλού κόστους και βελτίωσης αποτελεσματικότητας) το 2014.

Πηγή : GEM, 2015, Women’s Report

Διάγραμμα 17 : Διακοπή εργασιών ανά φύλο, γεωγραφική περιοχή και οικονομία καινοτομίας το 2014.

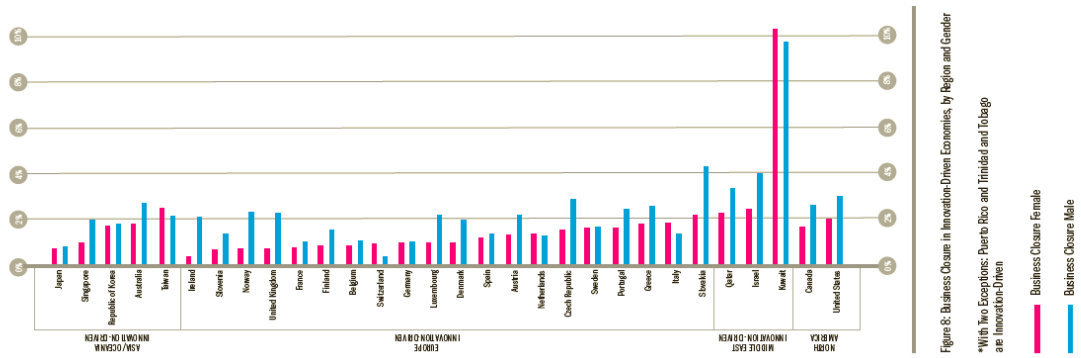

Figure 8: Business Closure in Innovation-Driven Economies, by Region and Gender

*With Two Exceptions: Puerto Rico and Trinidad and Tobago are Innovation-Driven

Business Closure Female
Business Closure Male

Πηγή : GEM, 2015, Women’s Report

2.3 ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

2.3.1.ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ: ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΑΝΑΓΚΗ Η΄ΑΠΟ ΕΥΚΑΙΡΙΑ;

Με γνώμονα τους λόγους για τους οποίους ένα άτομο αποφασίζει να επιδείξει οικονομική δραστηριότητα, η επιχειρηματικότητα διακρίνεται στη διεθνή βιβλιογραφία σε δυο διαστάσεις: την επιχειρηματικότητα ευκαιρίας και την επιχειρηματικότητα ανάγκης.

Η έννοια της *επιχειρηματικότητας ευκαιρίας* αναφέρεται «στην οικονομική δραστηριότητα που αναπτύσσει το άτομο με κίνητρο την αξιοποίηση μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας την οποία εντοπίζει κι εκτιμά στο πλαίσιο του οικονομικού του περιβάλλοντος και κρίνει ικανή να συντελέσει στην αύξηση του εισοδήματος ή στην εργασιακή ανεξαρτησία του» (IOBE, 2014). Ως εκ τούτου η επιχειρηματικότητα ευκαιρίας συντελεί στη δημιουργία επιχειρήσεων με καινοτόμες ιδέες και ανταγωνιστικά προϊόντα. Για να μπορέσει να αναπτυχθεί επιχειρηματικότητα ευκαιρίας, σύμφωνα με τον Kirzner (1973) θα πρέπει να μην υπάρχει επάρκεια πληροφοριών και γνώσης στον επιχειρηματικό κλάδο σχετικά με τις αλλαγές που λαμβάνουν χώρα στην αγορά αγαθών και στους παραγωγικούς συντελεστές. Τότε εκείνος που έχει την πληροφόρηση και τα δεδομένα που δεν είναι ευρέως γνωστά, μπορεί να τα αξιοποιήσει κι εκμεταλλευθεί και κατά αυτό τον τρόπο να προπορευθεί των υπολοίπων στον κλάδο του.

Η έννοια της *επιχειρηματικότητας ανάγκης* αναφέρεται αντίστοιχα στην οικονομική δραστηριότητα που δεν αναπτύσσει κάποιος από δική του βούληση και πρωτοβουλία, αλλά γιατί οι συνθήκες τον αναγκάζουν να την επιλέξει. Σύμφωνα με τον IOBE (2014) τα κίνητρα για την ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας σε αυτή την περίπτωση είναι η έλλειψη άλλων επιλογών εργασίας, η δυσαρέσκεια από το υπάρχον εργασιακό περιβάλλον και ο φόβος της απώλυσης. Στόχος είναι η διατήρηση του εισοδήματος, το ύψος του οποίου απειλείται με συρρίκνωση. Πρόκειται δηλαδή για επιχειρηματικότητα που αναπτύσσεται για την κάλυψη βιοποριστικών αναγκών κι ως

εκ τούτου δεν διαθέτει το χαρακτηριστικό της ανταγωνιστικότητας ούτε υπάρχει προοπτική για «άνοιγμα» στη διεθνή αγορά.

Συνεπώς με την έννοια των διαστάσεων της γυναικείας επιχειρηματικότητας εξετάζεται κατά πόσο μια γυναίκα στρέφεται στην επιχειρηματικότητα από δική της θέληση και επιλογή για να εκμεταλλευτεί μια ευκαιρία που αναγνώρισε στην αγορά και στο περιβάλλον της ή αν δυσμενείς παράγοντες και η έλλειψη ικανοποιητικών εναλλακτικών απασχόλησης την εξωθούν σε αυτή και αποτελεί λύση ανάγκης.

Σημειώνεται ότι οι διαστάσεις της επιχειρηματικότητας «ανάγκης» και «ευκαιρίας» αποτελούν τους δυο πόλους της επιχειρηματικότητας

2.3.2 ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Η απόφαση για επίδειξη επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι απόρροια μιας σειράς παραγόντων και κινήτρων που άλλοτε αυθόρμητα και άλλοτε αναγκαστικά ωθούν το άτομο στην έναρξη επιτηδεύματος. Στη διεθνή βιβλιογραφία τα κίνητρα και οι παράγοντες υποκίνησης της επιχειρηματικότητας διακρίνονται σε δυο μεγάλες κατηγορίες:

A. Θετικά κίνητρα ή παράγοντες προσέλκυσης, που ασκούν έλξη στον επίδοξο επιχειρηματία να ενεργοποιηθεί ανάλογα. Περιλαμβάνουν τις συνθήκες που ασκούν θετική επιρροή σε ένα άτομο, ώστε να αποφασίσει να ιδρύσει τη δικής του επιχείρηση.

B. Αρνητικά κίνητρα ή ωστικούς παράγοντες, που ουσιαστικά εξαναγκάζουν το άτομο να στραφεί στην επιχειρηματικότητα, διότι οι παρούσες επιλογές και προοπτικές είναι λιγότερο ελκυστικές.

Η εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με το ποιά κίνητρα επιδρούν περισσότερο στην τελική επιλογή του ατόμου για έναρξη οικονομικής δραστηριότητας, δεν είναι εύκολη. Ούτε πάλι μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα, ότι ο βαθμός έντασης κάποιου κινήτρου συνεπάγεται την επίδειξη συγκεκριμένης παρόρμησης. Οι Χασσίδ και Καραγιάννης (1999) αναφέρουν ότι «ένας συνδυασμός των κατάλληλων κινήτρων και σε μέτρια ένταση, ίσως να προσφέρουν την καλύτερη παρόρμηση προς την επιχειρηματικότητα».

Από πολλές εμπειρικές μελέτες σχετικά με τα κίνητρα που ωθούν τα φύλα στην έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας, έχει φανεί ότι άντρες και γυναίκες κινητοποιούνται από παρόμοια κίνητρα, με κύρια την ανάγκη για ανεξαρτησία και επίτευξη (Hisrich, 1990). Από άλλες έρευνες έχει αναδειχθεί η ύπαρξη διαφορετικών κινήτρων καριέρας στα φύλα, όπως αυτή των DeMartino και Barbato (2003), οι οποίοι συμπεραίνουν ότι οι άντρες αποσκοπούν στην απόκτηση πλούτου, ενώ οι γυναίκες στοχεύουν στην εκμετάλλευση της ελευθερίας που προσφέρει η επιχειρηματικότητα για να συνδυάσουν την επαγγελματική ζωή με τις οικογενειακές υποχρεώσεις. Παρόμοια οι Orhan & Scott (2001) συμπεραίνουν ότι το ευέλικτο

ωράριο εργασίας είναι θελκτικός παράγοντας που ωθεί τις γυναίκες στην έναρξη οικονομικής δραστηριότητας.

Αντικρουόμενες απόψεις έχουν διατυπωθεί σχετικά με τις συνθήκες έναρξης της γυναικείας επιχειρηματικότητας. Δηλαδή για το αν η επιχειρηματικότητα υποκινείται από παράγοντες προσέλκυσης, οπότε έχει τη μορφή της επιχειρηματικότητας ευκαιρίας, ή αναπτύσσεται υπό την πίεση ωστικών παραγόντων, οπότε πρόκειται για επιχειρηματικότητα από ανάγκη. Μελετητές όπως οι Hisrich & Brush (1985) υποστηρίζουν ότι οι γυναίκες στρέφονται στην επιχειρηματικότητα υπό την πίεση αρνητικών παραγόντων, με κυριότερους την ανία και την καταπίεση. Άλλοι μελετητές όπως οι Σαρρή & Τριχοπούλου (2005) υποστηρίζουν ότι κυρίως θελκτικοί παράγοντες συντελούν στην απόφαση των γυναικών για έναρξη οικονομικής δραστηριότητας, με κύριους την επιθυμία να είναι το αφεντικό του εαυτού τους, την ευελιξία, την ανεξαρτησία και την εξέλιξη της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους. Εντούτοις ο Hisrich (1999) παρατηρεί ότι σπάνια τα κίνητρα ενός ατόμου για επίδειξη επιχειρηματικότητας ανήκουν σε μια από τις δυο διαστάσεις της επιχειρηματικότητας. Που σημαίνει ότι η επιχειρηματική δραστηριοποίηση των γυναικών είναι απόρροια της επίδρασης τόσο θετικών όσο και αρνητικών παραγόντων, οι οποίοι συμβάλλουν στη διαμόρφωση της τελικής απόφασης σχετικά με την έναρξη οικονομικής δραστηριότητας (Σαρρή & Τριχοπούλου, 2005).

Τα κίνητρα και οι συνθήκες που ωθούν τις γυναίκες στην επίδειξη επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι :

Ανάγκη για επίτευξη (need for achievement ή n-Ach) : Η έννοια αναφέρεται στην προδιάθεση του ατόμου να επιδιώκει την επιτυχία. Σύμφωνα με τον Κάντα (1998) αποτελεί χαρακτηριστικό προσωπικότητας που έχει διαμορφωθεί από την παιδική ηλικία. Η γυναίκα που διέπεται από αυτή την ανάγκη, χαρακτηρίζεται από υψηλή αυτοπεποίθηση και εμπιστοσύνη στις δυνατότητές της, αναλαμβάνει ρίσκο και αναπτύσσει δραστηριότητα μέσα από την οποία εκφράζει το ανταγωνιστικό της πνεύμα.

Το φαινόμενο της γυάλινης οροφής : Ο όρος αναφέρεται «στα τεχνητά ή αόρατα εμπόδια που επιβραδύνουν ή σταματούν την επαγγελματική εξέλιξη των γυναικών στις ανώτερες και ανώτατες θέσεις της ιεραρχίας των επιχειρήσεων» (Σωτηράκη, 2010). Γεγονός που σημαίνει ότι οι γυναίκες στο εργασιακό περιβάλλον έρχονται αντιμέτωπες με προκαταλήψεις και κοινωνικά στερεότυπα που ξεπερνούν τα προσόντα και τις ικανότητές τους με μοναδικό κριτήριο το γυναικείο τους φύλο. Ως εκ τούτου βιώνουν στην εργασία διακρίσεις σε βάρος τους, ανισότητα στη μεταχείριση και στις απολαβές σε σχέση με τους άντρες. Το αποτέλεσμα είναι ότι χρειάζεται να καταβάλουν πολλαπλάσια των αντρών προσπάθεια προκειμένου να πείσουν για τις ικανότητές τους και να αντιμετωπίσουν εμπόδια που δυσχεραίνουν ιδιαίτερα την εξέλιξή τους προς τις ανώτερες βαθμίδες της ιεραρχίας. Σημειώνεται ότι το φαινόμενο της γυάλινης οροφής απαντάται σε όλους τους κλάδους της οικονομίας και μάλιστα εντείνεται όσο μεγαλώνει το μέγεθος της επιχείρησης / Οργανισμού όπου εργάζεται κι επιδιώκει να αναπτυχθεί το άτομο. Υπό αυτές τις συνθήκες οι εργαζόμενες διέπονται καθημερινά από το αίσθημα της αδικίας, θυμό, απογοήτευση και με τον καιρό από ψυχική κούραση, διότι πρέπει να προσπαθήσουν επιπρόσθετα για τα πράγματα, χωρίς πολλές φορές να καταφέρνουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Στο τέλος επέρχεται η παραίτηση από τις φιλοδοξίες τους και εγκατάλειψη των προσπαθειών για την υλοποίησή τους. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο αρκετές γυναίκες παραιτούνται της εργασίας τους κι επιλέγουν να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά προκειμένου να απαλλαγούν από τις συνθήκες που τεχνηέντως σταματούν την ανάπτυξή τους. Η επιχειρηματικότητα για αυτές αποτελεί τη διέξοδο από μια προβληματική κατάσταση και συνάμα ευκαιρία να αξιοποιήσουν τις ικανότητές τους και να επιτύχουν τους στόχους τους.

Ενίσχυση του οικογενειακού εισοδήματος: Η έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας δεν αποτελεί σε αρκετές περιπτώσεις γυναικών το μέσο για την προσωπική τους έκφραση κι ανάπτυξη, αλλά μια λύση για την απόκτηση επιπλέον εισοδήματος που θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής της οικογένειας. Σε αυτή την περίπτωση η έναρξη της οικονομικής δραστηριότητας δεν γίνεται με το κίνητρο του κέρδους και της απόκτησης πλούτου, αλλά από την ανάγκη ενίσχυσης των οικογενειακών εσόδων, ιδιαίτερα όταν αυτά είναι περιορισμένα και δεν επαρκούν για

την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών. Το κίνητρο είναι ακόμα πιο έντονο, όταν υπάρχουν εξαρτημένα μέλη στην οικογένεια.

Τραυματικές εμπειρίες / έλλειψη άλλων προοπτικών : Αποτυχημένες απόπειρες του παρελθόντος σε επαγγελματικούς προσανατολισμούς της αρεσκείας του είναι δυνατό να απογοητεύσουν το άτομο και να το οδηγήσουν σε εγκατάλειψη των επιθυμιών του. Η έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας ενδεχομένως αποτελεί την τελευταία εναλλακτική μιας γυναίκας για επαγγελματική αποκατάσταση, όταν υπάρχει αδυναμία προόδου σε άλλους τομείς.

Ανάγκη για ανεξαρτησία : Υπάρχουν άτομα που είναι ανεξάρτητες προσωπικότητες και που δυσφορούν όταν το εργασιακό πλαίσιο απαιτεί τη συνύπαρξη και συνεργασία τους με άλλους. Πολύ περισσότερο όταν εργάζονται για λογαριασμό τρίτων και δεν έχουν τον έλεγχο των επιλογών και των τελικών αποφάσεων. Οι γυναίκες που διέπονται από την ανάγκη για ανεξαρτησία, επιλέγουν να ενεργοποιηθούν επιχειρηματικά, προκειμένου να εξασφαλίσουν την επιδιωκόμενη αυτονομία στο επαγγελματικό τους περιβάλλον και να είναι το αφεντικό του εαυτού τους.

Κοινωνική καταξίωση : Το κίνητρο αυτό απαντάται ιδιαίτερα στα κοινωνικοπολιτισμικά περιβάλλοντα όπου η επίδειξη επιχειρηματικής δραστηριότητας χαίρει της εκτίμησης της κοινωνίας και προβάλλεται θετικά. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια αρκετές γυναίκες στρέφονται στην επιχειρηματικότητα, προκειμένου να βελτιώσουν την κοινωνική τους θέση, να τύχουν μεγαλύτερης αποδοχής και αναγνώρισης.

Βελτίωση της θέσης μέσα στην οικογένεια : Η έναρξη οικονομικής δραστηριότητας αποτελεί για αρκετές γυναίκες το μέσο για τη βελτίωση της θέσης τους μέσα την οικογένεια, ιδιαίτερα σε ανδροκρατούμενες κοινωνίες. Κι αυτό γιατί τότε ο άντρας δεν αποτελεί πια τον αποκλειστικό τροφό και συντηρητή της οικογένειας όντας η μοναδική πηγή εισοδήματος. Η έξοδος της γυναίκας από τις παραδοσιακές οικιακές

ασχολίες και η ενεργός συμμετοχή της στο αποκτηθέν οικογενειακό εισόδημα την ισχυροποιεί μέσα στην οικογένεια και η παρουσία της στο σπίτι και στα θέματα που το αφορούν αποκτά πλέον μια δυναμική υπόσταση.

Αλλαγές στην προσωπική ζωή : Ανατρεπτικά συμβάντα στη ζωή μιας γυναίκας όπως ο θάνατος σημαντικού προσώπου, ένα διαζύγιο κλπ, είναι δυνατό να την αναγκάσουν να ενεργοποιηθεί και να αναζητήσει νέους τρόπους εξασφάλισης εισοδήματος και γενικότερα επιβίωσης. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση που οι αλλαγές έχουν το χαρακτηριστικό της απώλειας προσώπου που διαδραμάτιζε άμεσα ή έμμεσα σημαντικό ρόλο στην οικονομική της κατάσταση. Σε μια τέτοια περίπτωση η ανάγκη μπορεί να «σπρώξει» μια γυναίκα στη λύση της έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, προκειμένου να εξασφαλίσει εισόδημα και προοπτικές για την επιβίωσή της.

Διέξοδος από το σπίτι : Η έναρξη επιτηδεύματος είναι πολλές φορές απόρροια της ανάγκης για διαφυγή από τη ρουτίνα των οικιακών εργασιών και από την παθητικότητα που προξενεί η απομόνωση στο σπίτι.

Έλλειψη εναλλακτικών λύσεων : Η δυσκολία πρόσβασης στην αγορά εργασίας και συνακόλουθα τα υψηλά ποσοστά ανεργίας καθιστούν την έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας για αρκετές γυναίκες τη μοναδική εναλλακτική για επαγγελματική αποκατάσταση. Ιδιαίτερα σε εκείνες που το εκπαιδευτικό τους επίπεδο, η προηγούμενη εργασιακή εμπειρία και η ηλικία δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες και απαιτήσεις της αγοράς.

Απόλυση και ανεργία : Η ακούσια απώλεια της εργασίας που συνεπάγεται μια απόλυση και η ανεργία γενικότερα, είναι δυο συνθήκες που μπορεί να στρέψουν ένα άτομο στην αξιολόγηση της λύσης της έναρξης οικονομικής δραστηριότητας. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση των γυναικών, που εκτός από τους προαναφερόμενους περιορισμούς για την εύρεση μισθωτής απασχόλησης, έχουν

παράλληλα να αντιμετωπίσουν επιπρόσθετες δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας λόγω φυλετικών διακρίσεων.

Έλλειψη ικανοποίησης από εργασία : Αποτελεί μια από τις πιο συχνές αιτίες για την έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας. Πιο συγκεκριμένα, η απασχόληση του εργαζόμενου σε θέση χαμηλής εξειδίκευσης ή υποδεέστερης των προσόντων του, όπως επίσης σε ένα αντικείμενο που δεν είναι ελκυστικό για αυτόν, του στερούν τη δυνατότητα άντλησης ικανοποίησης σε ένα σημαντικό μέρος της καθημερινότητάς του.

Η ικανοποίηση από την εργασία συνδέεται σε μεγάλο βαθμό και με τη γενικότερη ατμόσφαιρα που επικρατεί στο εργασιακό περιβάλλον. Οι συγκρούσεις, η έλλειψη κατανόησης, αλληλεγγύης, συνεννόησης και κλίματος συνεργασίας μεταξύ των εργαζομένων όλων των επιπέδων ιεραρχίας είναι καταστάσεις που προκαλούν άγχος, δυσφορία κι έντονη δυσαρέσκεια στον εργαζόμενο. Ειδικότερα οι προστριβές με τον προϊστάμενο είναι ιδιαίτερα ψυχοφθόρες, δεδομένου ότι επηρεάζονται αρνητικά τόσο η καθημερινότητα του ατόμου στον εργασιακό χώρο, όσο και η βαθμολογική του εξέλιξη. Έτσι είναι αρκετοί εκείνοι που επιλέγουν να διαφύγουν από ανάλογες συνθήκες και καταστάσεις και που στρέφονται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες, προκειμένου να απαλλαγούν από μια ζοφερή κατάσταση. Ακόμα όμως κι αν το εργασιακό κλίμα είναι το θεμιτό, οι περιορισμένες ή και ανύπαρκτες δυνατότητες ανέλιξης σε ανώτερη θέση και γενικότερα η έλλειψη κινήτρων και ανταμοιβών για την καλή απόδοση, συχνά ωθούν το άτομο στην αναζήτηση νέου επαγγελματικού προσανατολισμού.

Πέρα από τα παραπάνω, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ένα μεγάλο ποσοστό των εργαζόμενων γυναικών καλύπτει προσωρινές θέσεις απασχόλησης, δουλεύει περιοδικά, με μερική απασχόληση, ακόμα και στην παραοικονομία, με αποτέλεσμα να υποαμοίβεται και τα οφέλη και δικαιώματά του από την εργασία να είναι περιορισμένα αν όχι ανύπαρκτα. Η κατάσταση αυτή επιτείνει το αίσθημα της δυσφορίας, της αδικίας και της ανασφάλειας, με αποτέλεσμα ένα μέρος να επιλέγει την παραίτηση και την έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας ως την καλύτερη διέξοδο από μια χρόνια προβληματική κατάσταση.

Προσωπική ανάπτυξη και αυτοπραγμάτωση : Για ένα ποσοστό γυναικών η έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας στο αντικείμενο που τους ενδιαφέρει αποτελεί μέσο προσωπικής έκφρασης. Σε αυτές τις περιπτώσεις η επιχειρηματικότητα δεν έχει απλά το χαρακτήρα του βιοποριστικού μέσου, αλλά της έκφρασης του δημιουργικού πνεύματος της επιχειρηματία. Μέσα από τη διοχέτευση της ενεργητικότητάς της σε κάτι που την εκφράζει και τη δοκιμασία στην οποία υποβάλλει τις δυνατότητές της, οδηγείται στην προσωπική ανάπτυξη, ικανοποίηση και αυτοπραγμάτωση. Κι αυτό γιατί η συνειδητοποιημένη επιλογή μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας έχει αυξημένες πιθανότητες επιτυχίας, γεγονός που σημαίνει ότι επακόλουθα ικανοποιούνται τόσο η ανάγκη για προσωπική δημιουργία όσο και η ανάγκη για επιτυχία.

Προσωπική αυτονομία : Η άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας συνεπάγεται την απόκτηση προσωπικού εισοδήματος το οποίο η επιχειρηματίας μπορεί να διαθέσει για την ικανοποίηση αναγκών και επιθυμιών χωρίς να εξαρτάται από την κρίση, τη διάθεση και την οικονομική κατάσταση τρίτου προσώπου ούσα οικονομικά εξαρτημένη από αυτό. Συνεπώς η οικονομική ανεξαρτησία συνεπάγεται και την προσωπική αυτονομία, αφού δίνει στη γυναίκα τη δυνατότητα να επιλέγει ελεύθερα και χωρίς ενδεχόμενες τύψεις κι ενοχές αυτό που την εκφράζει κι επιθυμεί.

Ευελιξία χρόνου εργασίας : Η γυναίκα παραδοσιακά είναι επιφορτισμένη με την ευθύνη της φροντίδας των εξαρτημένων μελών της οικογένειας, συνήθως των ανήλικων παιδιών και των ηλικιωμένων γονέων. Η έναρξη οικονομικής δραστηριότητας αποτελεί επαγγελματική επιλογή που της δίνει τη δυνατότητα να καθορίζει η ίδια το πρόγραμμα εργασίας της και συνεπώς να το διαμορφώνει σύμφωνα με τις ανάγκες και τις υποχρεώσεις της. Δυνατότητα που δεν μπορεί να έχει σε μια μισθωτή θέση απασχόλησης, όπου θα πρέπει να ακολουθήσει συγκεκριμένο και προκαθορισμένο πολλές φορές ωράριο εργασίας, το οποίο δεν ελέγχει, ούτε μπορεί εύκολα να τροποποιήσει. Δημιουργώντας τη δική της επιχείρηση η γυναίκα έχει ευελιξία κινήσεων, καθότι μπορεί να ορίζει η ίδια το ωράριο και τη διάρκεια του

χρόνου εργασίας της. Επίσης έχει την ευχέρεια της προσαρμογής τους στις ανάγκες της όποτε και όσες φορές χρειαστεί και κατά αυτό τον τρόπο μπορεί να εξασφαλίζει ελεύθερο χρόνο για την ίδια και για τη φροντίδα των εξαρτημένων μελών της οικογένειας.

Αξιοποίηση μόρφωσης, εμπειριών και δυνατοτήτων : Η έναρξη οικονομικής δραστηριότητας μπορεί να έχει κίνητρο την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που εκτιμά ότι διαθέτει και μπορεί να αξιοποιήσει προς όφελός της μια γυναίκα. Η εξοικείωση με την επιχειρηματική δραστηριότητα είτε από τη θέση της υπαλλήλου επιχείρησης είτε μέσα από μια οικογενειακή επιχείρηση, συχνά είναι παράγοντας που ωθεί το άτομο στην έναρξη του δικού του επιχειρηματικού εγχειρήματος, τόσο γιατί το αντικείμενο του είναι οικείο, όσο και γιατί έχει αποκτήσει πολύτιμες γνώσεις για την αγορά και την αποτελεσματική λειτουργία μιας επιχείρησης. Όλα τα παραπάνω αποτελούν στοιχεία που συμβάλλουν στην τόνωση της αυτοπεποίθησης της επίδοξης επιχειρηματία ότι θα επιτύχει.

Επίσης η απόφαση μιας γυναίκας να αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα μπορεί να είναι απόρροια της επιθυμίας της να αξιοποιήσει τη μόρφωσή της και να αποκομίσει όφελος. Ωστόσο πολλοί θεωρούν ότι οι πιθανότητες μια γυναίκα να επιδείξει επιχειρηματική δραστηριότητα έχουν αρνητική σχέση με το μορφωτικό της επίπεδο. Ισχυρίζονται δηλαδή ότι όσο πιο υψηλό είναι το μορφωτικό επίπεδο, τόσο περισσότερες είναι οι δυνατότητές της να διεκδικήσει μια μισθωτή θέση εργασίας που ανταποκρίνεται στις προσδοκίες και στους στόχους της και συνεπώς οι πιθανότητες να στραφεί σε επιχειρηματική δραστηριοποίηση λιγοστεύουν.

Το ερώτημα που γεννάται για το ποιά πραγματικά είναι η σχέση του μορφωτικού επιπέδου μιας γυναίκας με την επαγγελματική επιλογή της επιχειρηματικής δραστηριότητας, οδηγεί στη διατύπωση των ακόλουθων υποθέσεων H_0 και H_1 , ο έλεγχος των οποίων θα αποκαλύψει τη συσχέτιση.

H_0 : *Το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών δεν σχετίζεται με την απόφασή τους να ενεργοποιηθούν επιχειρηματικά .*

H1 : Το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών σχετίζεται με την απόφασή τους να ενεργοποιηθούν επιχειρηματικά.

Συνέχιση της οικογενειακής επιχείρησης : Η ύπαρξη μιας οικογενειακής επιχείρησης αποτελεί συχνά καθοριστικό παράγοντα για την επιχειρηματική δραστηριοποίηση μιας γυναίκας. Αφενός της επιλύει άμεσα το πρόβλημα της επαγγελματικής της αποκατάστασης, αφού δεν υπάρχει η ανάγκη για την αναζήτηση εργασίας. Αφετέρου υπάρχουν προοπτικές ανάπτυξης κι επιτυχίας λόγω των γνώσεων και της εμπειρίας που έχει αποκτηθεί μέσα από το οικογενειακό πλαίσιο, αλλά και γιατί η υποδομή της επιχείρησης είναι έτοιμη.

Συνδυασμός επαγγελματικής – οικογενειακής ζωής : Αποτελεί ένα από τα πιο συνήθη και ευρέως διαδεδομένα κίνητρα των γυναικών που συντελούν στην απόφαση για έναρξη οικονομικής δραστηριότητας. Ιδιαίτερα σε εκείνες που έχουν επιληφθεί τη φροντίδα μικρών παιδιών και δεν υπάρχει βοήθεια από το περιβάλλον τους σε ό,τι αφορά την ανταπόκριση στις ανάγκες των τέκνων. Ευνόητο είναι ότι η έλλειψη ή ανεπάρκεια κοινωνικών δομών όπως παιδικοί σταθμοί και ολοήμερα σχολεία αποτελούν συνθήκες που στρέφουν τις γυναίκες στην επιχειρηματικότητα. Κι αυτό γιατί οι οικογενειακές υποχρεώσεις δεν επιτρέπουν την ανταπόκρισή τους στις απαιτήσεις μιας θέσης εργασίας πλήρους απασχόλησης. Η αδυναμία τους μάλιστα επιτείνεται στα πλαίσια των σύγχρονων εργασιακών σχέσεων, όπου οι ελάχιστες διαθέσιμες θέσεις εργασίας σε σχέση με τους ενδιαφερόμενους υποψήφιους καθιστούν αδύνατο τον καθορισμό από μεριάς τους των όρων και συνθηκών εργασίας. Επιπρόσθετα η μητρότητα αποτελεί συχνά στον ιδιωτικό τομέα αρνητικό και ανασταλτικό παράγοντα για την εύρεση εργασίας, διότι οι οικογενειακές υποχρεώσεις δεν καθιστούν τις γυναίκες διαθέσιμες προς εκμετάλλευση από τον εργοδότη. Αντίθετα η απασχόληση μιας γυναίκας με τη δική της επιχειρηματική δραστηριότητα την καθιστά ευέλικτη στον καθορισμό των συνθηκών και του ωραρίου εργασίας και της επιτρέπει το συνδυασμό της επαγγελματικής με την προσωπική ζωή. Παράλληλα και σε συνδυασμό με τα παραπάνω, αποτελεί επιτυχημένη λύση στο ζήτημα της αντιμετώπισης της ανεργίας .

Νέα πρότυπα : Η επιλογή της ενασχόλησης με επιχειρηματική δραστηριότητα σχετίζεται σε σημαντικό βαθμό με τα προβαλλόμενα πρότυπα και την ανάγκη της γυναίκας να ανταποκριθεί το δυνατόν καλύτερα σε αυτά. Έτσι, μέσα από την επιχειρηματική ιδιότητα η γυναίκα επιδιώκει να ανταποκριθεί στο πρότυπο της ανεξάρτητης και χειραφετημένης γυναίκας. Βασικό ζητούμενο αποτελεί επιπλέον η οικονομική της αυτονομία, η ανάγκη εξασφάλισης της οποίας μεγεθύνεται από τα προβαλλόμενα καταναλωτικά πρότυπα που απαιτούν την ύπαρξη οικονομικής άνεσης και που πιθανότατα δεν διαθέτει μια γυναίκα όταν είναι οικονομικά εξαρτημένη από κάποιον άλλο.

Απόκτηση πλούτου και δύναμης : Μέσα από την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, ιδιαίτερα όταν είναι επιτυχημένη, δεν καλύπτεται μόνο η ανάγκη της απόκτησης εισοδήματος που επαρκεί για την επιβίωση του ατόμου. Αποτελεί το μέσο με το οποίο μπορεί να επιδιώξει την απόκτηση πλούτου, δύναμης κι εξουσίας. Κι αυτό γιατί ο πλούτος εξασφαλίζει στο άτομο ευμάρεια και άνετη ζωή. Επίσης δεν του προσφέρει μόνο αυτονομία και ανεξαρτησία όντας «το αφεντικό του εαυτού του», αλλά διαθέτοντας προσωπικό στην επιχείρηση ως εργοδότης, ασκεί εξουσία. Επιπλέον στις δυτικές καπιταλιστικές κοινωνίες ο πλούτος και το χρήμα γενικότερα προσδίδουν στο άτομο κύρος και δύναμη, με τα οποία δύναται να ασκεί επιρροή και να επιβάλλει την άποψή του σε καίριους τομείς όπως είναι η κυβερνητική βούληση.

Επιθυμία για δική της επιχείρηση : Η επίδειξη επιχειρηματικής δραστηριότητας σε αυτή την περίπτωση αποτελεί την έκφραση του επιχειρηματικού πνεύματος της γυναίκας, που την ωθεί στην επιδίωξη ανάλογων προκλήσεων. Ιδιαίτερα όταν τη χαρακτηρίζει η αυτοπεποίθηση και έχει εμπειρία από ανάλογο εργασιακό χώρο.

Μια ιδέα : Η ύπαρξη μιας ιδέας που το άτομο κρίνει καλή και με αυξημένες πιθανότητες επιτυχίας, είναι δυνατό να κινητοποιήσει επιχειρηματικά το δημιουργό της για να την υλοποιήσει. Η ιδέα αυτή μπορεί να βασίζεται στην εμπειρία και τις γνώσεις του ατόμου, μπορεί να είναι καινοτόμα ή να καλύπτει ένα κενό στην αγορά,

να είναι αναπαραγωγή μιας ήδη επιτυχημένης επιχειρηματικής δραστηριότητας ή ακόμα να καλύπτει μια αναμενόμενη ζήτηση στην αγορά (Σύνδεσμος Αποφοίτων Βρετανικών Πανεπιστημίων, 2012).

Επιχειρηματική συγκυρία : Η ενασχόληση με επιχειρηματική δραστηριότητα δύναται να οφείλεται σε τυχαίο γεγονός, όπως είναι μια απρόσμενη ευκαιρία που προέκυψε ή μια πρόταση συνεργασίας που έγινε.

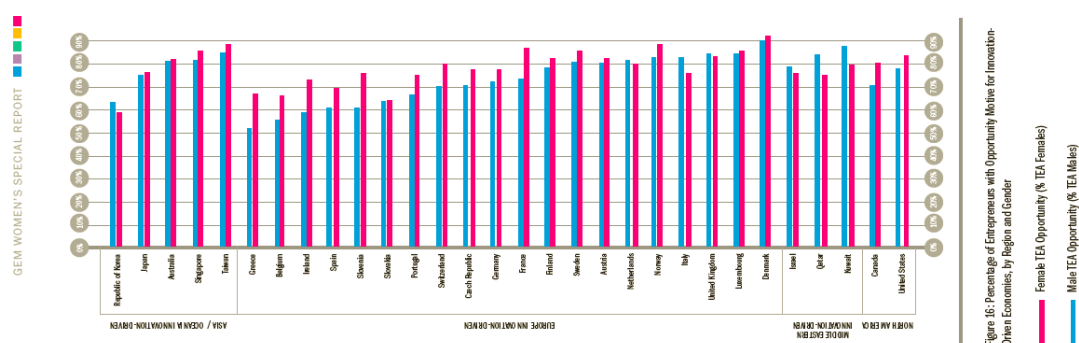
Ενθάρρυνση από σημαντικούς άλλους : Η ενασχόληση με επιχειρηματική δραστηριότητα μπορεί να είναι αποτέλεσμα της ενθάρρυνσης μιας γυναίκας να κινητοποιηθεί ανάλογα. Η προτροπή γίνεται από άτομα που δύναται να της ασκήσουν επιρροή, είτε γιατί τα θεωρεί σημαντικά και τα εμπιστεύεται όπως είναι γονείς και φίλοι, είτε γιατί φέρουν ιδιότητα που τους προσδίδει κύρος και τα αξιολογεί ως φερέγγυα και αξιόπιστα (π.χ επαγγελματικός σύμβουλος, προηγούμενος προϊστάμενος, δάσκαλος).

Μετανάστευση: Η μετανάστευση σε άλλη χώρα συχνά αποτελεί συνθήκη που αναγκάζει το άτομο να στραφεί στην έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας λόγω των δυσκολιών εύρεσης μισθωτής εργασίας, κυρίως όταν οι γνώσεις του δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της νέας αγοράς ή υπάρχει περιορισμός της γλώσσας. Επίσης αποτελεί μορφή επαγγελματικής ενασχόλησης και μέσο επιβίωσης σε κάθε περιβάλλον όπου οι πιθανότητες εύρεσης εργασίας είναι ελάχιστες, είτε γιατί οι διαθέσιμες θέσεις εργασίας δεν ταιριάζουν στο προφίλ του ατόμου, είτε γιατί στα πλαίσια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης είναι ιδιαίτερα περιορισμένες.

2.3.3 ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

Η γυναικεία επιχειρηματικότητα ευκαιρίας στην Ελλάδα εκδηλώνεται στο μικρότερο ποσοστό μεταξύ όλων των χωρών καινοτομίας της έρευνας GEM 2015 (Διάγραμμα 18).

Διάγραμμα 18 : Η επιχειρηματικότητα ευκαιρίας ανά γεωγραφική επικράτεια και φύλο στις οικονομίες καινοτομίας έτους 2014.

Πηγή : GEM, 2015 Women’s Report

Η επιχειρηματικότητα ευκαιρίας των αντρών υπερτερεί σημαντικά από τη γυναικεία, δεδομένου ότι τα δυο φύλα παρουσιάζουν διαφορά στα ποσοστά τους το έτος 2014 που προσεγγίζει το 20%. Το ποσοστό της επιχειρηματικότητας από ευκαιρία που έχουν αναπτύξει οι Ελληνίδες, δεικνύει ότι η ενασχόληση με μια οικονομική δραστηριότητα αποτελεί λύση στην οποία εξωθούνται οι γυναίκες, παρά απόρροια δικής τους πρωτοβουλίας και επιλογής.

Αποκαλυπτική των κινήτρων των Ελληνίδων για την ενασχόλησή τους με μια οικονομική δραστηριότητα είναι η μεταβολή του ποσοστού των γυναικών επιχειρηματιών αρχικών σταδίων κατά την περίοδο 2012-2013, δηλαδή μες στην καρδιά της οικονομικής κρίσης (Πίνακας 1,2).

Το 2012 το ποσοστό των Ελληνίδων που στράφηκε στην επιχειρηματικότητα από ανάγκη ανερχόταν στο 40%, ενώ ένα χρόνο αργότερα έφτασε στο 42,90%. Σημειώθηκε δηλαδή αύξηση της νέας γυναικείας επιχειρηματικότητας από ανάγκη. Αν μάλιστα ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η επιχειρηματικότητα των Ελληνίδων από

ανάγκη ανήρθε το 2014 στο 48% περίπου της συνολικής τους επιχειρηματικής δραστηριοποίησης, καθίσταται σαφές ότι υπάρχει αύξηση της γυναικείας συμμετοχής στον ελληνικό επιχειρηματικό χώρο, η οποία οφείλεται στην έλλειψη καλύτερων εναλλακτικών. Διαχρονικά παραμένει σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με την αντρική.

Πίνακας 1 :

Ποσοστό επιχειρηματικότητας ανάγκης στη συνολική επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων ανά φύλο (2012)

Χώρες	Επιχ/τα ανάγκης στους άνδρες (ως % της ανδρικής επιχ/τας αρχικών σταδίων)	Επιχ/τα ανάγκης στις γυναίκες (ως % της γυναικείας επιχ/τας αρχικών σταδίων)
Χώρες Α	0.33	0.40
Χώρες Β	0.26	0.30
Αυστρία	0.08	0.15
Βέλγιο	0.19	0.14
Δανία	0.08	0.09
Φινλανδία	0.15	0.21
Γαλλία	0.16	0.21
Γερμανία	0.22	0.22
Ελλάδα	0.25	0.40
Ιρλανδία	0.29	0.27
Ισραήλ	0.17	0.22
Ιταλία	0.21	0.05
Ιαπωνία	0.25	0.09
Κορέα	0.34	0.38
Ολλανδία	0.09	0.06
Νορβηγία	0.06	0.12
Πορτογαλία	0.19	0.16
Σιγκαπούρη	0.16	0.13
Σλοβακία	0.36	0.36
Σλοβενία	0.07	0.07
Ισπανία	0.23	0.31
Σουηδία	0.07	0.07
Ελβετία	0.20	0.16
Ταϊβάν	0.20	0.15
Η.Β.	0.15	0.24
ΗΠΑ	0.21	0.21
Χώρες Γ	0.18	0.19
M.O. GEM	0.25	0.28

Χώρες Α: Χαμηλό κόστος, Χώρες Β: βελτίωση αποτέλεσματικότητας, Χώρες Γ: καινοτομία

Πηγή: IOBE, επίθεση σε στοιχεία GEM

Πηγή: IOBE, 2014.

Πίνακας 2: Ποσοστό επιχειρηματικότητας από ανάγκη και από ευκαιρία στη συνολική επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων ανά φύλο (2013).

86

Regions and GEM economies		MALE TEA (% of adult male population)	FEMALE TEA (% of adult female population)	MALE TEA Opportunity (% of TEA males)	FEMALE TEA Opportunity (% of TEA females)	MALE TEA Necessity (% of TEA males)	FEMALE TEA Necessity (% of TEA females)
European Union	Austria	10.38	7.06	82.48	80.54	11.31	10.43
	Belgium	7.65	3.14	66.41	55.29	29.38	33.83
	Croatia	11.28	4.75	52.11	49.38	46.27	47.24
	Denmark	7.12	3.79	91.72	89.81	5.64	5.02
	Estonia	11.21	7.71	75.89	72.50	13.39	17.50
	Finland	6.63	4.63	82.55	78.90	14.54	17.20
	France	6.68	4.03	87.25	73.50	11.42	23.57
	Germany	6.54	3.97	77.58	72.67	20.99	26.88
	Greece	9.89	5.81	67.13	51.82	30.01	42.90
	Hungary	13.48	5.29	67.73	57.25	29.34	42.75
	Ireland	8.87	4.23	73.12	58.47	26.01	37.20
	Italy	5.71	3.15	75.72	83.21	16.38	8.62
	Lithuania	16.19	6.78	82.81	72.31	16.59	26.35
	Luxembourg	8.89	5.32	85.87	84.49	11.97	11.55
	Netherlands	11.62	7.27	79.69	81.58	16.61	14.15
	Poland	12.50	5.95	59.33	58.82	36.09	38.14
	Portugal	11.68	8.36	74.69	66.92	23.95	31.89
	Romania	16.02	6.57	70.40	69.94	28.30	30.06
	Slovakia	14.37	7.41	64.58	63.51	31.94	33.78
	Slovenia	8.29	4.25	76.21	61.48	22.62	31.31
Spain	6.36	4.57	69.61	61.03	26.13	34.95	
Sweden	9.54	3.79	85.62	80.35	6.61	11.30	
United Kingdom	13.82	7.53	83.24	84.17	14.91	9.27	
Average (unweighted)	10.21	5.45	75.29	69.91	21.32	25.47	
Non-European Union	Bosnia and Herzegovina	10.60	4.25	52.45	38.51	47.55	58.98
	Georgia	8.05	6.47	54.39	46.33	45.61	51.90
	Kosovo	4.78	3.30	65.45	51.94	23.00	20.60
	Norway	7.29	4.00	89.04	82.50	0.00	10.00
	Russia	5.77	3.70	60.37	56.34	37.66	40.93
	Switzerland	7.03	7.20	79.85	69.93	10.97	17.72
	Average (unweighted)	7.25	4.82	66.93	57.59	27.46	33.35
North America	Canada	16.23	9.93	80.12	70.35	13.17	19.62
	United States	16.53	11.20	83.85	78.24	11.70	16.04
	Average (unweighted)	16.38	10.56	81.98	74.29	12.44	17.83

Πηγή : GEM, 2014

2.3.4 ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Από την τελευταία έρευνα GEM 2015 διαφαίνεται ότι η έναρξη γυναικείας επιχειρηματικότητας με σκοπό την εκμετάλλευση κάποιας ευκαιρίας εκδηλώνεται στο διεθνές επίπεδο σε υψηλά επίπεδα και υστερεί με μικρή διαφορά έναντι της αντίστοιχης αντρικής σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές (Πίνακας 3).

Πίνακας 3 : Μέσοι όροι συνολικής αρχικής επιχειρηματικότητας ανά γεωγραφική επικράτεια και φύλο έτους 2014.

Table E: Average Rates for Opportunity Motivated TEA, by Region and Gender

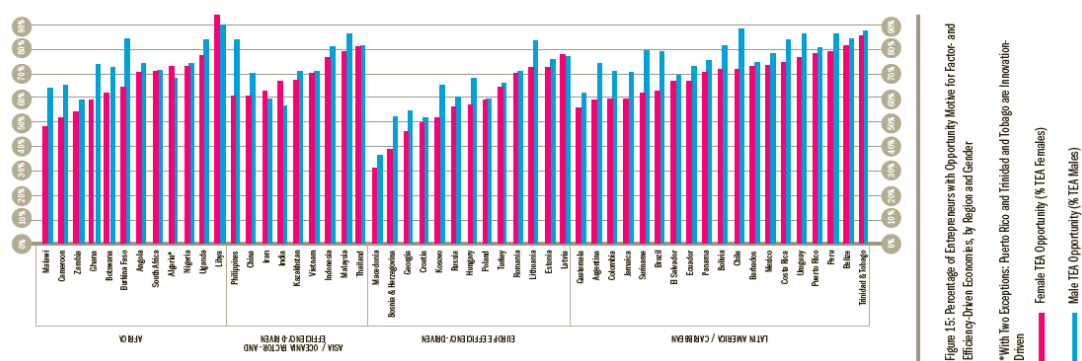
Region	Female Opportunity Motivated TEA (%)	Male Opportunity Motivated TEA (%)	Ratio Female/Male
Africa	69	73	0.95
Asia & Oceania (Factor- and Efficiency-Driven)	69	73	0.95
Latin America & Caribbean	70	78	0.90
Europe (Efficiency-Driven)	57	63	0.90
Middle East (Innovation-Driven)	83	77	1.08
Asia & Oceania (Innovation-Driven)	77	78	0.99
Europe (Innovation-Driven)	73	78	0.94
North America	74	82	0.90
GEM Average	68	73	0.93

Πηγή : GEM, 2015 Women's Repor

Μάλιστα η επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων από ευκαιρία στις χώρες καινοτομίας της Μέσης Ανατολής υπερτερεί στις γυναίκες έναντι των αντρών, ενώ στις ασιατικές χώρες / Ωκεανία τα ποσοστά των φύλων κινούνται σε όμοια επίπεδα. Τα χαμηλότερα ποσοστά έναρξης επιχειρηματικότητας ευκαιρίας και για τα δύο φύλα

παρατηρούνται στις ευρωπαϊκές οικονομίες βελτίωσης της αποτελεσματικότητας (Διάγραμμα 19).

Διάγραμμα 19 : Η επιχειρηματικότητα ευκαιρίας ανά γεωγραφική επικράτεια και φύλο στις οικονομίες χαμηλού κόστους και βελτίωσης αποτελέσματος έτους 2014.

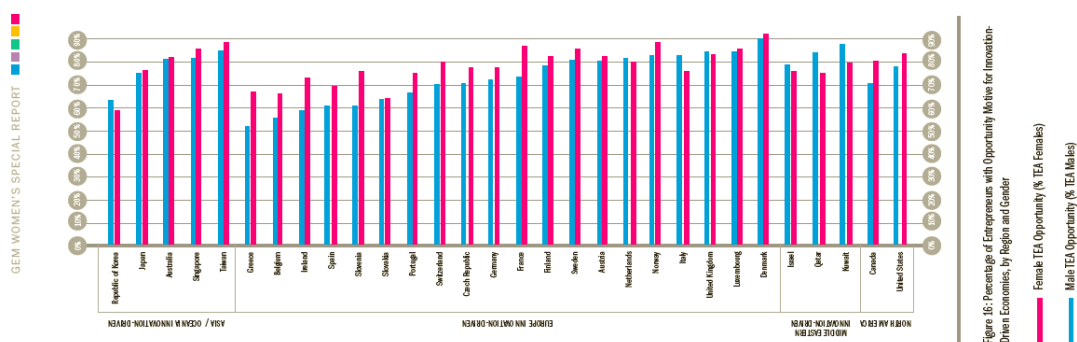
Πηγή : GEM, 2015 Women’s Report

Στις χώρες με βασική οικονομία η επιχειρηματική δραστηριότητα ευκαιρίας εκδηλώνεται σε μεγαλύτερο ποσοστό σε σχέση με τις πιο αναπτυγμένες οικονομίες, προφανώς διότι τα άτομα επιδιώκουν να εντοπίσουν και εκμεταλλευθούν την ευκαιρία που θα τους εξασφαλίσει σταθερό εισόδημα, ενώ στις τελευταίες οι πιθανότητες εύρεσης μισθωτής εργασίας είναι καλύτερες. Η διαπίστωση αυτή αφορά και τα δυο φύλα, με τους άντρες να προπορεύονται με μικρή διαφορά στην επιχειρηματικότητα ευκαιρίας των γυναικών στην πλειοψηφία των χωρών. Εξαιρέση αποτελούν η Αγκόλα, η Λιβύη, το Ιράν και το Καζακστάν όπου η γυναικεία επιχειρηματικότητα ευκαιρίας υπερτερεί ελαφρώς της αντίστοιχης αντρικής.

Η εικόνα αντιστρέφεται στις χώρες καινοτομίας, όπου η γυναικεία επιχειρηματικότητα ευκαιρίας υπερτερεί με μικρή διαφορά της αντρικής σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές, με την εξαίρεση της Δημοκρατίας της Κορέας, της Ολλανδίας,

της Ιταλίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και των χωρών της Μέσης Ανατολής της έρευνας (Διάγραμμα 20).

Διάγραμμα 20 : Η επιχειρηματικότητα ευκαιρίας ανά γεωγραφική επικράτεια και φύλο στις οικονομίες καινοτομίας έτους 2014.

Πηγή : GEM, 2015 Women's Report

2.4 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ειδικότερα για την επιχειρηματικότητα μικρής κλίμακας στην οποία ανήκει και η συντριπτική πλειοψηφία των γυναικείων επιχειρήσεων στη χώρα μας, αξίζει να σημειωθούν τα χαρακτηριστικά /τάσεις της σύγχρονης αγοράς, τα οποία καθιστούν το περιβάλλον ευνοϊκό ή μη για την ίδρυση και βιωσιμότητα μικρών επιχειρήσεων.

Θα έλεγε κανείς ότι σε γενικές γραμμές το περιβάλλον δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως ευνοϊκό για την επιχειρηματικότητα μικρής κλίμακας για τους παρακάτω «ισχυρούς» λόγους:

1. **Οικονομική ύφεση:** Με συνεπακόλουθα όπως μειωμένο διαθέσιμο εισόδημα, συρρίκνωση ζήτησης από πλευράς καταναλωτών, αύξηση ανεργίας, πληθωριστικές πιέσεις, αρνητική ανάπτυξη κ.τ.λ.
2. **«Ισχυρός» ανταγωνισμός:** Υπάρχει πληθώρα, πλέον, επιχειρήσεων μεγάλης κλίμακας (πολυεθνικές, αλυσίδες, franchise, εμπορικά κέντρα) και μάλιστα με έντονη πλέον γεωγραφική διασπορά. Είναι σαφές ότι οι επιχειρήσεις αυτές διαθέτουν πλήθος συγκριτικών πλεονεκτημάτων έναντι των μικρών επιχειρήσεων (οικονομίες κλίμακας, brand name, φήμη και πελατεία, οριζόντια ανάπτυξη, ποικιλία, εγκατάσταση σε επιλεγμένα στρατηγικά σημεία κ.α.), με αποτέλεσμα να διατηρούν καλά «θωρακισμένο» το μερίδιο της αγοράς που ήδη κατέχουν.
3. **Θεσμικό πλαίσιο:** Το όλο θεσμικό πλαίσιο που διέπει την επιχειρηματικότητα (φορολογική νομοθεσία, εργατική νομοθεσία, γραφειοκρατία, χρηματοπιστωτικό σύστημα, νομοθεσία περί αδειοδοτήσεων, διεθνές εμπόριο, προστασία του περιβάλλοντος) στη χώρα μας λειτουργεί σαν αντικίνητρο για την ίδρυση και βιωσιμότητα μικρών επιχειρήσεων. Οι δε συνεχείς μεταβολές του στερούν στον επιχειρηματία την όποια προσπάθεια επιχειρηματικού και στρατηγικού σχεδιασμού (έρευνα – πρόβλεψη – προγραμματισμός - εναλλακτικές λύσεις - επιχειρηματική απόφαση).

Σε αντιδιαστολή με τους παραπάνω αρνητικούς παράγοντες, διαπιστώνονται χαρακτηριστικά / τάσεις της σύγχρονης εποχής, που υπό συνθήκες μπορούν να δημιουργήσουν απόλυτα ευνοϊκό κλίμα για την ίδρυση, βιωσιμότητα και ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων, όπως:

1. **Προσωπική πώληση / επαφή:** Κοινωνικές δεξιότητες, δεξιότητες πώλησης και εξατομικευμένης συμβουλευτικής διαδικασίας (με σκοπό τον υψηλότερο βαθμό ικανοποίησης μετά τη χρήση του προϊόντος ή της υπηρεσίας) ενός μικρού επιχειρηματία δύνανται να προταθούν ως συγκριτικό του πλεονέκτημα σε σχέση με τον «ισχυρό» ανταγωνισμό, όπου η υπηρεσία πώλησης/εξυπηρέτησης είναι συνήθως πιο απρόσωπη.
2. **«Στροφή» στην ποιότητα:** Ολοένα και μεγαλύτερο μέρος των καταναλωτών στρέφεται στην ποιότητα κι όχι στην ποσότητα (μαζική τυποποιημένη παραγωγή).
3. **Εξειδίκευση / «στόχευση» σε ειδικό τμήμα της αγοράς:** Η «επαναλαμβανόμενη διαίρεση της αγοράς» (κατακερματισμός προϊόντων και υπηρεσιών) από τις μεγάλες επιχειρήσεις, έχει οδηγήσει τον καταναλωτή στην αναζήτηση λύσεων (προϊόντων ή υπηρεσιών) που να ανταποκρίνονται όσο το δυνατό περισσότερο στις δικές του εξατομικευμένες ανάγκες, γεγονός που μπορεί να εκμεταλλευτεί ευκολότερα μια μικρή ευέλικτη επιχείρηση με την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας που θα απευθύνονται σε αυτές τις εξειδικευμένες αγορές.
4. **Internet και ηλεκτρονικό εμπόριο:** Η διευρυμένη πλέον χρήση του διαδικτύου αλλά και των ηλεκτρονικών αγορών από ιδιώτες και εταιρικούς πελάτες συνιστά ευκαιρία για το μικρό επιχειρηματία - με σχετικά χαμηλό κόστος έναρξης και συντήρησης – προκειμένου να

«σπάσει» τα γεωγραφικά σύνορα δραστηριότητάς του και να φτάσει εύκολα στον πελάτη (ή ο πελάτης εύκολα σε αυτόν) με σκοπό την πληροφόρηση ή την αγοραπωλησία.

Ειδικότεροι λόγοι που φαίνεται ότι επιδρούν στην ανάπτυξη ή μη της γυναικείας επιχειρηματικότητας είναι :

Πρότυπο γυναίκας - επιχειρηματία : Η έλλειψη του προτύπου της γυναίκας επιχειρηματία αποτελεί σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη της γυναικείας επιχειρηματικότητας. Γιατί ένα πρότυπο λειτουργεί ως οδηγός, που με το παράδειγμά του υποδεικνύει τη στάση, τις τακτικές και τις συμπεριφορές που πρέπει να επιδεικνύουν οι επίδοξες επιχειρηματίες για να επιτύχουν. Παράλληλα αποτελεί πρόσωπο ταύτισης, αφού με την εξαίρεση ορισμένων προνομιούχων περιπτώσεων, βιώνουν παρόμοιες ανησυχίες, προβλήματα και καταστάσεις στην καθημερινότητά τους. Η περιορισμένη προβολή επιτυχημένων γυναικών επιχειρηματιών συντελεί στην καλλιέργεια της αντίληψης ότι ο επιχειρηματικός χώρος είναι απροσπέλαστος από το γυναικείο φύλο. Κατάσταση που υπονομεύει τις προθέσεις μιας γυναίκας να αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα, κυρίως γιατί δεν υπάρχει το φωτεινό παράδειγμα που θα καθησυχάσει τις ανησυχίες της για τον τρόπο που θα συνδυάσει τις προσωπικές και οικογενειακές της υποχρεώσεις με τις απαιτήσεις μιας οικονομικής δραστηριότητας. Συνεπώς η μικρή εξοικείωση με το πρότυπο ενισχύει την ανασφάλεια, τους φόβους και τις δυσκολίες μιας γυναίκας για την επίδειξη επιχειρηματικότητας. Συγχρόνως η περιορισμένη γυναικεία συμμετοχή στον επιχειρηματικό χώρο συντελεί στη διατήρηση του προτύπου της γυναίκας επιχειρηματία σε χαμηλό ποσοστό, οπότε δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος όπου η ύπαρξη ή όχι του προτύπου και το μέγεθος της γυναικείας συμμετοχής στην επιχειρηματικότητα αλληλοεπηρεάζονται.

Ευνόητο είναι ότι η απουσία του προτύπου της γυναίκας-επιχειρηματία δεν επηρεάζει τη βούληση των γυναικών που μεγάλωσαν σε επιχειρηματικές οικογένειες, αφού το πρότυπο σε αυτές τις περιπτώσεις είναι η ίδια η οικογένεια. Γεγονός που σημαίνει ότι ήδη από την παιδική τους ηλικία έχουν βιώσει την έννοια της επιχειρηματικότητας

και όσα περιλαμβάνει. Ως εκ τούτου οι συγκεκριμένες γυναίκες εκδηλώνουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και προδιάθεση να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα σε σχέση με τον υπόλοιπο γυναικείο πληθυσμό.

Πηγές χρηματοδότησης / οικονομικοί περιορισμοί : Από τα σοβαρότερα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η επίδοξη επιχειρηματίας είναι η εξασφάλιση του απαραίτητου κεφαλαίου για την έναρξη της οικονομικής της δραστηριότητας, το οποίο μπορεί να είναι δυσανάλογα μεγάλο σε σχέση με τις δυνατότητες που έχει για τη συγκέντρωσή του σε εύλογο χρονικό διάστημα. Η έλλειψη του αρχικού κεφαλαίου συνδέεται τόσο με την ανεπάρκεια ιδίων πόρων, που εντείνεται από τη διεθνή οικονομική κατάσταση, όσο και με τις περιορισμένες δυνατότητες αποταμίευσης που μπορεί να έχει μια γυναίκα, λόγω του ότι συνήθως απασχολείται σε χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας. Αποτέλεσμα αυτής της δυσκολίας είναι ο προσανατολισμός των γυναικών σε επιχειρηματικές δραστηριότητες χαμηλής εντάσεως κεφαλαίου.

Η λύση της δανειοδότησης από κάποιο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα εμπεριέχει αρκετά εμπόδια και περιορισμούς. Καταρχήν οι κλάδοι δραστηριοποίησης των γυναικών συνήθως δεν είναι ελκυστικοί για τις τράπεζες, με αποτέλεσμα να τους εγκρίνουν τη χορήγηση μικρού ποσού αν όχι καθόλου. Οι απαιτούμενες εγγυήσεις πολλές φορές ξεπερνούν τις δυνατότητες των γυναικών και συνακόλουθα η λήψη δανείου από την τράπεζα δεν είναι επιλέξιμη λύση για την επιχειρηματία ή δεν εγκρίνεται η χορήγησή του από την τράπεζα. Σε αυτές τις δυσκολίες προστίθενται οι στερεοτυπικές αντιλήψεις για την ικανότητα του γυναικείου φύλου να λειτουργήσει αποτελεσματικά μια επιχείρηση και να ανταπεξέρθει στα προβλήματα που περιλαμβάνει η επιχειρηματική δραστηριότητα. Έτσι, εξαιτίας αυτών των απόψεων η χορήγηση δανείου από την τράπεζα γίνεται πιο δυσχερής. Αλλά και οι γυναίκες γενικότερα είναι πιο επιφυλακτικές από τους άντρες στην προοπτική της λήψης δανείου λόγω των εν δυνάμει κινδύνων που εμπεριέχει.

Όσον αφορά την αξιοποίηση κρατικών προγραμμάτων χρηματοδότησης επιχειρηματικών ενεργειών, οι γυναίκες φαίνεται ότι διστάζουν να αξιοποιήσουν τη δυνατότητα επιχορήγησης της οικονομικής τους δραστηριότητας, από ανασφάλεια

για το αν θα ανταποκριθούν στους όρους των προγραμμάτων. Μάλιστα σε αρκετές περιπτώσεις το είδος της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη από το κράτος, διότι στερείται πρωτοτυπίας και καινοτομίας. Εξαιρέση αποτελούν τα προγράμματα ενίσχυσης της γυναικείας επιχειρηματικότητας, που λόγω της εστίασής τους στο γυναικείο φύλο προσελκύουν περισσότερες ενδιαφερόμενες και έχουν ευνοϊκότερους όρους χορήγησης της επιδότησης.

Γενικότερα μπορεί να ειπωθεί ότι οι γυναίκες έχουν την τάση να επενδύουν ίδια κεφάλαια και να στηρίζονται οικονομικά στο συγγενικό και φιλικό τους περιβάλλον για να στηρίξουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα, κατάσταση που συνεπάγεται την άντληση περιορισμένου κεφαλαίου.

Από τα παραπάνω καθίσταται προφανές ότι η άντληση κεφαλαίου τόσο στην έναρξη όσο και κατά τη λειτουργία μιας επιχείρησης δεν είναι εύκολη. Οι οικονομικοί περιορισμοί λειτουργούν σαν τροχοπέδη στους επιχειρηματικούς προσανατολισμούς μιας γυναίκας και την ωθούν στην επίδειξη επιχειρηματικότητας από ανάγκη και όχι από ευκαιρία. Η ανεπάρκεια του κεφαλαίου συνεπάγεται χαμηλές δυνατότητες και προοπτικές ανάπτυξης της επιχείρησης και περιορισμό των πιθανοτήτων επιβιώσής της μέσα σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον. Αποτέλεσμα είναι η δημιουργία ενός φαύλου κύκλου στις επιχειρηματικές δράσεις των γυναικών, με αρνητικό αντίκτυπο στην ψυχολογία τους, αφού λόγω των καταστάσεων βιώνουν αισθήματα χαμηλής αυτοπεποίθησης, απελπισίας και εγκλωβισμού.

Γνωστικό υπόβαθρο : Η έννοια του γνωστικού υπόβαθρου είναι ευρεία. Δεν αναφέρεται στο εκπαιδευτικό επίπεδο, αλλά στις ιδιαίτερες γνώσεις που πρέπει να διαθέτει το άτομο για να ασκήσει επιτυχημένη οικονομική δραστηριότητα.

Όσον αφορά το γυναικείο φύλο, συνήθως δεν γνωρίζει πώς να διαχειριστεί το εγχείρημα από τη σύλληψη της επιχειρηματικής ιδέας μέχρι τη διοίκηση της επιχείρησης. Παρατηρούνται γνωστικά κενά στη διατύπωση και συγκεκριμενοποίηση της επιχειρηματικής ιδέας, έλλειψη γνώσης όσον αφορά την εκπόνηση του επιχειρηματικού σχεδίου καθώς και για τον τρόπο έναρξης και διαχείρισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (British Graduates Society, 2012). Πολλές γυναίκες

ξεκινούν το επιχειρηματικό τους εγχείρημα χωρίς καλή γνώση του αντικειμένου, γεγονός που σημαίνει ότι ουσιαστικά τελούν υπό άγνοια των ιδιομορφιών και των παραμέτρων που του ασκούν επιρροή. Παράλληλα στερούνται βασικών γνώσεων για τον τρόπο προώθησης του προϊόντος ή της υπηρεσίας τους και της αγοράς, κατάσταση που αποτελεί βασικό ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Κι αυτό γιατί, ακόμα και αν η ποιότητα του παραγόμενου προϊόντος ή της παρεχόμενης υπηρεσίας είναι άριστη, η αδυναμία για σωστή προβολή τους δεν επιφέρει το θεμιτό αποτέλεσμα. Επιπρόσθετος ανασταλτικός παράγοντας είναι η μη επαρκής εξοικείωση των γυναικών με τις νέες μεθόδους διοίκησης και παραγωγής, ίσως λόγω της περιορισμένης πρόσβασης μεγάλου ποσοστού αυτών σε σχετικά εκπαιδευτικά προγράμματα.

Όσον αφορά την ελληνική πραγματικότητα, σημαντικός αριθμός γυναικών αποφάσισε να αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα χωρίς να κατέχει εξαρχής τις βασικές επιχειρηματικές γνώσεις. Αλλά και από τις γυναίκες που διαθέτουν το ανάλογο θεωρητικό υπόβαθρο και δυναμικό, διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία τους δεν επέλεξε να τα αξιοποιήσει ασκώντας ελεύθερο επάγγελμα. Κατάσταση που υποδηλώνει ότι η ύπαρξη επιχειρηματικών γνώσεων και δεξιοτήτων δεν προοιωνίζει την ενασχόληση της κατόχου τους με επιχειρηματική δραστηριότητα. Όπως αντίστοιχα η απουσία των σχετικών γνώσεων και δεξιοτήτων φαίνεται ότι δεν δρα οπωσδήποτε αποτρεπτικά στην απόφαση μιας γυναίκας να αναπτύξει οικονομική δραστηριότητα. Η απορία που αναπόφευκτα γεννάται σχετικά με το αν η ύπαρξη γνώσεων και δεξιοτήτων του επιχειρηματικού κόσμου σχετίζεται με την απόφαση των γυναικών να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα, μας οδηγεί στη διατύπωση των ακόλουθων υποθέσεων H0 και H1, από τον έλεγχο των οποίων θα προκύψει η απάντηση στο ζήτημα :

H0 : Η ύπαρξη γνώσεων και δεξιοτήτων σε θέματα διοίκησης, marketing και γενικά του επιχειρείν δεν συσχετίζεται με την απόφαση των γυναικών να αναπτύξουν επιχειρηματική δράση.

H1 : Η ύπαρξη γνώσεων και δεξιοτήτων σε θέματα διοίκησης, marketing και γενικά του επιχειρείν συσχετίζεται με την απόφαση των γυναικών να αναπτύξουν επιχειρηματική δράση.

Κοινωνική δικτύωση : Η κοινωνική δικτύωση είναι σημαντική σε όλα τα στάδια λειτουργίας της οικονομικής δραστηριότητας. Παρέχει την απαιτούμενη υποστήριξη και διαφήμιση που χρειάζεται στα πρώτα βήματα λειτουργίας η επιχείρηση. Συμβάλλει στην κοινωνική αναγνώριση και καθιέρωση της επιχείρησης, αποτελεί πηγή πληροφόρησης, καθώς και πηγή συναισθηματικής και οικονομικής στήριξης της επιχειρηματία. Εντούτοις από τις διάφορες μελέτες έχει διαπιστωθεί ότι οι γυναίκες υστερούν στο θέμα της κοινωνικής δικτύωσης σε σχέση με τους άντρες, καθότι επικεντρώνονται στην ανάπτυξη κυρίως προσωπικών σχέσεων και όχι στην διεύρυνση του κοινωνικού τους δικτύου. Έτσι το ζήτημα της όλης κοινωνικοποίησης των γυναικών κατά τους Brush & Hisrich (1991) αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα που επιβραδύνει την ανάπτυξη της γυναικείας επιχειρηματικής προσπάθειας.

Στερεότυπα και προκαταλήψεις : Οι αντιλήψεις που επικρατούν στο κοινωνικό περιβάλλον της γυναίκας ασκούν καθοριστική επίδραση τόσο στην επιλογή της να ασκήσει επιχειρηματική δραστηριότητα όσο και στις δυνατότητες που της δίνονται για την ανάπτυξή της. Η επίδειξη επιχειρηματικότητας από γυναίκα δεν είναι πάντα αποδεκτή επαγγελματική επιλογή από το κοινωνικό της περιβάλλον και συνακόλουθα δεν έχει την υποστήριξη ούτε του άμεσου περιβάλλοντός της (οικογενειακού και φιλικού). Το κοινωνικό στερεότυπο θέλει τα ενδιαφέροντα και οι ενασχολήσεις της να στρέφονται γύρω από τα ζητήματα του σπιτιού και της οικογένειας. Ως εκ τούτου η επιχειρηματική της δραστηριοποίηση θεωρείται ασυμβίβαστη με τις οικογενειακές υποχρεώσεις και ιδιαίτερα με τους ρόλους της μητέρας και της συζύγου. Επιπρόσθετα, ο δυναμισμός που απαιτείται για μια επιτυχημένη επιχειρηματική δραστηριότητα δεν συνάδει με την εύθραυστη εικόνα της γυναίκας κατά τη στερεοτυπική αντίληψη, που τη θέλει να ασχολείται με τα λεγόμενα γυναικεία επαγγέλματα και την κρίνει ικανή μόνο για τις γραφειοκρατικές - διεκπεραιωτικές εργασίες. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια η επίδειξη επιχειρηματικότητας θεωρείται ασυμβίβαστη με τη φύση της γυναίκας, τους ρόλους και τις ικανότητές της. Αποτέλεσμα αυτών των αντιλήψεων είναι η a priori υποτίμηση των προσόντων και των δεξιοτήτων που μπορεί να διαθέτει μια γυναίκα, με αποτέλεσμα να ορθώνονται πολλαπλά εμπόδια στην έναρξη και λειτουργία της γυναικείας επιχείρησης.

Επιπρόσθετα καλλιεργούν και μεταδίδουν στις επόμενες γενιές γυναικών ανασφάλεια για τις ικανότητές τους, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά αυτές της ηγεσίας, της διοίκησης και της λήψης σοβαρών αποφάσεων. Μάλιστα, λόγω του ότι ο επιχειρηματικός χώρος ανδροκρατείται, απόρροια αυτών των προκαταλήψεων είναι οι αυξημένες δυσκολίες των γυναικών επιχειρηματιών να εισέρθουν σε αυτόν και να γίνουν αποδεκτές από την αγορά.

Συνδυασμός επαγγελματικών – οικογενειακών υποχρεώσεων : Ο συνδυασμός των επαγγελματικών και των οικογενειακών υποχρεώσεων αποτελεί ένα από τα κορυφαία ζητήματα που καλείται να ρυθμίσει μια γυναίκα στα πλαίσια του στερεοτυπικού της ρόλου. Η πίεση που της ασκείται από την κοινωνία αλλά και από την ίδια την οικογένεια να θέτει σε προτεραιότητα τα ζητήματα της εστίας, πολλές φορές λειτουργούν ανασταλτικά στην ανάπτυξη της γυναικείας επιχειρηματικής προσπάθειας, αφού οι αυξημένες οικογενειακές υποχρεώσεις συνεπάγονται περιορισμό του χρόνου και της ενέργειας που μπορεί να αφιερώσει στην επιχείρηση. Αλλά και στις περιπτώσεις που η γυναίκα έχει την πλήρη υποστήριξη της οικογένειας, πάλι αποδεικνύεται δύσκολη η εξισορρόπηση της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή. Οι προσπάθειες για την ανάπτυξη επιχείρησης στα πλαίσια της παγκόσμιας αγοράς που τη διέπει ο έντονος ανταγωνισμός και η διαρκής αστάθεια, έχει αποδειχθεί στην πράξη ότι απαιτούν πολλές φορές την αφιέρωση περισσότερου χρόνου από αυτόν που εργάζεται μια υπάλληλος γραφείου με πλήρη απασχόληση.

Ελεύθερος χρόνος : Η έλλειψη ελεύθερου χρόνου εξαιτίας της υποχρέωσης της γυναίκας να ανταποκριθεί στους καθιερωμένους κοινωνικούς ρόλους του φύλου της σημαίνει περιορισμό των δυνατοτήτων για έρευνα της αγοράς, για αναζήτηση επιχειρηματικών ευκαιριών, συνεργατών και πηγών χρηματοδότησης του εγχειρήματος, για συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα, κοινωνική δικτύωση και γενικότερα για κινητοποίηση που θα ενισχύσει τις επαγγελματικές της βλέψεις.

Υποστηρικτικές κοινωνικές δομές : Στις κοινωνίες όπου οι υποστηρικτικές δομές (πχ παιδικοί σταθμοί, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών, κέντρα φροντίδας

ηλικιωμένων) είτε δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς είτε η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών δεν είναι ικανοποιητική, η αποδέσμευση των γυναικών από την ευθύνη της συνεχούς φροντίδας των εξαρτημένων μελών καθίσταται δύσκολη. Η κατάσταση αυτή συνεπάγεται περιορισμό του ελεύθερου χρόνου, με ανάλογες επιπτώσεις στις προοπτικές ανάπτυξης της επιχειρηματικής τους προσπάθειας.

Αυτοπεποίθηση : Η αυτοπεποίθηση αποτελεί χαρακτηριστικό προσωπικότητας που συνδέεται άμεσα με την ικανότητα του ατόμου για έναρξη και λειτουργία επιχειρηματικής δραστηριότητας. Κι αυτό γιατί οι επιχειρηματικές ενέργειες εμπεριέχουν το στοιχείο του ρίσκου, δεδομένου ότι το αποτέλεσμα των προσπαθειών είναι αβέβαιο. Ο χαμηλός βαθμός αυτοπεποίθησης αδρανοποιεί το άτομο που φοβάται την αποτυχία ή το στρέφει σε πιο συντηρητικές επιλογές με ελάχιστη αβεβαιότητα, με αποτέλεσμα να επιβραδύνεται η αναπτυξιακή πορεία της επιχείρησής του. Όσον αφορά την αυτοπεποίθηση των γυναικών, καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από την επιχειρηματική κουλτούρα της κοινωνίας όπου ζουν και από τα μηνύματα που τους έχει εμφυσήσει για τις επιχειρηματικές τους ικανότητες.

Επιπρόσθετοι παράγοντες επηρεασμού είναι η εμπειρία και οι γνώσεις. Οι πρότερες εμπειρίες δρουν ενθαρρυντικά ή αποτρεπτικά στην απόφαση για έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας και αποτελούν πολύτιμο οδηγό των γυναικών που επιλέγουν να την αναπτύξουν. Οι γνώσεις είναι αναμφισβήτητος, σημαντικός ενισχυτικός παράγοντας της αυτοπεποίθησης. Όμως, όσον αφορά τις γυναίκες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο έχει από έρευνες διαπιστωθεί ότι συνήθως προσανατολίζονται σε διαφορετικούς επαγγελματικές επιλογές έναντι της ενασχόλησης με επιχειρηματική δραστηριότητα.

Τεχνολογία Πληροφοριών και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) : Η χρήση της νέας τεχνολογίας αποδεικνύεται βασικό εργαλείο για την ανάπτυξη και την επιτυχία μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας. Καταρχήν αποτελεί μέσο πληροφόρησης, μέσω του οποίου κανείς μπορεί να ενημερωθεί και να αξιοποιήσει τρέχοντα εκπαιδευτικά και χρηματοδοτικά προγράμματα και να ενισχύσει την επιχειρηματική του προσπάθεια. Ο εντοπισμός επιμορφωτικών προγραμμάτων για την κάλυψη των γνωστικών ελλείψεων είναι πολύ σημαντικός για την ενίσχυση της γυναικείας

επιχειρηματικότητας. Μάλιστα οι νέες τεχνολογίες αποδεικνύονται σύμμαχος των γυναικών προς αυτή την κατεύθυνση, αφού με την εξ αποστάσεως παρακολούθηση προγραμμάτων κατάρτισης, τους δίνεται η δυνατότητα να συνδυάσουν καλύτερα τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες με τις οικογενειακές υποχρεώσεις μέσα στα πλαίσια του ήδη περιορισμένου ελεύθερου χρόνου. Συνεπώς με τη βοήθεια της πληροφορικής τεχνολογίας μπορούν οι γυναίκες να εντοπίσουν και να αξιοποιήσουν ευκαιρίες που θα δώσουν ώθηση στην επιχειρηματική προσπάθεια.

Γενικότερα με τη χρήση ΤΠΕ η ενδιαφερόμενη δύναται να ενημερωθεί και να παρακολουθήσει τις εξελίξεις της αγοράς. Κατάσταση που της προσδίδει μεγαλύτερη ευελιξία προσαρμογής και συνεπώς μεγαλύτερες πιθανότητες επιβίωσης σε ένα μεταβλητό και συνεχώς εξελισσόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον. Μέσω των νέων τρόπων επικοινωνίας διευκολύνεται η κοινωνική της δικτύωση και ενισχύεται η προβολή και η καθιέρωσή της στον επιχειρηματικό χώρο. Μπορεί να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και επιθυμίες των πελατών ταχύτερα, με μικρότερο κόστος και να παρέχει καλύτερης ποιότητας υπηρεσίες. Αποτέλεσμα είναι η αύξηση του βαθμού ικανοποίησης των πελατών και η δημιουργία προστιθέμενης αξίας, απαραίτητα στοιχεία για την επιβίωση και την ανάπτυξη της επιχείρησης. Παράλληλα με τη χρήση της τεχνολογίας η επιχειρηματική δραστηριότητα μπορεί να υπερβεί τα στενά όρια της εγχώριας αγοράς και να επεκταθεί στη διεθνή αγορά, αυξάνοντας έτσι τον όγκο των πελατών και την κερδοφορία της. Όσον αφορά τη σχέση των γυναικών με τις νέες τεχνολογίες, στην πράξη προκύπτει ότι η πλειοψηφία τους δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένη με τα εργαλεία της Πληροφορικής, με αποτέλεσμα να μην εκμεταλλεύεται τις παραπάνω δυνατότητες, να χάνονται ευκαιρίες και συνακόλουθα να μην υποστηρίζεται ανάλογα η επιχειρηματική προσπάθεια στα πλαίσια ενός άκρως ανταγωνιστικού περιβάλλοντος.

3. ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Από τη δεκαετία 1980 και μετά παρατηρείται στις ανεπτυγμένες κοινωνίες της Δύσης η αποδόμηση του Κράτους Πρόνοιας και η επικράτηση του φιλελευθερισμού έναντι του σοσιαλδημοκρατισμού. Ως εκ τούτου έμφαση δόθηκε στην έννοια του ατόμου

έναντι της ομάδας και κατ' επέκταση στις αξίες της ατομικής ελευθερίας και της ατομικής ιδιοκτησίας. Απόρροια αυτού του ιδεολογικού προσανατολισμού είναι η αναβάθμιση της εικόνας της επιχείρησης στη συνείδηση των πολιτών των ανεπτυγμένων οικονομιών και η μεταστροφή της κοινής γνώμης σε πολλές χώρες υπέρ των επιχειρήσεων. Η τάση αυτή αποτέλεσε το πρόσφορο έδαφος για την άσκηση πιέσεων και την προώθηση από πλευράς των εργοδοτών μιας σειράς μεταβολών, με βασική την αύξηση της ευελιξίας στην αγορά εργασίας.

Η ευελιξία στην αγορά εργασίας είναι κυρίαρχο στοιχείο των σύγχρονων εργασιακών σχέσεων. Αποτελεί πολυδιάστατη έννοια που αναφέρεται στα φαινόμενα της γεωγραφικής και επαγγελματικής κινητικότητας των εργαζομένων, της ελαστικοποίησης του κόστους εργασίας, της ευέλικτης διαχείρισης των ανθρωπίνων πόρων της επιχείρησης και της ευέλικτης ρύθμισης των χρονικών ορίων της εργασίας.

Αναλυτικότερα :

- *Γεωγραφική κινητικότητα των εργαζομένων:* Η έννοια αναφέρεται στη δυνατότητα της μετακίνησης ενός εργαζόμενου από μια περιφέρεια σε μια άλλη στην ίδια χώρα, καθώς και στην μετακίνησή του από ένα κράτος σε άλλο για την άσκηση των εργασιακών του καθηκόντων. Η γεωγραφική κινητικότητα των εργαζομένων με τη μορφή της μόνιμης μετακίνησης ή της προσωρινής απόσπασης για την κάλυψη έκτακτων αναγκών βρίσκεται τα τελευταία χρόνια σε όξυνση, ιδιαίτερα στα πλαίσια λειτουργίας των πολυεθνικών εταιριών όπου προβλέπεται η μετακίνηση του υπάλληλου σε παράρτημα ή θυγατρική εταιρία που εδρεύει σε χώρα διαφορετική της μητρικής εταιρίας. Παράλληλα παρατηρείται παγκοσμίως η αύξηση του ποσοστού μετανάστευσης εργατικού δυναμικού προς διάφορες χώρες, όπου οι προοπτικές για την εύρεση της επιθυμητής εργασίας είναι καλύτερες. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού που φέρει την ιδιότητα του Ευρωπαίου πολίτη στην επικράτεια των χωρών - μελών της, συνιστά θεμελιώδες ατομικό δικαίωμα που προβλέπεται, ενθαρρύνεται και προστατεύεται από τα άρθρα 14(2),17 και 18 της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης στις Οδηγίες 68/360/EEC, 73/148/EEC, 90/365/EEC έτους 1990 και στην Οδηγία 93/96/ EEC έτους

1993 καθορίζονται οι προϋποθέσεις για την ελεύθερη διακίνηση και παραμονή των εργαζόμενων και των αυτοαπασχολούμενων ευρωπαίων πολιτών με τα μέλη της οικογένειάς τους εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης σε σχέση με την αναζήτηση της επαγγελματικής αποκατάστασης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει καταγραφεί αύξηση του συνολικού ποσοστού των ατόμων που εκπλήρωσαν την επιδίωξή τους σε χώρα διαφορετική της υπηκοότητάς τους. Από τα πιο πρόσφατα στοιχεία της περιόδου 2012-2014 καταγράφεται αύξηση του ποσοστού των ευρωπαίων εργαζομένων που βρήκαν εργασία σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μείωση του ανάλογου ποσοστού των υπηκόων τρίτων χωρών, συντελώντας στη συνολική αύξηση της απασχολησιμότητας σε χώρα διαφορετική από αυτή της υπηκοότητας κατά 12,4% (Πίνακας 4). Επίσης παρατηρείται αυξημένη προτίμηση για αναζήτηση εργασίας σε ορισμένα κράτη έναντι των υπολοίπων, εκ των οποίων τον μεγαλύτερο όγκο συγκεντρώνει το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γερμανία συνολικού ύψους 62,8 % του πληθυσμού που μετακινήθηκε γεωγραφικά για επαγγελματικούς λόγους εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Διάγραμμα 21).

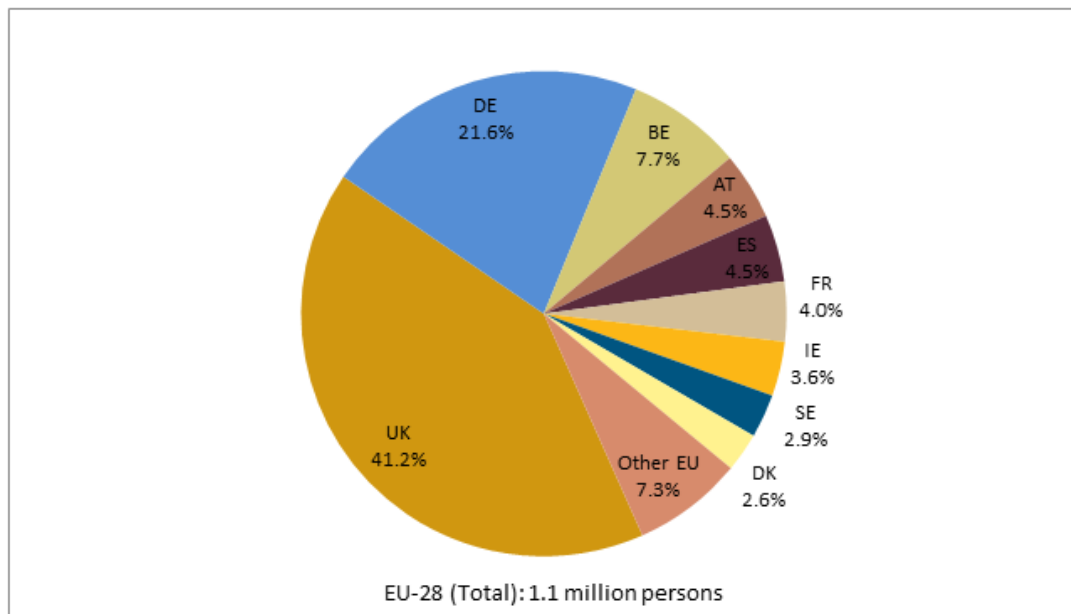
Πίνακας 4: Εργαζόμενοι σε Ευρωπαϊκές χώρες διαφορετικής υπηκοότητας αυτής του τόπου εργασίας τα έτη 2012 και 2014.

	2012			2014			Total change in %
	Total	citizens	citizens	Total	citizens	citizens	
EU-28	991.1	595.6	395.5	1114.1	735.6	378.5	12.4
EA-19	531.2	350.4	180.8	583.3	399.7	183.6	9.8
UK	399.2	216.5	182.7	459.2	301.7	157.5	15.0
DE	199.4	150.9	48.5	241.2	182.8	58.3	20.9
BE	52.9	39.3	13.5	85.8	66.3	19.6	62.4
AT	45.5	33.2	12.3	50.1	37.6	12.5	10.2
ES	51.8	25.3	26.5	49.8	28.3	21.5	-3.9
FR	48.8	27.3	21.4	44.3	23.9	20.4	-9.1
IE	27.7	20.6	7.1	40.6	21.6	19.0	46.5
SE	23.6	8.6	15.0	32.4	13.2	19.2	37.6
DK	27.0	14.3	12.7	29.0	16.5	12.5	7.2
Other EU	115.4	59.5	55.9	81.8	43.8	38.0	-29.1
NO	45.4	32.0	13.5	37.4	27.5	9.8	-17.7
CH	127.1	101.8	25.3	135.6	109.9	25.7	6.6

The figures do not take into account employed persons who are cross-border commuters as well as persons who are unemployed or inactive. Countries having fewer than 25 thousand employed migrants in 2014 are reported together as 'Other EU' due to small sample size.

Πηγή : Eurostat (LFS data), 2015

Διάγραμμα 21: Κράτη που υποδέχθηκαν μετανάστες διαφορετικής υπηκοότητας για επαγγελματικούς λόγους.

Πηγή : Eurostat (LFS data), 2015

- *Επαγγελματική κινητικότητα των εργαζομένων:* Η έννοια αναφέρεται στη μετακίνηση των απασχολούμενων από μια θέση εργασίας σε άλλη θέση του

ίδιου επαγγελματικού τομέα ή στη μετακίνησή τους σε άλλους τομείς απασχόλησης. Συνδέεται άμεσα με τις κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές και αποτυπώνει ουσιαστικά την εξέλιξη του οικονομικού συστήματος. Πιο συγκεκριμένα ο ταχύς ρυθμός με τον οποίο επιτελούνται οι τεχνολογικές αλλαγές, ο αυτοματισμός και η εκμηχάνιση συντέλεσαν σε σημαντική διαφοροποίηση της ζήτησης των επαγγελματιών, των θέσεων απασχόλησης και συνακόλουθα των απαιτούμενων δεξιοτήτων των εργαζομένων. Ως εκ τούτου αυξήθηκε το ενδιαφέρον για νέα επαγγέλματα - κυρίως αυτά που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες - και συρρικνώθηκε η ζήτηση ή και εξαλείφθηκαν παλαιότεροι και παραδοσιακοί επαγγελματικοί κλάδοι και θέσεις εργασίας. Γεγονός που ανάγκασε σημαντική μερίδα του εργατικού δυναμικού να επαναπροσδιορίσει τον επαγγελματικό προσανατολισμό του, για να διαφύγει από την ανεργία όπου περιήλθε. Γενικότερα οι ανάγκες της αγοράς και ο τρόπος με τον οποίο διαμορφώνεται η ζήτηση και η προσφορά εργασίας έχουν οδηγήσει στην αποσύνδεση των σπουδών με την επαγγελματική αποκατάσταση και στον κλονισμό του μέχρι πρότινος δεδομένου ένα άτομο να παραμένει στην ίδια θέση εργασίας ή επάγγελμα εφ' όρου ζωής. Επακόλουθο αυτών, η ανάγκη για συνεχή βελτίωση των δεξιοτήτων, για απόκτηση νέων γνώσεων, για αναβάθμιση, εξέλιξη και πιστοποίηση των επαγγελματικών προσόντων προκειμένου τα άτομα να είναι ευέλικτα, ευπροσάρμοστα και ικανά να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις του εργασιακού περιβάλλοντος.

- *Ελαστικότητα του κόστους εργασίας:* Η έννοια του κόστους εργασίας αναφέρεται στις συνολικές δαπάνες των εργοδοτών για τους εργαζόμενους που απασχολούν. Περιλαμβάνει τους μισθούς και τα ημερομίσθια των εργαζομένων, καθώς και το λεγόμενο μη μισθολογικό κόστος που αναφέρεται κυρίως στις ασφαλιστικές εισφορές που καταβάλλονται από τους εργοδότες στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και σε λοιπά έξοδα όπως είναι οι εκπαιδευτικές δαπάνες και οι παροχές σε είδος (Διάγραμμα 22).

Διάγραμμα 22: Συνιστώσες κόστους εργασίας.

Πηγή: Eurostat, 2015

Το ωριαίο κόστος εργασίας προκύπτει από τη διαίρεση των συνολικών δαπανών του εργοδότη στην οικονομία προς τις συνολικές ώρες εργασίας του υπαλλήλου του. Η ελαστικοποίηση του κόστους εργασίας συνίσταται στη δυνατότητα του εργοδότη να ελέγχει και να περιορίζει το κόστος εργασίας του εργαζόμενου, έτσι ώστε να διατηρείται η κερδοφορία της επιχείρησης στα ίδια επίπεδα αν όχι σε υψηλότερα. Ο συνηθέστερος τρόπος επίτευξης αυτού είναι με την άμεση μείωση του μισθολογικού κόστους, η οποία νομιμοποιήθηκε στις ανεπτυγμένες οικονομίες με τον επαναπροσδιορισμό από το κράτος του κατώτατου βασικού μισθού και ημερομισθίου σε χαμηλότερα επίπεδα. Προς την ίδια κατεύθυνση συνηγόρησαν αλλαγές των ασφαλιστικών συστημάτων, με κύριο χαρακτηριστικό τη μείωση των εργοδοτικών εισφορών, που σε αρκετές περιπτώσεις συνοδεύτηκε από την παράλληλη αύξηση των ασφαλιστικών κρατήσεων στη μισθοδοσία των εργαζομένων. Συνεπικουρικά οι περικοπές των παροχών σε χρήμα και σε είδος προς τους εργαζόμενους συνέβαλαν στην ελάττωση των συνολικών δαπανών του εργοδότη για την ίδια εργασία. Επιπρόσθετα, όπου η ονομαστική μισθοδοσία παρέμεινε σταθερή, η αύξηση των ωρών εργασίας χωρίς αποζημίωση συντέλεσε στον περιορισμό του ωριαίου κόστους

εργασίας για τον εργοδότη. Όμως η μείωση του κόστους εργασίας συνεπάγεται την πραγματική μείωση του μισθού και του ημερομισθίου των εργαζομένων, που στη συντριπτική πλειοψηφία τους αποτελεί την κύρια πηγή εισοδήματος. Αυτό σημαίνει

ότι περιορίζεται το διαθέσιμο εισόδημα για την κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών, για αποταμίευση και επένδυση, με αλυσιδωτό αποτέλεσμα τη συρρίκνωση της αγοράς και την περαιτέρω ύφεση της οικονομίας.

Ειδικότερα σε ό,τι αφορά τον ευρωπαϊκό χώρο, από την παρακολούθηση σε τριμηνιαία βάση του % ποσοστού του συνολικού ονομαστικού ωριαίου κόστους εργασίας από το 2009 και μετά, διαπιστώνονται στην Ευρωζώνη και στην Ευρωπαϊκή Ένωση αυξομειώσεις. Στην πρώτη περίπτωση το κόστος εργασίας παρέμεινε διαχρονικά σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με αυτό κατά την έναρξη της οικονομικής κρίσης το 2009 και κατέγραψε το τελευταίο έτος πτωτική πορεία. Παρόμοια εικόνα παρουσίασε η Ευρωπαϊκή Ένωση στο σύνολό της, με το κόστος εργασίας να σημειώνεται σε γενικές γραμμές σε υψηλότερα επίπεδα από τις χώρες της Ευρωζώνης, να δεικνύει τον τελευταίο χρόνο πτωτική πορεία και να διαμορφώνεται σε σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με αυτά που καταγράφηκαν το Β' τρίμηνο 2009 (Διάγραμμα 23).

Διάγραμμα 23: Ποσοστιαία μεταβολή % του συνολικού ονομαστικού ωριαίου κόστους εργασίας ανά τρίμηνο.

Πηγή: Eurostat, 2015

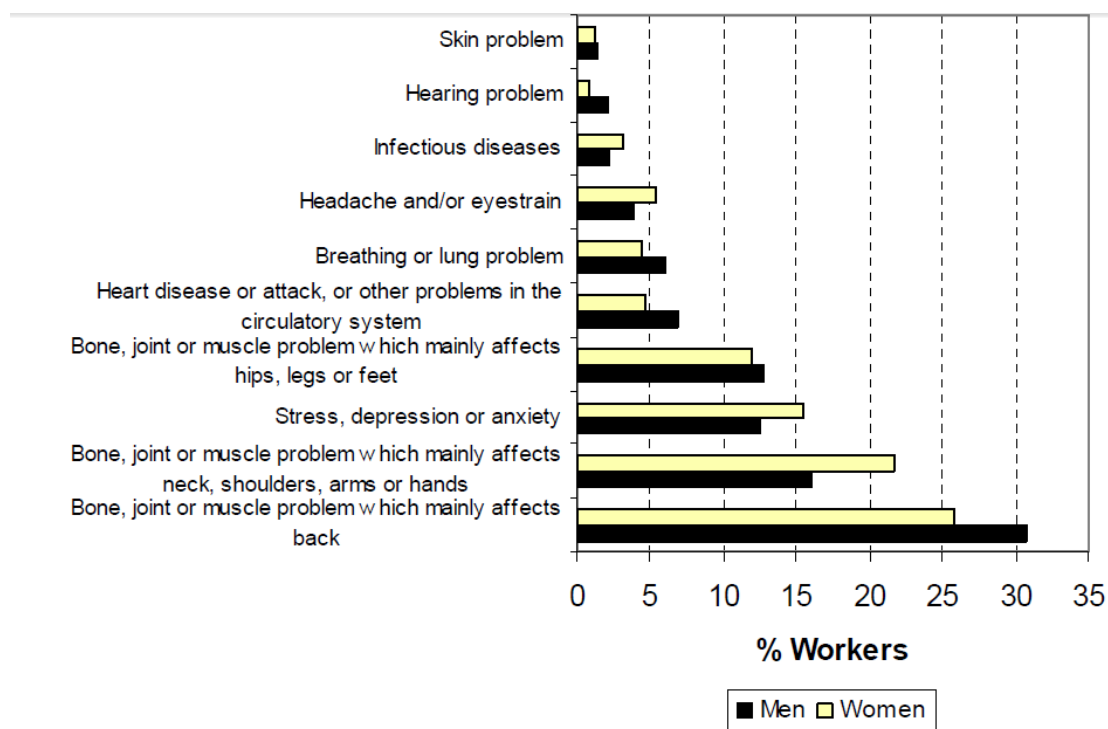
- *Ευελιξία στη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων στην επιχείρηση:* Αναφέρεται στη δυνατότητα του εργοδότη να εφαρμόζει στο προσωπικό τεχνικές rotation

(εναλλαγή αντικειμένων εργασίας) ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες της επιχείρησης, προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποδοτικότητά της. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η άμεση επίλυση λειτουργικών προβλημάτων της επιχείρησης κι αντιμετωπίζεται εκ των έσω το ζήτημα της κάλυψης θέσεων εργασίας, απομακρύνοντας έστω προσωρινά την ανάγκη πρόσληψης νέων υπαλλήλων. Η προγραμματισμένη ευέλικτη χρήση των ανθρώπινων πόρων, που σέβεται τις ικανότητες και τις προτιμήσεις των ατόμων, αποτελεί άτυπης μορφής εκπαίδευση η οποία, πέρα από την απόκτηση επαγγελματικών γνώσεων και εμπειριών, συμβάλλει στην ενίσχυση του δεσμού του υπαλλήλου με την εργασία του και στη διαμόρφωση της αντίληψης ότι αποτελεί ενεργό μέλος μιας ευρύτερης ομάδας. Επιπλέον, απομακρύνει τον κίνδυνο εκδήλωσης του συνδρόμου επαγγελματικής εξουθένωσης (burnout syndrome) ως απότοκος της χρόνιας και μονότονης ενασχόλησης με ένα αντικείμενο εργασίας. Εντούτοις στην πράξη έχει φανεί ότι η πλειοψηφία των εργοδοτών, εκμεταλλευόμενη τη δυνατότητα της ευέλικτης διαχείρισης του προσωπικού, επιβάλλει αιφνιδιαστικά και σε τακτική βάση την εναλλαγή των αντικειμένων εργασίας. Συχνά οι προτιμήσεις, τα ενδιαφέροντα και ο ήδη υπάρχον φόρτος εργασίας του εργαζόμενου δεν λαμβάνονται υπόψη, με αποτέλεσμα τη δυσφορία και δυσαρέσκεία του για την εργοδοσία και το αντικείμενο εργασίας που του έχει ανατεθεί. Η απρογραμμάτιστη αλλαγή και η επιβολή πρόσθετων καθηκόντων επιφέρει σύγχυση, πολυδιάσπαση και τον αποσυντονισμό του υπαλλήλου, που πλέον χάνει την αίσθηση της συμμετοχής στο συνολικό αποτέλεσμα και τη συνέχεια του έργου που παράγει και που επιπρόσθετα εισπράττει το μήνυμα ότι δεν είναι σεβαστός από τους ανώτερους του. Η κατάσταση αυτή έχει συντελέσει σε μεγάλο ποσοστό εργαζομένων στη γέννηση συναισθημάτων θυμού και απογοήτευσης, τα οποία όμως δεν εξωτερικεύουν, διότι φοβούνται ότι θα απολυθούν. Αποτέλεσμα αυτής της πραγματικότητας είναι η καταγραφή σε παγκόσμιο επίπεδο έντονου

εργασιακού άγχους που, λόγω της συχνότητας εμφάνισής του, έχει χαρακτηριστεί από τον Διεθνή Οργανισμό Υγείας ως «παγκόσμια επιδημία» (Σχοινιάς, 2009).

Ειδικότερα για τον ευρωπαϊκό χώρο, έρευνα σχετικά με τα προβλήματα υγείας του προσωπικού που συνδέονται με τις συνθήκες εργασίας, ανέδειξε το εργασιακό άγχος ως το δεύτερο σε συχνότητα εμφάνισης πρόβλημα υγείας μετά τις μυοσκελετικές παθήσεις (Διάγραμμα 24).

Διάγραμμα 24: Προβλήματα υγείας που συνδέονται με την εργασία το τελευταίο δωδεκάμηνο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πηγή : Eurostat, 2009

Επιπλέον οι εργοδοτικές πιέσεις για μεγαλύτερη «εξωτερική» ευελιξία επέφεραν τη χαλάρωση του νομοθετικού πλαισίου για τις απολύσεις, με κύριο χαρακτηριστικό την

απλοποίηση των διαδικασιών και τη σχετική διευκόλυνση της εργοδοσίας (περιορισμός χρόνου προειδοποίησης απόλυσης, καταβολή μικρότερης αποζημίωσης κλπ). Η κατάσταση αυτή έχει ανατρέψει την ισορροπία των εργασιακών σχέσεων, ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα όπου συχνά επικρατούν συνθήκες εκφοβισμού των υπαλλήλων. Το αποτέλεσμα είναι ο ουσιαστικός εγκλωβισμός των εργαζομένων στις απαιτήσεις των εργοδοτών, δεδομένου ότι η μη συμμόρφωσή τους σε αυτές, εύκολα επιφέρει την απόλυση. Εκτός από μέσο πίεσης, η απόλυση χρησιμοποιείται συχνά ως αποτελεσματική μέθοδος περιορισμού του μισθολογικού κόστους, κατά την οποία ο εργοδότης απολύει και αντικαθιστά το υψηλόμισθο προσωπικό με νέο φθηνότερο.

Εκτός των άλλων η ευελιξία στη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων αναφέρεται στη δυνατότητα μιας επιχείρησης να εξασφαλίζει επάρκεια σε εργατικό δυναμικό μέσω εταιριών μίσθωσης προσωπικού. Η κατάσταση αυτή έχει κλονίσει το δεδομένο της μόνιμης εργασιακής σχέσης του απασχολούμενου με τον εργοδότη του, δεδομένου ότι ο εργαζόμενος ενδέχεται να μην ανήκει στην οργανική δύναμη της επιχείρησης. Κατά αυτό τον τρόπο μια επιχείρηση/Οργανισμός δύναται να καλύπτει εύκολα και γρήγορα τις ανάγκες σε εργατικά χέρια αποφεύγοντας τις χρονοβόρες διαδικασίες της πρόσληψης μόνιμου προσωπικού. Επίσης το μέγεθος της εργατικής δύναμης μεταβάλλεται σύμφωνα με τις τρέχουσες ανάγκες της επιχείρησης σημειώνοντας ανάλογες αυξομειώσεις. Με τη χρήση ενοικιαζόμενων υπαλλήλων η επιχείρηση διατηρεί τις λειτουργικές της δαπάνες στα χαμηλότερα δυνατόν επίπεδα, καθότι επιβαρύνεται με το κόστος μόνο του απόλυτα αναγκαίου για την ομαλή της λειτουργία προσωπικού και συγχρόνως απαλλάσσεται από τις λοιπές υποχρεώσεις που συνεπάγεται η απασχόληση μόνιμων υπαλλήλων. Στην ίδια κατεύθυνση συμβάλλει η δυνατότητα απασχόλησης εργαζομένων με συμβάσεις έργου, με μπλοκ παροχής υπηρεσιών και με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, το οποίο όμως δεν έχει τα ίδια εργασιακά δικαιώματα με το μόνιμο προσωπικό για την παροχή ίσης αξίας εργασίας. Η αυξανόμενη τάση πρόσληψης εργατικού δυναμικού με τους παραπάνω τύπους συμβάσεων έχει συντελέσει στη σημαντική αύξηση του ποσοστού των

εργαζομένων με περιορισμένη αμοιβή και εργασιακά δικαιώματα, καθώς και στην υποβάθμιση της αξίας της πλήρους και σταθερής απασχόλησης στο παγκόσμιο στερέωμα.

Επιπρόσθετα η έννοια της ευέλικτης διαχείρισης των ανθρωπίνων πόρων αναφέρεται στη δυνατότητα της επιχείρησης να αξιοποιεί τις νέες τεχνολογίες πληροφορικής και να απασχολεί στα επιμέρους αντικείμενά της προσωπικό χωρίς να υπάρχει φυσική παρουσία στο χώρο της επιχείρησης (τηλεργασία).

- *Ευελιξία στη ρύθμιση των χρονικών ορίων εργασίας:* Η διευθέτηση του χρόνου εργασίας αποτελεί ένα από τα επίμαχα ζητήματα των σύγχρονων εργασιακών σχέσεων που ενδιαφέρει εξίσου τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους. Αναφέρεται τόσο στη χρονική διάρκεια της επαγγελματικής σχέσης του απασχολούμενου με την εργοδοσία του, όσο και στην έκταση που επιτρέπεται να καταλαμβάνει ο εργάσιμος χρόνος στα πλαίσια του συνολικού κοινωνικού χρόνου. Η πρώτη περίπτωση περιλαμβάνει τις ποικίλες μορφές εργασιακών σχέσεων που μπορεί να αναπτυχθούν μεταξύ εργοδότη και εργαζόμενου πέραν της μόνιμης απασχόλησης. Έτσι, στα πλαίσια της τάσης για περιορισμό των λειτουργικών δαπανών και της ελαστικοποίησης των εργασιακών σχέσεων, οι μορφές απασχόλησης με ευέλικτη ρύθμιση του χρόνου εργασίας όσον αφορά τη διάρκεια της επαγγελματικής σχέσης εργοδότη-εργαζόμενου είναι οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου και μερικής απασχόλησης, ο δανεισμός εργαζομένων, οι συμβάσεις έργου και η εργασία που προκύπτει από την ανάθεση έργου σε εξωτερικούς συνεργάτες. Όσον αφορά την έκταση του χρόνου εργασίας, οι τεχνολογικές και κοινωνικοοικονομικές μεταβολές των τελευταίων τριών δεκαετιών έθεσαν σε πρώτο πλάνο το ζήτημα της οργάνωσης του χρόνου εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, η αλλαγή της σύνθεσης του εργατικού δυναμικού με κυρίαρχη τη μαζική είσοδο των γυναικών στην αγορά εργασίας, ο προσανατολισμός της εργατικής δύναμης από τον πρωτογενή στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα οικονομικής

δραστηριότητας, η αλλαγή του τρόπου οργάνωσης της παραγωγής με κύριο χαρακτηριστικό την αποκέντρωσή της λόγω διάσπασης της γεωγραφικής και

λειτουργικής ενότητας των εργοστασίων, οι ταχείς τεχνολογικές μεταβολές που συνοδεύτηκαν από τη διείσδυση των νέων τεχνολογιών στην εργασία, η αμφισβήτηση και κατάρρευση του Κράτους Πρόνοιας και τα υψηλά ποσοστά ανεργίας είχαν ως αποτέλεσμα την έναρξη συνομιλιών μεταξύ κυβερνήσεων, εκπροσώπων των εργοδοτών και των εργαζομένων σχετικά με τον τρόπο ρύθμισης του εργάσιμου χρόνου, με σκοπό την αντιμετώπιση των προβλημάτων που άπτονται της παραγωγής, της ανταγωνιστικότητας, της απασχόλησης και της ποιότητας ζωής. Η ευέλικτη ρύθμιση των χρονικών ορίων εργασίας αναφέρεται στη σταδιακή αντικατάσταση του σταθερού και αυστηρά καθορισμένου ωραρίου εργασίας του απασχολούμενου από το πρότυπο του ποικίλου, μεταβλητού και ασταθούς ωραρίου που διαμορφώνεται κύρια με βάση τις τρέχουσες ανάγκες της εργοδοσίας. Αυτό σημαίνει ότι στα πλαίσια των προσπαθειών της Διοίκησης να περιορίσει το εργατικό και λειτουργικό κόστος της επιχείρησης, δύναται να τροποποιεί το ωράριο εργασίας των υπαλλήλων τόσο όσον αφορά τις ώρες έναρξης και λήξης της εργασίας όσο και τη διάρκεια αυτής. Επίσης είναι δυνατή και η μεταβολή των ημερών απασχόλησης του υπαλλήλου μέσα στην εβδομάδα, με χαρακτηριστική την περίπτωση της εκ περιτροπής εργασίας. Αποτέλεσμα είναι η διαμόρφωση νέων συνθηκών στο σύγχρονο εργασιακό τοπίο, όπου ο προσδιορισμός του εργάσιμου χρόνου τείνει να γίνεται στη βάση των συνολικών ωρών εργασίας ανά εβδομάδα και έτος. Άμεση σχέση με αυτή την κατάσταση έχει ο θεσμός της διευθέτησης του χρόνου εργασίας, χάρη στον οποίο μια επιχείρηση μπορεί να αντιμετωπίζει έκτακτες ανάγκες χωρίς να καταφύγει στην υπερωριακή απασχόληση προσωπικού ή στην πρόσληψη ατόμων με συμβάσεις ορισμένου χρόνου. Η διευθέτηση του χρόνου εργασίας σημαίνει ότι η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί το ανθρώπινο δυναμικό της οποιαδήποτε στιγμή και για τη διάρκεια που το χρειάζεται, υπό τον όρο ότι η απασχόληση δεν θα υπερβαίνει τη μέση τιμή των προβλεπόμενων εβδομαδιαίων ωρών εργασίας. Για το λόγο αυτό αποτελεί κυρίαρχη πρακτική οργάνωσης και κατανομής του χρόνου εργασίας, καθώς και επίσημη πολιτική απασχόλησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο την αντιμετώπιση της ανεργίας, τη βελτίωση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Επιπρόσθετα με την ευέλικτη ρύθμιση των χρονικών ορίων της εργασίας περιστεύεται η τάση για μείωση του εργάσιμου χρόνου που επί σειρά ετών αποτέλεσε βασικό αίτημα των συνδικάτων των εργαζομένων, ενώ παράλληλα ενισχύεται η εμφάνιση

διαφοροποιημένων ωραρίων εργασίας στο προσωπικό της ίδιας επιχείρησης και η εξατομικευμένη ρύθμισή τους. Τα οφέλη της εργοδοσίας από την ελαστική διευθέτηση του χρόνου εργασίας είναι πολλαπλά, καθότι επιτυγχάνεται ορθολογικότερη χρήση των διαθέσιμων πόρων και του κεφαλαίου και ελαστικοποίηση της ποιότητας παραγωγής. Επίσης, με την επέκταση και προσαρμογή του ωραρίου εργασίας των καταστημάτων και των δημοσίων υπηρεσιών στις ανάγκες των πελατών επιτυγχάνεται η αύξηση της ικανοποίησής τους (πελατών/χρηστών) και η μεγιστοποίηση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων. Όσον αφορά τους εργαζόμενους, η ελαστικοποίηση του εργάσιμου χρόνου φαίνεται ότι δεν επιφέρει τα ίδια οφέλη, διότι συνεπάγεται την εντατικοποίηση της εργασίας και την επικράτηση δυσμενέστερων όρων εργασίας. Ακόμα η ευέλικτη ρύθμιση των χρονικών ορίων εργασίας περιλαμβάνει και την επέκταση της εφαρμογής του συστήματος βαρδιών, πέρα από το βιομηχανικό κλάδο, στον εμπορικό τομέα και στις υπηρεσίες του Δημοσίου.

Άμεση σχέση με την ευελιξία στην αγορά εργασίας έχει η έννοια της «ευελισφάλειας» (flexicurity), η οποία - σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή - αποσκοπεί στο συγκερασμό της επιθυμίας των εργοδοτών για ευέλικτες επιχειρήσεις με την ανάγκη των εργαζομένων για ασφαλείς θέσεις εργασίας και για απομάκρυνση του ενδεχόμενου της μακροχρόνιας ανεργίας. Η ευελισφάλεια αποτελεί «ολοκληρωμένη προσέγγιση» στον τομέα της απασχόλησης για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κι ως εκ τούτου κρίσιμη έννοια της Ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση.

Αναφέρεται σε :

- Περισσότερο ευέλικτες και ασφαλείς συμβάσεις τόσο για τους εργαζόμενους όσο και για τους εργοδότες.
- Στρατηγικές δια βίου μάθησης που αποσκοπούν στη διατήρηση της ικανότητας των εργαζομένων να προσαρμόζονται στις αλλαγές του εργασιακού τοπίου καθώς και στην ενίσχυση των πιθανοτήτων πρόσληψής τους.

- Αποτελεσματικές ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης για τη διευκόλυνση της μετάβασης σε νέα επαγγέλματα.
- Σύγχρονα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης που παρέχουν επαρκή οικονομική βοήθεια κατά τις μεταβάσεις.

Επιπλέον, η παρατεταμένη οικονομική ύφεση και τα υψηλά ποσοστά ανεργίας παγκοσμίως έχουν συντελέσει στη διαμόρφωση ενός εργασιακού τοπίου που κάθε άλλο παρά ευνοϊκό θα μπορούσε να θεωρηθεί για το σύγχρονο εργατικό δυναμικό. Λόγω της αναντιστοιχίας μεταξύ της ζήτησης και της προσφοράς εργασίας και με το πρόσχημα τους διεθνούς ανταγωνισμού και της οικονομικής στενότητας που επικαλούνται οι επιχειρήσεις, παρατηρείται έξαρση της εκμετάλλευσης των εργαζομένων από πλευράς εργοδοτών. Γεγονός που μεταφράζεται σε αποδοχή από τα άτομα όρων εργασίας που πολλές φορές δεν συνάδουν με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία, είτε για να μπορέσουν να προσληφθούν είτε για να διατηρήσουν τη θέση εργασίας (απλήρωτη υπερωριακή απασχόληση, εργασία πέραν του τυπικού ωραρίου, αμοιβή χαμηλότερη της νόμιμης, ανασφάλιστη εργασία). Σε αρκετές περιπτώσεις, μάλιστα, οι περικοπές στις πάσης φύσεως παροχές των εργαζομένων προτείνονται από την εργοδοσία ως η καλύτερη εναλλακτική για να αποτραπεί η μείωση του προσωπικού. Που σημαίνει ότι η κρίση της αγοράς και η ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων που διέπει το πνεύμα του νομοθέτη, έχουν περιορίσει τη δυνατότητα του ατόμου για ουσιαστική διαπραγμάτευση με τον εργοδότη σχετικά με τους όρους και τις συνθήκες εργασίας. Το φαινόμενο επιτείνεται από την έλλειψη ρευστότητας που προσβάλλει κυρίως τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και αναπόφευκτα οδηγεί σε απολύσεις και σε πλείστες περιπτώσεις στο κλείσιμο των επιχειρήσεων.

Επιπρόσθετα, η έξαρση της ανασφάλιστης εργασίας και η πολιτική της μείωσης των εργοδοτικών εισφορών έχουν θέσει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα των ασφαλιστικών ταμείων πολλών χωρών. Για το λόγο αυτό οι κυβερνήσεις εκπονούν αναλογιστικές μελέτες χρησιμοποιώντας τις μεταβλητές της Εξίσωσης Βιωσιμότητας (πληθυσμός εργασιμής ηλικίας, μέσος μισθός, αναλογία απασχολούμενων προς το μέγεθος του εργατικού δυναμικού, μέση εισφορά, αναλογία συνταξιούχων προς πληθυσμό ατόμων ηλικίας συνταξιοδότησης, πληθυσμός ηλικίας συνταξιοδότησης, μέση σύνταξη) για την εύρεση της καλύτερης δυνατής λύσης. Τα ποικίλα, ωστόσο, συστήματα που κατά

καιρούς εφαρμόστηκαν επέφεραν μια σειρά αρνητικών μεταβολών για το εργατικό δυναμικό, με κυριότερες τη σταδιακή αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης, τις ονομαστικές μειώσεις μισθών και συντάξεων, τις περικοπές των παροχών υγείας και την αύξηση των ασφαλιστικών κρατήσεων. Αποτέλεσμα αυτής της κοινωνικής πολιτικής είναι η εμφάνιση του φαινομένου του «φτωχού» εργαζόμενου, που σημαίνει ότι οι απολαβές ενός αυξανόμενου ποσοστού απασχολούμενων δεν επαρκούν για τη διαβίωσή τους. Συνακόλουθα παρατηρείται αύξηση του αριθμού των ατόμων ηλικίας συνταξιοδότησης, που λόγω της ανασφάλιστης απασχόλησής τους δεν θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα κι εκ των πραγμάτων εξαναγκάζονται να εργαστούν. Όμοια, σημαντικό ποσοστό συνταξιούχων εξακολουθεί να εργάζεται λόγω των χαμηλών απολαβών του που δεν επαρκούν για την κάλυψη ούτε των βασικών αναγκών.

Ακόλουθα, η ανισορροπία που καταγράφεται μεταξύ της ζήτησης και της προσφοράς εργασίας έχει εντείνει τις διακρίσεις στην αγορά εργασίας με βάση το φύλο και την ηλικία. Όσον αφορά την παράμετρο του φύλου, η εντατικοποίηση της εργασίας και η επιθυμία για μεγιστοποίηση του κέρδους, καθιστούν τις γυναίκες αναπαραγωγικής ηλικίας λιγότερο επιλέξιμες από τους άντρες, αφού εκτός του ενδεχόμενου απουσίας από την εργασία λόγω τεκνοποιίας, οι εν γένει οικογενειακές υποχρεώσεις δεν επιτρέπουν εύκολα την έκτακτη και υπερωριακή απασχόλησή τους. Ταυτόχρονα παρατηρείται σαφής προτίμηση των ατόμων νεαρής ηλικίας, διότι αποτελούν εργατικό δυναμικό με σύγχρονη γνώση και χαμηλό κόστος για τον εργοδότη συγκριτικά με τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Επίσης η ανύπαρκτη ή περιορισμένη επαγγελματική τους προϋπηρεσία τα καθιστά εύπλαστα και άμεσα προσαρμόσιμα στην πολιτική της εταιρίας, όπως επίσης και πιο ευάλωτα σε ό,τι αφορά την εκμετάλλευση της εργασίας και την προάσπιση των δικαιωμάτων τους. Απόρροια των παραπάνω είναι κυρίως το γυναικείο φύλο και οι μεγαλύτερες ηλικίες να πλήττονται από μακροχρόνια ανεργία.

Στις ανεπτυγμένες ώρες της Ευρώπης και της Αμερικής η αντιμετώπιση της ανεργίας των ευπαθών κοινωνικών ομάδων γίνεται με την εφαρμογή ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης. Πλην, όμως, σε αρκετές περιπτώσεις η επιδίωξη των εργοδοτών να διατηρήσουν το κόστος εργασίας στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο συντελεί στο

φαινόμενο της ανακύκλωσης της εργασίας, όπου εργαζόμενοι αντικαθίστανται από άλλους που τους εξασφαλίζουν μια νέα επιδότηση.

Παράλληλα οι ταχείς τεχνολογικές εξελίξεις και οι μεταβολές στη ζήτηση επαγγελματιών έχουν καταστήσει επιτακτική την ανάγκη για επικαιροποίηση των γνώσεων και των επαγγελματικών δεξιοτήτων των ατόμων, ώστε να είναι ανταγωνιστικά και ευέλικτα στις απαιτήσεις του εργασιακού περιβάλλοντος. Η ανάγκη αυτή αφορά τόσο τα άτομα που αναζητούν μια θέση εργασίας όσο και τους ήδη εργαζόμενους, οι οποίοι θα πρέπει να ακολουθούν τις τάσεις της εποχής και να αναβαθμίζουν διαρκώς τα προσόντα τους. Ως εκ τούτου η συνεχής επιμόρφωση μέσω της παρακολούθησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων και η βελτίωση του γενικότερου εκπαιδευτικού επιπέδου αποτελούν τη νέα πραγματικότητα στον ευρύτερο τομέα της απασχόλησης, που συνοψίζεται στην έννοια της «βίου μάθησης».

Βασική εξέλιξη στον εργασιακό χώρο αποτελεί η αποδυνάμωση του συνδικαλιστικού κινήματος, απότοκος της αλλαγής της σύνθεσης του εργατικού δυναμικού. Ειδικότερα, η αριθμητική υπερίσχυση των εργαζομένων με την υπαλληλική ιδιότητα έναντι των εργατών και η μαζική είσοδος των γυναικών στην αγορά εργασίας, σήμαναν τη μεταβολή των αναγκών, των αιτημάτων και των διεκδικήσεων των απασχολούμενων. Η αποκέντρωση των βιομηχανικών μονάδων και η αλλαγή του τρόπου οργάνωσης της εργασίας επέδρασαν αρνητικά στη συσπείρωση των ατόμων και συνακόλουθα στην ισχύ της δράσης του συνδικαλισμού. Καθοριστικό ρόλο προς αυτή την κατεύθυνση έχει διαδραματίσει η ποικιλομορφία των εργασιακών σχέσεων που παρατηρούνται σε ένα εργασιακό περιβάλλον (τακτικοί υπάλληλοι, μερική απασχόληση, συμβάσεις ορισμένου χρόνου κλπ), η οποία δρα διχαστικά στο προσωπικό λόγω των διαφορετικών και ενδεχομένως αντικρουόμενων συμφερόντων τους. Επίσης, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας έχουν επιδράσει ανασταλτικά στο συνδικαλιστικό κίνημα λόγω της απουσίας συνδικαλιστικής εκπροσώπησης των ανέργων, αλλά και γιατί η χαλάρωση του νομοθετικού πλαισίου για τις απολύσεις γεννά στους εργαζόμενους αισθήματα αβεβαιότητας και ανασφάλειας για τη θέση εργασίας σε περίπτωση αντίδρασης στην εργοδοσία. Επιπλέον, η ανάμιξη αρκετών συνδικαλιστών με το πολιτικό σύστημα για την ικανοποίηση ατομικών τους συμφερόντων, επέφερε την απογοήτευση και την αμφισβήτηση των εργαζομένων για τους σκοπούς, τα κίνητρα, τη γνησιότητα των αγώνων και των διεκδικήσεων των

εκπροσώπων τους και συνακόλουθα την αποστασιοποίησή τους από το συνδικαλισμό.

Μέσα σε ένα περιβάλλον παρατεταμένης οικονομικής ύφεσης που χαρακτηρίζεται από το κλείσιμο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων προς όφελος των επιχειρηματικών κολοσσών, την αποκρατικοποίηση δημοσίων Οργανισμών, τις συγχωνεύσεις και εξαγορές Ομίλων, τα αποδυναμωμένα εργατικά συνδικάτα δεν υπήρξαν ικανά να αντιμετωπίσουν σθεναρά τις πιέσεις των εργοδοτών για ευέλικτες εργασιακές σχέσεις. Το αποτέλεσμα είναι να αναγνωρισθεί από το νομοθέτη η δυνατότητα υπογραφής επιχειρησιακών συλλογικών συμβάσεων εργασίας έναντι κλαδικών. Αυτός ο τύπος συμβάσεων έχει γνωρίσει ιδιαίτερη άνθιση στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, συνήθως με περιεχόμενο δυσμενέστερο των αντίστοιχων κλαδικών σε θέματα αμοιβής και όρων εργασίας.

Επιπρόσθετα καταγράφεται η προώθηση από τους εργοδότες της εξατομίκευσης των εργασιακών σχέσεων και της «άμεσης συμμετοχής» του εργαζόμενου στα θέματα που τον αφορούν. Κατάσταση που υποδηλώνει την πραγματική πρόθεση να περιθωριοποιήσουν τα εργατικά συνδικάτα έτι περαιτέρω και πως ο διάλογος μαζί τους γίνεται προσχηματικά για τη διατήρηση ισορροπιών στο εσωτερικό της επιχείρησης.

4. ΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΗΓΑΖΟΥΝ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΣΤΟΧΟ

Ο πρώτος ερευνητικός στόχος αποσκοπεί στην εξέταση των παραμέτρων που μπορεί να στρέψουν μια γυναίκα στην επιλογή της ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας και ειδικότερα στη σχέση της κατοχής επιχειρηματικών γνώσεων και του γενικού μορφωτικού επιπέδου της γυναίκας με αυτή την επαγγελματική επιλογή.

Πιο συγκεκριμένα επιδιώκεται να εξετασθεί αν και κατά πόσο η ύπαρξη γνώσεων σχετικών με το επιχειρηματικό περιβάλλον όπως είναι σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων, μάρκετινγκ, σύνταξης επιχειρηματικού σχεδίου κλπ. επιδρά εκτός από το αποτέλεσμα μιας επιχειρηματικής πρωτοβουλίας και στην απόφαση των γυναικών να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα.

Οι υπό διερεύνηση υποθέσεις είναι οι εξής:

H0-1: Η ύπαρξη γνώσεων και δεξιοτήτων σε θέματα διοίκησης, marketing και γενικά του επιχειρείν δεν συσχετίζεται με την απόφαση των γυναικών να αναπτύξουν επιχειρηματική δράση.

H1-1: Η ύπαρξη γνώσεων και δεξιοτήτων σε θέματα διοίκησης, marketing και γενικά του επιχειρείν συσχετίζεται με την απόφαση των γυναικών να αναπτύξουν επιχειρηματική δράση.

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο μιας γυναίκας, γενικά επικρατεί η αντίληψη ότι οι γυναίκες χαμηλότερης εκπαίδευσης δεν είναι σε θέση να ιδρύσουν και να διοικήσουν αποτελεσματικά μια επιχείρηση, καθότι υπολείπονται του γνωστικού υπόβαθρου που απαιτείται για τη διαχείριση κι επέκταση της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Αλλά και για τις γυναίκες υψηλότερης εκπαίδευσης από πολλούς το υψηλό μορφωτικό επίπεδο θεωρείται ως αποτρεπτικός παράγοντας για την ίδρυση επιχείρησης, με το αιτιολογικό ότι αυτές πιθανότητα θα αναζητήσουν μια μισθωτή θέση εργασίας σχετική με τις εξειδικευμένες γνώσεις τους, παρά θα επιλέξουν να ιδρύσουν δική τους επιχείρηση που ενδεχομένως δεν ανταποκρίνεται στις σπουδές τους.

Οι υπό διερεύνηση υποθέσεις είναι οι εξής:

H0-2: Το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών δεν σχετίζεται με την απόφασή τους να ενεργοποιηθούν επιχειρηματικά.

H1-2: Το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών σχετίζεται με την απόφασή τους να ενεργοποιηθούν επιχειρηματικά

Ο δεύτερος ερευνητικός στόχος αποσκοπεί στην εξέταση της σχέσης που μπορεί να έχουν διάφοροι παράμετροι με το τελικό αποτέλεσμα της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας μιας γυναίκας και ειδικότερα με τα κίνητρα της ανεξαρτητοποίησης και της αξιοποίησης γνώσεων και δεξιοτήτων σε κάποιο επάγγελμα.

Όσον αφορά την επιδίωξη της ανεξαρτησίας στο εργασιακό περιβάλλον, εξετάζεται κατά πόσο η σχετική προσπάθεια επηρεάζει την εξέλιξη των επιχειρηματικών σχεδίων και αποτελεί παράγοντα επιχειρηματικής επιτυχίας.

Οι υπό διερεύνηση υποθέσεις είναι οι εξής:

H0-3: Η προσπάθεια ανεξαρτητοποίησης της γυναίκας δεν σχετίζεται με την επιτυχία της στο επιχειρηματικό πεδίο.

H1-3: Η προσπάθεια ανεξαρτητοποίησης της γυναίκας σχετίζεται με την επιτυχία της στο επιχειρηματικό πεδίο.

Σχετικά με το κίνητρο της αξιοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που μπορεί να κατέχει μια γυναίκα σε κάποιο επάγγελμα, επιδιώκεται να εξετασθεί κατά πόσο αυτό συνδέεται με την επιτυχία της στον επιχειρηματικό τομέα. Κι αυτό γιατί στα πλαίσια της έρευνας διαπιστώθηκε ότι μεγάλο ποσοστό των γυναικών του δείγματος κατέχει υψηλού επιπέδου γνώσεις, που σε πολλές περιπτώσεις αποκτήθηκαν μέσα από τυπική εκπαίδευση. Η ύπαρξη, όμως, γνώσεων και δεξιοτήτων δεν προεξοφλεί πάντα ότι η γυναίκα που τα κατέχει θα είναι και επιτυχημένη επιχειρηματίας ή το αντίστροφο. Σε αρκετές περιπτώσεις η κατοχή τους είναι αναγκαία συνθήκη για την επιχειρηματική επιτυχία, ενώ σε άλλες συνιστούν απλά ένα ακόμα εφόδιο.

Οι υπό διερεύνηση υποθέσεις είναι οι εξής:

H0-4: Η ύπαρξη γνώσεων και δεξιοτήτων δεν σχετίζεται με την επιχειρηματική επιτυχία της γυναίκας.

H1-4: Η ύπαρξη γνώσεων και δεξιοτήτων σχετίζεται με την επιχειρηματική επιτυχία της γυναίκας.

Ο τρίτος ερευνητικός στόχος αποσκοπεί στη διερεύνηση του βαθμού ικανοποίησης που αντλούν οι γυναίκες-επιχειρηματίες από την απόφασή τους να ασκήσουν οικονομική δραστηριότητα. Έμφαση δίνεται στη σχέση της ικανοποίησης με την επιθυμία για ευέλικτο ωράριο εργασίας καθώς και με την ύπαρξη παιδιών στην οικογένεια.

Ειδικότερα επιδιώκεται να εξετασθεί η σχέση ανάμεσα στην ανάγκη /επιθυμία μιας γυναίκας για ευέλικτο ωράριο εργασίας με την ικανοποίηση που τυχόν αντλεί από την επιχειρηματική της δραστηριότητα. Γιατί όπως αναφέρει η βιβλιογραφία, σημαντικό ποσοστό των γυναικών στρέφεται στην επιχειρηματικότητα προκειμένου να έχει καλύτερες δυνατότητες διαχείρισης του χρόνου της σε σχέση με μια μισθωτή θέση εργασίας και κατ' αυτό τον τρόπο να συνδυάσει την προσωπική με την επαγγελματική ζωή.

Οι υπό διερεύνηση υποθέσεις είναι οι εξής:

H0-5: Η ανάγκη/επιθυμία της επιχειρηματία για ευέλικτο ωράριο εργασίας δεν σχετίζεται με την άντληση ικανοποίησης από την επιχειρηματική δραστηριότητα.

H1-5: Η ανάγκη/επιθυμία της επιχειρηματία για ευέλικτο ωράριο εργασίας σχετίζεται με την άντληση ικανοποίησης από την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Όσον αφορά τις οικογενειακές υποχρεώσεις, επιδιώκεται να εξετασθεί αν η παρουσία μικρών παιδιών επηρεάζει την υλοποίηση των επιχειρηματικών σχεδίων της γυναίκας και συνακόλουθα το βαθμό ικανοποίησης που αντλεί μέσα από την επαγγελματική της δράση.

Οι υπό διερεύνηση υποθέσεις είναι οι εξής:

H0-6: Η ύπαρξη παιδιών στην οικογένεια δεν επηρεάζει την επίτευξη των στόχων και προσδοκιών των γυναικών από την επιχειρηματική δραστηριοποίηση.

H1-6: Η ύπαρξη παιδιών στην οικογένεια επηρεάζει την επίτευξη των στόχων και προσδοκιών των γυναικών από την επιχειρηματική δραστηριοποίηση.

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1 ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η Φιλοσοφία της έρευνας περιλαμβάνει τα πεδία της Οντολογίας και της Επιστημολογίας.

Η Οντολογία, όπως περιγράφουν οι Κυριαζόπουλος & Σαμαντά (2011) αποτελεί κλάδο της μεταφυσικής και ασχολείται με τη φύση της πραγματικότητας. Οι Hesse-Biber (2004) προσδιορίζουν την Οντολογία ως «το φιλοσοφικό σύστημα πεποιθήσεων που εξετάζει τη φύση της κοινωνικής πραγματικότητας και αναφέρεται στο τι και με ποιο τρόπο κάτι μπορεί να γίνει γνωστό».

Η Επιστημολογία προσδιορίζεται από τους Hesse-Biber (2004) ως «το φιλοσοφικό σύστημα πεποιθήσεων που αναφέρεται στο ποιός μπορεί να παράγει και να κατέχει τη γνώση». Διακρίνεται στα φιλοσοφικά ρεύματα του Αντικειμενισμού και του Υποκειμενισμού.

Για τον Αντικειμενισμό η γνώση αυτού που υπάρχει προηγείται και δεν εξαρτάται από την ανθρώπινη νόηση. *Για τον Υποκειμενισμό* αληθινό είναι μόνο αυτό που αναγνωρίζει το άτομο ως αληθές μέσα από τις εμπειρίες του και συνεπώς δεν υφίσταται η έννοια της αληθινής γνώσης.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια οι κύριες προσεγγίσεις της Επιστημολογίας είναι ο Θετικισμός και η Φαινομενολογία.

Ο Θετικισμός περιγράφεται από τον Robson (2005) ως φιλοσοφικό σύστημα που στηρίζεται στην άποψη ότι θεωρία και γνώση προϋπάρχουν της έρευνας. Σύμφωνα με αυτόν, μια πρόταση ή ένας φυσικός νόμος υπάρχουν, όταν επαληθεύονται λογικά.

Δηλαδή όταν εξαχθούν αληθινά συμπεράσματα μετά το συνδυασμό μιας πρότασης με μια άλλη που είναι αληθής. Για το Θετικισμό ο ρόλος θεωρίας και έρευνας είναι διακριτός. Η μεν πρώτη οδηγεί στη διατύπωση υποθέσεων που με τον έλεγχό τους οδηγούν στην ερμηνεία των εξεταζόμενων νόμων. Η δεύτερη αποσκοπεί στην

εξέταση των θεωριών και στην ανάπτυξη νόμων. Ο ερευνητής παραμένει ουδέτερος κατά την καταγραφή των δεδομένων που διερευνά.

Η Φαινομενολογία (Ερμηνευτική Επιστημολογία) αποτελεί φιλοσοφικό ρεύμα κατά το οποίο δεν υπάρχει αντικειμενικός αλλά υποκειμενικός τρόπος κατανόησης των πραγμάτων. Συνεπώς για το ίδιο ζήτημα κάθε άνθρωπος εξάγει τα δικά του συμπεράσματα και ανάλογα εκδηλώνει συμπεριφορά. Πράγμα που σημαίνει ότι για τη Φαινομενολογία δεν υφίσταται η έννοια της απόλυτης αλήθειας. Άρα ο ερευνητής θα μπορέσει να κατακτήσει τη γνώση, όταν ταυτιστεί συναισθηματικά με τα εξεταζόμενα υποκείμενα και κατανοήσει τη συμπεριφορά τους. Τότε θα μπορέσει να διατυπώσει ερμηνείες κι ενδεχομένως τα ευρήματα τον οδηγήσουν στην ανάπτυξη μιας νέας θεωρίας.

Η παρούσα έρευνα στηρίζεται στο φιλοσοφικό πεδίο της Επιστημολογίας και συγκεκριμένα του Θετικισμού. Κι αυτό γιατί το αντικείμενο της έρευνας αναφέρεται σε ένα κοινωνικό φαινόμενο το οποίο εξετάζεται με μεθόδους των Φυσικών Επιστημών κι ως εκ τούτου η συλλογή και ερμηνεία των αποτελεσμάτων είναι απαλλαγμένη από προσωπικές κρίσεις και εκτιμήσεις. Στόχος δεν είναι η κατανόηση και ερμηνεία συμπεριφορών, ούτε η διατύπωση μιας νέας θεωρία, αλλά η αποτύπωση μιας κοινωνικής πραγματικότητας.

5.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

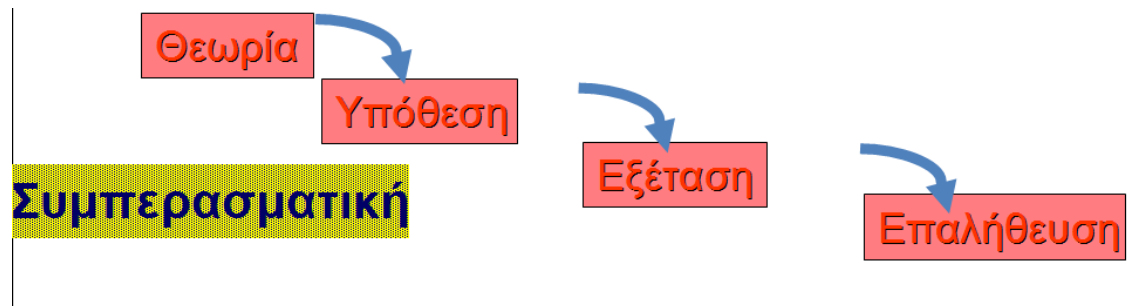
Ο τύπος της ερευνητικής προσέγγισης που ακολουθεί ο ερευνητής εξαρτάται από τη Φιλοσοφία της έρευνας που διεξάγει. Διακρίνουμε την Επαγωγική και την Παραγωγική ή Συμπερασματική προσέγγιση.

Η Επαγωγική προσέγγιση στηρίζεται στο φιλοσοφικό ρεύμα της Φαινομενολογίας και βασίζεται στην άποψη ότι το άτομο που είναι μέρος ενός συστήματος επηρεάζει και επηρεάζεται από τα δρώμενα. Ο ερευνητής δεν κρατά ουδέτερη στάση, αλλά συμμετέχει ενεργά στην όλη διαδικασία και αλληλεπιδρά με το περιβάλλον και με όσα συμβαίνουν. Ως εκ τούτου δύναται να αναπτύξει τη δική του θεωρία και ερμηνεία για κάποιο φαινόμενο. Πιο συγκεκριμένα, μετά από μια σύντομη επισκόπηση της θεωρίας για το αντικείμενο ενδιαφέροντός του, ο ερευνητής συγκεντρώνει δεδομένα - κυρίως ποιοτικά - και αναπτύσσει θεωρίες. Στη συνέχεια συσχετίζει τα δεδομένα με το ήδη υπάρχον θεωρητικό πλαίσιο, προκειμένου να διαπιστώσει αν ταιριάζουν με τις προϋπάρχουσες θεωρίες ή αποτελούν νέα γνώση.

Η Παραγωγική ή Συμπερασματική προσέγγιση βασίζεται στο φιλοσοφικό ρεύμα της Επιστημολογίας και ακολουθεί τον προσανατολισμό του Θετικισμού. Εδώ ο ερευνητής ακολουθεί αντίθετη πορεία της Επαγωγικής προσέγγισης, καθότι στηρίζεται στο ήδη υπάρχον θεωρητικό πλαίσιο και σε προκαθορισμένες ιδέες. Βάσει αυτών διατυπώνει υποθέσεις, που περιλαμβάνουν έννοιες και ιδέες που πρέπει να εξετασθούν. Συνήθως εξετάζεται η συσχέτιση δυο ή περισσότερων μεταβλητών και χρησιμοποιούνται ποσοτικά δεδομένα. Με τον έλεγχο επιβεβαιώνονται ή απορρίπτονται οι υποθέσεις και συνακόλουθα το θεωρητικό πλαίσιο όπου στηρίχθηκε η έρευνα.

Συνεπώς η παρούσα ερευνητική προσπάθεια που στηρίζεται στο φιλοσοφικό σύστημα του Θετικισμού, ακολουθεί την Παραγωγική/συμπερασματική προσέγγιση. Που σημαίνει ότι με βάση τη θεωρία που έχει αναπτυχθεί για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα, διατυπώνονται υποθέσεις που εξετάζονται και ανάλογα με το αποτέλεσμα επαληθεύεται ή όχι η σχετική θεωρία (Διάγραμμα 25).

Διάγραμμα 25: Βήματα της Παραγωγικής/Συμπερασματικής προσέγγισης

Πηγή: Σημειώσεις Σαμαντά Ε., e-Learning ΑΤΕΙ Πειραιά, μάθημα Μέθοδοι Έρευνας.

5.3 ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η τεχνική της έρευνας που επιλέγει ο ειδικός εξαρτάται από το είδος της έρευνας που διεξάγει (ποσοτική ή ποιοτική).

Στην ποιοτική έρευνα, όπου επιδιώκεται η διερεύνηση των συμπεριφορών, των αντιλήψεων και των κινήτρων των ατόμων, η κατανόηση και η ερμηνεία τους, οι ερευνητικές τεχνικές που εφαρμόζονται είναι:

- Η παρατήρηση
- Οι ομάδες εστίασης
- Η συνέντευξη βάθους
- Η πειραματική έρευνα
- Η εθνογραφική έρευνα
- Η έρευνα επισκόπησης

Στην ποσοτική έρευνα, όπου επιδιώκεται η εξέταση φαινομένων, συμπεριφορών και καταστάσεων μέσα από τον έλεγχο υποθέσεων που έχουν διατυπωθεί στηριγμένων στη θεωρία, βασικό εργαλείο για τη συλλογή στοιχείων είναι το ερωτηματολόγιο και οι τεχνικές που εφαρμόζονται είναι :

- Η προσωπική συνέντευξη
- Η ταχυδρομική έρευνα
- Η έρευνα μέσω e-mail
- Η έρευνα μέσω Internet/Intranet (ηλεκτρονική έρευνα)
- Η παρατήρηση (ελάχιστα στην ποσοτική μέθοδο).

Στην παρούσα εργασία διεξάγεται ποσοτική έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίου που δόθηκε με εξατομικευμένη προσέγγιση σε κάθε ερωτώμενη στο χώρο εργασίας της.

5.3.1 ΕΙΔΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση του Φίλια (2001), οι έρευνες διακρίνονται σε :

- *Διερευνητικές*: Πρόκειται για έρευνες που αποσκοπούν στην καινοτομία και στην ανακάλυψη καταστάσεων. Για το λόγο αυτό διέπονται από ευελιξία και η διεξαγωγή τους γίνεται από άτομα με γνώσεις κι εμπειρία. Εδώ διατυπώνεται ένα πρόβλημα, ορίζονται κι εξετάζονται υποθέσεις, ιεραρχούνται προτεραιότητες και αναλύονται αποκαλυπτικές καταστάσεις.
- *Περιγραφικές* : Πρόκειται για έρευνες που αποσκοπούν στον προσδιορισμό και την εκτίμηση των χαρακτηριστικών μιας κατάστασης. Για το λόγο αυτό διεξάγονται οργανωμένα και σχεδιασμένα. Η επιτυχία τους οφείλεται στην αμεροληψία του ερευνητή.
- *Πειραματικές*: Πρόκειται για τις έρευνες στις οποίες ο έλεγχος των υποθέσεων γίνεται μέσω πειράματος. Με τον τρόπο αυτό εξετάζεται η ύπαρξη ή μη συστηματικής σχέσης μεταξύ δυο μεταβλητών, ο τρόπος που οι μεταβολές της μιας επηρεάζουν την άλλη κλπ.

Η παρούσα έρευνα ανήκει στην κατηγορία των περιγραφικών ερευνών.

5.3.2 ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ανάλογα με τον ευρύτερο στόχο της έρευνας η ερευνητική μέθοδος που δύναται να ακολουθήσει ένας επιστήμονας είναι η ποιοτική και η ποσοτική.

Η ποιοτική ερευνητική μέθοδος στηρίζεται στη Θεωρία της Φαινομενολογίας και βασίζεται στην υπόθεση ότι η γνώση για τους ανθρώπους μπορεί να αποκτηθεί μόνο μέσα από τις περιγραφές των ίδιων για τις εμπειρίες τους και τον τρόπο που τις βίωσαν. Η ποιοτική μέθοδος εφαρμόζεται όταν επιδίωξη του ερευνητή είναι να εξετάσει κίνητρα, συμπεριφορές και αντιλήψεις και όχι να καταγράψει απλά ένα φαινόμενο. Συνεπώς εφαρμόζεται όταν ζητούμενο της έρευνας είναι η βαθύτερη κατανόηση και ερμηνεία συμπεριφορών και φαινομένων, του «γιατί», καθώς και η ανάπτυξη μιας νέας θεωρίας.

Η ποσοτική ερευνητική μέθοδος βασίζεται στη θεωρία του Θετικισμού και εφαρμόζεται όταν επιδίωξη του ερευνητή είναι η καταγραφή του τρόπου με τον οποίο εκτυλίσσεται ένα φαινόμενο, συμπεριφορά ή κατάσταση. Όταν ζητούμενο είναι το «τι, πότε, που, πώς ή το πόσο» και ο χρόνος για έρευνα είναι περιορισμένος (Κυριαζόπουλος & Σαμαντά, 2001). Με την ποσοτική ερευνητική μέθοδο ελέγχονται θεωρητικές υποθέσεις που έχουν διατυπωθεί για το εξεταζόμενο θέμα.

Η ερευνητική μέθοδος όπου στηρίζεται η παρούσα προσπάθεια είναι η ποσοτική, καθότι στόχος είναι η εξέταση υποθέσεων μέσα από την οποία θα εξαχθούν συμπεράσματα τα οποία θα επιβεβαιώνουν ή όχι τη θεωρία.

Η έρευνα στηρίζεται στη χρήση ερωτηματολογίου, το οποίο δόθηκε στο εξεταζόμενο δείγμα με προσωπική παράδοση στο χώρο εργασίας. Η τακτική αυτή επιλέχθηκε ως η πλέον κατάλληλη, προκειμένου να υπάρχει η δυνατότητα της προσωπικής επαφής με την ερωτώμενη και να αναπτυχθεί κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας όσον αφορά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου και τον τρόπο επεξεργασίας και αξιοποίησης των ζητούμενων στοιχείων. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου έγινε από τις ίδιες τις ερωτώμενες και η παράδοσή του ήταν άμεση μηδενίζοντας κατ' αυτό τον τρόπο τις πιθανότητες διαρροών.

5.4 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.4.1 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Το ερωτηματολόγιο αποτελεί ευρέως χρησιμοποιούμενο εργαλείο στην ποσοτική έρευνα για τη συλλογή πληροφοριών και δεδομένων που από τη στατιστική τους επεξεργασία θα εξαχθούν επιστημονικά συμπεράσματα. Προκειμένου τα αποτελέσματα μιας έρευνας να είναι έγκυρα και αξιόπιστα, ο σχεδιασμός του κατάλληλου ερωτηματολογίου είναι υψίστης σημασίας (Ιωαννίδη-Καπόλου,χχ). Συνεπώς απαραίτητη προϋπόθεση είναι η σύνταξη ενός ερωτηματολογίου που ανταποκρίνεται στους στόχους της έρευνας και ουσιαστικά αποσκοπεί στη συλλογή απαντήσεων που αντανακλούν τις στάσεις και τις απόψεις των ερωτώμενων στα εξεταζόμενα θέματα.

Η δομή του ερωτηματολογίου της παρούσας έρευνας περιλαμβάνει 55 συνολικά ερωτήσεις και χωρίζεται σε τέσσερις θεματικές ενότητες.

Οι τρεις πρώτες ανταποκρίνονται σε καθέναν από τους τρεις ερευνητικούς στόχους που έχουν τεθεί. Αναλυτικότερα, η πρώτη ομάδα αποτελείται από 22 ερωτήσεις και αποσκοπεί στην εξέταση των κινήτρων και παραγόντων που ώθησαν τις γυναίκες του δείγματος σε επιχειρηματική δράση. Ο σχεδιασμός των ερωτήσεων στηρίχθηκε στις βιβλιογραφικές αναφορές περί των θετικών και αρνητικών κινήτρων που καθιστούν την έναρξη της επιχειρηματικότητας για τις γυναίκες μια απόφαση επιλογής ή λύση ανάγκης. Η δεύτερη ομάδα περιλαμβάνει 16 ερωτήσεις και αποσκοπεί στη διερεύνηση των παραγόντων που οι γυναίκες επιχειρηματίες κρίνουν ότι δύνανται να επηρεάσουν καθοριστικά την έκβαση των επιχειρηματικών τους σχεδίων. Όμοια, ο σχεδιασμός του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου στηρίχθηκε στις σχετικές βιβλιογραφικές αναφορές. Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου περιλαμβάνει 7 προτάσεις και αποσκοπεί στη διερεύνηση του βαθμού ικανοποίησης των γυναικών από την απόφασή τους να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα. Στηρίχθηκε σε αντίστοιχη έρευνα της Mmakgabo Justice Malebana του Tshwane University of Technology, South Africa. Το τέταρτο μέρος του ερωτηματολογίου περιλαμβάνει 10 ερωτήσεις που αποσκοπούν στη συλλογή των δημογραφικών στοιχείων των

ερωτώμενων γυναικών, ώστε να σκιαγραφηθεί το προφίλ τους και να εξαχθούν γενικότερα συμπεράσματα για τις γυναίκες επιχειρηματίες της Ανατολικής Αττικής.

Τα πρώτα δυο μέρη του ερωτηματολογίου περιλαμβάνουν ερωτήσεις «κλειστού» τύπου με διατάξιμες απαντήσεις οι οποίες ακολουθούν την πενταβάθμια κλίμακα Likert και θέτουν ως πιθανές απαντήσεις τις εναλλακτικές «καθόλου», «λίγο», «αρκετά», «πολύ» και «πάρα πολύ». Με τον τρόπο αυτό απαιτείται λιγότερος χρόνος και κόπος από μεριάς των ερωτώμενων για την απάντηση των ερωτήσεων. Επιπρόσθετα, λόγω του ότι οι δυνατές απαντήσεις αντιστοιχίζονται σε αριθμητικές τιμές από 1 έως 5, όπου 1=καθόλου και 5=πάρα πολύ, διευκολύνεται σημαντικά η στατιστική επεξεργασία των απαντήσεων και η εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων.

Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου περιλαμβάνει 7 προτάσεις – δηλώσεις όπου με τη χρήση της κλίμακας Likert προσδιορίζεται ο βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας των συμμετεχουσών με αυτές. Η κλίμακα έχει αριθμητική μορφή από 1 έως 5, που αντιστοιχούν σε 5 δυνατές απαντήσεις όσον αφορά το βαθμό συμφωνίας / διαφωνίας με κάθε πρόταση που έχει διατυπωθεί. Οι απαντήσεις είναι διατάξιμες όπου 1=καθόλου και 5=πάρα πολύ. Οι προτάσεις της ενότητας είναι διατυπωμένες άλλες με θετικό και άλλες με αρνητικό τρόπο, ώστε να μπορεί ελεγχθεί η αξιοπιστία των απαντήσεων και να εξαχθούν ασφαλέστερα συμπεράσματα σχετικά με την ικανοποίηση ή μη των γυναικών από την επιχειρηματική τους δραστηριότητα.

Το τέταρτο μέρος του ερωτηματολογίου με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά περιλαμβάνει 10 ερωτήσεις εκ των οποίων οι 9 είναι δομημένες πολλαπλών επιλογών και 1 ανοιχτή για να συμπληρωθεί από τις ίδιες τις ερωτώμενες.

Όσον αφορά τη μορφή του ερωτηματολογίου έγινε προσπάθεια να είναι το δυνατό πιο απλό και σύντομο, ώστε οι ερωτώμενες επιχειρηματίες να μην αποθαρρύνονται να το συμπληρώσουν από ένα μέγεθος που για αυτές ενδεχομένως μεταφράζεται σε χάσιμο χρόνου. Επίσης επιδιώχθηκε οι ερωτήσεις να είναι διατυπωμένες σε απλή γλώσσα, απαλλαγμένες από ορολογία και διπλά μηνύματα, ώστε να είναι σαφείς και κατανοητές ανεξάρτητα από το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών.

Το ερωτηματολόγιο συνοδεύεται από σύντομη ενημερωτική επιστολή σχετικά με το σκοπό που εξυπηρετεί, τα πλαίσια μέσα στα οποία διεξάγεται η έρευνα και τον ευρύτερο στόχο της. Επίσης παρέχονται εγγυήσεις περί διατήρησης της ανωνυμίας

της ερωτώμενης και για τον τρόπο επεξεργασίας των πληροφοριών που θα συλλεχθούν.

Τα δημογραφικά στοιχεία αποτελούν την τελευταία ενότητα του ερωτηματολογίου, ώστε να αποτραπεί το ενδεχόμενο αντίδρασης των γυναικών από τις πιο προσωπικές ερωτήσεις στις αρχές της συμπλήρωσής του.

Πριν τη διεξαγωγή της έρευνας το ερωτηματολόγιο δοκιμάστηκε πιλοτικά σε δείγμα 20 γυναικών επιχειρηματιών που δέχθηκαν να το συμπληρώσουν, προκειμένου να εξετασθεί κατά πόσο είναι κατανοητό από τις ερωτώμενες, να εντοπισθούν «θολά» σημεία και να γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις και βελτιώσεις.

5.4.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

Η έννοια της δειγματοληψίας αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο επιλέγεται από τον μελετητή το τμήμα του πληθυσμού που θα αποτελέσει το υπό εξέταση δείγμα του. Για να είναι τα συμπεράσματα της έρευνας έγκυρα και κατάλληλα για την εξαγωγή γενικών συμπερασμάτων, θα πρέπει ιδανικά το δείγμα να είναι μεγάλο, η επιλογή του να έχει γίνει τυχαία και τα χαρακτηριστικά του να είναι όμοια με αυτά του γενικού πληθυσμού. Η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος αποτελεί αναγκαία συνθήκη στην ποσοτική έρευνα. Όταν όμως η ανεπάρκεια των πόρων δεν επιτρέπει την επιλογή δείγματος μεγάλου μεγέθους ή ο ερευνητής δεν αποσκοπεί στην εξαγωγή γενικών συμπερασμάτων, τότε ο προσδιορισμός του γίνεται με κριτήρια που προκύπτουν από το θεωρητικό υπόβαθρο της έρευνας. Οι μέθοδοι δειγματοληψίας είναι ποικίλες και διαφοροποιούνται ανάλογα με το αν ο ερευνητής αποσκοπεί στην εξασφάλιση αντιπροσωπευτικού δείγματος ή όχι.

Η απλή τυχαία δειγματοληψία αποτελεί την απλούστερη και ακριβέστερη μέθοδο, δεδομένου ότι η επιλογή του δείγματος προκύπτει με κλήρωση ή με τη χρήση τυχαίων αριθμών από κατάλογο του πληθυσμού. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η αμεροληψία του ερευνητή κατά την επιλογή κι ως εκ τούτου η μεγαλύτερη αξιοπιστία του αποτελέσματος. Για τους παραπάνω λόγους η επιλογή του δείγματος έγινε με τη μέθοδο της απλής τυχαίας δειγματοληψίας.

Η έρευνα επικεντρώθηκε στην επιχειρηματικότητα που έχουν αναπτύξει γυναίκες στο Νομό Ανατολικής Αττικής. Για την εύρεση των γυναικείων επιχειρήσεων αυτής της γεωγραφικής επικράτειας, χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Αθηνών.

Αρχικά θέτοντας ως κριτήριο επιλογής τον Δήμο, αναζητήθηκαν όλες οι καταχωρήσεις των εγγεγραμμένων μελών του ανωτέρω Επιμελητηρίου που ανήκουν στην γεωγραφική έκταση της Ανατολικής Αττικής. Στη συνέχεια, λόγω του ότι η μελέτη αφορά την επιχειρηματικότητα των γυναικών, απορρίφθηκαν οι καταχωρήσεις που έχουν γίνει σε αντρικό όνομα. Από τις υπόλοιπες εγγραφές διαγράφηκαν όσες ήταν δηλωμένες ως μη ενεργές, διότι βρίσκονται σε διαδικασία διακοπής της

οικονομικής δραστηριότητας και μόνο τύποις μέχρι την ολοκλήρωση των σχετικών εργασιών αποτελούν εγγεγραμμένα μέλη του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου. Επίσης, λόγω του ότι για τον χαρακτηρισμό μιας οικονομικής δραστηριότητας ως γυναικείας θα πρέπει το κεφάλαιο της επιχείρησης να το κατέχει γυναίκα σε ποσοστό τουλάχιστον 51%, η οποία συνάμα θα πρέπει να έχει την ευθύνη της διοίκησης και των τελικών αποφάσεων, για πρακτικούς λόγους απορρίφθηκαν οι καταχωρήσεις που έχουν γίνει σε γυναικείο όνομα αλλά η νομική τους μορφή δεν επιτρέπει εκ των προτέρων να γνωρίζουμε αν η παρουσία της γυναίκας είναι τυπική ή ουσιαστική. Ως εκ τούτου οι εγγραφές που αφορούν τη γεωγραφική εμβέλεια της Ανατολικής Αττικής και αποτέλεσαν τον πληθυσμό της έρευνας είναι οι ατομικές επιχειρήσεις γυναικών καθώς και όσες φέρουν στην επωνυμία τους τουλάχιστον δυο γυναικεία ονόματα ανεξαρτήτως νομικής μορφής.

Το δείγμα προέκυψε κατόπιν κλήρωσης από τον τελικό κατάλογο επιχειρήσεων όπως διαμορφώθηκε ακολουθώντας την παραπάνω διαδικασία.

Η συλλογή των πληροφοριών έγινε με τη χρήση ερωτηματολογίου, το οποίο αποτελεί το βασικό εργαλείο του ειδικού στις ποσοτικές έρευνες. Το ερωτηματολόγιο παραδόθηκε αυτοπροσώπως στην κάθε επαγγελματία, ώστε με τη φυσική παρουσία να αναπτυχθεί το κατάλληλο κλίμα ασφάλειας κι εμπιστοσύνης, να μπορούν να δοθούν διευκρινήσεις όπου χρειαστεί και να εξασφαλιστεί η άμεση λήψη του συμπληρωμένου ερωτηματολογίου. Η συμπλήρωση έγινε από τις ίδιες τις επιχειρηματίες ανώνυμα, αφού προηγουμένως ενημερώθηκαν για το σκοπό που εξυπηρετεί, τον τρόπο χρήσης των πληροφοριών που θα δοθούν καθώς και για τους στόχους της έρευνας.

Για την προσέγγιση των επιχειρηματιών λήφθηκαν υπόψη ο τύπος της οικονομικής τους δραστηριότητας όπως προκύπτει από τις καταστάσεις του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Αθηνών καθώς και το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων ανά περιοχή, προκειμένου οι πιθανότητες συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου να είναι αυξημένες. Συνολικά προσεγγίσθηκαν 133 γυναίκες επιχειρηματίες εκ των οποίων 120 δέχθηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα. Γεγονός που σημαίνει ότι η θετική ανταπόκριση των γυναικών ανήρθε στο 90,2% των ερωτηθεισών.

5.4.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Απαραίτητη προϋπόθεση για την εξαγωγή έγκυρων ερευνητικών αποτελεσμάτων είναι ο έλεγχος της αξιοπιστίας και της εσωτερικής συνοχής του ερωτηματολογίου. Στην περίπτωση που για τη μέτρηση μιας έννοιας χρησιμοποιούνται πολλές ερωτήσεις, ο σχετικός έλεγχος αφορά κάθε ομάδα ερωτήσεων που αναφέρεται στο ίδιο αντικείμενο. Η αξιολόγηση της αξιοπιστίας και της εσωτερικής συνοχής γίνεται με τον υπολογισμό του συντελεστή συσχέτισης Cronbach's Alpha (α), ο οποίος είναι ένας αριθμός μεταξύ του μηδενός (0) και της μονάδας (1).

Ανάλογα με τις τιμές του συντελεστή, οι κατηγορίες αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων είναι :

- [0.9 , 1] εξαιρετική εγκυρότητα
- [0.7 , 0.9) πολύ καλή εγκυρότητα
- [0.6 , 0.7) αποδεκτή εγκυρότητα
- [0.5 , 0.6) μικρή εγκυρότητα
- [0.0 , 0.5) μη αποδεκτή εγκυρότητα

5.4.4 ΤΡΟΠΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Η στατιστική επεξεργασία των δεδομένων του ερωτηματολογίου για την εξαγωγή πρώτων συμπερασμάτων και για τον έλεγχο των ερευνητικών υποθέσεων έγινε με τη βοήθεια του στατιστικού προγράμματος SPSS 21.

Για τη στατιστική παρουσίαση των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου, λόγω του ότι οι εξεταζόμενες μεταβλητές είναι ποιοτικές διατάξιμες (ordinal) και όχι ποσοτικές, δεν εφαρμόστηκαν αριθμητικές μέθοδοι παρουσίασης του δείγματος (Φουσκάκης, χχ) όπως είναι η μέση τιμή (mean), η διάμεσος (median), η διακύμανση (variance), αλλά μελετήθηκε η επικρατούσα τιμή (mode) κάθε μεταβλητής. Μέσω της επικρατούσας τιμής προβλήθηκαν οι κυρίαρχες συμπεριφορές και απόψεις του εξεταζόμενου δείγματος. Η συχνότητα εμφάνισης κάθε δυνατής απάντησης ανά μεταβλητή απεικονίστηκε αριθμητικά και σε % ποσοστό με τη χρήση πινάκων.

Για τον έλεγχο των έξι (6) ερευνητικών υποθέσεων επιλέχθηκε η μέθοδος του πίνακα διπλής εισόδου ή συνάφειας (crosstabs) με σκοπό να υπολογισθεί και να εξετασθεί ο συντελεστής συσχέτισης Spearman. Ο συντελεστής αυτός θεωρείται ο πλέον κατάλληλος για την μελέτη ταξινομημένων δεδομένων. Για την εξαγωγή συμπερασμάτων εξετάστηκε καταρχήν η στατιστική σημαντικότητα του Spearman (στήλη Approx. Sig.) σε σχέση με ένα επίπεδο σημαντικότητας 5% ($\alpha=0,05$), δηλαδή αν είναι μεγαλύτερος ή όχι του 0,05. Επίσης από τη μελέτη του αυτού καθ' αυτού συντελεστή (στήλη Value, σειρά Spearman Correlation) προσδιορίστηκε η ένταση της όποιας συσχέτισης μεταξύ των εξεταζόμενων μεταβλητών με βάση την εξής κλίμακα σε απόλυτους αριθμούς (Σταυρινός, Β.Γ. & Παναγιωτάκος, Δ.Β., 2010) :

- $0,00 < \text{Spearman Correlation} < 0,30$: Ασθενής συσχέτιση
- $0,30 \leq \text{Spearman Correlation} < 0,50$: Μέτρια συσχέτιση
- $0,50 \leq \text{Spearman Correlation} < 0,70$: Ισχυρή συσχέτιση
- $0,70 \leq \text{Spearman Correlation} < 0,85$: Πολύ ισχυρή συσχέτιση
- $0,85 \leq \text{Spearman Correlation} < 1,00$: Εξαιρετικά ισχυρή συσχέτιση

Το πρόσημο του Spearman δεικνύει την κατεύθυνση της σχέσης της εξαρτημένης με την ανεξάρτητη μεταβλητή, όπου το θετικό πρόσημο (+) σημαίνει ότι οι μεταβλητές είναι ανάλογες και το αρνητικό πρόσημο (-) ότι είναι αντιστρόφως ανάλογες.

Η απεικόνιση των δημογραφικών στοιχείων της έρευνας έγινε με τη χρήση πινάκων συχνοτήτων .

6. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΜΕΣΩ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

6.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Από την επεξεργασία των δημογραφικών στοιχείων του δείγματος διαπιστώνονται τα ακόλουθα :

Ηλικία:

Πίνακας 5

ΗΛΙΚΙΑ				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 18-24	6	5.0	5.0	5.0
25-34	32	26.7	26.7	31.7
35-44	48	40.0	40.0	71.7
45-54	26	21.7	21.7	93.3
55+	8	6.7	6.7	100.0
Total	120	100.0	100.0	

Η πλειοψηφία των γυναικών του δείγματος ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 35-44 ετών σε ποσοστό 40%. Ακολουθεί η ηλικιακή ομάδα 25-34 ετών (26,7%), ενώ με μικρή διαφορά έπεται η ομάδα των 45-54 ετών (21,7%). Οι ηλικιακές ομάδες 55+ και 18-24 ετών συγκέντρωσαν αισθητά μικρότερα ποσοστά συμμετοχής (6,7% και 5% αντίστοιχα).

Οικογενειακή κατάσταση:

Πίνακας 6

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ					
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
Valid	ΑΓΑΜΗ	33	27.5	27.5	27.5
	ΕΓΓΑΜΗ	65	54.2	54.2	81.7
	ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΗ	19	15.8	15.8	97.5
	ΧΗΡΑ	1	.8	.8	98.3
	ΑΛΛΟ	2	1.7	1.7	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση στη πλειοψηφία τους είναι έγγαμες σε ποσοστό 54,2% . Ακολουθούν οι άγαμες σε ποσοστό 27,5% και οι διαζευγμένες σε ποσοστό 15,8%. Μειοψηφική εμφάνιση έκαναν οι χήρες (0,8%) και οι λοιπές μη προσδιορισμένες οικογενειακές καταστάσεις (1,7%)

Παιδιά στην οικογένεια:

Σχετικά με τον αριθμό των παιδιών που υπάρχουν στην οικογένεια, παρατηρείται ότι το 37,5% είναι άτεκνες ενώ με μικρή διαφορά ακολουθούν εκείνες που ανατρέφουν δυο παιδιά (31,7%). Το 25% κατέχει 1 παιδί, ενώ οι τρίτεκνες/πολύτεκνες αποτελούν το 5,8% του δείγματος.

Πίνακας 7

ΠΑΙΔΙΑ					
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
Valid	0	45	37.5	37.5	37.5
	1	30	25.0	25.0	62.5
	2	38	31.7	31.7	94.2
	3	6	5.0	5.0	99.2
	4+	1	.8	.8	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Μορφωτικό επίπεδο :

Από τον ακόλουθο πίνακα προκύπτει ότι η πλειοψηφία των γυναικών του δείγματος που έχουν αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα είναι υψηλού επιπέδου, δεδομένου ότι το 44,2% αυτών κατέχουν πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ. Αν ληφθεί, μάλιστα, υπόψη το γεγονός ότι ένας μικρός αριθμός γυναικών έχει προχωρήσει περαιτέρω τις σπουδές του (σε μεταπτυχιακό και διδακτορικό επίπεδο), το ποσοστό αυτό ανεβαίνει στο 48,3%. Δεύτερες σε μορφωτικό επίπεδο έρχονται οι απόφοιτες Λυκείου/Επαγγελματικής Σχολής (35,8%), ενώ ακολουθούν με μεγάλη διαφορά ισοψηφώντας μεταξύ τους οι απόφοιτες Γυμνασίου και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (6,7%). Το 2,5% του δείγματος παρακολούθησε τάξεις της Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Πίνακας 8

ΜΟΡΦΩΣΗ				
	Frequ ency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3	2.5	2.5
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8	6.7	9.2
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43	35.8	45.0
Valid	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8	6.7	51.7
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	53	44.2	95.8
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4	3.3	99.2
	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	1	.8	100.0
	Total	120	100.0	100.0

Εθνική καταγωγή:

Όσον αφορά την εθνική προέλευση στη συντριπτική πλειοψηφία τους οι γυναίκες είναι ελληνικής καταγωγής (96,7%). Από άλλες χώρες - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προέρχεται το 0,8%, ενώ το υπόλοιπο 2,5% κατάγεται από τις λεγόμενες Τρίτες χώρες.

Πίνακας 9

ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗ				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΛΛΑΔΑ	116	96.7	96.7
	ΕΕ	1	.8	97.5
	ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ	3	2.5	100.0
	Total	120	100.0	

Οικονομική δραστηριότητα:

Από την ομαδοποίηση των αντικειμένων εργασίας των γυναικών ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (εμπόριο, υπηρεσίες, μεταποίηση) προκύπτει ότι το εμπόριο και οι υπηρεσίες αποτελούν τους δυο κλάδους που συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον της συντριπτικής πλειοψηφίας των γυναικών επιχειρηματιών (92,5%), με μια τάση μεγαλύτερης δραστηριοποίησης στον εμπορικό κλάδο (49,2% έναντι 43,3% της παροχής υπηρεσιών). Το 7,5% δραστηριοποιείται στη μεταποίηση.

Πίνακας 10

ΚΛΑΔΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΕΜΠΟΡΙΟ	59
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	52
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	9
ΣΥΝΟΛΟ	120

Η αναλυτική καταγραφή των αντικειμένων οικονομικής δραστηριότητας - όπως δηλώθηκαν από τις ίδιες τις ερωτώμενες - φαίνεται στον Πίνακα Ι του Παραρτήματος, όπου καταγράφονται αριθμητικά και σε ποσοστό % το πλήθος των γυναικών που δραστηριοποιούνται σε καθένα από αυτά.

Από τη μελέτη του φαίνεται ότι οι γυναίκες που δραστηριοποιούνται στον εμπορικό κλάδο συνήθως επιλέγουν να λειτουργήσουν καταστήματα λιανικής πώλησης ενδυμάτων και mini market. Στον κλάδο της παροχής υπηρεσιών οι λογίστριες και οι κομμώτριες είναι οι ειδικότητες που σε μεγαλύτερη των υπολοίπων συχνότητα προτιμούν να ασκήσουν ελεύθερο επάγγελμα από το να εργαστούν υπάλληλοι σε ανάλογη επιχείρηση. Επίσης η μεταποίηση αφορά κυρίως την παραγωγή προϊόντων αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής.

Νομική μορφή επιχείρησης:

Όσον αφορά τη νομική μορφή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του δείγματος, παρατηρείται σαφής προσανατολισμός των γυναικών στην ίδρυση ατομικών επιχειρήσεων (81,7%). Έπεται με μεγάλη διαφορά η μορφή της Ομόρρυθμης Εταιρίας (Ο.Ε 12,5%), ακολουθεί η Ετερόρρυθμη Εταιρία (Ε.Ε 4,2%) και επίσης έχει καταγραφεί σύσταση Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρίας (Ι.Κ.Ε) και Εταιρίας Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε) στο ποσοστό του 0,8% έκαστη.

Πίνακας 11

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ					
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
	ΑΤΟΜΙΚΗ	98	81.7	81.7	81.7
	ΟΕ	15	12.5	12.5	94.2
	ΕΕ	5	4.2	4.2	98.3
Valid	ΕΠΕ	1	.8	.8	99.2
	ΙΚΕ	1	.8	.8	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Ποσοστό συμμετοχής στην επιχείρηση:

Πίνακας 12

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	50%	7	5.8	5.8
Valid	51%	6	5.0	10.8
	>51%	107	89.2	100.0
	Total	120	100.0	

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το 81,7% του δείγματος αφορά ατομικές επιχειρήσεις, είναι προφανές ότι από το 89,2% που δηλώνει συμμετοχή στο κεφάλαιο της επιχείρησης σε ποσοστό άνω του 51%, το 81,7% αυτού έχει την πλήρη ιδιοκτησία. Επίσης παρατηρείται ότι το 5% των γυναικών κατέχει το 51% του κεφαλαίου που θεωρείται η ελάχιστη συμμετοχή για να χαρακτηριστεί μια επιχειρηματική δραστηριότητα γυναικεία. Το υπόλοιπο 5,8% έχει συμμετοχή σε ποσοστό 50%, που είναι αποδεκτό ως γυναικεία επιχείρηση λόγω της μεθόδου δειγματοληψίας που ακολουθήθηκε.

Έτη λειτουργίας της επιχείρησης:

Πίνακας 13

ΕΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
0-3.5	35	29.2	29.2	29.2
3.5-5	20	16.7	16.7	45.8
Valid 6-10	26	21.7	21.7	67.5
11+	39	32.5	32.5	100.0
Total	120	100.0	100.0	

Παρατηρείται ότι στο μεγαλύτερο ποσοστό (32,5%) οι γυναίκες του δείγματος ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα άνω των 11 ετών. Δεύτερη σε συχνότητα αλλά επίσης σε υψηλά επίπεδα (29,2%) καταγράφεται η νέα επιχειρηματικότητα (0-3,5 έτη). Σε λίγο μικρότερο ποσοστό (21,7%) καταγράφηκαν επιχειρήσεις που λειτουργούν 6-10 έτη, ενώ οι επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν τα τελευταία 3,5-5 έτη ανέρχονται στο 16,7%.

Αριθμός απασχολουμένων πλην επιχειρηματία:

Πίνακας 14

ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
0	35	29.2	29.2	29.2
1	30	25.0	25.0	54.2
Valid 2-3	35	29.2	29.2	83.3
4-5	11	9.2	9.2	92.5
6+	9	7.5	7.5	100.0
Total	120	100.0	100.0	

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα, με κριτήριο τον αριθμό των απασχολουμένων πέραν της επιχειρηματία, προκύπτει το συμπέρασμα ότι το μέγεθος των επιχειρήσεων του δείγματος είναι ιδιαίτερα μικρό. Πιο συγκεκριμένα στο 29,2% αυτών οι επιχειρηματίες είναι αυτοαπασχολούμενες χωρίς άλλο προσωπικό, ενώ το 54,2% απασχολεί 1-3 εργαζόμενους.

Συνοψίζοντας, το **κυρίαρχο προφίλ** των γυναικών της Ανατολικής Αττικής είναι :

- Ελληνίδα (96,7%),
- ηλικίας 35-44 ετών (40%)
- έγγαμη (54,2%)
- με παιδιά (62,5%)
- απόφοιτος ΑΕΙ/ΤΕΙ συμπεριλαμβανομένων μεταπτυχιακών σπουδών (48,3%)
- δραστηριοποιείται στον εμπορικό κλάδο (49%)
- έχει ατομική επιχείρηση (81,7%)
- κατέχει άνω του 51% του κεφαλαίου της επιχείρησης ανεξαρτήτου μορφής (89,2%)
- είναι καθιερωμένη επιχειρηματίας σε ποσοστό 70,9% εκ του οποίου το 32,5% λειτουργεί την επιχείρηση πάνω από 11 χρόνια
- είτε αυτοαπασχολείται χωρίς προσωπικό είτε εργάζονται στην επιχείρηση 2-3 άτομα (29,2% έκαστο).

6.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Από την εξέταση της επικρατούσας τιμής κάθε μεταβλητής από τις τρεις ομάδες ερωτήσεων του ερωτηματολογίου, αποκαλύπτεται η κυρίαρχη άποψη και στάση των γυναικών του δείγματος στα επιμέρους ζητήματα.

Αναλυτικότερα:

Από την εξέταση των μεταβλητών του πρώτου ερωτήματος που αποσκοπεί στον προσδιορισμό των συνθηκών υπό τις οποίες οι γυναίκες της Ανατολικής Αττικής αποφάσισαν να ενεργοποιηθούν επιχειρηματικά, διαπιστώνεται ότι η ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ, το ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ και η ΑΝΑΠΤΥΞΗ-ΑΥΤΟΠΡΑΓΜΑΤΩΣΗ εμφανίζονται με τη μέγιστη τιμή (5=πάρα πολύ).

Ακολουθούν οι μεταβλητές ΓΝΩΣΕΙΣ - ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ, ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ ΚΑΙ ΙΔΕΑΣ και ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΑΛΛΟΙ, που σημαίνει ότι οι ερωτώμενες κινητοποιούνται ισχυρά (4=πολύ) από την προοπτική αξιοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων τους μέσω της άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ακόμα η παρουσία μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας από την οποία θα αποκομίσουν όφελος, όπως επίσης η ενθάρρυνση και υποστήριξη που δέχονται από σημαντικά για εκείνες πρόσωπα να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες που συντελούν στην τελική επιλογή της έναρξης οικονομικής δραστηριότητας.

Οι μεταβλητές ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ, ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΧΡΟΝΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ και ΠΛΟΥΤΟΣ-ΔΥΝΑΜΗ φαίνεται ότι επιτυγχάνουν μέτρια κινητοποίηση των γυναικών προς την κατεύθυνση αυτή (3=αρκετά). Γεγονός που σημαίνει ότι καταρχήν

παρουσιάζουν μετριοπαθείς τάσεις όσον αφορά τη θεώρηση του εαυτού τους ως επιχειρηματικό πνεύμα που επιδιώκει να εκφραστεί. Τα ζητήματα της κοινωνικής αναγνώρισης και καταξίωσης καθώς και της απόκτησης πλούτου και δύναμης φαίνεται ότι δεν τις αφήνουν αδιάφορες. Επίσης η δυνατότητα ύπαρξης ευέλικτου ωραρίου εργασίας και η εξισορρόπηση της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή είναι ζητήματα που τις απασχολούν αρκετά και κατ' επέκταση συντείνουν σε μέτριο βαθμό στην απόφαση για έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Όσον αφορά τις μεταβλητές ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ, ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ, ΓΥΑΛΙΝΗ ΟΡΟΦΗ, ΠΡΟΤΕΡΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ, ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ, ΔΙΕΞΟΔΟΣ, ΑΠΟΛΥΣΗ, ΜΗ ΕΥΡΕΣΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΑΠΟΥΣΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΖΩΗΣ και ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ, η χαμηλή τιμή βαθμολόγησής τους (1=καθόλου) δεικνύει ότι μάλλον δεν διαδραματίζουν κανένα ρόλο στην απόφαση των γυναικών να ενεργοποιηθούν επιχειρηματικά. Συνεπώς οι ενδιαφερόμενες δεν εισήλθαν στον κόσμο της επιχειρηματικότητας για να διατηρήσουν μια οικογενειακή επιχείρηση που προϋπήρχε. Επίσης καταστάσεις που συνδέονται με την απασχόληση όπως κακές εμπειρίες από προηγούμενο εργασιακό πλαίσιο (έλλειψη ικανοποίησης, απόλυση, αδυναμία εξέλιξης στην ιεραρχία λόγω φύλου), η απόκτηση εμπειριών και γνώσεων που μπορούν να αξιοποιηθούν και η δυσκολία στην εύρεση κατάλληλης εργασίας ή άλλων επαγγελματικών εναλλακτικών, φαίνεται ότι δεν διαδραμάτισαν κάποιο ρόλο στη ζωή των γυναικών της Ανατολικής Αττικής ώστε να στραφούν στην επιχειρηματικότητα .

Όμοια, η βελτίωση της θέσης τους μέσα στην οικογένεια, η επιθυμία της εξόδου από το σπίτι, και αλλαγές που αφορούν την προσωπική ζωή όπως είναι οι μεταβολές στην οικογενειακή κατάσταση και η μετανάστευση, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι δεν παίζουν σημαντικό ρόλο στην τελική επιλογή.

Παρατίθενται οι πίνακες με την επικρατούσα τιμή κάθε μεταβλητής.

Πίνακας 15

Statistics						
		ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ_ΠΝΕΥΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ_ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ_ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ_ΟΙΚ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
N	Valid	120	120	120	120	120
	Missing	0	0	0	0	0
Mode		5	3	3	5	1

Πίνακας 16

Statistics						
		ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ_ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	ΕΛΛΕΙΨΗ_ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ_ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΓΥΑΛΙΝΗ_ΟΡΟΦΗ	ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
N	Valid	120	120	120	120	120
	Missing	0	0	0	0	0
Mode		3	3	1	1	4

Πίνακας 17

Statistics						
		ΠΡΟΤΕΡΗ_ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ_ΕΜΠΕΙΡΙΑ	ΑΝΑΠΤΥΞΗ_ΑΥΤΟΠΡΑΓΜΑΤΩΣ	ΘΕΣΗ_ΣΤΗΝ_ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	ΔΙΕΞΟΔΟΣ	ΠΛΟΥΤΟΣ_ΔΥΝΑΜΗ
N	Valid	120	120	120	120	120
	Missing	0	0	0	0	0
Mode		1	5	1	1	3

Πίνακας 18

Statistics						
		ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ_ΕΠΙΧ.ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ_ΙΔΕΑΣ	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ_ΑΛΛΟΙ	ΑΠΟΛΥΣΗ	ΜΗ_ΕΥΡΕΣΗ_ΚΑΤΑΛΛΗΛΗΣ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΠΟΥΣΙΑ_ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ
N	Valid	120	120	120	120	120
	Missing	0	0	0	0	0
Mode		4	4	1	1	1

Πίνακας 19

Statistics			
		ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ_ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ_ΖΩ ΗΣ	ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ
N	Valid	120	120
	Missing	0	0
Mode		1	1

a. Multiple modes exist. The smallest value is shown

Η αναλυτικότερη απεικόνιση της συχνότητας με την οποία δόθηκε κάθε δυνατή απάντηση ανά μεταβλητή (αριθμητικά και σε ποσοστό %) φαίνεται στον Πίνακα 20.

Πίνακας 20

ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	9 / 7.5%	13 / 10.8%	32 / 26.7%	28 / 23.3%	38 / 31.7%
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ	7 / 5.8%	21 / 17.5%	51 / 42.5%	22 / 18.3%	19 / 15.8%
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ	16 / 13.3%	25 / 20.8%	46 / 38.3%	18 / 15.0%	15 / 12.5%
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	3 / 2.5%	13 / 10.8%	25 / 20.8%	39 / 32.5%	40 / 33.3%
ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΟΙΚ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	53 / 44.2%	13 / 10.8%	15 / 12.5%	18 / 15.0%	21 / 17.5%
ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΧΡΟΝΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	27 / 22.5%	15 / 12.5%	34 / 28.3%	25 / 20.8%	19 / 15.8%
ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ	46 / 38.3%	16 / 13.3%	18 / 15.0%	22 / 18.3%	18 / 15.0%
ΓΥΑΛΙΝΗ ΟΡΟΦΗ	53 / 44.2%	20 / 16.7%	29 / 24.2%	14 / 11.7%	4 / 3.3%
ΠΡΟΤΕΡΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ	30 / 25.0%	12 / 10.0%	25 / 20.8%	23 / 19.2%	30 / 25.0%
ΓΝΩΣΕΙΣ-ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	15 / 12.5%	13 / 10.8%	30 / 25.0%	37 / 30.8%	25 / 20.8%
ΑΝΑΠΤΥΞΗ- ΑΥΤΟΠΡΑΓΜΑΤΩΣΗ	7 / 5.8%	10 / 8.3%	27 / 22.5%	37 / 30.8%	39 / 32.5%
ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	42 / 35.0%	18 / 15.0%	25 / 20.8%	20 / 16.7%	15 / 12.5%
ΔΙΕΞΟΔΟΣ	45 / 37.5%	17 / 14.2%	26 / 21.7%	15 / 12.5%	17 / 14.2%
ΠΛΟΥΤΟΣ-ΔΥΝΑΜΗ	31 / 25.8%	30 / 25.0%	32 / 26.7%	17 / 14.2%	10 / 8.3%
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΙΧ. ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ/ΙΔΕΑΣ	19 / 15.8%	11 / 9.2%	33 / 27.5%	36 / 30.0%	21 / 17.5%
ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΑΛΛΟΙ	14 / 11.7%	10 / 8.3%	24 / 20.0%	37 / 30.8%	35 / 29.2%
ΑΠΟΛΥΣΗ	91 / 75.8%	11 / 9.2%	7 / 5.8%	4 / 3.3%	7 / 5.8%
ΜΗ ΕΥΡΕΣΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	62 / 51.7%	13 / 10.8%	13 / 10.8%	18 / 15.0%	14 / 11.7%
ΑΠΟΥΣΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ	54 / 45.0%	21 / 17.5%	17 / 14.2%	15 / 12.5%	13 / 18.8%
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΖΩΗΣ	93 / 77.5%	7 / 5.8%	7 / 5.8%	6 / 5.0%	7 / 5.8%
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	104 / 86.7%	7 / 5.8%	5 / 4.2%	1 / 0.8%	3 / 2.5%

Από τη μελέτη του ανωτέρω πίνακα θα μπορούσε να ειπωθεί ότι, τα κίνητρα που κινητοποιούν ισχυρά τις γυναίκες προς την κατεύθυνση της επίδειξης επιχειρηματικής δραστηριότητας (ανεξαρτησία, ενίσχυση οικογενειακού εισοδήματος, ανάπτυξη-αυτοπραγμάτωση) είναι συμβατά με το σύγχρονο κοινωνικό πρότυπο για τη θέση και το ρόλο των γυναικών. Που σημαίνει ότι οι γυναίκες της Ανατολικής Αττικής επιδιώκουν πρωτίστως μέσα από την άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος να εκπληρώσουν τις προσωπικές τους επιδιώξεις και στόχους και συνακόλουθα να επιτύχουν την προσωπική τους ολοκλήρωση ως άτομα. Κι αυτό γιατί στα πλαίσια της ισότητας των φύλων η γυναίκα μπορεί και πρέπει να αναπτύξει τον εαυτό της σύμφωνα με τους στόχους και τα συμφέροντά της, ώστε να εξασφαλίσει την εσωτερική της ισορροπία ως άτομο και να αποτελέσει δυναμικό μέλος της κοινωνίας όπου ζει. Επίσης η χειραφέτηση της γυναίκας συνεπάγεται πέρα από την προσωπική ανεξαρτησία και αυτοπραγμάτωση και την οικονομική ανεξαρτησία μέσα από την απόκτηση ατομικού εισοδήματος. Το εισόδημα για μεγάλο ποσοστό γυναικών αποτελεί τον κύριο λόγο για την επιχειρηματική τους δραστηριοποίηση, με απώτερο στόχο τη διάθεσή του στις ανάγκες της οικογένειας και την εξασφάλιση σε αυτήν καλύτερης ποιότητας ζωής.

Ο υψηλός βαθμός ενεργοποίησης από το κίνητρο της αξιοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων τους συνδέεται στενά με το υψηλό μορφωτικό επίπεδο των γυναικών του δείγματος. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το 48,3% έχει ολοκληρώσει σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και ότι το 90,80 % επί του συνόλου είναι τουλάχιστον επιπέδου Λυκείου, καθίσταται προφανές ότι, ένα σημαντικό ποσοστό αυτών αποσκοπεί μέσα από την επιχειρηματική δραστηριότητα στην αξιοποίηση των γνώσεων, των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων που διαθέτει για την αποκόμιση οφέλους. Η τάση αυτή θα μπορούσε να ειπωθεί ότι είναι απότοκος της στάσης της ελληνικής κοινωνίας στη μόρφωση και γενικά στην απόκτηση γνώσεων, τις οποίες θεωρεί εισιτήριο για την επιτυχία στην επαγγελματική ζωή.

Το γεγονός ότι οι γυναίκες αυτοπροσδιορίζονται σε μέτριο βαθμό ως επιχειρηματικά πνεύματα τη στιγμή που δηλώνουν ότι κινητοποιούνται πολύ από το κίνητρο της εκμετάλλευσης μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας/ιδέας, υποδηλώνει το μέγεθος της επίδρασης του σύγχρονου εργασιακού τοπίου στον επαγγελματικό τους προσανατολισμό. Που σημαίνει ότι η επίδειξη επιχειρηματικότητας δεν είναι τόσο

αποτέλεσμα έκφρασης της προσωπικότητάς τους, όσο απόρροια της δυσκολίας που αντιμετωπίζουν για την εύρεση μισθωτής εργασίας με τα χαρακτηριστικά που τις ενδιαφέρουν και που συνήθως σχετίζονται με το αντικείμενο απασχόλησης, τις οικονομικές απολαβές και το ωράριο εργασίας.

Μέτρια επίδραση ασκούν τα κίνητρα της κοινωνικής καταξίωσης και της απόκτησης πλούτου-δύναμης, ενδεχομένως λόγω της δομής της ελληνικής κοινωνίας που, παρόλη την υιοθέτηση αρχών, αξιών και νοοτροπιών της Δύσης, διατηρεί σε σημαντικό βαθμό τον παραδοσιακό της χαρακτήρα. Συνεπώς οι γυναίκες που επιλέγουν να ασκήσουν επιχειρηματική δραστηριότητα, δεν είναι αδιάφορες στην προοπτική της κοινωνικής τους αναγνώρισης, αλλά δεν αποτελεί προτεραιότητά τους, καθότι παραδοσιακά το ζήτημα της κοινωνικής καταξίωσης μέσα από την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας θεωρείται κυρίως αντρική υπόθεση.

Τα κίνητρα της ευέλικτης ρύθμισης του χρόνου εργασίας και του συνδυασμού των επαγγελματικών με τις οικογενειακές υποχρεώσεις συνδέονται στενά με τους ρόλους που οι γυναίκες έχουν διαχρονικά επιφορτισθεί, όπως την ευθύνη για τη φροντίδα των εξαρτημένων μελών της οικογένειας. Συνεπώς τις γυναίκες που έχουν οικογενειακές υποχρεώσεις κι επιθυμούν να εργασθούν, τις απασχολεί το ζήτημα του ομαλού συνδυασμού της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή και συνακόλουθα της δυνατότητας προσαρμογής του ωραρίου εργασίας στις υπαρκτές τους ανάγκες. Η επιχειρηματική δραστηριοποίηση αποτελεί επαγγελματική επιλογή που φαίνεται ότι μπορεί να ικανοποιήσει τις παραπάνω ανάγκες. Τούτο επιβεβαιώνεται από την κυρίαρχη τοποθέτηση των γυναικών ότι τα προαναφερόμενα κίνητρα τις κινητοποιούν αρκετά προς την κατεύθυνση της επιχειρηματικής δραστηριοποίησης, δεδομένου ότι προτεραιότητά τους αποτελεί η εύρεση μισθωτής εργασίας.

Τα κίνητρα της έλλειψης εργασιακής ικανοποίησης, της γυάλινης οροφής, της πρότερης εργασιακής εμπειρίας και της απόλυσης φαίνεται ότι διαδραματίζουν από ελάχιστο έως κανένα ρόλο στις επαγγελματικές επιλογές της πλειοψηφίας των γυναικών. Το αποτέλεσμα αυτό συνδέεται στενά με την ηλικία του δείγματος, δεδομένου ότι το 71,70% είναι 18-44 ετών, δηλαδή νεαρής ηλικίας. Λαμβάνοντας υπόψη τα υψηλά επίπεδα ανεργίας στη χώρα που πλήττουν ιδιαίτερα το γυναικείο φύλο, καθίσταται προφανές ότι μάλλον το μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών δεν

έχει εργαστεί στο παρελθόν κι ως εκ τούτου στερείται εμπειριών που συνδέονται με το εργασιακό περιβάλλον. Η έλλειψη κινητοποίησης από τα κίνητρα της αδυναμίας εύρεσης κατάλληλης εργασίας και της απουσίας άλλων εναλλακτικών επιλογών απασχόλησης υποδηλώνει ότι η επιχειρηματική δραστηριοποίηση αποτελεί συνειδητή επιλογή των γυναικών που επιδιώκουν να εργασθούν σε ένα περιβάλλον με δυσμενείς προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης σε μισθωτή θέση εργασίας. Επίσης το κίνητρο της διατήρησης της οικογενειακής επιχείρησης δεν έχει απήχηση στις γυναίκες, προφανώς διότι η πλειοψηφία τους δεν προέρχεται από οικογένειες με επιχειρηματική δραστηριότητα. Όσον αφορά τα κίνητρα της βελτίωσης της θέσης τους μέσα στην οικογένεια και της διεξόδου από τις οικιακές ασχολίες δεν φαίνεται να τις κινητοποιούν, πιθανά διότι δεν αισθάνονται την ανάγκη τους. Επίσης τα ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά κινητοποίησης από μεταβολές στην προσωπική τους ζωή και λόγω μετανάστευσης οφείλονται στο γεγονός ότι επιβαρυντική εξέλιξη στον προσωπικό τομέα (διαζύγιο, χηρεία) παρουσιάζει μόνο το 16,60% των ερωτώμενων γυναικών, καθώς και στο ότι το 96,70% του δείγματος είναι ελληνικής καταγωγής.

Από την εξέταση των μεταβλητών του δεύτερου ερωτήματος που αφορά στον προσδιορισμό των παραμέτρων και του βαθμού που επηρεάζουν την εξέλιξη των επιχειρηματικών σχεδίων των γυναικών, η ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ, το ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ και η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ εμφανίζονται με τη μέγιστη τιμή (5=πάρα πολύ). Που σημαίνει ότι αξιολογούνται από τις γυναίκες του δείγματος ως οι κρίσιμες σημασίας παράγοντες για την έκβαση των επιχειρηματικών τους σχεδίων.

Επίσης σημαντικές (4=πολύ) αξιολογούνται η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΤΥΩΣΗ και η χρήση Νέων Τεχνολογιών (ΤΠΕ). Άρα, μετά τις παραμέτρους που σχετίζονται με το ευρύτερο περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιείται μια επιχειρηματίας, το οποίο μάλιστα δεν δύναται να ελέγξει, σημαντικό ρόλο για τις ερωτώμενες διαδραματίζουν οι γνωριμίες και η δυνατότητα πρόσβασης στο ευρύ κοινό, καθώς επίσης και η ικανότητα αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών.

Μέτριας σημασίας (3=αρκετά) για την έκβαση των επιχειρηματικών σχεδίων κρίνονται το ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ, η ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ, οι ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ, ο ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ, οι ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ, η ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, οι ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ και ο ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ της ΑΓΟΡΑΣ. Που σημαίνει ότι το ζήτημα της εξασφάλισης κεφαλαίου τόσο κατά την έναρξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας όσο και για τη χρηματοδότηση των μελλοντικών σχεδίων κρίνεται από τις γυναίκες αρκετά σημαντικό αναφορικά με την υλοποίηση των στόχων τους. Ομοια θεωρούν την ύπαρξη του κατάλληλου γνωστικού υπόβαθρου και τη δυνατότητα πρόσβασης σε εξειδικευμένη πληροφόρηση. Επίσης, οτιδήποτε σχετίζεται με τους παραδοσιακούς γυναικείους ρόλους και επηρεάζει τη δυνατότητα της γυναίκας να αφοσιωθεί στο επιχειρηματικό της έργο (οικογενειακές υποχρεώσεις, περιορισμένος ελεύθερος χρόνος, ύπαρξη υποστηρικτικών κοινωνικών δομών) καθώς και ο ανταγωνισμός της αγοράς, φαίνεται ότι τους ασκούν σημαντική επίδραση.

Στον αντίποδα (1=καθόλου) βρίσκονται οι μεταβλητές ΠΡΟΤΥΠΟ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ, ΦΟΒΟΣ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ και ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΦΥΛΟΥ, οι οποίες δεν φαίνονται σύμφωνα με τις ερωτηθείσες να συντελούν στην επιχειρηματική επιτυχία ή αποτυχία τους.

Παρατίθενται οι πίνακες με την επικρατούσα τιμή κάθε μεταβλητής.

Πίνακας 21

Statistics						
		ΠΡΟΤΥΠΟ_ΓΥ ΝΑΙΚΑΣ_ΕΠΙΧΕ ΙΡΗΜΑΤΙΑΣ	ΦΟΒΟΣ_ΑΠΟΤ ΥΧΙΑΣ	ΑΡΧΙΚΟ_ΚΕΦΑ ΛΑΙΟ	ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ_ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤ ΗΣΗΣ	ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨ ΕΙΣ_ΦΥΛΟΥ
N	Valid	120	120	120	120	120
	Missing	0	0	0	0	0
Mode		1	1	3	3	1

Πίνακας 22

Statistics						
		ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚ ΕΣ_ΥΠΟΧΡΕΩΣ ΕΙΣ	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝ ΟΣ_ΕΛΕΥΘΕΡ ΟΣ_ΧΡΟΝΟΣ	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ_ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ_ΔΙ ΚΤΥΩΣΗ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙ ΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ
N	Valid	120	120	120	120	120
	Missing	0	0	0	0	0
Mode		3	3	5	4	3

Πίνακας 23

Statistics						
		ΤΠΕ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣ Η	ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ_Δ ΟΜΕΣ	ΘΕΣΜΙΚΟ_ΠΛΑΙ ΣΙΟ	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ _ΑΓΟΡΑΣ
N	Valid	120	120	120	120	120
	Missing	0	0	0	0	0
Mode		4	3	3	5	3

Πίνακας 24

Statistics		
		ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
N	Valid	120
	Missing	0
Mode		5

a. Multiple modes exist. The smallest value is shown

Στον ακόλουθο Πίνακα (25) καταγράφεται η συχνότητα εμφάνισης κάθε απάντησης ανά μεταβλητή (αριθμητικά και σε ποσοστό %):

Πίνακας 25

ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΠΡΟΤΥΠΟ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ	46 / 38.3%	24 / 20.0%	24 / 20.0%	15 / 12.5%	11 / 9.2%
ΦΟΒΟΣ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ	37 / 30.8%	28 / 23.3%	30 / 25.0%	18 / 15.0%	7 / 5.8%
ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	23 / 19.2%	20 / 16.7%	41 / 34.2%	19 / 15.8%	17 / 14.2%
ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	24 / 20.0%	16 / 13.3%	34 / 28.3%	16 / 13.3%	30 / 25.0%
ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΦΥΛΟΥ	68 / 56.7%	21 / 17.5%	15 / 12.5%	11 / 9.2%	5 / 4.2%
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	22 / 18.3%	18 / 15.0%	42 / 35.0%	25 / 20.8%	13 / 10.8%
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ	14 / 11.7%	21 / 17.5%	38 / 31.7%	28 / 23.3%	19 / 15.8%
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	7 / 5.8%	9 / 7.5%	28 / 23.3%	36 / 30.0%	40 / 33.3%
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΤΥΩΣΗ	7 / 5.8%	12 / 10.0%	23 / 19.2%	39 / 32.5%	39 / 32.5%
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ	10 / 8.3%	20 / 16.7%	37 / 30.8%	23 / 19.2%	30 / 25.0%
ΤΠΕ	15 / 12.5%	23 / 19.2%	22 / 18.3%	33 / 27.5%	27 / 22.5%
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ	20 / 16.7%	29 / 24.2%	34 / 28.3%	23 / 19.2%	14 / 11.7%
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ	24 / 20.0%	25 / 20.8%	27 / 22.5%	21 / 17.5%	23 / 19.2%
ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	12 / 10.0%	12 / 10.0%	18 / 15.0%	20 / 16.7%	58 / 48.3%
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΑΓΟΡΑΣ	6 / 5.0%	10 / 8.3%	40 / 33.3%	27 / 22.5%	37 / 30.8%
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	5 / 4.2%	9 / 7.5%	25 / 20.8%	26 / 21.7%	55 / 45.8%

Αναλύοντας τα παραπάνω στοιχεία θα μπορούσε να ειπωθεί ότι το θεσμικό πλαίσιο μιας χώρας διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας που ασκείται, διότι διαμορφώνει τις συνθήκες υπό τις οποίες ένας

επαγγελματίας καλείται να λειτουργήσει. Τούτο επιβεβαιώνεται και από τις γυναίκες του δείγματος, οι οποίες σε ποσοστό 65% το αναγνωρίζουν ως τουλάχιστον πολύ σημαντικό για την αναπτυξιακή πορεία των επιχειρηματικών τους σχεδίων. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά τον ελλαδικό χώρο, η εφαρμογή μνημονιακής πολιτικής αυστηρής λιτότητας από το 2009 κι εφεξής με στόχο την περιστολή των δημοσίων δαπανών και την αύξηση των κρατικών εσόδων, συντέλεσε στη διαμόρφωση δυσμενούς περιβάλλοντος για την άσκηση και ανάπτυξη επιχειρηματικής δράσης. Πιο συγκεκριμένα το ισχύον φορολογικό πλαίσιο αποτελεί κύριο ανασταλτικό παράγοντα για τη βιωσιμότητα των ελληνικών επιχειρήσεων, καθότι χαρακτηρίζεται από υψηλή φορολογική επιβάρυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και από αστάθεια που δεν επιτρέπει τον μακροπρόθεσμο προγραμματισμό. Η γραφειοκρατία που διέπει τις συναλλαγές του πολίτη με το Δημόσιο είναι χρονοβόρα, περίπλοκη και συνήθως συνεπάγεται την ταλαιπωρία του συναλλασσόμενου. Ως εκ τούτου οι απαιτούμενες αδειοδοτήσεις νέων επιχειρήσεων συνιστούν μια σύνθετη και επίπονη διαδικασία. Παράλληλα παρατηρείται αδυναμία του χρηματοπιστωτικού συστήματος να στηρίζει τη λειτουργία και ανάπτυξη των επιχειρήσεων μέσω της χορήγησης επαγγελματικών δανείων. Όσον αφορά την επέκταση και διατήρηση μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας, οι περιορισμοί που έχουν τεθεί στις χρηματοροές (capital controls) πλήττουν ιδιαίτερα τις επιχειρήσεις, τόσο γιατί έχει περιοριστεί το διαθέσιμο εισόδημα και συνεπώς η αγοραστική ικανότητα των καταναλωτών, όσο και γιατί οι επιχειρήσεις που βασίζονται στις εισαγωγές από το εξωτερικό δεν δύνανται να ανταποκριθούν πλήρως στις ανάγκες της οικονομικής τους δραστηριότητας. Γενικότερα η μεταβλητότητα του θεσμικού πλαισίου δύναται να επηρεάσει ουσιαστικά τον επιχειρηματικό σχεδιασμό, διότι ανατρέπονται τα δεδομένα της έρευνας αγοράς του επιχειρηματία και συνακόλουθα οι προβλέψεις, ο προγραμματισμός του και οι πιθανές εναλλακτικές για την υλοποίηση των επιχειρηματικών του σχεδίων.

Παρόμοια, ως τουλάχιστον πολύ σημαντική για την υλοποίηση των επιχειρηματικών σχεδίων κρίνεται από το 67,5% του δείγματος η κατάσταση της παγκόσμιας οικονομίας, διότι καθορίζει το διαθέσιμο εισόδημα και κατ' επέκταση την καταναλωτική ικανότητα του αγοραστικού κοινού. Επίσης επηρεάζει τη διαμόρφωση του διεθνούς εμπορίου και την ικανότητα του επιχειρηματία να αναπτύξει επαγγελματικές σχέσεις με το εξωτερικό. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η άσκηση οποιασδήποτε μορφής επαγγελματικής δραστηριότητας αποσκοπεί στην

απόκτηση οικονομικού οφέλους, καθίσταται προφανές ότι οι καλές οικονομικές συγκυρίες ευνοούν την αγορά και την επαγγελματική συνεργασία του επιχειρηματία με το εξωτερικό.

Η υψηλή σπουδαιότητα που αποδίδεται στην υποστήριξη που δέχονται οι γυναίκες επιχειρηματίες από άλλα πρόσωπα για την εκπλήρωση των επαγγελματικών τους σχεδίων, συνδέεται στενά με τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις, δεδομένου ότι το 62,5% αυτών έχουν τέκνα. Ως εκ τούτου η ύπαρξη υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τη ρύθμιση των οικογενειακών δεσμεύσεων κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική, ώστε να μπορούν να αφιερώσουν χρόνο και να συγκεντρωθούν στην προώθηση των επιχειρηματικών τους στόχων.

Όσον αφορά την επίδραση των γνωριμιών και των κοινωνικών επαφών προς την κατεύθυνση της υλοποίησης των επιχειρηματικών σχεδίων, τα αποτελέσματα της έρευνας αποκαλύπτουν τη μεταβολή της παραδοσιακής στάσης των γυναικών να στηρίζονται στις προσωπικές γνωριμίες για την εκπλήρωση των επαγγελματικών τους σχεδίων, αφού πλέον αναγνωρίζουν ως πολύ σημαντική την κοινωνική δικτύωση για τις επιδιώξεις τους. Η εξέλιξη αυτή συνδέεται στενά με το υψηλό μορφωτικό επίπεδο των γυναικών του δείγματος (το 90,8% είναι τουλάχιστον επιπέδου Λυκείου), που τους επιτρέπει να διακρίνουν τις παραμέτρους που μπορούν να συντελέσουν στην επαγγελματική τους ανάπτυξη και να συνειδητοποιήσουν ότι η επιχειρηματική ανάπτυξη προϋποθέτει άνοιγμα στο ευρύ κοινό.

Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών Πληροφόρησης αποτελεί βασικό εργαλείο για την κοινωνική δικτύωση της επιχειρηματία και το αναγνωρίζει ως πολύ σημαντικό για την υλοποίηση των επαγγελματικών της σχεδίων, καθότι της επιτρέπει την πρόσβαση στην ευρύτερη αγορά υπερβαίνοντας συγχρόνως τα στενά γεωγραφικά όρια μιας περιοχής. Η ενσωμάτωση της Νέας Τεχνολογίας στη λειτουργία της επιχείρησης αποτελεί αναπόφευκτη κατάσταση για τη βιωσιμότητά της, λόγω του ότι η επιχειρηματία καλείται να δράσει στα πλαίσια μιας ψηφιακής και αυτοματοποιημένης κοινωνίας, όπου το ποσοστό των πολιτών που επιλέγουν να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες τους με τη βοήθεια της Πληροφορικής συνεχώς διευρύνεται. Επιπλέον το ηλικιακό προφίλ των γυναικών του δείγματος (71,70% είναι ηλικίας 18-44 ετών) υποδηλώνει ότι υπάρχει σημαντική εξοικείωση με τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας και κατανόηση των δυνατοτήτων

που τους παρέχει σε θέματα δικτύωσης, ενημέρωσης, επιμόρφωσης, άμεσης εξυπηρέτησης, εξοικονόμησης κόστους, χρόνου και κόπου σε οτιδήποτε αφορά τη λειτουργία και ανάπτυξη της επιχείρησης.

Το οικονομικό ζήτημα παραμένει διαχρονικά αντικείμενο που απασχολεί κάθε επαγγελματία, δεδομένου ότι για την υλοποίηση των επιχειρηματικών της σχεδίων απαιτείται αρχικό κεφάλαιο που αφορά την έναρξη της οικονομικής δραστηριότητας (διαμόρφωση επαγγελματικής στέγης, αγορά/ενοικίαση εξοπλισμού, προμήθεια αρχικού εμπορεύματος και πρώτων υλών, δαπάνες προβολής και προώθησης, κεφάλαιο κίνησης, λοιπά γραφειοκρατικά έξοδα κίνησης). Η εξασφάλισή του, ειδικά σε περίοδο οικονομικής κρίσης, αποτελεί αρκετά σημαντικό κεφάλαιο για την εκπλήρωση των επιδιώξεων της επίδοξης επιχείρηματία, αφού η ανεπαρκής συγκέντρωσή του ισοδυναμεί με τροχοπέδη στα επαγγελματικά της σχέδια.

Δεδομένου ότι η τρέχουσα οικονομική συγκυρία δεν ευνοεί την εξ ολοκλήρου κάλυψη του αρχικού κόστους επένδυσης από ίδια κεφάλαια -που δύνανται να προέρχονται από αποταμίευση, πώληση περιουσιακών στοιχείων ή οικονομική ενίσχυση από το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον-, η εξασφάλιση του απαιτούμενου κεφαλαίου μέσω άλλων πηγών χρηματοδότησης αποτελεί σημαντικό ζήτημα για την επίδοξη επαγγελματία. Όπως επίσης σημαντική για τη διατήρηση, ανάπτυξη και επέκταση της επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι η δυνατότητα ενίσχυσης της ρευστότητας και της εξασφάλισης των απαραίτητων κεφαλαίων κίνησης στην επιχείρηση. Η στήριξη των επαγγελματιών γίνεται συνήθως με την εφαρμογή κυβερνητικής πολιτικής ενίσχυσης της νέας επιχειρηματικότητας μέσω προγραμμάτων επιχορήγησης, καθώς επίσης με την χορήγηση επαγγελματικών δανείων από το χρηματοπιστωτικό σύστημα σε όλα τα στάδια. Εντούτοις οι παρούσες οικονομικές συνθήκες της χώρας έχουν επιφέρει τη συρρίκνωση των κρατικών επιχορηγήσεων επιχειρηματικότητας και ο τραπεζικός δανεισμός - ιδιαίτερα σε νεοσύστατες επιχειρήσεις - είναι ουσιαστικά ανύπαρκτος. Υπό αυτές τις συνθήκες καθίσταται προφανές ότι η εύρεση πηγών χρηματοδότησης απασχολεί σημαντικά τη γυναίκα επιχειρηματία, αφού η ανεπάρκεια οικονομικών πόρων σε οποιοδήποτε φάση της επιχειρηματικής δραστηριότητας δύναται να αναστείλει την εκπλήρωση των στόχων της.

Η αξιολογή επίδραση που ασκεί η ύπαρξη οικογενειακών υποχρεώσεων στην επίτευξη των επαγγελματικών σχεδίων συνδέεται στενά με την παρουσία τέκνων στη συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος των ερωτώμενων γυναικών και κυρίως με τα στερεοτυπικά πρότυπα που διέπουν την ελληνική κοινωνία για τους ρόλους των φύλων. Γεγονός που σημαίνει ότι παραδοσιακά η μέριμνα και ρύθμιση των θεμάτων που άπτονται της εστίας επιβαρύνουν σε σημαντικό βαθμό τις γυναίκες, στερώντας τους συγχρόνως τη δυνατότητα να αφοσιωθούν απερίσπαστες από άλλες υποχρεώσεις στην επαγγελματική τους ανάπτυξη.

Άμεσα συνδεδεμένο με τα παραπάνω είναι το ζήτημα του περιορισμένου ελεύθερου χρόνου που διαθέτει μια επιχειρηματίας από την ανταπόκρισή της στους πολυσύνθετους ρόλους που παραδοσιακά της αναλογούν. Ως εκ τούτου η εξασφάλιση ικανοποιητικού ελεύθερου χρόνου που μπορεί να αφιερώσει για την προώθηση των επιχειρηματικών της σχεδίων είναι ένα ζήτημα που ασκεί αρκετά σημαντική επίδραση στην εξέλιξή τους.

Η ύπαρξη επιχειρηματικών γνώσεων αξιολογείται από την πλειοψηφία του δείγματος ως σημαντική παράμετρος για την πορεία των επιχειρηματικών της σχεδίων στο σύγχρονο εργασιακό τοπίο, όπου δεν υπάρχουν περιθώρια επιβίωσης για όλες τις μικρές επιχειρήσεις. Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρηματίες αναγνωρίζουν ότι θα πρέπει να είναι σε θέση να ερμηνεύουν σωστά τις αλλαγές του διαρκώς μεταβαλλόμενου εξωτερικού περιβάλλοντος και να χρησιμοποιούν όλα τα εργαλεία του επιχειρηματικού σχεδιασμού (έρευνα αγοράς, marketing plan, σχέδια δράσης, χρηματοοικονομικός σχεδιασμός) με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο, ώστε να μπορούν να εκμεταλλευθούν τις ευκαιρίες και να αποφύγουν τις απειλές. Επίσης γνώσεις που σχετίζονται με εργαλεία και μεθόδους έρευνας, με τις βασικές αρχές του μίγματος marketing, με διοίκηση ανθρωπίνων πόρων, project management καθώς και με τον χειρισμό των επιμέρους χρηματοοικονομικών εργαλείων, είναι απαραίτητες προκειμένου να αντιμετωπισθεί η οικονομική συγκυρία και ο ισχυρός ανταγωνισμός. Ειδικότερα στις μικρές ατομικές και οικογενειακές επιχειρήσεις (το 92,5% του δείγματος απασχολεί 0-5 άτομα) όπου δεν υπάρχει δυνατότητα απασχόλησης εξειδικευμένου προσωπικού για καθένα από τα παραπάνω γνωστικά αντικείμενα, η επιχειρηματίας-manager καλείται να διαθέτει η ίδια γνώση αυτών, ώστε να είναι σε θέση να λαμβάνει τις πιο κατάλληλες μικρές ή σημαντικές αποφάσεις.

Όσον αφορά την πρόσβαση στην πληροφόρηση, η σημασία της για την επίτευξη των επαγγελματικών στόχων της επιχειρηματία έχει κριθεί ως τουλάχιστον αρκετά σημαντική από το 59,2% του δείγματος. Η πληροφόρηση αναφέρεται στη δυνατότητα απόκτησης οποιασδήποτε γνώσης μπορεί να φανεί χρήσιμη και να αξιοποιηθεί από την επαγγελματία, όπως πηγές χρηματοδότησης, απόκτηση εξειδικευμένων γνώσεων που θα εφαρμοσθούν στην οικονομική δραστηριότητα κλπ. Πολύ βασική για την επιβίωση της επιχείρησης σε ένα ασταθές και διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον είναι η γνώση της αγοράς, η οποία θα πρέπει να είναι επικαιροποιημένη. Η συνεχής και έγκυρη πληροφόρηση για τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνεται το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης, καθιστά την επαγγελματία ικανή να προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες, διορθωτικές κινήσεις και προσαρμογές, ώστε να είναι ανταγωνιστική. Η αδυναμία της να παρακολουθήσει και να προσαρμοσθεί στις αλλαγές και στις τρέχουσες ανάγκες της αγοράς, αποτελούν βασική αιτία για την αποτυχία οποιουδήποτε επιχειρηματικού εγχειρήματος.

Σχετικά με την επίδραση που ασκεί η ύπαρξη/απουσία υποστηρικτικών κοινωνικών δομών στην έκβαση των επιχειρηματικών σχεδίων των γυναικών, το 59,20% αυτών την αξιολόγησε ως τουλάχιστον αρκετά σημαντική. Το ποσοστό αυτό συνάδει με το γεγονός ότι το 62,5% του δείγματος ανατρέπει τέκνα. Είναι προφανές ότι η μικρή ηλικία των παιδιών – ιδιαίτερα όταν δεν υπάρχει βοήθεια από τρίτους ή από οργανωμένες υποστηρικτικές δομές – συνεπάγεται μεγαλύτερη δέσμευση των γυναικών και αδυναμία να αφοσιωθούν απερίσπαστες στην επιχείρησή τους, με αποτέλεσμα η επίτευξη των επιχειρηματικών επιδιώξεων να είναι μια περίπλοκη και επίπονη διαδικασία.

Ο ανταγωνισμός της αγοράς δεν επηρεάζει απλά την έκβαση των επαγγελματικών σχεδίων της επιχειρηματία, αλλά είναι δυνατό να διακινδυνεύσει τη βιωσιμότητα της επιχείρησης. Κι αυτό γιατί σε μια αγορά όπου ο πελάτης έχει πληθώρα επιλογών για την ικανοποίηση των αναγκών και των επιθυμιών του, επιβιώνει η επιχείρηση που κατορθώνει να διαφοροποιηθεί από τις ομόλογες και να δημιουργήσει προστιθέμενη αξία. Αυτό αποτελεί επιτακτική ανάγκη στην περίπτωση των μικρών επιχειρήσεων όπως είναι αυτές των γυναικών της Ανατολικής Αττικής, διότι καλούνται να επιβιώσουν σε μια περίοδο ιδιαίτερης οικονομικής στενότητας και συνεπώς η διατήρηση του πελάτη είναι σημαντική. Η κατάσταση αυτή επιβάλλει στην επαγγελματία να είναι σε συνεχή εγρήγορση, να ενημερώνεται για τη διαμόρφωση

των αναγκών της αγοράς και να προσαρμόζεται στις εξελίξεις. Η στροφή προς την ποιότητα αποτελεί ίσως το μόνο όπλο των μικρών επιχειρήσεων στην προσπάθειά τους να κερδίσουν το δικό τους μικρό μερίδιο στην αγορά, δεδομένου ότι οι πολυεθνικές εταιρίες χάρη στη δυνατότητα που έχουν να προσφέρουν μεγαλύτερη ποικιλία προϊόντων/υπηρεσιών σε σημαντικά χαμηλότερες τιμές συγκριτικά, έχουν κερδίσει την προτίμηση της πλειοψηφίας του αγοραστικού κοινού.

Οι προκαταλήψεις που διέπουν τις παραδοσιακές κοινωνίες σχετικά με τις επιχειρηματικές ικανότητες των γυναικών, δεν φαίνεται να ασκούν ουσιαστική επίδραση στα επιχειρηματικά τους σχέδια, δεδομένου ότι 56,7% του δείγματος δήλωσε ότι δεν επηρεάζονται καθόλου από αυτές. Το εύρημα αυτό σχετίζεται με την πολιτική ισότητα των φύλων που διέπει την ελληνική νομοθεσία, η οποία επέφερε τον κλονισμό παλαιότερων αντιλήψεων για τις ικανότητες των γυναικών να λαμβάνουν αποφάσεις, να διοικούν και να αναλαμβάνουν ρίσκο. Επίσης είναι απόρροια του υψηλού μορφωτικού επιπέδου των γυναικών του δείγματος, οι οποίες έχουν επίγνωση των ικανοτήτων τους κι ως εκ τούτου δεν αποθαρρύνονται από παρωχημένες αντιλήψεις.

Παρόμοια δεν φαίνεται να επηρεάζονται από την ύπαρξη/ανυπαρξία του προτύπου της επιτυχημένης γυναίκας επιχειρηματία, καθότι είναι περισσότερο χειραφετημένες σε σχέση με το παρελθόν, αυτόνομες και ορθολογικές στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Ως εκ τούτου δεν είναι πλέον αναγκαία για αυτές η παρακίνηση από πρότυπα επιτυχημένων επιχειρηματιών του ίδιου φύλου.

Όσον αφορά την επίδραση του φόβου της αποτυχίας στην επιχειρηματική δραστηριότητα, για το 54,10% του δείγματος η παραπάνω παράμετρος έχει ελάχιστη επίδραση αν όχι καμία. Το παραπάνω εύρημα υποδηλώνει ότι οι γυναίκες αυτές χρησιμοποίησαν το εργαλείο του επιχειρηματικού σχεδίου για να διερευνήσουν τις πιθανότητες βιωσιμότητας και κερδοφορίας της επιχειρηματικής τους ιδέας. Βασισμένες πλέον στην αντικειμενική γνώση – προϊόν της έρευνας αγοράς που πραγματοποίησαν – έχουν διασφαλίσει την ελαχιστοποίηση της ανασφάλειας και της αίσθησης ρίσκου για το επιχειρηματικό τους εγχείρημα.

Σχετικά με την τρίτη ερώτηση που αποσκοπεί στο να διερευνηθεί εάν μέσω της επαγγελματικής δραστηριότητας ικανοποιούνται οι αρχικοί στόχοι και προσδοκίες

των γυναικών επιχειρηματιών της Ανατολικής Αττικής ή αντίθετα η ζωή τους γίνεται δυσχερέστερη, οι μεταβλητές «Αν μπορούσα να γυρίσω το χρόνο πίσω, πάλι θα επέλεγα να γίνω επιχειρηματίας» και «Αν είχα κι άλλες επαγγελματικές επιλογές, πάλι θα επέλεγα να είμαι επιχειρηματίας» παρουσιάζονται με το μέγιστο βαθμό συμφωνίας (επικρατούσα τιμή 5=πάρα πολύ). Γεγονός που υποδηλώνει ότι η επιχειρηματική δραστηριοποίηση αποτελεί συνειδητή επιλογή των γυναικών και όχι επιλογή ανάγκης. Τούτο επιβεβαιώνεται και από τη μεταβλητή «Το ότι είμαι επιχειρηματίας δεν είναι ό,τι καλύτερο για τη ζωή μου», την οποία οι ερωτώμενες απέρριψαν ως μη αληθή (1=καθόλου). Που σημαίνει ότι αξιολογούν πολύ υψηλά την απόφαση να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα και συνεπώς η τοποθέτηση αυτή συνάδει με τις προηγούμενες παραμέτρους, σύμφωνα με τις οποίες σε όλες τις περιπτώσεις θα έκαναν την ίδια επαγγελματική επιλογή. Παράλληλα, η μεταβλητή «Το να είμαι επιχειρηματίας, μου προσφέρει ικανοποίηση» (όπου η επικρατούσα τιμή είναι 4=πολύ) αποκαλύπτει τον υψηλό βαθμό ικανοποίησης που αντλούν μέσα από την επαγγελματική τους ιδιότητα. Επίσης αναφορικά με τον βαθμό που εξυπηρετούνται οι αρχικοί στόχοι και ανάγκες των γυναικών μέσα από την επιχειρηματική δραστηριότητα, το μεγαλύτερο ποσοστό τους κρίνει ότι καλύπτονται ικανοποιητικά (επικρατούσα τιμή 3=αρκετά).

Παρατίθενται οι πίνακες με την επικρατούσα τιμή κάθε μεταβλητής:

Πίνακας 26

Statistics						
		Αν μπορούσα να γυρίσω το χρόνο πίσω, πάλι θα επέλεγα να γίνω επιχειρηματίας	Η επιχειρηματικότητά μου προσφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα από μειονεκτήματα	Αν είχα κι άλλες επαγγελματικές επιλογές, πάλι θα επέλεγα να είμαι επιχειρηματίας	Το να είμαι επιχειρηματίας, μου προσφέρει ικανοποίηση	Η επιχειρηματικότητά ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις επιθυμίες μου
N	Valid	120	120	120	120	120
	Missing	0	0	0	0	0
Mode		5	3	5	4	3

Πίνακας 27

Statistics			
		Το ότι είμαι επιχειρηματίας δεν είναι ό,τι καλύτερο για τη ζωή μου	Με αυτή την επαγγελματική μου επιλογή εξυπηρετούνται σε μεγάλο βαθμό οι ανάγκες και οι αρχικοί στόχοι μου
N	Valid	120	120
	Missing	0	0
Mode		1	3

Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι ο υψηλός βαθμός ικανοποίησης που δεικνύουν οι γυναίκες του δείγματος από την επαγγελματική τους δραστηριότητα, ώστε να δηλώνουν ότι θα την επέλεγαν ξανά ανάμεσα από άλλες επιλογές ή αν μπορούσαν να γυρίσουν το χρόνο πίσω, συνδέεται με το γεγονός ότι κινητοποιούνται ισχυρά από προσωπικά κίνητρα. Όπως προέκυψε από τη σχετική μελέτη, τα κίνητρα της ανεξαρτησίας στην εργασία, της ανάπτυξης-αυτοπραγμάτωσης, της αξιοποίησης των γνώσεων/δεξιοτήτων τους και της εκμετάλλευσης μιας επιχειρηματικής ιδέας είναι εκείνα που τις ωθούν σθεναρά στην επιλογή της επιχειρηματικής δραστηριότητας, τα οποία προφανώς ικανοποιούνται μέσω της άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος.

Η μετριοπαθής θετική στάση που καταγράφεται όσον αφορά την ικανοποίηση των αρχικών στόχων και προσδοκιών, των αναγκών και επιθυμιών μέσα από την άσκηση της οικονομικής τους δραστηριότητας, συνδέεται στενά με τις συνθήκες του ευρύτερου περιβάλλοντος όπου λειτουργούν. Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και η κατάσταση της παγκόσμιας οικονομίας, σύμφωνα με τα ερευνητικά ευρήματα, είναι δυο παράγοντες που οι γυναίκες του δείγματος αναγνωρίζουν ως καθοριστικούς για την επίτευξη των επιχειρηματικών τους σχεδίων. Είναι προφανές ότι το κίνητρο της ενίσχυσης του οικογενειακού εισοδήματος που τις κινητοποιεί ισχυρά, δεν δύναται στα πλαίσια της παρούσας οικονομικής συγκυρίας να ικανοποιηθεί εύκολα. Γενικότερα, η κατάσταση της παγκόσμιας οικονομίας και η ύπαρξη ενός ασταθούς και μη ευνοϊκού θεσμικού πλαισίου στον ελλαδικό χώρο, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι διαμορφώνουν «τοξικό περιβάλλον» για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Ως

εκ τούτου ανάγκες, στόχοι, επιθυμίες και προσδοκίες μπορούν να ικανοποιηθούν με μεγαλύτερη προσπάθεια από πλευράς των επαγγελματιών και σε μικρότερο βαθμό. Πάραυτα η υψηλή ικανοποίηση που οι γυναίκες επιχειρηματίες δηλώνουν ότι αντλούν μέσα από την επαγγελματική τους προσπάθεια με όλες τις δυσκολίες και προβλήματα που εμπεριέχει, υποδηλώνει ότι η επιχειρηματική δραστηριότητα τους αποφέρει οφέλη που τις ενδιαφέρουν και πως αποτελεί για αυτές θετική έννοια.

Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται αναλυτικά (αριθμητικά και σε ποσοστό %) οι απαντήσεις που δόθηκαν σε κάθε μεταβλητή του τρίτου ερευνητικού ερωτήματος.

Πίνακας 28

ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
Αν μπορούσα να γυρίσω το χρόνο πίσω, πάλι θα επέλεγα να γίνω επιχειρηματίας	18 / 15.0%	6 / 5.0%	29 / 24.2%	26 / 21.7%	41 / 34.2%
Η επιχειρηματικότητα μου προσφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα από μειονεκτήματα	5 / 4.2%	16 / 13.3%	37 / 30.8%	36 / 30.0%	26 / 21.7%
Αν είχα κι άλλες επαγγελματικές επιλογές, πάλι θα επέλεγα να είμαι επιχειρηματίας	18 / 15.0%	18 / 15.0%	28 / 23.3%	23 / 19.2%	33 / 27.5%
Το να είμαι επιχειρηματίας, μου προσφέρει ικανοποίηση	14 / 11.7%	17 / 14.2%	29 / 24.2%	34 / 28.3%	26 / 21.7%
Η επιχειρηματικότητα ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις επιθυμίες μου	10 / 8.3%	15 / 12.5%	37 / 30.8%	34 / 28.3%	24 / 20.0%
Το ότι είμαι επιχειρηματίας δεν είναι ό,τι καλύτερο για τη ζωή μου	33 / 27.5% οπι	31 / 25.8%	31 / 25.8%	17 / 14.2%	8 / 6.7%
Με αυτή την επαγγελματική μου επιλογή εξυπηρετούνται σε μεγάλο βαθμό οι ανάγκες και οι αρχικοί στόχοι μου	7 / 5.8%	19 / 15.8%	36 / 30.0%	32 / 26.7%	26 / 21.7%

6.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ ΜΕΣΩ CRONBACH'S ALPHA ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΕΡΩΤΗΣΗ

Αναλυτικότερα για κάθε ομάδα ερωτήσεων ισχύουν τα εξής :

1^η ομάδα ερωτήσεων: «Σε ποιο βαθμό οι παρακάτω παράγοντες / κίνητρα συνέβαλαν στην απόφασή σας να προβείτε στην ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας;»

Ο σχεδιασμός του πρώτου μέρους του ερωτηματολογίου στηρίχθηκε στις βιβλιογραφικές αναφορές σχετικά με τα κίνητρα και τις συνθήκες υπό τις οποίες οι γυναίκες αποφασίζουν να επιδείξουν επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ο συντελεστής Cronbach's Alpha είναι 0,763 ($\alpha=0,763$). Συνεπώς η αξιοπιστία της 1^{ης} ομάδας ερωτήσεων κυμαίνεται σε πολύ καλά επίπεδα (Πίνακες 29-30)

Πίνακας 29

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	120	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	120	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Πίνακας 30

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
,763	22

2η ομάδα ερωτήσεων: «Ποιες από τις παρακάτω παραμέτρους και σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην επιτυχία/αποτυχία των επιχειρηματικών σας σχεδίων;»

Η ερώτηση του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου στηρίχθηκε στη σχετική βιβλιογραφική επισκόπηση από όπου έχουν καταγραφεί παράγοντες που φαίνεται ότι επηρεάζουν την πορεία των επιχειρηματικών προσπαθειών των γυναικών.

Ο συντελεστής Cronbach's Alpha της δεύτερης ερώτησης είναι 0,793 ($\alpha=0,793$). Συνεπώς η αξιοπιστία της κυμαίνεται σε πολύ καλά επίπεδα (Πίνακας 31).

Πίνακας 31

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
,793	16

3η ομάδα ερωτήσεων: «Οι ακόλουθες προτάσεις διερευνούν κατά πόσο με την επιχειρηματική δραστηριοποίηση αισθάνεστε ότι πραγματώνονται οι στόχοι και οι προσδοκίες σας ή ότι έγινε η ζωή σας δυσχερέστερη. Σημειώστε το βαθμό που ισχύει για εσάς η κάθε πρόταση, όπου 1= καθόλου και 5= πάρα πολύ :

Η τρίτη ομάδα ερωτήσεων στηρίχθηκε σε ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε από την Mmakgabo Justice Malebana του Tshwane University of Technology, South Africa, στα πλαίσια έρευνας σχετικά με τις επιχειρηματικές βλέψεις και κίνητρα για την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας των φοιτητών του Περιφερειακού Πανεπιστημίου της Νοτίου Αφρικής. Ο δείκτης Cronbach's Alpha της έρευνας ήταν $\alpha=0,766$.

Στην παρούσα έρευνα ο συντελεστής Cronbach's Alpha είναι 0,787 ($\alpha=0,787$). Συνεπώς η αξιοπιστία της 3^{ης} ομάδας ερωτήσεων είναι πολύ καλή (Πίνακας 32).

Πίνακας 32

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
,787	7

6.4 ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

1^η ΥΠΟΘΕΣΗ :

Στα πλαίσια εξέτασης της πρώτης ερευνητικής υπόθεσης συσχετίστηκαν οι επιχειρηματικές γνώσεις και δεξιότητες με καθένα από τα κίνητρα που σύμφωνα με τη βιβλιογραφία μπορούν να ωθήσουν μια γυναίκα στην επιλογή της άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Από τον σχετικό έλεγχο προέκυψε ότι η επιδίωξη της ανεξαρτησίας καθώς και της προσωπικής ανάπτυξης και πραγμάτωσης, είναι κίνητρα με θετική συσχέτιση όσον αφορά την απόφαση των γυναικών με γνώσεις και δεξιότητες του επιχειρείν να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά. Η συσχέτιση εκδηλώνεται ακόμα πιο έντονα όταν οι γυναίκες αυτές διέπονται από επιχειρηματικό πνεύμα, όταν αποσκοπούν στην αξιοποίηση μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας/ιδέας ή όταν δέχονται παρότρυνση και υποστήριξη από σημαντικά για εκείνες πρόσωπα. Όσον αφορά τις υπόλοιπες παραμέτρους – κίνητρα (κοινωνική καταξίωση, ενίσχυση του οικογενειακού εισοδήματος, διατήρηση της οικογενειακής επιχείρησης, ευελιξία του χρόνου εργασίας, συνδυασμός των επαγγελματικών με τις οικογενειακές υποχρεώσεις, έλλειψη εργασιακής ικανοποίησης από την παρούσα εργασία, φαινόμενο γυάλινης οροφής, αξιοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων, πρότερη εργασιακή εμπειρία, βελτίωση της θέσης μέσα στην οικογένεια, διέξοδος από την παρούσα κατάσταση, απόκτηση πλούτου-δύναμης, απόλυση από την εργασία, μη εύρεση κατάλληλης εργασίας, απουσία άλλων εναλλακτικών απασχόλησης, μεταβολές στην προσωπική ζωή, μετανάστευση) προέκυψε ότι δεν ασκούν καμία επίδραση στην απόφαση των γυναικών με επιχειρηματικές γνώσεις και δεξιότητες να επιλέξουν ελεύθερο επάγγελμα ή έμμισθη απασχόληση. Εύρημα αναμενόμενο δεδομένης της μηδενικής

έως ελάχιστης κινητοποίησης που παρουσίασαν οι γυναίκες του δείγματος από τα παραπάνω κίνητρα προς την κατεύθυνση της επιχειρηματικής ενεργοποίησης.

Η αναλυτική απεικόνιση των συσχετίσεων που προέκυψαν από τον έλεγχο της υπόθεσης γίνεται στους παρακάτω πίνακες. Οι πίνακες όπου δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των εξεταζόμενων μεταβλητών παρατίθενται στο Παράρτημα.

Πίνακας 33:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Crosstab					
Count					
		ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	2	1	2	0
	ΛΙΓΟ	2	4	7	3
	ΑΡΚΕΤΑ	3	4	10	12
	ΠΟΛΥ	1	1	6	8
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	1	3	7	5
Total		9	13	32	28

Crosstab			
Count			
		ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	5	10
	ΛΙΓΟ	4	20
	ΑΡΚΕΤΑ	8	37
	ΠΟΛΥ	7	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	14	30
Total		38	120

Πίνακας 34 :

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Error ^a	Std. Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,193	,097	2,132	,035 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,192	,096	2,121	,036 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,036 < 0,05$ που σημαίνει ότι απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Άρα υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της ύπαρξης επιχειρηματικών γνώσεων/δεξιοτήτων και του κινήτρου της ανεξαρτησίας, η οποία σε επίπεδο έντασης εμφανίζεται ασθενής θετική.

Το παρόν εύρημα σχετίζεται με την υψηλή κινητοποίηση των γυναικών του δείγματος από το κίνητρο της ανεξαρτησίας, ώστε να επιλέξουν να ασκήσουν ελεύθερο επαγγέλμα αντί να εργασθούν ως μισθωτοί υπάλληλοι. Είναι προφανές ότι, όταν ένα άτομο διαθέτει γνώσεις και δεξιότητες απαραίτητες για την ανταπόκρισή του στις απαιτήσεις του επιχειρηματικού γίνεσθαι, οι όποιοι ενδοιασμοί, ανασφάλεια και δισταγμοί για την εκκίνηση επιχειρηματικού εγχειρήματος άρονται πιο εύκολα σε σχέση με κάποιον που στερείται των ανάλογων γνώσεων και δυναμικού. Συνεπώς η γυναίκα που επιδιώκει την εξασφάλιση της αυτονομίας της μέσα από την επαγγελματική της δραστηριότητα, επιλέγει με μεγαλύτερη ευκολία να αναπτύξει επιχειρηματική δράση, όταν κατέχει τις εξειδικευμένες γνώσεις του επιχειρείν και σχετικές δεξιότητες που μπορεί να αξιοποιήσει προς όφελός της.

Πίνακας 35:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ_ΠΝΕΥΜΑ

Crosstab					
Count					
		ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	2	4	3	0
	ΛΙΓΟ	1	8	9	2
	ΑΡΚΕΤΑ	1	6	19	6
	ΠΟΛΥ	0	2	11	9
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	3	1	9	5
Total		7	21	51	22

Crosstab			
Count			
		ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ_ΠΝΕΥΜΑ	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	10
	ΛΙΓΟ	0	20
	ΑΡΚΕΤΑ	5	37
	ΠΟΛΥ	1	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	12	30
Total		19	120

Πίνακας 36 :

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Error ^a	Std. Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,393	,093	4,638	,000 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,410	,087	4,878	,000 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,00 < 0,05$. Συνεπώς απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει μέτριας έντασης συσχέτιση μεταξύ της κατοχής επιχειρηματικών γνώσεων/δεξιοτήτων και της ύπαρξης επιχειρηματικού πνεύματος προς την κατεύθυνση της επιλογής να αναπτυχθεί μια επιχειρηματική δραστηριότητα.

Για τις μεν γυναίκες που διαθέτουν επιχειρηματικό πνεύμα, η ύπαρξη επιχειρηματικών γνώσεων αποτελεί σημαντικό εφόδιο για τη διερεύνηση - με τη χρήση ορθολογικών εργαλείων - των πιθανοτήτων βιωσιμότητας της επιχειρηματικής τους ιδέας και στη συνέχεια για το στρατηγικό σχεδιασμό, υλοποίηση και παρακολούθηση της επιχειρηματικής τους πρωτοβουλίας. Η κατοχή επιχειρηματικών γνώσεων και δεξιοτήτων συμβάλλουν στη λήψη περισσότερο ασφαλών και καλά υπολογισμένων για το ρίσκο τους επιλογών, σε σχέση με τις επιλογές των γυναικών που μπορεί να είναι επιχειρηματικά πνεύματα, αλλά λόγω έλλειψης εξειδικευμένων γνώσεων, λαμβάνουν αποφάσεις στηριζόμενες αποκλειστικά στη διαίσθηση, στις συγκυρίες και στην εμπειρία τους. Αντίστοιχα, όταν μια γυναίκα διαθέτει επιχειρηματικές γνώσεις, οι πιθανότητες να τις αξιοποιήσει στην πράξη και να μην παραμείνουν στείρα γνώση, αυξάνονται όταν διέπεται από επιχειρηματικό πνεύμα που την ωθεί στον εντοπισμό και στην αξιοποίηση ευκαιριών.

Πίνακας 37

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΑΝΑΠΤΥΞΗ_ΑΥΤΟΠΡΑΓΜΑΤΩΣΗ

Crosstab					
Count					
		ΑΝΑΠΤΥΞΗ_ΑΥΤΟΠΡΑΓΜΑΤΩΣΗ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	5	0	0
	ΛΙΓΟ	1	1	9	4
	ΑΡΚΕΤΑ	4	3	7	13
	ΠΟΛΥ	1	0	6	12
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	0	1	5	8
Total		7	10	27	37

Crosstab			
Count			
		ΑΝΑΠΤΥΞΗ_ΑΥΤΟ	Total
		ΠΡΑΓΜΑΤΩΣΗ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	10
	ΛΙΓΟ	5	20
	ΑΡΚΕΤΑ	10	37
	ΠΟΛΥ	4	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	30
Total		39	120

Πίνακας 38

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Error ^a	Std. Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,289	,089	3,280	,001 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,266	,093	3,001	,003 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,003 < 0,05$. Γεγονός που σημαίνει ότι απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Συνεπώς υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ της ύπαρξης επιχειρηματικών γνώσεων/δεξιοτήτων και της επιθυμίας για ανάπτυξη και αυτοπραγμάτωση προς την κατεύθυνση της επιλογής της επίδειξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, η οποία σε επίπεδο έντασης είναι ασθενής θετική.

Το παραπάνω εύρημα είναι σύμφωνο με την έντονη κινητοποίηση που παρουσίασαν οι γυναίκες του δείγματος από το κίνητρο της ανάπτυξης-αυτοπραγμάτωσης να ενεργοποιηθούν επιχειρηματικά. Όταν μάλιστα αυτό συνοδεύεται από τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, η λήψη της σχετικής απόφασης γίνεται πιο εύκολα από την επίδοξη επιχειρηματία. Κι αυτό γιατί η αξιοποίηση του δυναμικού και του γνωστικού της υπόβαθρου της επιτρέπουν να αναδείξει τα προσόντα και τις ικανότητές της, να εκμεταλλευθεί καταστάσεις κι ευκαιρίες και να επιτύχει τους προσωπικούς της στόχους. Κατά συνέπεια η επιχειρηματική δραστηριοποίηση αποτελεί ιδανική επιλογή για τη γυναίκα που επιζητά μέσα από τα επιχειρηματικά της εφόδια την ατομική ανάπτυξη και ολοκλήρωση.

Πίνακας 39

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ_ΕΠΙΧ.ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ_ΙΔΕΑΣ

Crosstab					
Count					
		ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ_ΕΠΙΧ.ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ_ΙΔΕΑΣ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	3	2	0
	ΛΙΓΟ	5	3	7	5
	ΑΡΚΕΤΑ	5	3	13	12
	ΠΟΛΥ	4	1	4	10
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	1	1	7	9
Total		19	11	33	36

Crosstab			
Count			
	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ_ΕΠΙΧ.ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ_ΙΔΕΑΣ		Total
	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	10
	ΛΙΓΟ	0	20
	ΑΡΚΕΤΑ	4	37
	ΠΟΛΥ	4	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	12	30
Total		21	120

Πίνακας 40

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,437	,077	5,275	,000 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,441	,077	5,344	,000 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,00 < 0,05$. Που σημαίνει ότι απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Συνεπώς υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ της ύπαρξης επιχειρηματικών γνώσεων και δεξιοτήτων και του κινήτρου της αξιοποίησης μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας/ιδέας προς την κατεύθυνση της επιλογής της έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, η οποία σε επίπεδο έντασης αποδεικνύεται μέτρια θετική.

Το εύρημα αυτό συνάδει με την υψηλή κινητοποίηση των ερωτώμενων από το κίνητρο της αξιοποίησης μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας/ιδέας για να αποφασίσουν να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά. Δεδομένου ότι η κατοχή εξειδικευμένων επιχειρηματικών γνώσεων και ικανοτήτων επιτρέπουν στην ενδιαφερόμενη να εντοπίσει πιο εύκολα την ευκαιρία, να αξιολογήσει με αντικειμενικό τρόπο το περιβάλλον όπου σκοπεύει να αναπτυχθεί και να μεθοδεύσει τις κινήσεις της ώστε να επιτύχει με τη μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια το στόχο της, προφανές είναι ότι γυναίκες με τα σχετικά προσόντα τείνουν πιο εύκολα να εκμεταλλεύονται τις επιχειρηματικές ιδέες κι ευκαιρίες που τους προσφέρονται και να αποφασίζουν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα.

Πίνακας 41

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ_ΑΛΛΟΙ

Crosstab					
Count					
		ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ_ΑΛΛΟΙ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	2	4	2	2
	ΛΙΓΟ	2	1	6	6
	ΑΡΚΕΤΑ	4	5	9	11
	ΠΟΛΥ	2	0	4	11
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	4	0	3	7
Total		14	10	24	37

Crosstab			
Count			
		ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ_ΑΛΛΟΙ	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	10
	ΛΙΓΟ	5	20
	ΑΡΚΕΤΑ	8	37
	ΠΟΛΥ	6	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	30
Total		35	120

Πίνακας 42

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,293	,091	3,332	,001 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,318	,088	3,649	,000 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,00 < 0,05$. Που σημαίνει ότι απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Συνεπώς υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ της ύπαρξης επιχειρηματικών γνώσεων και ικανοτήτων και των σημαντικών άλλων σχετικά με την επιλογή της γυναίκας να επιδείξει επιχειρηματική δραστηριότητα, η οποία σε επίπεδο έντασης είναι μέτρια θετική.

Η παραπάνω θετική συσχέτιση είναι απόρροια της υψηλής επιρροής που ασκούν στις αποφάσεις των γυναικών του δείγματος - ακόμα και στις επαγγελματικές - σημαντικά για αυτές πρόσωπα. Είναι προφανές ότι οι γυναίκες που κατέχουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες προτρέπονται πιο έντονα από τους σημαντικούς άλλους να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα. Μάλιστα πολύ συχνά η ενθάρρυνση και η ηθική υποστήριξη αποτελούν την κινητήριο δύναμη ενός ατόμου για να λάβει μια απόφαση που ενδεχομένως δίσταζε να υλοποιήσει. Συνεπώς, όσο περισσότερες επιχειρηματικές γνώσεις και δεξιότητες κατέχει μια γυναίκα, τόσο μεγαλύτερη ενθάρρυνση και προτροπή δέχεται από τα πρόσωπα που εμπιστεύεται να ενεργοποιηθεί επιχειρηματικά. Επακόλουθο είναι οι πιθανότητες να δράσει ανάλογα να είναι μεγαλύτερες.

2^η ΥΠΟΘΕΣΗ :

Για τον έλεγχο της δεύτερης ερευνητικής υπόθεσης συσχετίστηκε το μορφωτικό επίπεδο με καθένα από τα κίνητρα που σύμφωνα με τη βιβλιογραφία μπορούν να ωθήσουν μια γυναίκα στην επιλογή της άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Από τον σχετικό έλεγχο προέκυψε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου με την ύπαρξη επιχειρηματικού πνεύματος, την επιθυμία για ανάπτυξη-αυτοπραγμάτωση και την αξιοποίηση μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας/ιδέας όσον αφορά την απόφαση των γυναικών να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά. Επιπλέον διαπιστώθηκε η ύπαρξη αρνητικής σχέσης της μόρφωσης με τα κίνητρα της διατήρησης της οικογενειακής επιχείρησης, της βελτίωσης της θέσης μέσα στην οικογένεια, της διεξόδου από την παρούσα κατάσταση, της απόλυσης από την εργασία και της μη εύρεσης κατάλληλης εργασίας. Η αρνητική αυτή σχέση εκδηλώνεται ακόμα πιο έντονα στην περίπτωση της απουσίας εναλλακτικών απασχόλησης. Όσον αφορά τις υπόλοιπες παραμέτρους - κίνητρα (ανεξαρτησία, κοινωνική καταξίωση, ενίσχυση οικογενειακού εισοδήματος, ευελιξία στο χρόνο εργασίας, συνδυασμός των επαγγελματικών με τις οικογενειακές υποχρεώσεις, έλλειψη ικανοποίησης από την υπάρχουσα εργασία, φαινόμενο γυάλινης οροφής, αξιοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων, αξιοποίηση πρότερης εργασιακής εμπειρίας, απόκτηση πλούτου-δύναμης, επίδραση από σημαντικούς άλλους, μεταβολές στην προσωπική ζωή και μετανάστευση) διαπιστώθηκε ότι δεν συσχετίζονται με το μορφωτικό επίπεδο όσον αφορά την απόφαση των γυναικών να ασκήσουν επιχειρηματική δραστηριότητα.

Η αναλυτική απεικόνιση των συσχετίσεων που προέκυψαν από τον έλεγχο της υπόθεσης γίνεται στους παρακάτω πίνακες. Οι πίνακες όπου δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των εξεταζόμενων μεταβλητών παρατίθενται στο Παράρτημα.

Πίνακας 43

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ_ΠΝΕΥΜΑ

Crosstab						
Count						
		ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ_ΠΝΕΥΜΑ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	0	0	1	0	2
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	1	2	3	1	1
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	1	11	24	6	1
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	1	1	5	0	1
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	4	6	17	14	13
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	0	1	1	1	1
Total		7	21	51	22	19

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 44

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,168	,100	1,854	,066 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,213	,095	2,370	,019 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,019 < 0,05$. Συνεπώς απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ασθενής θετική συσχέτιση μεταξύ της μόρφωσης και του επιχειρηματικού πνεύματος όσον αφορά την επιλογή μιας γυναίκας να δραστηριοποιηθεί επιχειρηματικά.

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, όσο περισσότερο ενταγμένο είναι ένα άτομο σε εκπαιδευτική διαδικασία, τόσο περισσότερες είναι οι ευκαιρίες που του δίνονται να αποκτήσει γνώση διαφόρων αντικειμένων και να εκτεθεί σε εμπειρίες μέσα από τις οποίες ανακαλύπτει τις προτιμήσεις και τις δυνατότητές του. Ως εκ τούτου οι επαγγελματικές του επιλογές γίνονται πιο συνειδητά σε σχέση με κάποιο άτομο χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου. Έτσι, μια γυναίκα υψηλής μόρφωσης τείνει να γνωρίζει τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά της κι έχει ανακαλύψει αν διαθέτει επιχειρηματικό πνεύμα. Όταν το επιχειρηματικό πνεύμα συνοδεύεται από υψηλό γνωστικό υπόβαθρο, η γυναίκα αισθάνεται αυτοπεποίθηση και μεγαλύτερη ασφάλεια για τις επιλογές της και τη θετική τους εξέλιξη. Αποτέλεσμα είναι η απόφαση για ενασχόληση με μια επιχειρηματική δραστηριότητα να λαμβάνεται ευκολότερα σε σχέση με μια γυναίκα χαμηλότερης μόρφωσης.

Πίνακας 45

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ_ΟΙΚ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Crosstab						
Count						
		ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ_ΟΙΚ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	1	0	0	1	1
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	2	1	3	1	1
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	11	6	7	10	9
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	4	3	0	0	1
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	32	3	5	6	8
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	3	0	0	0	1
Total		53	13	15	18	21

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 46

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,243	,090	-2,720	,008 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,265	,090	-2,982	,003^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,003 < 0,05$ που σημαίνει ότι απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Συνεπώς υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου και του κινήτρου της διατήρησης της οικογενειακής επιχείρησης όσον αφορά την επιλογή μιας γυναίκας να ασκήσει ελεύθερο επάγγελμα, της οποίας η ένταση είναι ασθενής αρνητική. Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου τείνουν πιο εύκολα να επιλέγουν να ασχοληθούν επαγγελματικά με την οικογενειακή επιχείρηση σε σχέση με αυτά μεγαλύτερης μόρφωσης.

Είναι προφανές ότι το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο - ιδιαίτερα στην εποχή μας όπου η γνώση εξελίσσεται με ταχείς ρυθμούς και επιβάλλεται η διαρκής ανανέωση και επικαιροποίησή της -, συνεπάγεται περιορισμένες επαγγελματικές επιλογές για το άτομο, με δυσμενείς συνήθως εργασιακούς όρους και υποαμοιβή. Υπό αυτές τις συνθήκες η ενασχόληση με την οικογενειακή επιχείρηση αποτελεί ιδανική λύση για γρήγορη επαγγελματική αποκατάσταση σε ένα οικείο και ασφαλές για το άτομο εργασιακό περιβάλλον, που δύσκολα θα μπορούσε να εξασφαλίσει στην ελεύθερη αγορά. Ως εκ τούτου η επιχειρηματική δραστηριοποίησή του γίνεται από ανάγκη.

Θα μπορούσε ενδεχομένως να χαρακτηριστεί και ως συμπτωματική, καθότι η επιλογή βασίζεται στο τυχαίο γεγονός ότι το άτομο προέρχεται από οικογένεια που ασκεί κάποιας μορφής οικονομική δραστηριότητα. Αντίθετα ένα άτομο υψηλού μορφωτικού επιπέδου κινητοποιείται λιγότερο από την ύπαρξη μιας οικογενειακής επιχείρησης, λόγω της ευχάρειας που έχει να επιλέξει και να διεκδικήσει τους επαγγελματικούς του στόχους, όταν αυτοί είναι διαφορετικοί από την προοπτική της συνέχισης μιας οικογενειακής παράδοσης.

Πίνακας 47

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΑΝΑΠΤΥΞΗ_ΑΥΤΟΠΡΑΓΜΑΤΩΣΗ

Crosstab						
Count						
		ΑΝΑΠΤΥΞΗ_ΑΥΤΟΠΡΑΓΜΑΤΩΣΗ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	0	0	2	0	1
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	1	0	5	1	1
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	5	8	7	13	10
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	0	0	2	2	4
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	1	2	10	20	21
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	0	0	1	1	2
Total		7	10	27	37	39

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 48

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,297	,078	3,380	,001 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,293	,083	3,327	,001 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,001 < 0,05$. Συνεπώς απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Που σημαίνει ότι υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση της μόρφωσης με το κίνητρο της ανάπτυξης – αυτοπραγμάτωσης όσον αφορά την απόφαση μιας γυναίκας να ασκήσει επιχειρηματική δραστηριότητα, η ένταση της οποίας είναι ασθενής θετική.

Για το άτομο που αντιμετωπίζει την ενασχόληση με κάποια επιχειρηματική δραστηριότητα ως μέσο έκφρασης της δημιουργικότητας και ως αποτελεσματικό τρόπο αξιοποίησης των ταλέντων, των γνώσεων και των ικανοτήτων του, οι πιθανότητες να επιτύχει τους στόχους και τις επιδιώξεις του αυξάνονται όταν το γνωστικό του υπόβαθρο είναι υψηλό, διότι του επιτρέπει να αξιολογεί καλύτερα τα ερεθίσματα του περιβάλλοντος και να λαμβάνει τις κατάλληλες αποφάσεις. Συνακόλουθα ένα άτομο υψηλής μόρφωσης, που επιδιώκει μέσα από την επιχειρηματική ενασχόληση την προσωπική ολοκλήρωση, έχει περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας σε σχέση με ένα άτομο χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου.

Πίνακας 49

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΘΕΣΗ_ΣΤΗΝ_ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Crosstab						
Count						
		ΘΕΣΗ_ΣΤΗΝ_ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	0	1	0	0	2
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	1	1	2	3	1
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	12	8	8	10	5
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	4	1	2	1	0
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	22	7	13	5	7
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	3	0	0	1	0
Total		42	18	25	20	15

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 50

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,223	,091	-2,485	,014 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,219	,090	-2,432	,017 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,017 < 0,05$. Συνεπώς απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 , που σημαίνει ότι υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου της γυναίκας και του κινήτρου της βελτίωσης της θέσης της μέσα στην οικογένεια αναφορικά με την απόφασή της να ενεργοποιηθεί επιχειρηματικά, η οποία είναι ασθενής αρνητική.

Το εύρημα αυτό αφορά κυρίως τις παραδοσιακές κοινωνίες, όπου η συμμετοχή της γυναίκας στη λήψη αποφάσεων που άπτονται των ζητημάτων της εστίας - ιδιαίτερα όταν το μορφωτικό της επίπεδο είναι χαμηλό - δεν είναι ισότιμη με τον άντρα. Στην περίπτωση που οι συνθήκες δεν επιτρέπουν την επιστροφή της στην εκπαιδευτική διαδικασία, δεδομένης της αδυναμίας της να ανταποκριθεί στις αυξημένες γνωστικές απαιτήσεις των εργοδοτών για την κατάκτηση μιας μισθωτής θέσης εργασίας, συχνά αναγκάζεται να καταφύγει στη λύση της αυτοαπασχόλησης, για να αποκτήσει ατομικό εισόδημα και συνακόλουθα να ισχυροποιήσει τη θέση της στην οικογένεια. Όσο χαμηλότερο είναι το μορφωτικό επίπεδο μιας γυναίκας, τόσο περισσότερο αυτή εξωθείται στην επιλογή της έναρξης κάποιας οικονομικής δραστηριότητας προκειμένου να βελτιώσει τη θέση της στο σπίτι. Αντίθετα, όσο πιο υψηλό είναι το μορφωτικό της επίπεδο, τόσο πιο ισότιμη είναι η συμμετοχή της στις αποφάσεις που αφορούν τα οικογενειακά θέματα και κατ' επέκταση λιγότερες οι πιθανότητες να αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα με μοναδικό κίνητρο την ικανοποίηση της παραπάνω ανάγκης.

Πίνακας 51

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΔΙΕΞΟΔΟΣ

Crosstab						
Count						
		ΔΙΕΞΟΔΟΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	0	1	0	0	2
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	1	2	3	1	1
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	13	4	10	8	8
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	4	1	2	0	1
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	25	8	10	6	5
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	2	1	1	0	0
Total		45	17	26	15	17

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 52

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,269	,085	-3,031	,003 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,260	,083	-2,925	,004 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,004 < 0,05$. Συνεπώς απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 , που σημαίνει ότι υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου μιας γυναίκας και του κινήτρου της διεξόδου από το σπίτι όσον αφορά την απόφασή της να αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα, η ένταση της οποίας είναι ασθενής αρνητική.

Όμοια με προηγουμένως, όσο πιο χαμηλό είναι το μορφωτικό επίπεδο μιας γυναίκας, τόσο πιο δύσκολη είναι η επαγγελματική της αποκατάσταση, καθότι το περιορισμένο γνωστικό της υπόβαθρο δεν την καθιστά στο σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον ανταγωνιστική και επιλέξιμη. Κατάσταση που συνεπάγεται τον εγκλωβισμό της στον παραδοσιακό γυναικείο ρόλο, ο οποίος περιλαμβάνει την ενασχόληση με τις οικιακές εργασίες και τη φροντίδα των εξαρτημένων μελών της οικογένειας. Ως εκ τούτου η απόφαση για έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας αποτελεί για τις γυναίκες που επιδιώκουν τη διεξόδο από το σπίτι τη μοναδική τους ενδεχομένως εναλλακτική και συνιστά μια επιλογή από ανάγκη. Αντίθετα, όσο πιο υψηλό είναι το μορφωτικό επίπεδο μιας γυναίκας, τόσο λιγότερο πιθανός είναι ο εγκλωβισμός της στο σπίτι λόγω έλλειψης άλλων επαγγελματικών επιλογών και συνεπώς μικρότερες οι πιθανότητες για επιχειρηματική δραστηριοποίηση από ανάγκη.

Πίνακας 53

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ_ΕΠΙΧ.ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ_ΙΔΕΑΣ

Crosstab						
Count						
		ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ_ΕΠΙΧ.ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ_ΙΔΕΑΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	1	1	0	0	1
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	0	3	3	1	1
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	8	3	19	11	2
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	0	1	2	1	4
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	8	3	9	22	12
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	2	0	0	1	1
Total		19	11	33	36	21

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 54

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,181	,097	1,994	,049 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,219	,095	2,438	,016 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,016 < 0,05$. Συνεπώς απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 , που σημαίνει ότι υπάρχει ασθενής θετική συσχέτιση μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου και του κινήτρου της αξιοποίησης μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας/ιδέας όσον αφορά την απόφαση μιας γυναίκας να δραστηριοποιηθεί επιχειρηματικά.

Το υψηλό μορφωτικό επίπεδο καθιστά μια γυναίκα ικανή να αναγνωρίζει με μεγαλύτερη ευχαίρεια από ένα άτομο χαμηλού μορφωτικού επιπέδου τις επιχειρηματικές ευκαιρίες του περιβάλλοντος. Επίσης της επιτρέπει να συλλαμβάνει ιδέες που είναι καινοτόμες, που καλύπτουν κενό της αγοράς ή ικανοποιούν κάποια ζήτηση. Οι γνώσεις αποτελούν σημαντικό εφόδιο για τη σωστή αξιοποίηση των επιχειρηματικών ιδεών και ευκαιριών και την απόδοση στο άτομο οφέλους. Η ενασχόληση σε αυτή την περίπτωση με επιχειρηματική δραστηριότητα είναι συνειδητή, δεν αποτελεί επιλογή από ανάγκη κι έχει αυξημένες πιθανότητες επιτυχίας.

Πίνακας 55

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΑΠΟΛΥΣΗ

Crosstab						
Count						
		ΑΠΟΛΥΣΗ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	2	0	0	1	0
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	3	4	0	0	1
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	31	6	3	2	1
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	6	1	0	0	1
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	46	0	3	1	4
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	3	0	1	0	0
Total		91	11	7	4	7

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 56

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,091	,096	-,997	,321 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,187	,094	-2,065	,041 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,041 < 0,05$ που σημαίνει ότι απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Συνεπώς υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου μιας γυναίκας και της απόλυσης από την εργασία όσον αφορά την απόφασή της να ασχοληθεί με κάποια επιχειρηματική δραστηριότητα, η ένταση της οποίας είναι ασθενής αρνητική.

Όσο πιο χαμηλό είναι το μορφωτικό επίπεδο μιας γυναίκας, τόσο πιο δυσχερής είναι η επαγγελματική της αποκατάσταση σε μισθωτή θέση, διότι το εκπαιδευτικό της προφίλ δεν ανταποκρίνεται στις αυξημένες γνωστικές απαιτήσεις της σύγχρονης αγοράς εργασίας. Ως εκ τούτου στη δυσμενή συνθήκη της απόλυσης οι πιθανότητες για έξοδο από την ανεργία είναι ιδιαίτερα περιορισμένες. Σε αυτή την περίπτωση η απόφαση της έναρξης οικονομικής δραστηριότητας ως λύση στο πρόβλημα της ανεργίας λαμβάνεται πιο εύκολα σε σχέση με μια γυναίκα ανώτερης μόρφωσης που λόγω των προσόντων της μπορεί να διεκδικήσει με μεγαλύτερες πιθανότητες επιτυχίας μια νέα θέση εργασίας.

Πίνακας 57

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΜΗ_ΕΥΡΕΣΗ_ΚΑΤΑΛΛΗΛΗΣ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Crosstab						
Count						
		ΜΗ_ΕΥΡΕΣΗ_ΚΑΤΑΛΛΗΛΗΣ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	1	0	0	1	1
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	3	2	1	1	1
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	18	5	8	5	7
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	4	0	1	1	2
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	33	5	3	10	3
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	3	1	0	0	0
Total		62	13	13	18	14

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 58

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,208	,087	-2,315	,022 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,215	,086	-2,390	,018 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,018 < 0,05$ που σημαίνει ότι απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Συνεπώς υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου και της μη εύρεσης κατάλληλης εργασίας προς την κατεύθυνση της επιλογής από μια γυναίκα να ασκήσει επιχειρηματική δραστηριότητα, η ένταση της οποίας είναι ασθενής αρνητική.

Είναι προφανές ότι, όσο πιο χαμηλό είναι το μορφωτικό επίπεδο μιας γυναίκας, τόσο πιο περιορισμένες είναι οι δυνατότητές της στα πλαίσια μιας άκρως ανταγωνιστικής κοινωνίας να βρει μισθωτή θέση εργασίας που να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες και τις επιδιώξεις της. Για το λόγο αυτό παρατηρείται η τάση οι γυναίκες με χαμηλή μόρφωση να στρέφονται πιο εύκολα στην επιλογή της έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, ώστε να μπορέσουν να διαμορφώσουν το εργασιακό τους περιβάλλον σύμφωνα με τις απαιτήσεις και τις ανάγκες τους. Ευνόητο είναι ότι αυτή η τάση δεν παρατηρείται το ίδιο έντονα στις γυναίκες με ανώτερη μόρφωση, δεδομένου ότι οι τελευταίες μπορούν να διεκδικήσουν με μεγαλύτερη άνεση την επιθυμητή θέση εργασίας.

Πίνακας 59

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΑΠΟΥΣΙΑ_ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ

Crosstab						
Count						
		ΑΠΟΥΣΙΑ_ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	0	1	0	0	2
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	1	0	4	2	1
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	15	11	5	9	3
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	3	1	1	0	3
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	31	8	7	4	4
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4	0	0	0	0
Total		54	21	17	15	13

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 60

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,323	,085	-3,701	,000 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,338	,082	-3,905	,000 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,000 < 0,05$. Συνεπώς απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 , που σημαίνει ότι υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου μιας γυναίκας και της απουσίας εναλλακτικών απασχόλησης όσον αφορά τον προσανατολισμό της στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, η οποία είναι αρνητική μέτριας έντασης.

Όσο πιο χαμηλό είναι το μορφωτικό επίπεδο μιας γυναίκας, τόσο πιο περιορισμένη είναι η πρόσβασή της στην αγορά εργασίας και κατ' επέκταση λιγότες οι πιθανότητες για επαγγελματική αποκατάσταση. Αποτέλεσμα είναι αρκετές γυναίκες χαμηλής μόρφωσης να αποφασίζουν την επιχειρηματική τους δραστηριοποίηση ως τη μοναδική και ρεαλιστική λύση διεξόδου από την ανεργία. Είναι προφανές ότι όσο υψηλότερο είναι το μορφωτικό επίπεδο, τόσο περισσότερες είναι οι επαγγελματικές επιλογές του ατόμου, και συνεπώς δεν παρατηρείται εύκολα το φαινόμενο της άσκησης επιχειρηματικότητας λόγω έλλειψης εναλλακτικών απασχόλησης.

3^η ΥΠΟΘΕΣΗ :

Για τον έλεγχο της τρίτης ερευνητικής υπόθεσης συσχετίστηκε το κίνητρο της ανεξαρτησίας με καθέναν από τους παράγοντες που σύμφωνα με τη βιβλιογραφία επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την έκβαση ενός επιχειρηματικού εγχειρήματος.

Από τον σχετικό έλεγχο προέκυψε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της επιδίωξης μιας γυναίκας να ανεξαρτητοποιηθεί με την κοινωνική της δικτύωση, την ύπαρξη επιχειρηματικών γνώσεων, τη δυνατότητα αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών και την πρόσβαση στην πληροφόρηση όσον αφορά τον τρόπο εξέλιξης των επιχειρηματικών της σχεδίων. Αντίθετα, οι λοιποί παράγοντες που κατά τη βιβλιογραφία μπορούν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα των κινήσεων της επίδοξης επιχειρηματία (ύπαρξη του προτύπου της επιτυχημένης επιχειρηματία, φόβος αποτυχίας, συγκέντρωση του απαιτούμενου αρχικού κεφαλαίου και εξασφάλιση πηγών χρηματοδότησης, προκαταλήψεις φύλου, οικογενειακές υποχρεώσεις, περιορισμένος ελεύθερος χρόνος, ύπαρξη υποστηρικτικών κοινωνικών δομών, ενθάρρυνση και υποστήριξη από σημαντικά πρόσωπα, το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, ο ανταγωνισμός και η κατάσταση στην παγκόσμια αγορά) δεν φαίνεται να επηρεάζουν το αποτέλεσμα των επιχειρηματικών αποφάσεων της γυναίκας που μέσα από τη νέα επαγγελματική της ταυτότητα επιδιώκει να αυτονομηθεί και ανεξαρτητοποιηθεί.

Η αναλυτική απεικόνιση των συσχετίσεων που προέκυψαν από τον έλεγχο της υπόθεσης γίνεται στους παρακάτω πίνακες. Οι πίνακες όπου δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των εξεταζόμενων μεταβλητών παρατίθενται στο Παράρτημα.

Πίνακας 61

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ_ΔΙΚΤΥΩΣΗ

Crosstab						
Count						
		ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ_ΔΙΚΤΥΩΣΗ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	1	3	3	2
	ΛΙΓΟ	1	0	5	2	5
	ΑΡΚΕΤΑ	4	5	8	9	6
	ΠΟΛΥ	1	2	2	16	7
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	1	4	5	9	19
Total		7	12	23	39	39

Πίνακας 62

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,175	,085	1,931	,056 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,218	,091	2,431	,017 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,017 < 0,05$ οπότε απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Άρα υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ των προσπαθειών της γυναίκας να ανεξαρτητοποιηθεί με την κοινωνική της δικτύωση όσον αφορά την έκβαση των επαγγελματικών της επιλογών, η οποία είναι ασθενής θετική.

Η ευρεία κοινωνική δικτύωση της επίδοξης επιχειρηματία συνεπάγεται την οικονομική και ηθική της στήριξη από ικανό αριθμό ατόμων του περιβάλλοντός της, τα οποία πέρα από την άμεση υποστήριξη που της παρέχουν, αγοράζοντας το προϊόν ή τις υπηρεσίες της λειτουργούν ως ζωντανή διαφήμιση στο ευρύτερο αγοραστικό κοινό. Με τον τρόπο αυτό επιταχύνεται η κοινωνική αναγνώριση και καθιέρωση της επιχειρηματία, γεγονός που συνεπάγεται επιτυχία. Συγχρόνως το κοινωνικό περιβάλλον αποτελεί πηγή πληροφόρησης για τις ανάγκες, τη ζήτηση και τις μεταβολές της αγοράς, που της δίνει τη δυνατότητα να προσαρμοσθεί έγκαιρα και να ανταποκριθεί ανάλογα στα νέα μηνύματα. Τα παραπάνω συντείνουν στην επιτυχημένη παρουσία μιας γυναίκας στον επιχειρηματικό κόσμο, η οποία πλέον μέσα από τη διαχείριση μιας βιώσιμης επιχείρησης επιτυγχάνει το στόχο της να είναι ανεξάρτητη και αφεντικό του εαυτού της στον εργασιακό χώρο.

Πίνακας 63

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ

Crosstab						
Count						
		ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	2	2	3	1	1
	ΛΙΓΟ	1	4	4	1	3
	ΑΡΚΕΤΑ	2	7	10	6	7
	ΠΟΛΥ	0	3	12	8	5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	5	4	8	7	14
Total		10	20	37	23	30

Πίνακας 64

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,193	,097	2,132	,035 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,192	,096	2,121	,036 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,036 < 0,05$ οπότε απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Συνεπώς υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ των προσπαθειών μιας γυναίκας να ανεξαρτητοποιηθεί με τις επιχειρηματικές της γνώσεις όσον αφορά την έκβαση των επαγγελματικών της επιλογών, η οποία είναι ασθενής θετική .

Οι επιχειρηματικές γνώσεις αποτελούν βασικό εργαλείο της επίδοξης επιχειρηματία από τη σύλληψη της επιχειρηματικής ιδέας μέχρι τη διαχείριση της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Χάρη σε αυτές δύναται να συλλαμβάνει και διατυπώνει ρεαλιστικές/υλοποιήσιμες ιδέες, να εκπονεί κι εφαρμόζει το επιχειρηματικό σχέδιο, να αναγνωρίζει και αναλύει επαρκώς το περιβάλλον όπου σκοπεύει να δραστηριοποιηθεί, να παρακολουθεί συστηματικά τις μεταβολές της αγοράς, να προωθεί με τους κατάλληλους τρόπους το προϊόν/υπηρεσία της και να εφαρμόζει τις σύγχρονες μεθόδους διοίκησης μιας επιχείρησης. Αυτό σημαίνει ότι η επιχειρηματική προσπάθεια γίνεται οργανωμένα και με καλές προοπτικές για ένα θετικό αποτέλεσμα. Επακόλουθο είναι, χάρη στις επιχειρηματικές γνώσεις που λειτουργούν ως ασφαλιστική δικλείδα για την επιτυχία των επαγγελματικών ενεργειών, η γυναίκα να μπορεί να ικανοποιήσει την ανάγκη της για ανεξαρτησία.

Πίνακας 65

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΤΠΕ

Crosstab						
Count						
		ΤΠΕ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	1	1	1	2
	ΛΙΓΟ	3	4	2	2	2
	ΑΡΚΕΤΑ	6	3	6	13	4
	ΠΟΛΥ	0	6	5	10	7
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	2	9	8	7	12
Total		15	23	22	33	27

Πίνακας 66

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,228	,096	2,541	,012 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,202	,095	2,235	,027 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,027 < 0,05$ οπότε απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Συνεπώς υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ της επιδίωξης μιας γυναίκας για ανεξαρτησία στο εργασιακό περιβάλλον με τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφοριών κι Επικοινωνίας όσον αφορά το αποτέλεσμα των επιχειρηματικών της προσπαθειών, η οποία είναι ασθενής θετική .

Η χρήση των Τεχνολογιών Πληροφοριών κι Επικοινωνίας είναι απαραίτητο εργαλείο για την ανάπτυξη κι επιβίωση μιας επιχείρησης στα πλαίσια ενός άκρως ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, όπου μόνο όποιος επιδεικνύει προσαρμοστικές ικανότητες και δημιουργεί προστιθέμενη αξία στον πελάτη μπορεί να διατηρήσει ενεργό παρουσία στον επιχειρηματικό κόσμο. Αποτελεί σημαντική πηγή ενημέρωσης και παρακολούθησης των εξελίξεων στην αγορά, που βοηθά την επιχειρηματία να προβαίνει στις κατάλληλες αποφάσεις, ώστε να είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις της (αγοράς). Διευκολύνει την προβολή και κοινωνική δικτύωση της επιχείρησης και κατ' επέκταση συντελεί στην καθιέρωσή της, υπερβαίνοντας συχνά τα στενά γεωγραφικά όρια. Επίσης οι Νέες Τεχνολογίες αποδεικνύονται αποτελεσματικό μέσο πρόσβασης σε πληροφόρηση σημαντική για τη βιωσιμότητα της επιχείρησης, όπως είναι τα χρηματοδοτικά προγράμματα των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και σχετικά με το αντικείμενο εκπαιδευτικά προγράμματα πολλά από τα οποία μπορεί η ενδιαφερόμενη να παρακολουθήσει εξ αποστάσεως. Επιπλέον δίνουν τη δυνατότητα στην επιχειρηματία να ανταποκρίνεται άμεσα και με μικρότερο κόστος στις επιθυμίες των πελατών και να παρέχει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες.

Από τα παραπάνω διαφαίνεται ότι η αξιοποίηση των δυνατοτήτων της τεχνολογίας είναι καθοριστική για την επιτυχία μιας επιχειρηματικής προσπάθειας και τη διατήρησή της μέσα στο χρόνο. Συνεπώς η γυναίκα που επιζητά την ανεξαρτησία στο εργασιακό περιβάλλον, με τη χρήση των νέων τεχνολογιών μπορεί να εξασφαλίσει το θετικό αποτέλεσμα των επιχειρηματικών της προσπαθειών και με αυτό τον τρόπο τη σταθερή επαγγελματική της αποκατάσταση σε ένα εργασιακό περιβάλλον διαμορφωμένο από την ίδια σύμφωνα με τις ανάγκες της.

Πίνακας 67

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Crosstab						
Count						
		ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	5	2	0	2	0
	ΛΙΓΟ	1	5	5	2	0
	ΑΡΚΕΤΑ	3	11	11	6	1
	ΠΟΛΥ	4	4	9	7	4
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	7	7	9	6	9
Total		20	29	34	23	14

Πίνακας 68

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,243	,091	2,722	,007 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,213	,093	2,368	,020 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,020 < 0,05$ οπότε απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Συνεπώς υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση των προσπαθειών της γυναίκας για ανεξαρτησία στο εργασιακό περιβάλλον με την πληροφόρηση όσον αφορά το αποτέλεσμα των επιχειρηματικών της προσπαθειών, η ένταση της οποίας είναι ασθενής θετική.

Η πληροφόρηση αναφέρεται στην απόκτηση κάθε πληροφορίας που μπορεί να είναι χρήσιμη σε οποιαδήποτε στάδιο της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας, από τη σύλληψη της επιχειρηματικής ιδέας μέχρι τη λειτουργία της ως καθιερωμένη πλέον επιχείρηση. Οι πληροφορίες μπορεί να αφορούν πηγές και προγράμματα χρηματοδότησης των επιχειρηματικών προσπαθειών, εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τις σύγχρονες μεθόδους οργάνωσης και διοίκησης μιας επιχείρησης, καθώς και ενημέρωση για τις μεταβολές του εξωτερικού περιβάλλοντος όπου δραστηριοποιείται η επιχειρηματίας, των αναγκών και της ζήτησης της αγοράς όπως αυτή διαμορφώνεται. Όταν η επιχειρηματίας έχει επαρκή και επικαιροποιημένη ενημέρωση για τα τεκταινόμενα, της δίνεται η δυνατότητα μέσα από την αξιολόγηση και αξιοποίηση της γνώσης, να λάβει αποφάσεις που την καθιστούν ανταγωνιστική. Συνεπώς η πληροφόρηση είναι σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη και βιωσιμότητα μιας επιχείρησης. Όσον αφορά τη γυναίκα που επιδιώκει μέσα από την άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος να εξασφαλίσει την ανεξαρτησία της στον εργασιακό χώρο, με τη δύναμη της πληροφόρησης μπορεί να εξασφαλίσει μια δυναμική επιχείρηση και συνακόλουθα την επίτευξη των προσδοκιών της.

4^η ΥΠΟΘΕΣΗ :

Για την εξέταση της τέταρτης ερευνητικής υπόθεσης συσχετίστηκαν οι γνώσεις και οι δεξιότητες του ατόμου σε κάποιο επάγγελμα με καθέναν από τους παράγοντες που σύμφωνα με τη βιβλιογραφία επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την έκβαση ενός επιχειρηματικού εγχειρήματος.

Από το σχετικό έλεγχο διαπιστώθηκε ότι υπάρχει ασθενής θετική συσχέτιση μόνο με την κοινωνική δικτύωση, όσον αφορά την επίτευξη επιχειρηματικής επιτυχίας. Οι υπόλοιποι παράμετροι-παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα των προσπαθειών της επιχειρηματία (ύπαρξη του προτύπου της επιτυχημένης επιχειρηματία, φόβος αποτυχίας, συγκέντρωση του απαιτούμενου αρχικού κεφαλαίου και εξασφάλιση πηγών χρηματοδότησης, προκαταλήψεις φύλου, οικογενειακές υποχρεώσεις, περιορισμένος ελεύθερος χρόνος, ύπαρξη υποστηρικτικών κοινωνικών δομών, ενθάρρυνση από σημαντικά πρόσωπα, επιχειρηματικές γνώσεις, χρήση των νέων τεχνολογιών, ύπαρξη πληροφόρησης, το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, ο ανταγωνισμός της αγοράς και οι εν γένει συνθήκες στην παγκόσμια οικονομία) δεν παρουσιάζουν συσχέτιση με τις γνώσεις και δεξιότητες όσον αφορά την επίτευξη ή όχι επιχειρηματικής επιτυχίας.

Η αναλυτική απεικόνιση των συσχετίσεων που προέκυψαν από τον έλεγχο της υπόθεσης γίνεται στους παρακάτω πίνακες. Οι πίνακες όπου δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των εξεταζόμενων μεταβλητών παρατίθενται στο Παράρτημα.

Πίνακας 69

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ_ΔΙΚΤΥΩΣΗ

Crosstab						
Count						
		ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ_ΔΙΚΤΥΩΣΗ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	4	2	2	6
	ΛΙΓΟ	2	0	5	3	3
	ΑΡΚΕΤΑ	4	3	8	8	7
	ΠΟΛΥ	0	3	4	18	12
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	0	2	4	8	11
Total		7	12	23	39	39

Πίνακας 70

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,227	,090	2,526	,013 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,218	,093	2,426	,017 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,017 < 0,05$ οπότε απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 , που δεικνύει ασθενή θετική συσχέτιση των επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων μιας γυναίκας με το εύρος της κοινωνικής της δικτύωσης όσον αφορά την επιτυχία ή αποτυχία της επιχειρηματικής της προσπάθειας.

Οι γνώσεις, οι εμπειρίες και οι δεξιότητες αποτελούν το δυναμικό ενός ατόμου και υποδηλώνουν τόσο την προσαρμοστική του ικανότητα όσον αφορά την επίδειξη της κατάλληλης για κάθε περιβάλλον συμπεριφοράς, όσο και την ικανότητά του να αξιοποιεί τις γνώσεις και εμπειρίες προς όφελός του. Αυτό σημαίνει ότι όσο πιο υψηλό είναι το δυναμικό μιας επιχειρηματία, τόσο μεγαλύτερη είναι η δυνατότητά της να το εκμεταλλευτεί και να προωθήσει τα επιχειρηματικά της σχέδια. Όσον αφορά τις γυναίκες του δείγματος, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων είναι υπεύθυνες για πολύ μικρές επιχειρήσεις (το 92,5% απασχολεί 0-5 άτομα), η κοινωνική δικτύωση αποτελεί πολύ σημαντική συνθήκη τόσο για τη διασφάλιση σχέσεων πελατείας όσο και για την ανάπτυξη δικτύου συνεργασιών –συνεργειών με άλλες επιχειρήσεις/επαγγελματίες, με σκοπό την οριζόντια ανάπτυξη της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας. Συνεπώς όταν συνυπάρχει το καλό επίπεδο κοινωνικής δικτύωσης με ένα καλό δυναμικό από πλευράς της επιχειρηματία, αυξάνονται οι πιθανότητες για την επιτυχή έκβαση των επιχειρηματικών ενεργειών.

5^η ΥΠΟΘΕΣΗ :

Για την εξέταση της πέμπτης ερευνητικής υπόθεσης ελέγχθηκε η σχέση του κινήτρου για ευέλικτο ωράριο εργασίας με καθεμιά από τις 7 προτάσεις - δηλώσεις του τρίτου μέρους του ερωτηματολογίου που αναφέρονται στο βαθμό ικανοποίησης των γυναικών από την επιχειρηματική τους δραστηριότητα.

Από το σχετικό έλεγχο διαπιστώθηκε ότι υπάρχει ασθενής θετική συσχέτιση μεταξύ της ευελιξίας του ωραρίου εργασίας με τις δηλώσεις των γυναικών ότι η επιχειρηματικότητα τους προσφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα από μειονεκτήματα, ότι αν είχαν κι άλλες επαγγελματικές επιλογές πάλι θα επέλεγαν να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά και ότι μέσα από την επιχειρηματική τους ιδιότητα αντλούν ικανοποίηση. Οι υπόλοιπες δηλώσεις - προτάσεις («Αν μπορούσα να γυρίσω το χρόνο πίσω, πάλι θα επέλεγα να γίνω επιχειρηματίας», «Η επιχειρηματικότητα ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις επιθυμίες μου», «Το ότι είμαι επιχειρηματίας δεν είναι ό,τι καλύτερο για τη ζωή μου» και «Με αυτή την επαγγελματική μου επιλογή εξυπηρετούνται σε μεγάλο βαθμό οι ανάγκες και οι αρχικοί στόχοι μου» δεν παρουσιάζουν συσχέτιση με το ευέλικτο ωράριο εργασίας όσον αφορά την άντληση ή μη ικανοποίησης από την επιχειρηματική τους δραστηριότητα.

Η αναλυτική απεικόνιση των συσχετίσεων που προέκυψαν από τον έλεγχο της υπόθεσης γίνεται στους παρακάτω πίνακες. Οι πίνακες όπου δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των εξεταζόμενων μεταβλητών παρατίθενται στο Παράρτημα.

Πίνακας 71

ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ * Η επιχειρηματικότητα μου προσφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα από μειονεκτήματα

Crosstab				
Count				
		Η επιχειρηματικότητα μου προσφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα από μειονεκτήματα		
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ
ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	5	10
	ΛΙΓΟ	0	4	4
	ΑΡΚΕΤΑ	2	5	15
	ΠΟΛΥ	1	1	6
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	1	1	2
Total		5	16	37

Crosstab				
Count				
		Η επιχειρηματικότητα μου προσφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα από μειονεκτήματα		Total
		ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	7	4	27
	ΛΙΓΟ	6	1	15
	ΑΡΚΕΤΑ	6	6	34
	ΠΟΛΥ	7	10	25
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	10	5	19
Total		36	26	120

Πίνακας 72

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,229	,087	2,556	,012 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,261	,085	2,941	,004^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,004 < 0,05$ οπότε απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Συνεπώς υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση της ανάγκης των γυναικών για ευέλικτο ωράριο εργασίας με τη δήλωση ότι η επιχειρηματικότητα προσφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα από μειονεκτήματα.

Το παρόν εύρημα σχετίζεται άμεσα το γεγονός ότι το 62,5% των γυναικών του δείγματος έχει οικογενειακές υποχρεώσεις, με αποτέλεσμα να αντιλαμβάνεται τη δυνατότητα της ευέλικτης ρύθμισης του χρόνου εργασίας ως πλεονέκτημα των συνθηκών απασχόλησης.

Πίνακας 73

ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ * Αν είχα κι άλλες επαγγελματικές επιλογές, πάλι θα επέλεγα να είμαι επιχειρηματίας

Crosstab				
Count				
		Αν είχα κι άλλες επαγγελματικές επιλογές, πάλι θα επέλεγα να είμαι επιχειρηματίας		
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ
ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	7	7
	ΛΙΓΟ	2	1	4
	ΑΡΚΕΤΑ	6	7	10
	ΠΟΛΥ	3	1	6
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	3	2	1
Total		18	18	28

Crosstab				
Count				
		Αν είχα κι άλλες επαγγελματικές επιλογές, πάλι θα επέλεγα να είμαι επιχειρηματίας		Total
		ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	5	4	27
	ΛΙΓΟ	4	4	15
	ΑΡΚΕΤΑ	4	7	34
	ΠΟΛΥ	6	9	25
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	4	9	19
Total		23	33	120

Πίνακας 74

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,191	,090	2,113	,037 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,209	,091	2,321	,022 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,022 < 0,05$ οπότε απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Συνεπώς υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση της ανάγκης των γυναικών για ευέλικτο ωράριο εργασίας με τη δήλωση ότι, ακόμα κι αν είχαν κι άλλες επαγγελματικές επιλογές, πάλι θα επέλεγαν να γίνουν επιχειρηματίες.

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα, το 56% του δείγματος αντιλαμβάνεται ως τουλάχιστον πολύ σημαντική για τη ζωή του τη δυνατότητα της ευέλικτης ρύθμισης του χρόνου εργασίας. Που σημαίνει ότι η ενασχόληση με μια οικονομική δραστηριότητα συνεπάγεται την κάλυψη μιας ανάγκης και την άντληση ικανοποίησης, ώστε η πλειοψηφία να δηλώνει ότι θα έκανε τις ίδιες επαγγελματικές επιλογές ακόμα κι αν είχε άλλες εναλλακτικές απασχόλησης.

Πίνακας 75

ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ * Το να είμαι επιχειρηματίας, μου προσφέρει ικανοποίηση

Crosstab					
Count					
		Το να είμαι επιχειρηματίας, μου προσφέρει ικανοποίηση			
		ΚΑΘΟΛΟ Υ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡ ΓΑΣΙΑΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	5	9	5
	ΛΙΓΟ	1	1	6	4
	ΑΡΚΕΤΑ	4	8	9	7
	ΠΟΛΥ	2	3	1	10
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	3	0	4	8
Total		14	17	29	34

Crosstab			
Count			
		Το να είμαι επιχειρηματίας, μου προσφέρει ικανοποίηση	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	27
	ΛΙΓΟ	3	15
	ΑΡΚΕΤΑ	6	34
	ΠΟΛΥ	9	25
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	4	19
Total		26	120

Πίνακας 76

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,172	,090	1,894	,061 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,198	,089	2,192	,030^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Παρατηρείται ότι $p \text{ value} = 0,03 < 0,05$ οπότε απορρίπτεται η υπόθεση H_0 και γίνεται αποδεκτή η H_1 . Συνεπώς υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση της ανάγκης των γυναικών για ευέλικτο ωράριο εργασίας με τη δήλωση το ότι είναι επιχειρηματίες τους προσφέρει ικανοποίηση.

Όσον αφορά τις γυναίκες του δείγματος, το 68% αυτών δήλωσε ότι αντλεί από μέτριου βαθμού έως πάρα πολύ μεγάλη ικανοποίηση από την επιχειρηματική της ιδιότητα, λόγω της δυνατότητας για ευελιξία στο χρόνο εργασίας.

6^η ΥΠΟΘΕΣΗ :

Για τον έλεγχο της έκτης υπόθεσης εξετάστηκε η σχέση της παρουσίας παιδιών στην οικογένεια με καθεμιά από τις 7 προτάσεις - δηλώσεις του τρίτου μέρους του ερωτηματολογίου που αναφέρονται στο βαθμό ικανοποίησης των γυναικών από την επιχειρηματικής τους δραστηριότητα.

Από το σχετικό έλεγχο διαπιστώθηκε η απουσία οποιασδήποτε σχέσης μεταξύ της παρουσίας παιδιών στην οικογένεια και της εκπλήρωσης των επαγγελματικών στόχων και προσδοκιών της επιχειρηματία. Το εύρημα αυτό υποδηλώνει ότι, οι γυναίκες της Ανατολικής Αττικής που επέλεξαν να ασκήσουν οικονομική δραστηριότητα, προέβησαν σε μια απόλυτα συνειδητοποιημένη απόφαση και έλαβαν τα απαιτούμενα μέτρα, ώστε η μητρότητα να μην σταθεί εμπόδιο στην επίτευξη των επαγγελματικών τους σχεδίων.

Οι πίνακες με την αναλυτική απεικόνιση των συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών παρατίθενται στο Παράρτημα.

7. ΕΞΑΓΩΓΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

7.1 ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Η ύπαρξη γνώσεων σχετικών με το επιχειρηματικό γίνεσθαι δεν φαίνεται ικανή από μόνη της να στρέψει μια γυναίκα στην επιλογή της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Γεγονός που υποδηλώνει ότι μια γυναίκα αποφασίζει να δραστηριοποιηθεί επιχειρηματικά έχοντας διαφορετικά κίνητρα από αυτό της αποκλειστικής αξιοποίησης των εξειδικευμένων γνώσεων. Θα μπορούσε, ενδεχομένως, να ισχυρισθεί κανείς πως ακόμα υποδηλώνει την πεποίθηση των γυναικών ότι οι γνώσεις μπορούν να αποκτηθούν εμπειρικά και πως δεν απαιτείται να τις κατέχει κάποιος εκ των προτέρων. Εντούτοις η στατιστικά σημαντική σχέση που παρουσιάζουν οι επιχειρηματικές γνώσεις με τα κίνητρα της ανεξαρτησίας, του επιχειρηματικού πνεύματος, της προσωπικής ανάπτυξης και αυτοπραγμάτωσης, της αξιοποίησης μιας επιχειρηματικής ιδέας και ευκαιρίας και της υποστήριξης από σημαντικούς για αυτές ανθρώπους, δεικνύει ότι η συνύπαρξη των γνώσεων του «επιχειρείν» με τουλάχιστον μια από τις προαναφερόμενες μεταβλητές που καταγράφονται στη βιβλιογραφία ως κίνητρα για την επίδειξη επιχειρηματικότητας, μπορεί όντως να κινητοποιήσει μια γυναίκα και να αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα.

Αδιαμφισβήτητα, η ύπαρξη εξειδικευμένων γνώσεων σχετικά με την επιχειρηματικότητα κατά τη διαδικασία γέννησης, διερεύνησης, ανάπτυξης και εφαρμογής μιας επιχειρηματικής ιδέας αποτελεί εφόδιο και ενισχύει την ορθολογική διαδικασία λήψης απόφασης. Γνώσεις που σχετίζονται με τη μεθοδολογία και τις επιμέρους ενότητες του επιχειρηματικού σχεδίου - όπως η έρευνα αγοράς, το πλάνο μάρκετινγκ, τα σχέδια δράσης και ο χρηματοοικονομικός σχεδιασμός - είναι αυτές που θα οδηγήσουν την υποψήφια νέα επιχειρηματία βήμα-βήμα από τη σύλληψη της επιχειρηματικής ιδέας μέχρι την πρακτική εφαρμογή του επιχειρηματικού σχεδίου και την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησής της. Είναι αυτή η τεχνογνωσία που θα απαλείψει υποκειμενικές και συναισθηματικά υποκινούμενες υποθέσεις και θα τις αντικαταστήσει με αντικειμενική γνώση (προϊόν έρευνας αγοράς) και μελετημένα σχέδια δράσης/ανάπτυξης που θα οδηγήσουν στην επίτευξη του επιχειρηματικού στόχου. Η δυνατότητα χειρισμού του εργαλείου του επιχειρηματικού σχεδίου, τόσο κατά τη διαδικασία λήψης απόφασης όσο και καθόλη τη διάρκεια ζωής της επιχείρησης, εγγυάται απόλυτο συγκριτικό πλεονέκτημα σύμφωνα με τη θεωρία και

πρακτική του επιχειρηματικού σχεδίου, η οποία δεν έχει αμφισβητηθεί από καμία οικονομική σχολή έως σήμερα. Αντίθετα, η αδιάλειπτη χρήση του εργαλείου του επιχειρηματικού σχεδίου κρίνεται απαραίτητη για κάθε επιχείρηση ανεξαρτήτου κλάδου δραστηριότητας και μεγέθους. Είναι, λοιπόν, σημαντικό η νέα υποψήφια επιχειρηματίας να είναι σε θέση να εφαρμόσει τα βασικά μεθοδολογικά βήματα του επιχειρηματικού σχεδίου (έρευνα/παρατήρηση, συλλογή πληροφοριών, αξιολόγηση, εξέταση εναλλακτικών λύσεων και απόφαση), ώστε μέσω μιας ορθολογικής διαδικασίας λήψης απόφασης να διερευνήσει τις πιθανότητες βιωσιμότητας/επιτυχίας μιας επιχειρηματικής ιδέας/ευκαιρίας.

Τα αποτελέσματα της διεξαχθείσας έρευνας (σημαντική θετική συσχέτιση των επιχειρηματικών γνώσεων με τα κίνητρα της ανεξαρτησίας, του επιχειρηματικού πνεύματος, της προσωπικής ανάπτυξης και αυτοπραγμάτωσης, της αξιοποίησης μιας επιχειρηματικής ιδέας κι ευκαιρίας) επιβεβαιώνουν τη θεωρία του επιχειρηματικού σχεδίου. Μάλιστα, ο συνδυασμός των παραπάνω αναδεικνύει προφίλ ορθολογικού τύπου υποψήφιας επιχειρηματία ως προς τη λήψη απόφασης, το οποίο μειώνει το άγχος και την ανασφάλεια για την έκβαση της νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Αναλυτικότερα, ο τύπος της γυναίκας επιχειρηματία που διαθέτει επιχειρηματικές γνώσεις και δη γνώση της μεθοδολογίας του επιχειρηματικού σχεδίου, είναι σε θέση κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης και προετοιμασίας εφαρμογής της επιχειρηματικής της ιδέας να:

- Αξιολογήσει το προσωπικό της «κεφάλαιο», δηλαδή τα δυνατά και αδύνατα προσωπικά της στοιχεία σε σχέση με την υπό εξέταση επιχειρηματική ιδέα (γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες, εμπειρία, συνάφεια με το αντικείμενο δραστηριότητας, αδυναμίες, ελλείψεις, φόβους, κίνητρα, επαγγελματικές αξίες, επαγγελματικές προτιμήσεις, προσωπικούς περιορισμούς κ.α.) και να συνειδητοποιήσει τον καθοριστικό ρόλο που αυτά θα διαδραματίσουν στην όλη προσπάθεια σύστασης και ανάπτυξης της νέας επιχειρηματικής της πρωτοβουλίας.
- Μελετήσει τους παράγοντες του εξωτερικού περιβάλλοντος (φυσικό, θεσμικό, οικονομικό, κοινωνικό-πολιτιστικό και τεχνολογικό περιβάλλον) και την

πιθανή επίδρασή τους (θετική ή αρνητική) τόσο κατά την προσπάθεια σύστασης της νέας επιχείρησης όσο και κατά τη λειτουργία της.

- Μελετήσει την αγορά στην οποία επιθυμεί να εισέλθει και τα χαρακτηριστικά της (μέγεθος, δομή και σύσταση αγοράς, πορεία του κλάδου, άμεσοι και έμμεσοι ανταγωνιστές, δυνατά και αδύνατα σημεία τους, καθώς και πιθανά εμπόδια εισόδου όπως πνευματικά δικαιώματα, πατέντες, εμπορικές συμφωνίες, όροι franchise κ.ά.).
- Μελετήσει τη συμπεριφορά των καταναλωτών στη συγκεκριμένη αγορά και για το συγκεκριμένο αντικείμενο οικονομικής δραστηριότητας (παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση από πλευράς καταναλωτών, κριτήρια τμηματοποίησης, ιεράρχηση αναγκών κ.α.).
- Εξάγει συνολικά ποσοτικά και ποιοτικά συμπεράσματα από την έρευνα αγοράς, τα οποία θα τη βοηθήσουν να «στοχεύσει» στο τμήμα των πελατών που η έρευνα της έδειξε ότι μπορεί να διεκδικήσει.
- Σχεδιάσει και εφαρμόσει το κατάλληλο πλάνο μάρκετινγκ, ώστε η νέα της επιχείρηση να «κουμπώσει» το δυνατόν καλύτερα στις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τμήματος της αγοράς που η έρευνα κατέδειξε ότι μπορεί και δικαιούται να διεκδικήσει.
- Αποφασίσει για τα κατάλληλα σχέδια δράσης, προκειμένου να εφαρμόσει το επιχειρηματικό της σχέδιο.
- Μελετήσει τα βασικότερα εργαλεία χρηματοοικονομικού σχεδιασμού (αρχικό κόστος επένδυσης, χρηματοδοτικό/επενδυτικό σχήμα, πρόβλεψη βιωσιμότητας, δείκτες απόδοσης, ταμειακές ροές και παρακολούθηση ρευστότητας).
- Να συνειδητοποιήσει τη σπουδαιότητα της συνεχούς ενασχόλησής της με τις επιμέρους ενότητες του επιχειρηματικού σχεδίου, ώστε να είναι διαρκώς σε θέση να αντιλαμβάνεται έγκαιρα τις επερχόμενες αλλαγές και να προσαρμόζει

την επιχειρηματική της δραστηριότητα αποφεύγοντας τις απειλές και αξιοποιώντας τις ευκαιρίες.

Το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών σχετίζεται με την απόφαση έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, όταν συνδυάζεται με την ύπαρξη επιχειρηματικού πνεύματος, με το κίνητρο της ανάπτυξης και αυτοπραγμάτωσης και με μια επιχειρηματική ιδέα ή ευκαιρία που μπορεί να αξιοποιηθεί. Σε αυτή την περίπτωση η σχέση του μορφωτικού επιπέδου με τις παραπάνω μεταβλητές - κίνητρα είναι θετική. Που σημαίνει ότι όσο πιο υψηλό είναι το μορφωτικό επίπεδο της γυναίκας που διέπεται από κάποιο από τα παραπάνω κίνητρα, τόσο μεγαλύτερες είναι οι πιθανότητες ενασχόλησής της με επιχειρηματική δραστηριότητα. Σε αυτή την περίπτωση η επιχειρηματική δραστηριοποίηση αποτελεί συνειδητή επιλογή των γυναικών. Αντίθετα, το μορφωτικό επίπεδο παρουσιάζει αρνητική συσχέτιση με τα κίνητρα της διατήρησης της οικογενειακής επιχείρησης, της βελτίωσης της θέσης της γυναίκας μέσα στην οικογένεια, της διεξόδου από το σπίτι, της απόλυσης, της μη εύρεσης μισθωτής εργασίας και της απουσίας εναλλακτικών λύσεων εύρεσης εισοδήματος. Αυτό σημαίνει ότι όσο πιο χαμηλό είναι το μορφωτικό επίπεδο μιας γυναίκας, τόσο πιο έντονα τα παραπάνω κίνητρα την κινητοποιούν προς την κατεύθυνση της επίδειξης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Όπως αναφέρεται στη βιβλιογραφία, σε αυτή την περίπτωση ο προσανατολισμός προς την επίδειξη επιχειρηματικότητας αποτελεί λύση ανάγκης, δεδομένων των περιορισμένων δυνατοτήτων για επαγγελματική αποκατάσταση που μπορεί να έχει ένα άτομο χαμηλού μορφωτικού επιπέδου στο σύγχρονο εργασιακό τοπίο.

Οι υποψήφιες γυναίκες επιχειρηματίες που διαθέτουν ανώτερο μορφωτικό επίπεδο (ανεξαρτήτως αντικειμένου εκπαίδευσης) έχουν να επιδείξουν συγκριτικό πλεονέκτημα στα παρακάτω σημαντικά σημεία σε σχέση με την απόφαση ανάληψης επιχειρηματικής πρωτοβουλίας αλλά και την μετέπειτα διοίκηση της επιχείρησης:

- Αντίληψη της σπουδαιότητας και αναγκαιότητας εκπόνησης και παρακολούθησης ενός επιχειρηματικού σχεδίου
- Ικανότητα εξέτασης και ανάλυσης του εξωτερικού περιβάλλοντος
- Μεθοδολογία διαχείρισης και εκπόνησης επιμέρους σχεδίων (projects)
- Ικανότητα χειρισμού εργαλείου SWOT Analysis

- Εξοικείωση με τη χρήση νέων τεχνολογιών
- Ικανότητα δικτύωσης
- Αντίληψη της σπουδαιότητας της διαρκούς επαγγελματικής κατάρτισης

Οι προσπάθειες των γυναικών για ανεξαρτησία στην εργασία φαίνεται ότι συντελούν στην επίτευξη των επιχειρηματικών τους σχεδίων, όταν συνοδεύονται από την ύπαρξη επιχειρηματικών γνώσεων και γνώσεων χρήσης νέων τεχνολογιών, από επαρκή πληροφόρηση σε θέματα εξασφάλισης συμβουλευτικής και οικονομικής υποστήριξης και από κοινωνική δικτύωση. Γεγονός που σημαίνει ότι η επιθυμία για οικονομική ανεξαρτησία συμπορεύεται με την καλή γνώση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας όπως ο χειρισμός e-mail, μέσω κοινωνικής δικτύωσης, προγραμμάτων λειτουργίας γραφείου, καθώς και με την ύπαρξη εξειδικευμένων επιχειρηματικών γνώσεων. Στην ίδια κατεύθυνση δρουν η δυνατότητα άντλησης πληροφοριών που αφορούν πηγές και τρόπους υποστήριξης της επιχειρηματία σε θέματα γνωστικά και χρηματοοικονομικά. Επίσης η κοινωνική δικτύωση, που συνεπάγεται τη διεύρυνση του πελατολογίου, αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επαγγελματική επιτυχία και συνακόλουθα την κατάκτηση της οικονομικής ανεξαρτησίας της γυναίκας.

Απομονώνοντας τους παράγοντες της δικτύωσης και της χρήσης νέων τεχνολογιών φαίνεται ότι τα αποτελέσματα της διεξαχθείσας έρευνας συμφωνούν με όλες τις σύγχρονες σχολές μάρκετινγκ, οι οποίες τα τελευταία χρόνια τονίζουν την ιδιαίτερη βαρύτητα των δικτύων διανομής ως ευκαιρία ανάπτυξης των επιχειρήσεων στο σύγχρονο ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον. Με τον όρο «δίκτυα διανομής» στο σύγχρονο μάρκετινγκ εννοούμε τις μεθόδους με τις οποίες η επιχείρηση φροντίζει να φτάνει στον πελάτη εύκολα ή αντίστροφα ο πελάτης να έρχεται εύκολα σε επαφή με την επιχείρηση, με σκοπό την πληροφόρηση ή και την αγοραπωλησία.

Οι πλέον διαδεδομένες μέθοδοι και πρακτικές είναι:

- *Internet και ηλεκτρονικό εμπόριο:* Με την διαδικτυακή της παρουσία η επιχείρηση υπερβαίνει τα αυστηρά τοπικά γεωγραφικά της όρια και είναι δυνητικά «ανιχνεύσιμη» και προσβάσιμη σε όλους τους χρήστες του διαδικτύου. Σε συνδυασμό με συμπληρωματικές μεθόδους internet marketing

(προώθηση στις μηχανές αναζήτησης, seo optimization, google adwords, mass promotional e-mails, καταχώρηση σε ηλεκτρονικούς επαγγελματικούς καταλόγους, social media marketing, διαφημιστικά banners σε άλλους ιστότοπους κλπ.) ο πελάτης μπορεί εύκολα να φτάσει στην επιχείρηση, με σκοπό να πληροφορηθεί για τα παρεχόμενα προϊόντα και υπηρεσίες ή ακόμα και να πραγματοποιήσει online αγορές, εφόσον διατίθεται εφαρμογή ηλεκτρονικού εμπορίου (e-shop).

- *Συνεργασία/δικτύωση με άλλες επιχειρήσεις:* Ευρέως διαδεδομένη πρακτική στη σύγχρονη αγορά με σχετικά χαμηλό κόστος επένδυσης και συντήρησης, μέσω της οποίας επιδιώκεται η δημιουργία σημείων πώλησης εκτός της φυσικής έδρας της επιχείρησης. Απαντάται τόσο στον κλάδο παροχής υπηρεσιών, όσο και στο εμπόριο με διαφορετικές μορφές εφαρμογής (shop in shop, συνεργασίες με σκοπό τη σύσταση πελατείας, συμπράξεις δυο ή περισσότερων επιχειρήσεων με σκοπό τον καταμερισμό projects για την υλοποίηση ενός συνολικού έργου, οριζόντια ανάπτυξη με τη χρήση εξωτερικών συνεργατών). Η πρακτική δικτύωσης/συνεργασίας με άλλες επιχειρήσεις συνιστά στα πλαίσια του σύγχρονου επιχειρηματικού περιβάλλοντος ευκαιρία ανάπτυξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, ειδικά σε επίπεδο μικρών επιχειρήσεων, όπου οι απαιτούμενοι πόροι για άλλες πρακτικές ανάπτυξης είναι περιορισμένοι.

Πέρα από τις εξειδικευμένες επιχειρηματικές γνώσεις, η ύπαρξη δεξιοτήτων, γνώσεων και εμπειρίας σε κάποιο επάγγελμα συνδέεται με την επιτυχία στον επιχειρηματικό τομέα. Η σημαντικότητα της συνάφειας με το αντικείμενο επιχειρηματικής δραστηριότητας είτε αυτή προκύπτει μέσα από εκπαιδευτική διαδικασία είτε μέσα από σχετική εργασιακή εμπειρία είτε από το συνδυασμό των δυο όσον αφορά την επιτυχή έκβαση ενός επιχειρηματικού σχεδίου, αναδείχθηκε στα πλαίσια της παρούσας έρευνας, όπου σημειώνεται ότι το 55% του δείγματος έχει αποκτήσει επαγγελματικές γνώσεις και δεξιότητες μέσα από τυπική εκπαιδευτική διαδικασία.

Η βαρύτητα που δίνεται στον παράγοντα «συνάφεια με το αντικείμενο» διαφαίνεται σε όλα τα συστήματα αξιολόγησης επιχειρηματικών σχεδίων από τους αρμόδιους φορείς χρηματοδότησης/επιχορηγήσεων. Η περίπτωση της γυναίκας (υποψήφιας ή ενεργής) επιχειρηματία που διαθέτει σημαντική γνώση και εμπειρία στο ίδιο αντικείμενο δραστηριότητας και στην ίδια αγορά-στόχο (π.χ. απόφοιτος ΤΕΕ Κομμωτικής, με εργασιακή εμπειρία 9 ετών σε δυο διαφορετικά κομμωτήρια στην περιοχή της Παλλήνης, η οποία επιθυμεί να δημιουργήσει το δικό της κομμωτήριο στην ίδια περιοχή, έχει σοβαρό συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με άλλες ενδιαφερόμενες. Κι αυτό γιατί έχει υπάρξει επί σειρά ετών «δέκτης» μηνυμάτων και πληροφοριών που αφορούν το ίδιο αντικείμενο απασχόλησης στην ίδια αγορά. Ως εκ τούτου γνωρίζει τα χαρακτηριστικά του ανταγωνισμού, τα δυνατά και αδύνατα σημεία του, τις προτιμήσεις και ιδιαιτερότητες των πελατών της συγκεκριμένης αγοράς, τις ευκαιρίες και απειλές, τις σύγχρονες και επερχόμενες τάσεις του κλάδου, τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των δυνητικών προμηθευτών, τους επαγγελματίες της ίδιας αγοράς με συμπληρωματικά προϊόντα και υπηρεσίες (δυνητικές συνεργασίες-δικτύωση). Συνεπώς έχει ήδη συλλέξει και επεξεργασθεί όλη την απαραίτητη πληροφόρηση που θα προέκυπτε από τη διεξαγωγή της έρευνας αγοράς κι επιπρόσθετα διαθέτει εμπειρικές καταγραφές επιτυχημένων και αποτυχημένων πρακτικών που αφορούν το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αγορά - στόχο.

Από το συνδυασμό του συγκεκριμένου αποτελέσματος της έρευνας με τη θεωρία, εξάγεται το συμπέρασμα ότι η «γέννηση» της επιχειρηματικής ιδέας προκύπτει από την τομή δυο συνιστωσών: του προσωπικού κεφαλαίου του υποψήφιου επιχειρηματία και της επιχειρηματικής ευκαιρίας στην αγορά-στόχο.

Η συνιστώσα του προσωπικού κεφαλαίου περιλαμβάνει τις επιθυμίες και το τι μπορεί να κάνει ο επίδοξος επιχειρηματίας, δηλαδή τις γνώσεις, τις εμπειρίες, τις ικανότητες, τις δεξιότητες, τα κίνητρα, τις αδυναμίες, τις ελλείψεις, τους φόβους, τις επαγγελματικές αξίες, τις επαγγελματικές προτιμήσεις, το βαθμό ετοιμότητας και τους προσωπικούς του περιορισμούς. Η συνιστώσα της επιχειρηματικής ευκαιρίας αποτελεί προϊόν μελέτης της αγοράς και ειδικότερα του εξωτερικού περιβάλλοντος, του ανταγωνισμού και της συμπεριφοράς των καταναλωτών στο συγκεκριμένο πεδίο επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Από τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι, για την υποψήφια επιχειρηματία που διαθέτει σημαντική γνώση και εμπειρία του αντικείμενου (υψηλός βαθμός συνάφειας), η επιλογή να δραστηριοποιηθεί στο ίδιο αντικείμενο δραστηριότητας και συχνά και στην ίδια αγορά δεν είναι τυχαία. Αποτελεί προϊόν άτυπης έρευνας αγοράς, από την οποία έχουν προκύψει τα απαραίτητα θετικά συμπεράσματα για την ανάληψη της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας. Επιπλέον η συνάφεια με το αντικείμενο βάσει σχετικής εκπαίδευσης και εμπειρίας συσχετίζεται θετικά με την ικανότητα της επιχειρηματία να αναπτύσσει σχέσεις δικτύωσης. Ως εκ τούτου η αύξηση του κύκλου εργασιών μέσω επαγγελματικών συνεργασιών και η επέκταση του πελατολογίου συντελεί στην επιτυχία των επιχειρηματικών της σχεδίων.

Αναφορικά με το βαθμό ικανοποίησης που αντλεί η επιχειρηματίας της Ανατολικής Αττικής από την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, διαπιστώνεται ότι η δυνατότητα της ευέλικτης ρύθμισης του ωραρίου εργασίας ανταποκρίνεται στις αρχικές της επιδιώξεις και της προσφέρει σημαντική ικανοποίηση. Θεωρεί ότι τα πλεονεκτήματα από την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας υπερτερούν των μειονεκτημάτων και η ενασχόληση με την επιχειρηματικότητα αποτελεί συνειδητή επιλογή. Το αποτέλεσμα της έρευνας επιβεβαιώνει τη θεωρία και ειδικότερα τη σπουδαιότητα της μελέτης του «τι μπορώ και τι θέλω να κάνω» στο πρωταρχικό στάδιο της επιχειρηματικής ιδέας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η αυτογνωσία της υποψήφιας επιχειρηματία σχετικά με τα αρχικά κίνητρα που την ωθούν στην επιλογή της έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας (ευέλικτο ωράριο εργασίας, βαθμός έκθεσης στο ρίσκο, περιορισμοί σε σχέση με το χρόνο απασχόλησης και συνδυασμός επιχειρηματικής ζωής με λοιπές προσωπικές ή οικογενειακές υποχρεώσεις) είναι απαραίτητο να έχει προηγηθεί της τεχνικής ανάλυσης του επιχειρηματικού σχεδίου, αφού τα παραπάνω στοιχεία θα ζητηθούν σαν εισαγωγές (input) από το εργαλείο του επιχειρηματικού σχεδίου και θα επηρεάσουν το σύνολο των σχεδίων δράσης για την εφαρμογή του. Μάλιστα στο επίπεδο της επιχειρηματικότητας μικρής κλίμακας (ατομικές, οικογενειακές και μικρού μεγέθους επιχειρήσεις), που αποτελεί τη συντριπτική πλειοψηφία των ελληνικών επιχειρήσεων, οι στόχοι της επιχείρησης ταυτίζονται με τα αρχικά προσωπικά κίνητρα της γυναίκας επιχειρηματία. Συνεπώς επιβάλλεται να προηγείται η ανάλυση του προφίλ της υποψήφιας επιχειρηματία από το τεχνικό εργαλείο του επιχειρηματικού σχεδίου (business plan). Όσον αφορά τους παράγοντες που αξιολογεί μια μικρή επιχειρηματία για να απαντήσει σχετικά με το

βαθμό ικανοποίησής της από την επιχειρηματική απόφαση, αυτοί είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με τα αρχικά της κίνητρα. Εφόσον στα αρχικά της κίνητρα έχει αξιολογηθεί ο παράγοντας της ευέλικτης ρύθμισης του ωραρίου εργασίας ως ιδιαίτερης σημαντικότητας, το επιχειρηματικό της σχέδιο θα περιλαμβάνει αποφάσεις που θα της εξασφαλίζουν τη δυνατότητα αυτή. Λόγω του ότι ο βαθμός ικανοποίησης που εισπράττει από την επιχειρηματική δραστηριοποίηση υποκινείται από τα αρχικά της κίνητρα (της επιχειρηματία), είναι αποδεκτός και σε καμία περίπτωση δε δύναται να κριθεί από τρίτο πρόσωπο.

Όσον αφορά την παρουσία παιδιών στην οικογένεια διαπιστώνεται ότι δεν ασκούν καμία επίδραση στην ικανοποίηση που αντλεί μια γυναίκα από την άσκηση της επιχειρηματικής της δραστηριότητας και δεν επηρεάζουν την επίτευξη των αρχικών της στόχων και προσδοκιών. Το παρόν εύρημα δεν επιβεβαιώνει τις αναφορές της βιβλιογραφίας, όπου οι οικογενειακές υποχρεώσεις καταγράφονται διαχρονικά ως ανασταλτικοί παράγοντες για την εκπλήρωση των επιχειρηματικών σχεδίων της επιχειρηματία, ιδιαίτερα όσον αφορά την επέκταση των εργασιών της. Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη την ανεπάρκεια σε υποστηρικτικές κοινωνικές δομές (πχ παιδικοί σταθμοί, μονάδες δημιουργικής απασχόλησης παιδιών) στο Νομό Ανατολικής Αττικής, θα ανέμενε κανείς τα αντίθετα αποτελέσματα. Τούτο ενδεχομένως σημαίνει ότι, από τη στιγμή που μια γυναίκα με οικογενειακές υποχρεώσεις έχει επιλέξει να αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα, είναι αποφασισμένη να επιτύχει και προφανώς έχει αξιολογήσει ότι τα παιδιά δεν αποτελούν εμπόδιο στις βλέψεις της. Συνεπώς έχει βρει τρόπους να εξισορροπήσει τα ζητήματα που άπτονται της οικογενειακής σφαίρας με τις επαγγελματικές της υποχρεώσεις. Παράλληλα ενδεχομένως υποδηλώνει την αλλαγή των κοινωνικών προτύπων, όπου σύμφωνα με τη στερεοτυπική αντίληψη των ρόλων των φύλων οι οικογενειακές υποχρεώσεις βαρύνουν τις γυναίκες. Προφανώς οι σύζυγοι των γυναικών αυτών έχουν ενεργητικό ρόλο στα καθημερινά θέματα της οικογένειας αναλαμβάνοντας την εξυπηρέτηση των αναγκών και των υποχρεώσεων των ανηλίκων παιδιών, ώστε να είναι σε θέση οι γυναίκες τους να ανταποκριθούν στις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις.

Σχετικά με την ένταση των συσχετίσεων που προέκυψαν από τον έλεγχο των ερευνητικών υποθέσεων, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι ασθενείς σχέσεις των μεταβλητών οφείλονται στην υπερανάλυση των κινήτρων και των παραγόντων που

επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα. Με τη μικρότερη τμηματοποίησή τους οι σχέσεις που θα προέκυπταν θα ήταν σαφώς πιο έντονες .

7.2 MANAGERIAL IMPLICATIONS

Ανεξάρτητα από το ποιά είναι τα κίνητρα που κινητοποιούν τις γυναίκες και τις ωθούν στην επαγγελματική επιλογή της έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, κοινό ζητούμενο όλων είναι η ευόδωση των επιχειρηματικών τους σχεδίων και η λειτουργία μιας κερδοφόρας επιχείρησης.

Με την παρούσα έρευνα αναδείχθηκε η σπουδαιότητα της κατοχής από την επιχειρηματία βασικών επιχειρηματικών γνώσεων. Ανεξάρτητα από το αν οι γνώσεις αυτές αποκτούνται στα πλαίσια εκμάθησης ενός επαγγέλματος ή αργότερα, συμπληρωματικά, μέσα από σχετικά σεμινάρια και προγράμματα κατάρτισης, αποτελούν βασικό εφόδιο σε κάθε στάδιο της επιχειρηματικής δραστηριότητας, από τη σύλληψη της επιχειρηματικής ιδέας και την αναγνώριση μιας ευκαιρίας στο περιβάλλον, μέχρι τη διοίκηση μιας ήδη καθιερωμένης επιχείρησης.

Ειδικότερα σε ό,τι αφορά την επίδοξη επιχειρηματία, η γνώση της μεθοδολογίας και των επιμέρους ενοτήτων του επιχειρηματικού σχεδίου αποτελούν πολύτιμο εργαλείο, ώστε να μπορεί να διακρίνει τις ανάγκες, τις νέες τάσεις και τα κενά της αγοράς, που θα την οδηγήσουν στον εντοπισμό της ευκαιρίας προς εκμετάλλευση και στη σύλληψη της επιχειρηματικής ιδέας. Ακόμα κι αν η επιχειρηματίας αναγνωρίζει τον εαυτό της ως επιχειρηματικό πνεύμα, μόνο με τη γνώση των επιχειρηματικών εργαλείων μπορεί να προβεί σε επιλογές που είναι ρεαλιστικές και υλοποιήσιμες, βασισμένες στην αντικειμενική μελέτη της αγοράς και του περιβάλλοντος όπου σκοπεύει να δραστηριοποιηθεί. Προφανές είναι ότι τα κίνητρα αποτελούν την κινητήριου δύναμη για την επιχειρηματική δραστηριοποίηση της νέας επιχειρηματία, πλην όμως δεν επαρκούν από μόνα τους στα πλαίσια του σύγχρονου πολυσύνθετου και ανταγωνιστικού οικονομικού περιβάλλοντος να εξασφαλίσουν την επιτυχία των αποφάσεών της.

Η γνώση της μεθοδολογίας του επιχειρηματικού σχεδίου σημαίνει ότι η επιχειρηματίας (επίδοξη και καθιερωμένη) προβαίνει σε μελετημένες, μεθοδευμένες και στρατηγικά σχεδιασμένες κινήσεις και όχι σε επιλογές τυχαίες με υψηλό βαθμό ρίσκου και αβεβαιότητας. Παράλληλα η κατοχή βασικών επιχειρηματικών γνώσεων την καθιστά (την επιχειρηματία) ικανή να προωθεί το προϊόν/υπηρεσία της με τους

πλέον δόκιμους και αποτελεσματικούς τρόπους, να υλοποιεί και να παρακολουθεί τις πρωτοβουλίες της, αλλά και να εφαρμόζει τις σύγχρονες μεθόδους οργάνωσης και διοίκησης της επιχείρησης που επιφέρουν το μέγιστο αποτέλεσμα.

Από τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι το μορφωτικό επίπεδο της επιχειρηματία δεν προοιωνίζει από μόνο του την επιτυχία. Οι γνώσεις και δεξιότητες σχετικές με το «επιχειρείν» αλλά και με το καθεαυτό αντικείμενο της επιχειρηματικής δραστηριότητας αποτελούν το εισιτήριο της επαγγελματικής επιτυχίας. Οι πρώτες μπορούν να αποκτηθούν ή να συμπληρωθούν μέσα από οποιουδήποτε τύπου οργανωμένη εκπαιδευτική διαδικασία, όπως είναι προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, σεμινάρια κλπ. Οι δεύτερες αποκτώνται στην πράξη με την απασχόληση της επίδοξης επιχειρηματία σαν απλή εργαζόμενη στο αντικείμενο όπου σκοπεύει να δραστηριοποιηθεί, πριν ακόμα ξεκινήσει το επιχειρηματικό της εγχείρημα, ώστε να το γνωρίσει εκ των έσω. Βασικό πλεονέκτημα και των δυο διαδικασιών είναι η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης των επίδοξων επιχειρηματιών για τον τρόπο που θα πρέπει να χειριστούν τα επαγγελματικά τους σχέδια.

Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι με την απελευθέρωση κλάδων οικονομικής δραστηριότητας (πχ φαρμακεία, ταξί, φυσικοθεραπευτήρια, βρεφικοί σταθμοί, ινστιτούτα ομορφιάς κλπ) στη χώρα μας, δεν απαιτείται πλέον να είναι πάντα η ίδια η επιχειρηματίας επαγγελματίας του χώρου, αρκεί να έχει στελεχώσει την επιχείρηση με τουλάχιστον ένα άτομο που φέρει τη σχετική άδεια άσκησης επαγγέλματος. Επίσης αντικείμενα που αφορούν τη λειτουργία της επιχείρησης όπως είναι η τήρηση των λογιστικών βιβλίων είναι δυνατόν η επιχειρηματίας, είτε γιατί δεν τα γνωρίζει, είτε γιατί δεν επιθυμεί να ασχοληθεί η ίδια με αυτά, να τα αναθέσει σε τρίτους (οικεία πρόσωπα ή εξωτερικούς συνεργάτες). Συνεπώς το μορφωτικό επίπεδο της επιχειρηματία δεν είναι ικανό από μόνο του να προδικάσει την επιτυχία ή αποτυχία των επαγγελματιών της στόχων. Η κατοχή όμως βασικών επιχειρηματικών γνώσεων, ακόμα κι αν η επαγγελματίας επαφίεται στην καθοδήγηση εξωτερικών συμβούλων, την καθιστά ικανή να κατανοεί αυτά που της λέγονται, να αξιολογεί τα δεδομένα της, να λαμβάνει συνειδητά τις αποφάσεις της και να έχει καλύτερο έλεγχο της οικονομικής της δραστηριότητας.

Καθοριστικής σημασίας για την εξέλιξη μιας επιχειρηματικής πρωτοβουλίας σε οποιοδήποτε στάδιο ανάπτυξης είναι η συνεχής πρόσβαση της επιχειρηματία σε

επικαιροποιημένη πληροφόρηση που μπορεί να αξιοποιήσει προς όφελος της προσπάθειας. Μεγάλη σπουδαιότητα έχει η γνώση σχετικά με τους φορείς και τα προγράμματα ενίσχυσης των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Τα προγράμματα αυτά μπορεί να έχουν τη μορφή της οικονομικής υποστήριξης ενός επιχειρηματικού σχεδίου/εγχειρήματος (π.χ. επιδότηση εξοπλισμού και άλλων επιλέξιμων λειτουργικών δαπανών της επιχείρησης κατά τα πρώτα έτη λειτουργίας της, χορήγηση επιδότησης συγκεκριμένου χρηματικού ύψους, χορήγηση χαμηλότοκου δανείου) και συνήθως παρέχονται από αρμόδιους κρατικούς φορείς και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Επίσης η υποστήριξη της επιχείρησης μπορεί να είναι έμμεση -κυρίως κρατική- και συνήθως αποσκοπεί στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας μέσω της απευθείας επιχορήγησης του μισθολογικού και μη κόστους του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης ή της επιστροφής μέρους αυτού στον εργοδότη μετά από σχετικό έλεγχο τήρησης συγκεκριμένων όρων για τη χορήγηση/καταβολή της επιχορήγησης.

Εκτός αυτών, ιδιαίτερα σημαντική είναι η πληροφόρηση σχετικά με την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων μέσω των οποίων δύναται η επιχειρηματίας να βελτιώσει, ενισχύσει και επικαιροποιήσει τις γνώσεις και τις δεξιότητές της σε αντικείμενα που αφορούν την επιχειρηματική λειτουργία, όπως είναι η σύνταξη του επιχειρηματικού σχεδίου, οι σύγχρονες μέθοδοι οργάνωσης και διοίκησης μιας επιχείρησης, η χρήση των νέων τεχνολογιών κλπ., χωρίς τις οποίες οι δυσκολίες κατά την έναρξη και τη λειτουργία της επιχείρησης είναι ως επί το πλείστον ανυπέρβλητες.

Επιπλέον, κρίσιμης σημασίας για την επιτυχία της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας είναι η διαρκής ενημέρωση και παρακολούθηση του εξωτερικού περιβάλλοντος όπου δραστηριοποιείται η επιτηδευματίας και του τρόπου με τον οποίο διαμορφώνεται το τμήμα της αγοράς όπου στοχεύει. Η γνώση αυτή την καθιστά ικανή να προβαίνει στις κατάλληλες διορθωτικές/προσαρμοστικές κινήσεις και να ανταποκρίνεται έγκαιρα στις απαιτήσεις και στις ανάγκες της αγοράς όπως αυτές διαμορφώνονται. Επίσης επιτρέπει τον εντοπισμό αδυναμιών, κενών και ευκαιριών του εξωτερικού περιβάλλοντος, η εκμετάλλευση των οποίων θα αποτελέσει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της επιχείρησης και θα δημιουργήσει προστιθέμενη αξία στον πελάτη για να προτιμήσει τα προϊόντα/υπηρεσίες της έναντι άλλων αντίστοιχων εταιριών.

Γενικότερα θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η πληροφόρηση επηρεάζει σημαντικά τις πιθανότητες ανάπτυξης και τη βιωσιμότητα μιας επιχειρηματικής προσπάθειας στο σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον, που εκτός από τον ανταγωνισμό χαρακτηρίζεται από διαρκή αστάθεια και μεταβλητότητα.

Πολύ σημαντική, ιδιαίτερα στα πρώτα βήματα λειτουργίας της επιχείρησης, είναι και η ικανότητα της επιχειρηματία να αναπτύσσει κοινωνικές και διαπροσωπικές σχέσεις. Οι κοινωνικές δεξιότητες αποτελούν τη μαγιά για την απόκτηση και την ανάπτυξη πελατολογίου, χάρη στο οποίο διαφημίζεται από στόμα σε στόμα, αναγνωρίζεται και καθιερώνεται στην ελεύθερη αγορά η επιχείρηση. Είναι προφανές ότι όσο πιο μεγάλη πρόσβαση έχει στο δυνητικό αγοραστικό κοινό μια επιχείρηση, τόσο περισσότερες είναι οι ευκαιρίες προώθησης του προϊόντος/υπηρεσίας της και κατ' επέκταση οι πιθανότητες απόκτησης πελατείας και κερδοφορίας. Επιπρόσθετα, χάρη στις επικοινωνιακές της ικανότητες η επιχειρηματίας έχει άμεση πληροφόρηση από την πελατεία της για τις εξελίξεις στην αγορά και για τις εκάστοτε ανάγκες και επιθυμίες του αγοραστικού κοινού όπου στοχεύει. Επιπλέον η ικανότητα ανάπτυξης κοινωνικής δικτύωσης μπορεί να συμβάλλει θετικά στην ανάπτυξη συνεργασιών/συμπράξεων της επιχειρηματία με άλλους επαγγελματίες, μέσω των οποίων αποκτά πρόσβαση σε μεγαλύτερο αγοραστικό κοινό και καθιερώνεται το εμπορικό της σήμα.

Ειδικότερα σε ό,τι αφορά τις επιχειρήσεις που απευθύνονται στην τοπική αγορά (όπως η πλειονότητα των επιχειρήσεων της έρευνας), θα μπορούσε να θεωρηθεί καλή πρακτική η συμμετοχή της επιχειρηματία στα κοινά (επαγγελματικοί, αθλητικοί, σχολικοί σύλλογοι κλπ), μέσω των οποίων έχει την ευκαιρία να καλλιεργήσει διαπροσωπικές και κοινωνικές σχέσεις με όλα τα πολλαπλασιαστικά οφέλη για την επιχείρηση. Κι αυτό γιατί, όπως είναι γνωστό, σε επίπεδο μικρών, ατομικών επιχειρήσεων η «εικόνα» της επιχείρησης ταυτίζεται με το προφίλ της επιχειρηματία, με αποτέλεσμα να γίνεται λόγος για την παροχή προσωποποιημένων υπηρεσιών/προϊόντων. Η βελτίωση των επικοινωνιακών ικανοτήτων που απαιτούνται για την κοινωνική δικτύωση θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσα από σεμινάρια με αντικείμενο την ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων ενός ατόμου.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, καθοριστικός παράγοντας επιτυχίας της επιχειρηματικής δραστηριότητας σε επίπεδο μικρών επιχειρήσεων είναι η ικανότητα της επιχειρηματία για χρήση και εκμετάλλευση των νέων τεχνολογιών (ΤΠΕ). Όπως

ισχύει και για άλλες επιχειρηματικές ικανότητες, αν η ίδια η επιχειρηματίας δεν τη διαθέτει σε ικανοποιητικό βαθμό, θα πρέπει να φροντίσει να καλύψει το κενό αυτό με έναν από τους παρακάτω τρόπους:

- Δική της εκπαίδευση/κατάρτιση
- Πρόσληψη υπαλλήλου που διαθέτει την ικανότητα βάσει σχετικής εκπαίδευσης ή/και εμπειρίας
- Συστηματική ενασχόληση οικείου/συγγενικού προσώπου με τα συγκεκριμένα καθήκοντα
- Ανάθεση σχετικών καθηκόντων σε εξωτερικό συνεργάτη

Θεωρώντας ως δεδομένο ότι η επιχείρηση διαθέτει τη δυναμική εκμετάλλευσης των νέων τεχνολογιών (με όποιον από τους παραπάνω τρόπους), τα οφέλη που εισπράττει από την αξιοποίηση των ΤΠΕ είναι :

- Η εξοικείωση με τη χρήση Η/Υ προσφέρει τη δυνατότητα στην επιχειρηματία να φτάνει στην πληροφόρηση που απαιτείται για τη λήψη καθημερινών ή στρατηγικών αποφάσεων. Τέτοια πληροφόρηση μπορεί να αφορά θέματα όπως το γενικότερο οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον, τη νομοθεσία που διέπει την επιχειρηματικότητα εν γένει (φορολογική και εργατική νομοθεσία) ή το συγκεκριμένο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, τα χαρακτηριστικά και τις δράσεις των άμεσων και έμμεσων ανταγωνιστών, τις τάσεις και αλλαγές στα καταναλωτικά πρότυπα, τις διαθέσιμες πηγές και ευκαιρίες χρηματοδότησης, την έρευνα και μελέτη των μέσων προβολής/προώθησης, τη σύγκριση των πιθανών προμηθευτών και εξωτερικών (συμπληρωματικών) συνεργατών, τις ευκαιρίες δικτύωσης με άλλες επιχειρήσεις, τη μελέτη του διαθέσιμου ανθρώπινου δυναμικού για πιθανές συνεργασίες, τις καλές και κακές πρακτικές στον ίδιο κλάδο αλλά σε μακρινές αγορές κλπ.
- Η εξοικείωση με τη χρήση των νέων τεχνολογιών προσφέρει τη δυνατότητα στην επιχειρηματία να κατανοήσει – σε πρώτο επίπεδο – τη σπουδαιότητα και χρησιμότητα χρήσης σύγχρονων επιχειρηματικών εργαλείων και σε δεύτερο επίπεδο να προβεί στη μελέτη της σκοπιμότητας χρήσης τους στη

συγκεκριμένη επιχειρηματική δραστηριότητα. Μέσα από την παραπάνω διαδικασία μπορεί μια μικρή επιχείρηση να αυξήσει την παραγωγικότητα και αποτελεσματικότητά της, θυσιάζοντας/επενδύοντας σχετικά χαμηλούς πόρους σε σχέση με τα αναμενόμενα οφέλη. Η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη που διέπει την εποχή μας προσφέρει πλέον πληθώρα εργαλείων ανάπτυξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, ακόμα και σε πολύ μικρές επιχειρήσεις. Τέτοια είναι η δυνατότητα εκμετάλλευσης νέων μεθόδων παραγωγής, συστημάτων παρακολούθησης και βελτίωσης της παραγωγικότητας, εφαρμογών πληροφορικής που ελαχιστοποιούν το κόστος παραγωγής και τους απαιτούμενους χρόνους αυτής, ηλεκτρονικά συστήματα τηλεπικοινωνίας, τηλεσυνδιάσκεψης και τηλεργασίας, συστήματα τηλεκατάρτισης σε οποιοδήποτε γνωστικό αντικείμενο, ηλεκτρονικά συστήματα δικτύωσης/συνεργασίας με άλλες επιχειρήσεις ή επαγγελματίες, καθώς και πλήθος άλλων διαδικτυακών πλατφόρμων μέσω των οποίων μπορεί η επιχειρηματία να οργανώσει και να διαχειριστεί θέματα όπως οι χρηματοροές (εισροές/εκροές), η διαχείριση αποθήκης, η τιμολόγηση, η λογιστική και φοροτεχνική παρακολούθηση, η διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, το πρόγραμμα μάρκετινγκ, η διαχείριση προμηθειών και πωλήσεων. Μικρότερες σε μέγεθος επιχειρήσεις μπορούν να επιλέξουν την εφαρμογή επιμέρους προγραμμάτων (software) για τα παραπάνω οργανωσιακά θέματα και μεγαλύτερες σε μέγεθος επιχειρήσεις να επιλέξουν την εφαρμογή ολοκληρωμένων λύσεων πληροφορικής (συστήματα CRM), τα οποία συνδυάζουν τη διαχείριση όλων των επιχειρησιακών τομέων σε μια πλατφόρμα με διαφορετικά δικαιώματα για τους επιμέρους χρήστες.

Επιπλέον, η ικανότητα της επιχειρηματία και των συνεργατών της να εκμεταλλεύονται τη χρήση του διαδικτύου (Internet) προσφέρει ευχαίρεια ανάπτυξης και προβολής της επιχειρηματικής δραστηριότητας με σύγχρονες εναλλακτικές μεθόδους, όπως :

- Εφαρμογή ηλεκτρονικού καταστήματος (e-shop), η οποία με χαμηλό κόστος έναρξης, λειτουργίας και συντήρησης, μπορεί να καταργήσει τα γεωγραφικά σύνορα δραστηριότητας της επιχείρησης και να φέρει τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της στη διάθεση πελατών σε όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη προς άμεση ηλεκτρονική αγορά.

- Δημιουργία εταιρικής ιστοσελίδας, με σκοπό την πληροφόρηση των πελατών για προϊόντα/υπηρεσίες και τα χαρακτηριστικά τους.
- Εκμετάλλευση εφαρμογών μαζικής αποστολής e-mails, μέσω των οποίων η επιχείρηση δύναται να αποστείλει ενημερωτικά e-mail και προσφορές σε όλους τους εγγεγραμμένους στην υπηρεσία χρήστες ή σε τμήμα αυτών με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά (εξατομικευμένη προσέγγιση πελατών με βάση το φύλο, την ηλικία, την εκπαίδευση, την οικογενειακή κατάσταση, τη γεωγραφική κατανομή ή συγκεκριμένες καταναλωτικές συμπεριφορές). Σημειώνεται ότι αποστολή εταιρικών μαζικών newsletters και προσφορών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου χαρακτηρίζεται πλέον από τους ειδικούς ως μια από τις αποτελεσματικότερες πρακτικές προβολής και προώθησης των πωλήσεων μιας επιχείρησης.
- Εκμετάλλευση λοιπών ενεργειών διαδικτυακής προβολής (Internet marketing), όπως διαφήμιση σε μηχανές αναζήτησης (π.χ. google adwords), καταχώρηση σε επαγγελματικούς online καταλόγους και οδηγούς, τοποθέτηση διαφημιστικών banners σε άλλους ιστότοπους, ανάπτυξη διαδικτυακών προγραμμάτων συνεργατών (affiliates, resellers).
- Ανάπτυξη δραστηριότητας κοινωνικής δικτύωσης μέσω διαδικτύου (social media marketing) με σκοπό την προβολή/προώθηση προϊόντων/υπηρεσιών, αλλά και την καλλιέργεια εταιρικών σχέσεων με πελάτες και συνεργάτες.

7.3 ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Διακρίνοντας την επιχειρηματικότητα ως προς τα αρχικά κίνητρα σε επιχειρηματικότητα ανάγκης και σε επιχειρηματικότητα επιλογής, προτεινόμενος μελλοντικός ερευνητικός στόχος είναι να εξετασθεί ο βαθμός ικανοποίησης / επιτυχίας για καθεμιά από τις δυο περιπτώσεις και να προσδιορισθούν οι παράμετροι που οδηγούν στο συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Προτείνεται το ερευνητικό πεδίο να αφορά επιχειρηματικές δραστηριότητες με εκκίνηση και λειτουργία στις σύγχρονες συνθήκες αγοράς.

7.4 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο κύριος περιορισμός που προέκυψε κατά τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας αφορά στον προσδιορισμό του πληθυσμού από τον οποίο θα προκύψει το αντιπροσωπευτικό δείγμα. Τα περιορισμένα χρονικά πλαίσια διεξαγωγής μιας έρευνας σε μεταπτυχιακό επίπεδο σε συνδυασμό με την αδυναμία του αριστοί προσδιορισμού των επιχειρήσεων που πληρούν τις προδιαγραφές για να μπορούν να χαρακτηρισθούν «γυναικείες», συντέλεσαν στον αποκλεισμό των επιχειρήσεων που έχουν καταχωρηθεί στο μητρώο του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Αθηνών υπό γυναικείο όνομα, αλλά που η νομική μορφή της επιχείρησης δεν επιτρέπει να γνωρίζουμε εξ αρχής αν το ιδιοκτησιακό της καθεστώς αφορά σε ιδιοκτήτρια με ποσοστό τουλάχιστον 51%. Ως εκ τούτου, κατά τον προσδιορισμό του πληθυσμού της έρευνας αποκλείστηκαν επιχειρήσεις όπου ενδεχομένως η γυναικεία συμμετοχή στο κεφάλαιο και τη λήψη των τελικών αποφάσεων ανέρχεται στο ελάχιστο απαιτούμενο ποσοστό και πλέον.

Όσον αφορά τη νομική μορφή της επιχείρησης, η περίπτωση των Ανώνυμων Εταιριών αποκλείστηκε ως πιθανή απάντηση της ερωτώμενης, λόγω του γεγονότος ότι οι μετοχές αυτού του είδους εταιριών είναι άυλες κι ως εκ τούτου είναι πρακτικά αδύνατο να προσδιορισθεί αν η πλειοψηφία τους κατέχεται από γυναίκες.

Επίσης ένα μικρό ποσοστό των ερωτώμενων γυναικών επέδειξε δυσπιστία όσον αφορά τους σκοπούς της έρευνας και τη χρήση των δεδομένων που θα συλλεχθούν, με αποτέλεσμα την άρνησή τους να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο.

Επιπλέον, όσον αφορά την ερώτηση σχετικά με το μέγεθος του λοιπού απασχολούμενου προσωπικού διαφάνηκε σε ορισμένες περιπτώσεις η πιθανότητα απόκρυψης των σχετικών στοιχείων ή της παροχής αναληθών απαντήσεων, για προφανείς λόγους (αδήλωτη εργασία).

Σχετικά με τα αποτελέσματα της έρευνας, λόγω του ότι επικεντρώνεται σε ένα συγκεκριμένο γεωγραφικό τμήμα της χώρας με τα δικά του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, η γενίκευσή τους θα μπορούσε να θεωρηθεί παράτολμη.

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

- ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Δ., 2007. Στάσεις των Γυναικών απέναντι στην Επιχειρηματικότητα. Έκδοση ΠΑΣΕ- ΓΕΣ.
- ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, Σ., 2007. Η γυναικεία επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2006-2007. ΙΟΒΕ, Αθήνα .
- ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ,Σ.,ΤΣΑΚΑΝΙΚΑΣ,Α.,&ΧΑΤΖΗΠΕΤΡΟΥ,Σ.,2010.Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2009-2010: Αναζητώντας διέξοδο από την κρίση. Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών.
- ΚΑΡΑΣΑΒΒΙΔΟΥ,Ε., 2002. Το προφίλ των γυναικών επιχειρηματιών και οι παράγοντες που επηρεάζουν τη γυναικεία επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα: Πρωτογενής Έρευνα στο Νομό Θεσσαλονίκης. Κέντρο Εργάνη ,Πρόγραμμα AWAKE, Θεσσαλονίκη.
- ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΣ, Π. & ΣΑΜΑΝΤΑ, Ε., 2011. Μεθοδολογία Έρευνας Εκπόνησης Διπλωματικών Εργασιών. Σύγχρονη Εκδοτική,Αθήνα.
- ΜΙΧΑΗΛ,Δ.,2001. Άτυπη απασχόληση, συνθήκες εργασίας και επιχειρηματικά σύμφωνα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιθεώρηση Οικονομικών Επιστημών, τόμος Ι, τεύχος Ι, σελ.137-156.
- ΦΙΛΙΑΣ,Β., 2001. Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών. Gutenberg , Αθήνα.

Ξενογλώσση

- BRUSH, C., 1992. Research on women business owners: past trends, a new perspective and future directions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, **16**, 4, 5-30.
- CANNON,T., CARTER,S., ROSA,P., BADDON,L. & Mc CLURE,R., 1988. *Female Entrepreneurship*.Stirling, Scottish Enterprise Foundation.
- COHEN, L.,MANION,L.& MORRISON,K.,2008. *Research Methods in Education*. Routledge Falmer. Taylor & Francis Group. London.
- COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,2008. Report of the mission for flexicurity. Brussels 12/12/2008. 17047/1/08 REV 1(en) SOC 776 ECOFIN 606
- DeMARTINO, R.&BARBATO, R.J.,2002. An analysis of the motivational factors of intending entrepreneurs. *Journal of Small Business Strategy*, **12**, 2, pp 26-32.
- GLANSEY, K., GREIG, M.& PETTIGROW, M.,1998. Entrepreneurial Dynamics in small business service sector. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, Vol. **4**, No 3, pp. 249-268.
- GOFFEE,R & SCASE R.,1985. Review:Women in charge.The Experiences of Female Entrepreneurs.*Acta Sociologica*,Vol.**29**, No3, 1986, pp274-276.
- HERRON, L. & ROBINSON, R.B.,1993. A structural model of the effects of entrepreneurial characteristics on venture performance. *Journal of Business Venturing*, **8**, pp 281-294.

- IONESCU,D.,1999. *Women Entrepreneurship: Exchange Experiencesbetween OECD and Transition Economy Countries*. Paper presented at the OECD, LEED project Conference,Brijuni,Croatia.
- JOHNSON,B.R.,1990.Towards a Multidimensional Model of Entrepreneurship; The Case of Achievement Motivation and the Entrepreneur. *Entrepreneurship Theory and Practice*, **13**, pp 39-54.
- KIRZNER,I., 1973. *Competition and Entrepreneurship*. University of Chicago Press. Chicago and London.
- LINSTED,A & BREWIS,J.,2004.*Gender, Work & Organisation*, Vol.**11** (4), pp 355-362.
- LOCKE, E. & BAUM, J. ,2007. Entrepreneurial Motivation **in** BAUM, J. R & FRESE,M. & BARON, R. *The psychology of Entrepreneurship*. Society for Industrial and Organizational Psychology., The Organizational Frontiers Series, USA. pp.93-112.
- PETERS, M.A.G., VAN TUIJIL, H.F.J.M., RUTTE, C.G.& REYMEN, I.M.M.J.,2006.Personality and Team Performance:A Meta-Analysis. *European Journal of Personality*, Vol. **20**, pp 377-396.
- SARRI, K. & TRIHOPOULOU, A.,2005. Female Entrepreneurs' Personal Characteristics and Motivation: A review of the Greek Situation. *Women in Management Review*, Vol. **20**, No. 1, pp 24-36.
- SHEIKH F.,2003. *The legal regime of foreign private investment in Sudan and Saudi Arabia*.2nd Ed. Cambridge University Press.
- STOREY, D.J.,1994. *Understanding the Small Business Sector*. Routledge. London.

Websites

- ΒΛΑΧΟΣ Σ., ΧΧ. *Σεμινάριο στην Επιχειρηματικότητα*. [online] available from:
<http://www.icbs.gr/innet/UsersFiles/students/tutor_notes/postgraduate/DMS/VLACHOS/1a.%20Entrepreneurship.pdf> accessed 08.04.2016].
- ΒΛΙΑΜΟΣ,Σ.,ΧΧ. *Σεμινάριο στην Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα*. Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. [online] available from:
<http://www.liaison.tuc.gr/fileadmin/users_data/liaison/Library/Innovation/seminario_kainotomia_vliamos.pdf> [accessed 08.04.2016].
- ΓΙΔΑΡΑΚΟΥ Ι., ΧΧ. *Γυναικεία επιχειρηματικότητα και τοπική ανάπτυξη*. Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Αθήνα. [online] available from:
<www.1169.syzefxis.gov.gr/syn/6/Gidarakou.doc> [accessed 11.10.2015]
- ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, 2009. Απογραφή Πληθυσμού-Κατοικιών18.03.2001.(Μόνιμος Πληθυσμός). Τόμος Ι,Vol.1. Πειραιάς,2009. [online] available from:
<http://dlib.statistics.gr/Book/GRESYE_02_0101_00098%20.pdf> [accessed 3.03.2016]
- ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΑΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ. Έρευνα του Κέντρου Ερευνών του Πανεπιστημίου Πειραιά για το Δίκτυο: Η Επιχειρηματικότητα των Γυναικών στην Ελλάδα. [online] available from:
<<http://www.eedege.gr/erevnes/98-erevna-tou-kentro-erevnon-tou-panepistimiou-peiraia>> [accessed 5.10.2015]

- ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ, ΧΧ. Εκπαιδευτική και Επαγγελματική Κινητικότητα στην Ε.Ε. [online] available from:
 <http://www.ekep.gr/library/ekdoseis/odigoi/odigos_ekpaideutikis_epaggelmatikis_kinitikotitas.pdf> [accessed 8.11.2015]
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ, 2014. *Τροποποίηση της Απόφασης με αριθμό 11247/28.12.2012(ΦΕΚ 3465/Β'/28.12.2012)και θέμα « Αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού-Κατοικιών 2011 που αφορούν στο Μόνιμο Πληθυσμό της Χώρας.* ΦΕΚ Τεύχος 2, Αρ. Φύλλου 698/20.03.20104. [online] available from:
 <http://www.statistics.gr/documents/20181/1210503/FEK_monimos_rev.pdf/125204a0-726f-46fe-a141-302d9e7a38dc> [accessed 3.03.2016]
- ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, 2003. Πράσινη Βίβλος για την Επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη. COM(2003)27 τελικό. [online] available from:
 <http://www.epiheirimatikotita.gr/nea/prasini_vivlos.pdf> [accessed 5.10.2015]
- ΕΣΕΕ,γγ. Γυναικεία Επιχειρηματική Δραστηριότητα [online] Available from:
 <<http://www.isotita.esee.gr/FAQs/%CE%93%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%94%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1.aspx>> [accessed 5.10.2015]

- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, 2010. Ευρώπη 2020. Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. *Βρυξέλλες, 3-3-2010*. [online] available from:

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EL:PDF> [accessed 16.03.2016]

- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, XX. Ευελισφάλεια. [online] available from: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=102&langId=el> [accessed 3.03.2016]
- ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, 2007. *Εμπόδια της Γυναικείας Επιχειρηματικότητας*. [online] Available from: www.entre.gr/wp-content/uploads/2007/05/gynaikeia-epixeirimatikotita_ereyna.pdf [accessed 3.10.2015]
- ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, Σ., 2013. Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2011-2012. Η Εξέλιξη του Δείκτη της Επιχειρηματικότητας στη Διάρκεια της Κρίσης. *IOBE, 2013*. [online] available from: http://iobe.gr/docs/research/RES_02_31012013REP_GR.pdf [accessed 6.10.2015]
- ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, Σ., & ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Ι., 2015. Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2013-2014. Η δυναμική της Νεανικής Επιχειρηματικότητας. *IOBE, 2015*. [online] available from: http://iobe.gr/docs/research/RES_02_01012015_REP_GR.pdf [accessed 6.10.2015]
- ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, Σ. & ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Ι., 2013. Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2012-2013. Ενδείξεις Ανάκαμψης της μικρής Επιχειρηματικότητας; *IOBE, 2014*. [online] Available from: http://iobe.gr/docs/research/RES_02_26022014_REP_GR.pdf [accessed 6.10.2015]

- ΚΕΜΕ ΕΒΕΑ, 2012. Flexicurity και Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευελιξία με Ασφάλεια). [online] available from:
<http://www.acci.gr/acci/Portals/0/Departments/keme/national/FLEXICURITYandEuropeFeb2012> [accessed 6.10.2015]
- ΚΟΥΖΗΣ,Γ., ΧΧ. *Το εργασιακό περιβάλλον μετά από το μνημόνιο*. [online] available from:
<http://www.eiead.gr/publications/docs/to_ergasiako_perivalon_meta_to_prwto_kai_deutero_mnimonio.pdf> [accessed 6.02.2016]
- ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΙΑΣ,Π.,2012. *Οι εργασιακές σχέσεις μετά το μνημόνιο. Πανόραμα της μεταρρύθμισης της εργατικής νομοθεσίας 2010-2012*. Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού. *Παράρτημα*. [online] available from:
<http://www.eiead.gr/publications/docs/meleti_kyrakoulia_parartima_3_2012.pdf> [accessed 6.02.2016]
- ΜΑΝΑΣΑΚΗΣ ,Κ.,2013. *Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της Οικονομικής Ύφεσης*. Παρατηρητήριο για την κρίση. Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής. Σελ.4 [online] Available from:
<http://crisisobs.gr/wp-content/uploads/2013/07/POLICY-PAPER-No12.2013_%CE%9C%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%83%CE%AC%CE%BA%CE%B7%CF%82-%CE%9A%CF%89%CE%BD%CF%83%CF%84%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%AF%CE%BD%CE%BF%CF%82.pdf> [accessed 6.02.2016]
- ΜΟΝΑΔΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, χχ. Κριτήρια επιλογής επιχειρήσεων για Καινοτομία/Επιχειρηματικότητα. [online] available from:
<<https://dasta.uom.gr/Moke/Articles/fileItem.ashx?itemid=7358&catalog=Documents>> [accessed 05.10.2015]

- ΣΤΑΥΡΙΝΟΣ,Β.Γ & ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟΣ,Δ.Β., 2010. Συσχέτιση. Βιοστατιστική. [online] available from:
eclass.uth.gr/eclass/modules/document/file.php/SEYC104/...3/.../ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ.ppt
 [accessed 31.07.2016]
- ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΒΡΕΤΑΝΙΚΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ, 2012. Αποτελέσματα έρευνας για την επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα. [online] available from:
<http://www.bgs.gr/lq-files/pdf/SURVEYPRESENTATION-FINAL.pdf>
 [accessed 11.10.2015]
- ΣΧΟΙΝΑ,Μ.,2009. Η πανδημία του εργασιακού άγχους. *Enet.gr* *Ελευθεροτυπία*. [online] Available from:
<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=87401> [accessed 11.10.2015]
- ΣΩΤΗΡΑΚΗ,Κ.,2010. [online] Available from :
http://kalliopisotiraki.blogspot.gr/2010/05/blog-post_24.html
 [accessed 26.11.2015]
- ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ,2004. Γενικές πληροφορίες σχετικά με την ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ (mobility) των εργαζομένων στις χώρες της Ευρ. Ένωσης. [online] available from:
http://portal.tee.gr/portal/page/portal/teetkm/DRASTHRIOTHTES/OMADES_ERGASIAS_2004_6/MOBILITY/%CA%C9%CD%C7%D4%C9%CA%CF%D4%C7%D4%C1%20%C3%E5%ED%E9%EA%DD%F2%20%D0%EB%E7%F1%EF%F6%EF%F1%DF%E5%F2.pdf > [accessed 11.11.2015]
- ΤΕΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ, XX.
Εισαγωγή στη Χρήση του SPSS for Windows. Κεφ.8. [online] available from
<http://www.lib.teiher.gr/webnotes/seyp/SPSS/Kef08.pdf> > [accessed 15.04.2016]

- ΤΡΙΧΟΠΟΥΛΟΥ,Α.,ΧΧ. Γυναικεία επιχειρηματικότητα. Κίνητρα και αντικίνητρα. [online] Available from:
<<http://epixeirein.rosili.gr/media/1114/sample.pdf> > [accessed 05.10.2015]

- ΤΣΙΩΛΗΣ,Γ.,ΧΧ. Ζητήματα σχεδιασμού της ποιοτικής έρευνας. [online] Available from:

<<https://student.cc.uoc.gr/uploadFiles/1110-%CE%A5004%CE%9A/enotita1.pdf>>
[accessed 20.05.2015]

- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ,2015. Δήμοι Νομού Αττικής (Ανατολικής Αττικής). [online] Available from:
<<http://www.ypes.gr/el/Regions/Aytodioikhsh/StatesMunicipalities/anatolikisattikis/>> [accessed 20.05.2015]

- ΦΟΥΣΚΑΚΗΣ,Δ.,ΧΧ. Περιγραφική στατιστική.[online] available from:
<<http://www.math.ntua.gr/~fouskakis/descriptive.pdf>> [accessed 15.04.2016]

- ΧΟΛΤΣΙΝΓΚΕΡ,Λ., 2011. Η αναδιάρθρωση των εργασιακών σχέσεων και του μοντέλου απασχόλησης στην Ελλάδα. *Transform*. Αυστρία, 9/2011. [online] available from:

<<http://www.transform-network.net/el/periodiko/periodiko-092011/news/detail/Journal/book-review-persecution-the-austrian-278a-as-an-example.html>> [accessed 15.04.2016]

- BARRICK M.R.& MOUNT, M.K., 1991. The Big Five Personality Dimensions and Job Performance: A Meta-Analysis. *Personnel Psychology*, Vol. **44**, pp 1-26. Available from:
<<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1744-6570.1991.tb00688.x/pdf>>
[accessed 15.05.2015]
- BAUM, J. R.,1995. The relation of traits, competencies, motivation, strategy, and structure to venture growth. *Frontiers of Entrepreneurship Research. Journal of Applied Psychology* , Vol. **89** (4) 2004, pp 587-598 . Available from :
<<http://dx.doi.org/10.1037/0021-9010.89.4.587>> [accessed 15.05.2015]
- DEMARTINO,R & BARBATO,R., 2002. Motivational Factors of intending female and male entrepreneurs. [online] Available from:
<<http://scholarworks.rit.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1447&context=other>>
[accessed 05.10.2015]
- DRUCKER,R.,1964. [online] Available from:
<<https://books.google.gr/books?id=72E-yWgwM0gC&pg=PA17&lpg=PA17&dq=drucker+1964+entrepreneur&source=bl&ots=-AmLF5OvrV&sig=xXyARNvDpHz1z9Wq3ID-4ZKi6rA&hl=el&sa=X&ved=0ahUKEwjMpsXt5cXNAhUpB8AKHdEpCFAQ6AEIjAB#v=onepage&q=drucker%201964%20entrepreneur&f=false>>
[accessed 14.10.2015]
- EUROPEAN COMMISSION 2009, 2010. Employment in Europe, report. [online] available from:
<<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1450685181337&uri=URISERV:em0027>> [accessed 13.02.2016]

- EUROSTAT, 2015. Στατιστικές Απασχόλησης. [online] Available from: <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/> [assessed 08.03.2016]
- EUROSTAT, 2015. File: Total nominal hourly labour cost,2015(% change compared to previous quarter).png. [online] Available from : [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Total nominal hourly labour cost, 2015 Q3 \(%25 change compared to previous quarter\).png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Total_nominal_hourly_labour_cost,_2015_Q3_(%25_change_compared_to_previous_quarter).png) [accessed 11.03.2016]
- FAFALIOU,I. & SALAMOURIS.I., 2014.Analyze Female Entrepreneurship: Evidence from Greece. *International Journal of Economics & Business Administration*, Vol. **II**, Issue (1), **2014**, pp 21-38. [online] Available from: [http://www.unipi.gr/unipi/images/various/akad_tmim/oikon_epist/New Fafaliou_Salamouris_2014_1_p2.pdf](http://www.unipi.gr/unipi/images/various/akad_tmim/oikon_epist/New_Fafaliou_Salamouris_2014_1_p2.pdf) [accessed 5.10.2015]
- FOOLADI,I & KAYHANI,N., 2003. Only About Entering A New Business. *The Journal of Entrepreneurial Finance*. Vol. **8**, Issue 2, Article 2. [online] Available from: <http://digitalcommons.pepperdine.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1102&context=jef> [accessed 10.10.2015]
- GEM, 2006. Global Report. [online] Available from: <http://www.gemconsortium.org/report> [accessed 11.05.2015]
- GIOVANNELI C. ET.ALL., 2003. The status of statistics on women's and men's entrepreneurship in the UNECE region. *Social and Demographic Statistics Section,UNECE*. [online] Available from: <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/gender/web/pdfdocs/Women%20and%20Men%20and%20Entrepreneurship.pdf> [accessed 05.10.2015]

- GUNGAPHUL,M., 2010. Women entrepreneurs in a small island state: Mauritius.*Global Management Conference-Bali, Indonesia, April-May 2010.* [online] Available from:

<http://publication.gunadarma.ac.id/bitstream/123456789/2528/1/WOMEN%20ENTREPRENEURS%20IN%20A%20SMALL%20ISLAND%20STATE.pdf> [accessed 05.10.2015]

- HISRICH,R.D.,1990.Entrepreneurship/Intrapreneurship.*American Psychologist.* **45**, 2, pp 209-222. [online] Available from :

<http://psycnet.apa.org/index.cfm?fa=buy.optionToBuy&id=1990-15947-001> [accessed 14.05.2015]

- LALL,M. & SAHAIS.,2008. Views of Some Eminent Social Scientists on Entrepreneur and Entrepreneurship. **In** Chapter I: Introduction to Entrepreneurship. *Entrepreneurship*, **2ndEd.**, p.7, Excel Books,2008.[online] Available from :

https://books.google.gr/books?id=GkY_gL5V98wC&pg=PA7&dq=kirzner+1973+entrepreneur&hl=el&sa=X&ved=0ahUKEWju2aaqycbNAhXjI8AKHU TRD8EQ6AEIRDAE#v=onepage&q=kirzner%201973%20entrepreneur&f=false

- Mc CELLAND,D.,1966 [online] Available from :

<https://books.google.gr/books?id=72E-yWgwM0gC&pg=PA17&lpg=PA17&dq=drucker+1964+entrepreneur&source=bl&ots=-AmLF5Ovr&sig=xXyARNvDpHz1z9Wq3ID-4ZKi6rA&hl=el&sa=X&ved=0ahUKEWjMpsXt5cXNAhUpB8AKHdEpCFAQ6AEIjAB#v=onepage&q=drucker%201964%20entrepreneur&f=false> [accessed 14.10.2015]

- MMKGABO,J.M.,2014. Entrepreneurial Motivation of South African Rural University Students. *Journal of Economics and Behavioral Studies*Vol. **6**, No.9, pp 709-726, 2014. Available from :
<[https://www.researchgate.net/publication/271509746 Entrepreneurial Intentions and Entrepreneurial Motivation of South African Rural University Students](https://www.researchgate.net/publication/271509746_Entrepreneurial_Intentions_and_Entrepreneurial_Motivation_of_South_African_Rural_University_Students)>
[accessed 10.10.2015]
- MINNITI,M.& NAUDE',W., 2010. What Do We Know About The Patterns and Determinants of Female Entrepreneurship Across Countries? *The European Journal of Development Research (2010)*, **22**, pp 277-293. Available from:
<<http://www.palgravejournals.com/ejdr/journal/v22/n3/full/ejdr201017a.html>>
[accessed 02.05.2015]
- MINNITI,M., 2003.Women n Entrepreneurship. The Entrepreneurial Advantage of Nations : *First Annual Global Entrepreneurship Symposium. United Nations Headquarters*. April 29, 2003. [online] available from:
<http://sites.kauffman.org/pdf/un_womens_report.pdf> [accessed 02.05.2015]
- MITCHELMORE,S.&ROWLEY,J., 2012. Entrepreneurial competencies of women entrepreneurs pursuing business growth. *Journal Small Business and Enterprise Development*.Vol.**20**, No.1, pp 125-142. Available from :
<<http://www.emeraldinsight.com/1462-6004.htm>>[accessed 09.05.2015]
- MITCHELMORE,S.& ROWLEY,J., 2009. Entrepreneurial competencies: a literature review and development agenda. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research (2010)*,Vol.**16**, No.2, pp92-111. Available from :
<<http://www.emeraldinsight.com/doi/pdfplus/10.11.08/1355251011026995>>
[accessed 10.10.2015]

- ORHAN, M. & SCOTT, D., 2001. Why women enter into entrepreneurship: an explanatory model. *Women in Management Review* **16**, 5, pp 232-247. Available from :
<<http://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/09649420110395719>>
[accessed 14.05.2015]
- REPORTER, 2015. Τι συμβαίνει με το κόστος εργασίας. [online] available from:
<<http://www.reporter.gr/Eidhseis/Oikonomia/269521-Ti-symbainei-me-to-kostos-ergasia>> [accessed 03.10.2015]
- SCHUMPETER, J., 1934. [online] available from:
<<https://books.google.gr/books?id=72E-yWgwM0gC&pg=PA17&lpg=PA17&dq=drucker+1964+entrepreneur&source=bl&ots=-AmLF5Ovrv&sig=xXyARNvDpHz1z9Wq3ID-4ZKi6rA&hl=el&sa=X&ved=0ahUKEwjMpsXt5cXNAhUpB8AKHdEpCFAQ6AEIjAB#v=onepage&q=drucker%201964%20entrepreneur&f=false>>
[accessed 14.10.2015]
- SHAPERO, A., 1980. [online] available from:
<<https://books.google.gr/books?id=72E-yWgwM0gC&pg=PA17&lpg=PA17&dq=drucker+1964+entrepreneur&source=bl&ots=-AmLF5Ovrv&sig=xXyARNvDpHz1z9Wq3ID-4ZKi6rA&hl=el&sa=X&ved=0ahUKEwjMpsXt5cXNAhUpB8AKHdEpCFAQ6AEIjAB#v=onepage&q=drucker%201964%20entrepreneur&f=false>> [accessed 14.10.2015]
- TULADHAR, J., 1996. Factors Affecting Women Entrepreneurship in Small and Cottage Industries in Nepal. Opportunities and Constraints. *Swedish International Development Cooperation Agency*. [online] Available from :
<http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/publication/wcms_bk_pb_150_en.pdf> [accessed 03.10.2015]

- WELTER F., SMALLBONE D., ISAKOVA N.,2006. Enterprising women in transition economies. [online] Available from:

https://books.google.gr/books?id=rqiZivpf5CAC&pg=PA4&lpg=PA4&dq=enterprising+women+in+transition+economies&source=bl&ots=in_zOAEh0-&sig=SIvrGdjC0l_MYDaAABpeTn4WKHU&hl=el&sa=X&ved=0ahUKEwj5Peu8dbNAhWhAMAKHZ0mDsgQ6AEIHzAA#v=onepage&q=enterprising%20women%20in%20transition%20economies&f=false [accessed 03.10.2015]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

A. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί το ερευνητικό εργαλείο της διπλωματικής εργασίας που εκπονώ στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος της Διεθνούς Διοικητικής των Επιχειρήσεων στο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα με τίτλο:

«Η γυναικεία επιχειρηματικότητα στις σύγχρονες εργασιακές συνθήκες ενός ασταθούς περιβάλλοντος»

Στόχος της έρευνας είναι η διερεύνηση των παραγόντων που συντελούν στην επαγγελματική επιλογή των γυναικών να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά καθώς και των παραγόντων που ασκούν καταλυτική επίδραση στην αναπτυξιακή πορεία. Επιδιώξή μου επίσης είναι να διερευνηθεί κατά πόσο οι γυναίκες επιχειρηματίες ικανοποιούν τους στόχους και τις προσδοκίες τους μέσα από την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας.

Η μελέτη επικεντρώνεται στη γεωγραφική εμβέλεια της Ανατολικής Αττικής.

Το ερωτηματολόγιο που έχετε στα χέρια σας είναι ανώνυμο και χρειάζονται περίπου 7 λεπτά από το χρόνο σας για τη συμπλήρωσή του.

Εάν επιθυμείτε, θα σας αποσταλούν τα τελικά συμπεράσματα της έρευνας.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για την πολύτιμη συνεισφορά σας στην προσπάθειά μου.

Με εκτίμηση
Σκλήκα Χαρίκλεια

Σε ποιο βαθμό οι παρακάτω παράγοντες / κίνητρα συνέβαλαν στην απόφασή σας να προβείτε στην ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας;

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
Ανεξαρτησία/Θέλω να είμαι το αφεντικό του εαυτού μου					
Διαθέτω επιχειρηματικό πνεύμα					
Κοινωνική καταξίωση και κύρος					
Ενίσχυση του οικογενειακού εισοδήματος					
Διατήρηση οικογενειακής επιχείρησης					
Επιθυμία για ευέλικτο χρόνο εργασίας					
Συνδυασμός επαγγελματικής-οικογενειακής ζωής					
Έλλειψη ικανοποίησης από προηγούμενη εργασία					
Δυσκολία ανέλιξης στη διοικητική ιεραρχία ως υπάλληλος					
Αξιοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων					
Αξιοποίηση πρότερης εργασιακής εμπειρίας					
Προσωπική ανάπτυξη και αυτοπραγμάτωση					
Βελτίωση της θέσης μου μέσα στην οικογένεια					
Διέξοδος από το σπίτι					
Απόκτηση πλούτου και δύναμης					
Αξιοποίηση και εκμετάλλευση μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας, συγκυρίας και ιδέας					
Ενθάρρυνση από σημαντικά για εμένα πρόσωπα					
Απόλυση					
Αδυναμία εύρεσης κατάλληλης μισθωτής εργασίας					
Απουσία άλλων εναλλακτικών απασχόλησης					
Μεταβολές στην προσωπική ζωή (διαζύγιο, θάνατος κλπ)					
Μετανάστευση					

Ποιες από τις παρακάτω παραμέτρους και σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην επιτυχία/αποτυχία των επιχειρηματικών σας σχεδίων;

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
Ύπαρξη προτύπου επιτυχημένης γυναίκας επιχειρηματίας					
Φόβος αποτυχίας					
Δυσκολίες στην άντληση του αρχικού κεφαλαίου					
Δυσκολία στην εξασφάλιση χρηματοδότησης από τράπεζες και λοιπούς φορείς					
Προκαταλήψεις και στερεοτυπικές αντιλήψεις για το φύλο μου.					
Ύπαρξη οικογενειακών υποχρεώσεων					
Περιορισμένος ελεύθερος χρόνος					
Υποστήριξη από οικογένεια και φίλους					
Γνωριμίες και κοινωνική δικτύωση					
Γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης, marketing και επιχειρησιακού σχεδιασμού					
Χρήση Νέων Τεχνολογιών					
Πληροφόρηση σε θέματα εξασφάλισης συμβουλευτικής και οικονομικής υποστήριξης					
Ύπαρξη υποστηρικτικών κοινωνικών δομών					
Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο					
Ο ισχυρός ανταγωνισμός της αγοράς					
Η παγκόσμια οικονομική συγκυρία					

Οι ακόλουθες προτάσεις διερευνούν κατά πόσο με την επιχειρηματική δραστηριοποίηση αισθάνεστε ότι πραγματώνονται οι στόχοι και οι προσδοκίες σας ή ότι έγινε η ζωή σας δυσχερέστερη. Σημειώστε το βαθμό που ισχύει για εσάς η κάθε πρόταση, όπου 1= καθόλου και 5= πάρα πολύ :

1. Αν μπορούσα να γυρίσω το χρόνο πίσω, πάλι θα επέλεγα να γίνω επιχειρηματίας.

1 2 3 4 5

2. Η επιχειρηματικότητα μου προσφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα από μειονεκτήματα .

1 2 3 4 5

3. Αν είχα κι άλλες επαγγελματικές επιλογές, πάλι θα επέλεγα να είμαι επιχειρηματίας.

1 2 3 4 5

4. Το να είμαι επιχειρηματίας, μου προσφέρει ικανοποίηση.

1 2 3 4 5

5. Η επιχειρηματικότητα ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις επιθυμίες μου.

1 2 3 4 5

6-. Το ότι είμαι επιχειρηματίας δεν είναι ό,τι καλύτερο για τη ζωή μου.

1 2 3 4 5

7. Με αυτή τη επαγγελματική μου επιλογή εξυπηρετούνται σε μεγάλο βαθμό οι ανάγκες και οι αρχικοί στόχοι μου.

1 2 3 4 5

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. ΗΛΙΚΙΑ

18-24
25-34
35-44
45-54
55+

2. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Άγαμη
Έγγαμη
Διαζευγμένη
Χήρα
Άλλο

3. ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

0
1
2
3
4+

4. ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Δημοτικό
Γυμνάσιο
Λύκειο/Επαγγελματική σχολή
Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση
ΑΕΙ/ΤΕΙ
Μεταπτυχιακό
Διδακτορικό

5. ΚΑΤΑΓΩΓΗ / ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ

Ελλάδα
Ευρωπαϊκή Ένωση
Υπήκοος Τρίτων χωρών

6. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΥΡΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

.....

7. ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Ατομική
ΟΕ
ΕΕ
ΕΠΕ
ΜΕΠΕ
ΙΚΕ

8. ΕΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

0-3,5
3,5-5
6-10
11+

9. ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΛΗΝ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ ΣΑΣ

0
1
2-3
4-5
6+

B. ΠΙΝΑΚΕΣ

B1.

Πίνακας Ι: Αναλυτική απεικόνιση της οικονομικής δραστηριότητας των γυναικών του δείγματος.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
CAFE	1	.8	.8	.8
DVD CLUB	1	.8	.8	1.7
PET SHOP	3	2.5	2.5	4.2
PILATES	1	.8	.8	5.0
ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΚΡΩΝ	2	1.7	1.7	6.7
ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ-ΝΥΧΙΑ	1	.8	.8	7.5
ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟ	1	.8	.8	8.3
ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟ	2	1.7	1.7	10.0
ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ	4	3.3	3.3	13.3
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ	1	.8	.8	14.2
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ	1	.8	.8	15.0
ΒΙΒΛΙΟΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟ	1	.8	.8	15.8
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΛΕΤΩΝ	2	1.7	1.7	17.5
Valid ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ	1	.8	.8	18.3
ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ				
ΕΙΔΗ ΔΩΡΩΝ-ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ	1	.8	.8	19.2
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	1	.8	.8	20.0
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΑΞΙ	1	.8	.8	20.8
ΕΜΠΟΡΙΑ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΩΝ	1	.8	.8	21.7
ΕΜΠΟΡΙΑ ΥΠΟΔΗΜΑΤΩΝ	1	.8	.8	22.5
ΕΜΠΟΡΙΟ	1	.8	.8	23.3
ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΩΝ				
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝ				
ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΡΩΜΑΤΩΝ	1	.8	.8	24.2
ΕΜΠΟΡΙΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ	1	.8	.8	25.0
ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ				

ΕΜΠΟΡΙΟ ΔΕΡΜΑΤΙΝΩΝ ΕΙΔΩΝ	1	.8	.8	25.8
ΕΜΠΟΡΙΟ ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΩΝ ΚΕΡΙΩΝ	1	.8	.8	26.7
ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	1	.8	.8	27.5
ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ	10	8.3	8.3	35.8
ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ- ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ	1	.8	.8	36.7
ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΠΟΧΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ	1	.8	.8	37.5
ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΣΩΡΟΥΧΩΝ	1	.8	.8	38.3
ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΩΝ/ΠΑΡΑΙΑΤΡΙ ΚΩ	1	.8	.8	39.2
ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΕΝΤΗΜΑΤΩΝ- ΚΛΩΣΤΩΝ	1	.8	.8	40.0
ΕΜΠΟΡΙΟ ΛΕΥΚΩΝ ΕΙΔΩΝ	1	.8	.8	40.8
ΕΜΠΟΡΙΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ	1	.8	.8	41.7
ΕΜΠΟΡΙΟ ΛΙΠΑΝΤΙΚΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ	1	.8	.8	42.5
ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩ	1	.8	.8	43.3
ΕΜΠΟΡΙΟ ΝΥΦΙΚΩΝ/ΒΑΠΤΙΣΤΙΚΩΝ	1	.8	.8	44.2
ΕΜΠΟΡΙΟ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ	1	.8	.8	45.0
ΕΜΠΟΡΙΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	1	.8	.8	45.8
ΕΜΠΟΡΙΟ ΠΟΤΩΝ	1	.8	.8	46.7
ΕΜΠΟΡΙΟ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΠΟΙΗΣΗΣ	1	.8	.8	47.5
ΕΜΠΟΡΙΟ ΧΑΡΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ	1	.8	.8	48.3
ΕΜΠΟΡΙΟ ΧΡΩΜΑΤΩΝ- ΣΙΔΗΡΙΚΩΝ	1	.8	.8	49.2
ΕΜΠΟΡΙΟ ΨΕΥΔΟΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ	1	.8	.8	50.0

ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΤΗΡΙΟ ΡΟΥΧΩΝ	1	.8	.8	50.8
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ	1	.8	.8	51.7
ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ	4	3.3	3.3	55.0
ΚΑΘΑΡΙΣΤΗΡΙΟ	1	.8	.8	55.8
ΚΑΦΕ-ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟ	1	.8	.8	56.7
ΚΑΦΕΚΟΠΤΕΙΟ	1	.8	.8	57.5
ΚΑΦΕΝΕΙΟ	1	.8	.8	58.3
ΚΑΦΕΤΕΡΙΑ	1	.8	.8	59.2
ΚΕΝΤΡΟ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1	.8	.8	60.0
ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΟ	4	3.3	3.3	63.3
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ	1	.8	.8	64.2
ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ	4	3.3	3.3	67.5
ΜΑΝΑΒΙΚΟ	3	2.5	2.5	70.0
ΜΕΖΕΔΟΠΩΛΕΙΟ	1	.8	.8	70.8
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ	2	1.7	1.7	72.5
ΜΙΝΙ ΜΑΡΚΕΤ	7	5.8	5.8	78.3
ΟΠΤΙΚΑ	2	1.7	1.7	80.0
ΟΠΩΡΟΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ	1	.8	.8	80.8
ΠΑΓΩΤΑΤΖΙΔΙΚΟ- ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ	1	.8	.8	81.7
ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ	1	.8	.8	82.5
ΠΡΑΤΗΡΙΟ ΒΕΝΖΙΝΗΣ	1	.8	.8	83.3
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	1	.8	.8	84.2
ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ				
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	1	.8	.8	85.0
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ				
ΣΧΟΛΗ ΟΔΗΓΩΝ	1	.8	.8	85.8
ΣΧΟΛΗ ΧΟΡΟΥ	1	.8	.8	86.7
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	1	.8	.8	87.5
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ				
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ	1	.8	.8	88.3
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1	.8	.8	89.2
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥ				
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥ	1	.8	.8	90.0

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	1	.8	.8	90.8
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ	1	.8	.8	91.7
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΑΞΙ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ	1	.8	.8	92.5
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1	.8	.8	93.3
ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ	2	1.7	1.7	95.0
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΙΔΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ	1	.8	.8	95.8
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΦΥΤΩΝ	1	.8	.8	96.7
ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	1	.8	.8	97.5
ΨΙΛΙΚΑ ΕΙΔΗ	1	.8	.8	98.3
ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ	1	.8	.8	99.2
Total	120	100.0	100.0	100.0

B2. ΛΟΙΠΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Υπόθεση 1

Πίνακας 2

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ_ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ

Crosstab					
Count					
		ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ_ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	4	3	1
	ΛΙΓΟ	1	3	9	5
	ΑΡΚΕΤΑ	5	11	13	6
	ΠΟΛΥ	3	3	15	1
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	7	4	6	5
Total		16	25	46	18

Crosstab			
Count			
		ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ_ΚΑ	Total
		ΤΑΞΙΩΣΗ	
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	2	10
	ΛΙΓΟ	2	20
	ΑΡΚΕΤΑ	2	37
	ΠΟΛΥ	1	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	8	30
Total		15	120

Πίνακας 3

Symmetric Measures						
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.	
Interval	by	Pearson's R	-,016	,100	-,171	,865 ^c
Interval						
Ordinal	by	Spearman Correlation	-,012	,100	-,132	,895 ^c
Ordinal						
N of Valid Cases		120				

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 4

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ_ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Crosstab					
Count					
		ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ_ΕΙΣΟΔΗΜΑ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	1	3	2
	ΛΙΓΟ	0	3	3	9
	ΑΡΚΕΤΑ	2	4	8	10
	ΠΟΛΥ	1	2	5	9
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	0	3	6	9
Total		3	13	25	39

Crosstab			
Count			
		ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ	Total
		ΕΙΣΟΔΗΜΑ	
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	10
	ΛΙΓΟ	5	20
	ΑΡΚΕΤΑ	13	37
	ΠΟΛΥ	6	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	12	30
Total		40	120

Πίνακας 5

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,044	,086	,480	,632 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,048	,090	,523	,602 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 6

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ_ΟΙΚ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Crosstab					
Count					
		ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ_ΟΙΚ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	1	1	3
	ΛΙΓΟ	11	2	1	3
	ΑΡΚΕΤΑ	11	3	8	8
	ΠΟΛΥ	11	5	2	2
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	2	3	2
Total		53	13	15	18

Crosstab				
Count				
		ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ_ΟΙΚ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ		Total
		ΠΑΡΑ	ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1		10
	ΛΙΓΟ	3		20
	ΑΡΚΕΤΑ	7		37
	ΠΟΛΥ	3		23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	7		30
Total		21		120

Πίνακας 7

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,046	,093	-,499	,618 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,050	,094	-,541	,589 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 8

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Crosstab					
Count					
		ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΧΡΟΝΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ			
		ΚΑΘΟΛΟ Υ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	2	2	3	3
	ΛΙΓΟ	2	4	6	4
	ΑΡΚΕΤΑ	10	4	12	7
	ΠΟΛΥ	5	2	6	5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	8	3	7	6
Total		27	15	34	25

Crosstab			
Count			
		ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟ ΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	10
	ΛΙΓΟ	4	20
	ΑΡΚΕΤΑ	4	37
	ΠΟΛΥ	5	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	6	30
Total		19	120

Πίνακας 9

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,025	,089	,273	,785 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,026	,091	,288	,774 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 10

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ_ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Crosstab					
Count					
		ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ_ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	2	4	3
	ΛΙΓΟ	2	5	4	4
	ΑΡΚΕΤΑ	8	6	8	7
	ΠΟΛΥ	3	5	7	5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	5	5	7	4
Total		18	23	30	23

Crosstab			
Count			
		ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ_ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	10
	ΛΙΓΟ	5	20
	ΑΡΚΕΤΑ	8	37
	ΠΟΛΥ	3	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	9	30
Total		26	120

Πίνακας 11

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,013	,086	-,146	,884 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,009	,089	-,096	,924 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 12

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΕΛΛΕΙΨΗ_ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ_ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

Crosstab					
Count					
		ΕΛΛΕΙΨΗ_ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ_ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	6	0	0	0
	ΛΙΓΟ	12	5	0	3
	ΑΡΚΕΤΑ	11	7	8	4
	ΠΟΛΥ	6	2	5	10
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	11	2	5	5
Total		46	16	18	22

Crosstab			
Count			
		ΕΛΛΕΙΨΗ_ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ_ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	10
	ΛΙΓΟ	0	20
	ΑΡΚΕΤΑ	7	37
	ΠΟΛΥ	0	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	7	30
Total		18	120

Πίνακας 13

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,167	,100	1,846	,067 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,178	,098	1,961	,052 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 14

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΓΥΑΛΙΝΗ_ΟΡΟΦΗ

Crosstab					
Count					
		ΓΥΑΛΙΝΗ ΟΡΟΦΗ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	5	0	3	2
	ΛΙΓΟ	9	5	5	0
	ΑΡΚΕΤΑ	12	6	11	6
	ΠΟΛΥ	8	5	7	3
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	19	4	3	3
Total		53	20	29	14

Crosstab			
Count			
		ΓΥΑΛΙΝΗ_ΟΡΟΦΗ	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	10
	ΛΙΓΟ	1	20
	ΑΡΚΕΤΑ	2	37
	ΠΟΛΥ	0	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	1	30
Total		4	120

Πίνακας 15

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,099	,091	-1,078	,283 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,109	,093	-1,192	,236 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 16

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Crosstab					
Count					
		ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	2	2	4	0
	ΛΙΓΟ	2	1	7	4
	ΑΡΚΕΤΑ	4	6	8	14
	ΠΟΛΥ	1	3	5	11
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	6	1	6	8
Total		15	13	30	37

Crosstab			
Count			
		ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟ	Total
		ΤΗΤΕΣ	
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	2	10
	ΛΙΓΟ	6	20
	ΑΡΚΕΤΑ	5	37
	ΠΟΛΥ	3	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	9	30
Total		25	120

Πίνακας 17

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,080	,099	,870	,386 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,090	,098	,982	,328 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 18

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΠΡΟΤΕΡΗ_ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ_ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Crosstab					
Count					
		ΠΡΟΤΕΡΗ_ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ_ΕΜΠΕΙΡΙΑ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	3	2	2	1
	ΛΙΓΟ	7	2	4	4
	ΑΡΚΕΤΑ	6	4	10	6
	ΠΟΛΥ	3	3	5	5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	11	1	4	7
Total		30	12	25	23

Crosstab			
Count			
		ΠΡΟΤΕΡΗ_ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ_ΕΜΠΕΙΡΙΑ	Total
		Α	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	2	10
	ΛΙΓΟ	3	20
	ΑΡΚΕΤΑ	11	37
	ΠΟΛΥ	7	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	7	30
Total		30	120

Πίνακας 19

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,062	,095	,675	,501 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,062	,095	,676	,500 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 20

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΘΕΣΗ_ΣΤΗΝ_ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Crosstab					
Count					
		ΘΕΣΗ_ΣΤΗΝ_ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	2	3	1
	ΛΙΓΟ	9	5	5	0
	ΑΡΚΕΤΑ	9	6	10	8
	ΠΟΛΥ	10	3	3	4
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	13	2	4	7
Total		42	18	25	20

Crosstab			
Count			
		ΘΕΣΗ_ΣΤΗΝ_ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	3	10
	ΛΙΓΟ	1	20
	ΑΡΚΕΤΑ	4	37
	ΠΟΛΥ	3	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	4	30
Total		15	120

Πίνακας 21

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,025	,094	-,273	,785 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,023	,095	-,249	,804 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 22

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΔΙΕΞΟΔΟΣ

Crosstab					
Count					
		ΔΙΕΞΟΔΟΣ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	2	1	2	3
	ΛΙΓΟ	8	4	6	0
	ΑΡΚΕΤΑ	10	7	11	6
	ΠΟΛΥ	10	3	4	3
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	15	2	3	3
Total		45	17	26	15

Crosstab				
Count				
		ΔΙΕΞΟΔΟΣ		Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ		
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	2		10
	ΛΙΓΟ	2		20
	ΑΡΚΕΤΑ	3		37
	ΠΟΛΥ	3		23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	7		30
Total		17		120

Πίνακας 23

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,052	,098	-,561	,576 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,066	,098	-,717	,475 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 24

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΠΛΟΥΤΟΣ_ΔΥΝΑΜΗ

Crosstab					
Count					
		ΠΛΟΥΤΟΣ_ΔΥΝΑΜΗ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ Υ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	2	5	1	1
	ΛΙΓΟ	6	6	7	1
	ΑΡΚΕΤΑ	10	8	11	6
	ΠΟΛΥ	6	7	3	6
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	7	4	10	3
Total		31	30	32	17

Crosstab			
Count			
		ΠΛΟΥΤΟΣ_ΔΥΝ ΑΜΗ	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	10
	ΛΙΓΟ	0	20
	ΑΡΚΕΤΑ	2	37
	ΠΟΛΥ	1	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	6	30
Total		10	120

Πίνακας 25

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,170	,090	1,872	,064 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,159	,090	1,751	,083 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 26

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΑΠΟΛΥΣΗ

Crosstab					
Count					
		ΑΠΟΛΥΣΗ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	7	2	1	0
	ΛΙΓΟ	18	1	1	0
	ΑΡΚΕΤΑ	25	4	3	2
	ΠΟΛΥ	16	3	1	2
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	25	1	1	0
Total		91	11	7	4

Crosstab				
Count				
		ΑΠΟΛΥΣΗ		Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ		
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0		10
	ΛΙΓΟ	0		20
	ΑΡΚΕΤΑ	3		37
	ΠΟΛΥ	1		23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	3		30
Total		7		120

Πίνακας 27

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,063	,077	,691	,491 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,005	,085	,055	,956 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 28

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΜΗ_ΕΥΡΕΣΗ_ΚΑΤΑΛΛΗΛΗΣ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Crosstab					
Count					
		ΜΗ_ΕΥΡΕΣΗ_ΚΑΤΑΛΛΗΛΗΣ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	7	0	1	1
	ΛΙΓΟ	8	5	2	2
	ΑΡΚΕΤΑ	17	5	4	7
	ΠΟΛΥ	12	3	4	2
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	18	0	2	6
Total		62	13	13	18

Crosstab				
Count				
		ΜΗ_ΕΥΡΕΣΗ_ΚΑΤΑΛΛΗΛΗΣ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ		Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1		10
	ΛΙΓΟ	3		20
	ΑΡΚΕΤΑ	4		37
	ΠΟΛΥ	2		23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	4		30
Total		14		120

Πίνακας 29

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,012	,094	,127	,899 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,021	,094	-,229	,819 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 30

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΑΠΟΥΣΙΑ_ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ

Crosstab					
Count					
		ΑΠΟΥΣΙΑ_ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	3	1	2	2
	ΛΙΓΟ	7	7	2	3
	ΑΡΚΕΤΑ	15	6	9	4
	ΠΟΛΥ	10	6	2	3
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	19	1	2	3
Total		54	21	17	15

Crosstab			
Count			
		ΑΠΟΥΣΙΑ_ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	2	10
	ΛΙΓΟ	1	20
	ΑΡΚΕΤΑ	3	37
	ΠΟΛΥ	2	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	5	30
Total		13	120

Πίνακας 31

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,101	,098	-1,106	,271 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,137	,096	-1,507	,134 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 32

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ_ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ_ΖΩΗΣ

Crosstab					
Count					
		ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΖΩΗΣ			
		ΚΑΘΟΛΟ Υ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	7	2	0	1
	ΛΙΓΟ	18	1	0	0
	ΑΡΚΕΤΑ	27	3	4	0
	ΠΟΛΥ	15	1	3	3
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	26	0	0	2
Total		93	7	7	6

Crosstab			
Count			
		ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ_ΠΡ ΟΣΩΠΙΚΗΣ_ΖΩΗ Σ	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	10
	ΛΙΓΟ	1	20
	ΑΡΚΕΤΑ	3	37
	ΠΟΛΥ	1	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	2	30
Total		7	120

Πίνακας 33

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,051	,084	,558	,578 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,004	,086	,039	,969 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 34

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ * ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Crosstab					
Count					
		ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	9	1	0	0
	ΛΙΓΟ	18	0	1	0
	ΑΡΚΕΤΑ	29	3	2	1
	ΠΟΛΥ	19	2	2	0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	29	1	0	0
Total		104	7	5	1

Crosstab			
Count			
		ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	10
	ΛΙΓΟ	1	20
	ΑΡΚΕΤΑ	2	37
	ΠΟΛΥ	0	23
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	0	30
Total		3	120

Πίνακας 35

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,096	,055	-1,052	,295 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,084	,072	-,917	,361 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Υπόθεση 2

Πίνακας 36

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Crosstab						
Count						
		ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	0	1	0	0	2
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	1	2	1	3	1
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	6	5	13	8	11
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	1	0	2	0	5
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	1	5	15	16	17
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	0	0	1	1	2
Total		9	13	32	28	38

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 37

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,183	,089	2,027	,045 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,172	,089	1,893	,061 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 38

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ_ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ

Crosstab						
Count						
		ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ_ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	0	0	1	0	2
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	0	1	4	2	1
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	3	10	20	7	3
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	3	0	3	1	1
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	10	13	16	7	8
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	0	1	2	1	0
Total		16	25	46	18	15

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
	Total	120

Πίνακας 39

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,151	,089	-1,655	,101 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,135	,088	-1,485	,140 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 40

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ_ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Crosstab						
Count						
		ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ_ΕΙΣΟΔΗΜΑ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	0	1	1	0	1
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	0	2	1	0	5
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	1	5	11	14	12
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	0	0	2	3	3
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	2	4	9	21	18
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	0	1	1	1	1
Total		3	13	25	39	40

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 41

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,051	,099	,560	,577 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,037	,098	,403	,687 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 42

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Crosstab						
Count						
		ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	1	0	0	1	1
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	0	1	4	2	1
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	9	5	15	8	6
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	2	1	3	0	2
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	13	7	12	13	9
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	2	1	0	1	0
Total		27	15	34	25	19

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 43

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,083	,092	-,907	,366 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,073	,091	-,795	,428 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 44

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ_ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Crosstab						
Count						
		ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ_ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	0	2	0	0	1
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	0	1	2	5	0
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	3	7	15	8	10
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	1	3	2	2	0
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	11	10	11	7	15
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	3	0	0	1	0
Total		18	23	30	23	26

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 45

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,140	,090	-1,536	,127 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,138	,092	-1,508	,134 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 46

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΕΛΛΕΙΨΗ_ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ_ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

Crosstab						
Count						
		ΕΛΛΕΙΨΗ_ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ_ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	2	0	1	0	0
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	4	0	2	0	2
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	17	6	6	7	7
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	4	0	1	3	0
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	17	9	8	11	9
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	2	1	0	1	0
Total		46	16	18	22	18

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 47

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,067	,090	,729	,467 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,069	,092	,747	,457 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 48

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΓΥΑΛΙΝΗ_ΟΡΟΦΗ

Crosstab						
Count						
		ΓΥΑΛΙΝΗ_ΟΡΟΦΗ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	2	0	0	0	1
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	2	0	4	1	1
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	17	8	11	6	1
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	6	1	0	1	0
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	22	11	14	6	1
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4	0	0	0	0
Total		53	20	29	14	4

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 49

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,153	,098	-1,676	,096 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,134	,093	-1,469	,144 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 50

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Crosstab						
Count						
		ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	0	0	2	0	1
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	1	0	4	3	0
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	7	7	12	11	6
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	1	0	0	5	2
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	5	6	11	17	15
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	1	0	1	1	1
Total		15	13	30	37	25

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 51

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,138	,087	1,515	,132 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,168	,088	1,847	,067 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 52

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΠΡΟΤΕΡΗ_ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ_ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Crosstab						
Count						
		ΠΡΟΤΕΡΗ_ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ_ΕΜΠΕΙΡΙΑ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	0	1	1	0	1
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	2	0	4	0	2
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	12	5	12	8	6
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	2	0	2	1	3
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	12	6	6	13	17
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	2	0	0	1	1
Total		30	12	25	23	30

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 53

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,099	,090	1,085	,280 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,118	,092	1,296	,197 ^c
N of Valid Cases		120			

- a. Not assuming the null hypothesis.
- b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
- c. Based on normal approximation.

Πίνακας 54
ΜΟΡΦΩΣΗ * ΠΛΟΥΤΟΣ_ΔΥΝΑΜΗ

Crosstab						
Count						
		ΠΛΟΥΤΟΣ_ΔΥΝΑΜΗ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	0	1	0	1	1
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	1	3	2	2	0
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	10	15	12	4	2
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	2	3	2	0	1
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	16	7	15	10	6
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	2	1	1	0	0
Total		31	30	32	17	10

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 55

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,015	,094	-,167	,867 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,008	,093	-,086	,932 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 56
ΜΟΡΦΩΣΗ * ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ_ΑΛΛΟΙ

Crosstab						
Count						
		ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ_ΑΛΛΟΙ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	2	0	0	0	1
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	0	2	3	2	1
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	4	6	8	17	8
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	0	0	1	1	6
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	8	1	10	17	18
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	0	1	2	0	1
Total		14	10	24	37	35

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 57

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,131	,098	1,434	,154 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,125	,093	1,371	,173 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 58

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ_ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ_ΖΩΗΣ

Crosstab						
Count						
		ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ_ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ_ΖΩΗΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3	0	0	0	0
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	6	0	1	1	0
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	29	3	3	4	4
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8	0	0	0	0
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	44	4	2	1	3
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	3	0	1	0	0
Total		93	7	7	6	7

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 59

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,099	,085	-1,085	,280 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,098	,090	-1,068	,288 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 60

ΜΟΡΦΩΣΗ * ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Crosstab						
Count						
		ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	2	0	0	0	1
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	5	2	1	0	0
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	37	3	2	0	1
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8	0	0	0	0
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	48	2	2	1	1
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4	0	0	0	0
Total		104	7	5	1	3

Crosstab		
Count		
		Total
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ(ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ/ΜΗ)	3
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8
	ΛΥΚΕΙΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	43
	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	8
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	54
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	4
Total		120

Πίνακας 61

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,144	,114	-1,582	,116 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,155	,097	-1,704	,091 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Υπόθεση 3

Πίνακας 62

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΠΡΟΤΥΠΟ_ΓΥΝΑΙΚΑΣ_ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ

Crosstab						
Count						
		ΠΡΟΤΥΠΟ_ΓΥΝΑΙΚΑΣ_ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	6	2	1	0	0
	ΛΙΓΟ	5	2	2	2	2
	ΑΡΚΕΤΑ	12	10	5	4	1
	ΠΟΛΥ	10	4	8	3	3
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	13	6	8	6	5
Total		46	24	24	15	11

Πίνακας 63

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,176	,087	1,942	,055 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,159	,091	1,745	,084 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 64

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΦΟΒΟΣ_ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ

Crosstab						
Count						
		ΦΟΒΟΣ_ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	3	4	0	2	0
	ΛΙΓΟ	5	2	3	3	0
	ΑΡΚΕΤΑ	10	11	6	4	1
	ΠΟΛΥ	6	5	8	5	4
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	13	6	13	4	2
Total		37	28	30	18	7

Πίνακας 65

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,085	,087	,929	,355 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,072	,091	,786	,433 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 66

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΑΡΧΙΚΟ_ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Crosstab						
Count						
		ΑΡΧΙΚΟ_ΚΕΦΑΛΑΙΟ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	3	1	2	2
	ΛΙΓΟ	5	2	2	3	1
	ΑΡΚΕΤΑ	6	5	12	5	4
	ΠΟΛΥ	3	3	11	6	5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	8	7	15	3	5
Total		23	20	41	19	17

Πίνακας 67

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,000	,095	-,005	,996 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,006	,095	-,061	,952 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 68

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ_ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Crosstab						
Count						
		ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ_ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	1	0	2	2
	ΛΙΓΟ	2	2	4	1	4
	ΑΡΚΕΤΑ	5	4	12	5	6
	ΠΟΛΥ	4	3	10	5	6
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	9	6	8	3	12
Total		24	16	34	16	30

Πίνακας 69

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,036	,101	,392	,696 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,023	,098	,249	,804 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 70

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ_ΦΥΛΟΥ

Crosstab						
Count						
		ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ_ΦΥΛΟΥ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	6	2	1	0	0
	ΛΙΓΟ	6	4	0	2	1
	ΑΡΚΕΤΑ	19	8	4	1	0
	ΠΟΛΥ	13	2	7	5	1
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	24	5	3	3	3
Total		68	21	15	11	5

Πίνακας 71

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,078	,086	,845	,400 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,020	,090	,218	,828 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 72

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ_ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Crosstab						
Count						
		ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ_ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0	5	4	0
	ΛΙΓΟ	3	2	3	3	2
	ΑΡΚΕΤΑ	7	7	14	2	2
	ΠΟΛΥ	4	5	7	10	2
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	8	4	13	6	7
Total		22	18	42	25	13

Πίνακας 73

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,004	,087	,041	,967 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,030	,092	,323	,747 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 74

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΣ_ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ_ΧΡΟΝΟΣ

Crosstab						
Count						
		ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΣ_ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ_ΧΡΟΝΟΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	1	4	3	1
	ΛΙΓΟ	2	1	5	2	3
	ΑΡΚΕΤΑ	4	9	10	8	1
	ΠΟΛΥ	3	1	8	9	7
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	5	9	11	6	7
Total		14	21	38	28	19

Πίνακας 75

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,018	,087	-,200	,842 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,008	,091	-,085	,932 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 76

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ_ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Crosstab						
Count						
		ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ_ΠΡΟΣΩΠΩΝ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	1	2	3	2
	ΛΙΓΟ	0	0	2	3	8
	ΑΡΚΕΤΑ	1	3	13	8	7
	ΠΟΛΥ	3	2	3	11	9
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	2	3	8	11	14
Total		7	9	28	36	40

Πίνακας 77

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,008	,093	,090	,929 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,020	,093	,218	,828 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 78

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ_ΔΟΜΕΣ

Crosstab						
Count						
		ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ_ΔΟΜΕΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	1	2	1	1
	ΛΙΓΟ	4	2	1	4	2
	ΑΡΚΕΤΑ	6	8	8	5	5
	ΠΟΛΥ	4	7	8	3	6
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	6	7	8	8	9
Total		24	25	27	21	23

Πίνακας 79

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,152	,093	1,675	,097 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,146	,093	1,604	,111 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 80

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΘΕΣΜΙΚΟ_ΠΛΑΙΣΙΟ

Crosstab						
Count						
		ΘΕΣΜΙΚΟ_ΠΛΑΙΣΙΟ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	0	1	3	4
	ΛΙΓΟ	2	1	1	2	7
	ΑΡΚΕΤΑ	4	4	8	5	11
	ΠΟΛΥ	2	4	4	4	14
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	3	3	4	6	22
Total		12	12	18	20	58

Πίνακας 81

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,079	,089	,857	,393 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,110	,090	1,203	,231 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 82

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ_ΑΓΟΡΑΣ

Crosstab						
Count						
		ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ_ΑΓΟΡΑΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	2	4	1	2
	ΛΙΓΟ	1	1	2	1	8
	ΑΡΚΕΤΑ	0	4	13	6	9
	ΠΟΛΥ	0	2	8	13	5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	5	1	13	6	13
Total		6	10	40	27	37

Πίνακας 83

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,030	,099	-,323	,747 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,020	,099	-,220	,826 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 84

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ * ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Crosstab						
Count						
		ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	2	2	1	4
	ΛΙΓΟ	1	2	1	0	9
	ΑΡΚΕΤΑ	0	2	9	6	15
	ΠΟΛΥ	1	1	5	11	10
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	3	2	8	8	17
Total		5	9	25	26	55

Πίνακας 85

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,018	,100	-,200	,842 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,040	,098	-,433	,666 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Υπόθεση 4

Πίνακας 86

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΠΡΟΤΥΠΟ_ΓΥΝΑΙΚΑΣ_ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ

Crosstab						
Count						
		ΠΡΟΤΥΠΟ_ΓΥΝΑΙΚΑΣ_ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	8	4	2	0	1
	ΛΙΓΟ	7	2	1	3	0
	ΑΡΚΕΤΑ	9	4	9	6	2
	ΠΟΛΥ	10	11	10	4	2
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	12	3	2	2	6
Total		46	24	24	15	11

Πίνακας 87

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,142	,092	1,557	,122 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,100	,096	1,097	,275 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 88

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΦΟΒΟΣ_ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ

Crosstab						
Count						
		ΦΟΒΟΣ_ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	5	5	2	1	2
	ΛΙΓΟ	3	4	5	1	0
	ΑΡΚΕΤΑ	7	4	9	8	2
	ΠΟΛΥ	9	10	9	7	2
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	13	5	5	1	1
Total		37	28	30	18	7

Πίνακας 89

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,098	,092	-1,068	,288 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,132	,091	-1,443	,152 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 90

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΑΡΧΙΚΟ_ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Crosstab						
Count						
		ΑΡΧΙΚΟ_ΚΕΦΑΛΑΙΟ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	3	3	2	2	5
	ΛΙΓΟ	3	4	3	1	2
	ΑΡΚΕΤΑ	6	1	14	7	2
	ΠΟΛΥ	3	7	16	6	5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	8	5	6	3	3
Total		23	20	41	19	17

Πίνακας 91

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,088	,103	-,960	,339 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,084	,100	-,911	,364 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 92

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ_ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Crosstab						
Count						
		ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ_ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	2	1	4	4
	ΛΙΓΟ	3	1	6	1	2
	ΑΡΚΕΤΑ	4	4	11	3	8
	ΠΟΛΥ	7	3	12	7	8
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	6	6	4	1	8
Total		24	16	34	16	30

Πίνακας 93

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,011	,098	-,119	,905 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,019	,097	-,202	,840 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 94

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ_ΦΥΛΟΥ

Crosstab						
Count						
		ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ_ΦΥΛΟΥ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	9	2	1	2	1
	ΛΙΓΟ	9	2	2	0	0
	ΑΡΚΕΤΑ	12	7	7	3	1
	ΠΟΛΥ	21	8	4	4	0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	17	2	1	2	3
Total		68	21	15	11	5

Πίνακας 95

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,001	,100	-,008	,994 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,042	,095	-,454	,650 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 96

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ_ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Crosstab						
Count						
		ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ_ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	1	3	6	4
	ΛΙΓΟ	5	3	4	1	0
	ΑΡΚΕΤΑ	5	4	10	5	6
	ΠΟΛΥ	6	6	15	10	0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	5	4	10	3	3
Total		22	18	42	25	13

Crosstab		
Count		
		Total
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	15
	ΛΙΓΟ	13
	ΑΡΚΕΤΑ	30
	ΠΟΛΥ	37
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	25
Total		120

Πίνακας 97

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,128	,093	-1,397	,165 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,112	,094	-1,228	,222 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 98

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΣ_ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ_ΧΡΟΝΟΣ

Crosstab						
Count						
		ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΣ_ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ_ΧΡΟΝΟΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	1	7	4	2
	ΛΙΓΟ	1	2	7	3	0
	ΑΡΚΕΤΑ	5	5	5	7	8
	ΠΟΛΥ	3	7	11	12	4
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	4	6	8	2	5
Total		14	21	38	28	19

Πίνακας 99

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,066	,085	-,716	,476 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,073	,088	-,797	,427 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 100

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ_ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Crosstab						
Count						
		ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ_ΠΡΟΣΩΠΩΝ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	2	2	7	4
	ΛΙΓΟ	0	2	3	4	4
	ΑΡΚΕΤΑ	3	1	11	5	10
	ΠΟΛΥ	2	3	9	11	12
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	2	1	3	9	10
Total		7	9	28	36	40

Πίνακας 101

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,033	,085	,363	,717 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,072	,088	,783	,435 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 102

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ

Crosstab						
Count						
		ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ_ΓΝΩΣΕΙΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	2	2	4	1	6
	ΛΙΓΟ	2	1	6	3	1
	ΑΡΚΕΤΑ	4	7	8	5	6
	ΠΟΛΥ	0	4	14	11	8
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	2	6	5	3	9
Total		10	20	37	23	30

Πίνακας 103

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,080	,099	,870	,386 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,090	,098	,982	,328 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 104

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΤΠΕ

Crosstab						
Count						
		ΤΠΕ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	2	2	2	5
	ΛΙΓΟ	2	5	3	2	1
	ΑΡΚΕΤΑ	2	8	6	9	5
	ΠΟΛΥ	3	6	6	16	6
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	4	2	5	4	10
Total		15	23	22	33	27

Πίνακας 105

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,160	,102	1,756	,082 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,167	,099	1,845	,068 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 106

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Crosstab						
Count						
		ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	4	3	2	2
	ΛΙΓΟ	2	5	5	0	1
	ΑΡΚΕΤΑ	1	10	11	6	2
	ΠΟΛΥ	5	5	11	13	3
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	8	5	4	2	6
Total		20	29	34	23	14

Πίνακας 107

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,082	,102	,897	,371 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,069	,102	,749	,455 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 108

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ_ΔΟΜΕΣ

Crosstab						
Count						
		ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ_ΔΟΜΕΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	3	2	3	3
	ΛΙΓΟ	4	3	3	2	1
	ΑΡΚΕΤΑ	5	7	9	4	5
	ΠΟΛΥ	6	7	10	8	6
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	5	5	3	4	8
Total		24	25	27	21	23

Πίνακας 109

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,114	,096	1,243	,216 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,119	,096	1,300	,196 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 110

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΘΕΣΜΙΚΟ_ΠΛΑΙΣΙΟ

Crosstab						
Count						
		ΘΕΣΜΙΚΟ_ΠΛΑΙΣΙΟ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	1	1	1	11
	ΛΙΓΟ	3	1	2	1	6
	ΑΡΚΕΤΑ	4	3	4	6	13
	ΠΟΛΥ	2	3	7	7	18
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	2	4	4	5	10
Total		12	12	18	20	58

Πίνακας 111

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,060	,092	-,655	,514 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,080	,093	-,869	,387 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 112

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ_ΑΓΟΡΑΣ

Crosstab						
Count						
		ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ_ΑΓΟΡΑΣ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	2	5	2	6
	ΛΙΓΟ	1	1	7	0	4
	ΑΡΚΕΤΑ	2	0	8	9	11
	ΠΟΛΥ	0	5	15	7	10
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	3	2	5	9	6
Total		6	10	40	27	37

Πίνακας 113

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,057	,094	-,622	,535 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,053	,094	-,576	,566 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 114

ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ * ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Crosstab						
Count						
		ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΓΝΩΣΕΙΣ_ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	2	3	3	7
	ΛΙΓΟ	1	2	4	2	4
	ΑΡΚΕΤΑ	0	1	4	6	19
	ΠΟΛΥ	1	2	10	9	15
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	3	2	4	6	10
Total		5	9	25	26	55

Πίνακας 115

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,045	,097	-,486	,628 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,055	,096	-,601	,549 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Υπόθεση 5

Πίνακας 116

ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ * Αν μπορούσα να γυρίσω το χρόνο πίσω, πάλι θα επέλεγα να γίνω επιχειρηματίας

Crosstab					
Count					
		Αν μπορούσα να γυρίσω το χρόνο πίσω, πάλι θα επέλεγα να γίνω επιχειρηματίας			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	5	1	8	5
	ΛΙΓΟ	2	1	2	4
	ΑΡΚΕΤΑ	6	1	12	8
	ΠΟΛΥ	3	1	3	7
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	2	2	4	2
Total		18	6	29	26

Crosstab			
Count			
		Αν μπορούσα να γυρίσω το χρόνο πίσω, πάλι θα επέλεγα να γίνω επιχειρηματίας	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	8	27
	ΛΙΓΟ	6	15
	ΑΡΚΕΤΑ	7	34
	ΠΟΛΥ	11	25
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	9	19
Total		41	120

Πίνακας 117

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,098	,092	1,069	,287 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,113	,093	1,233	,220 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 118

ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ * Η επιχειρηματικότητα ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις επιθυμίες μου

Crosstab					
Count					
		Η επιχειρηματικότητα ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις επιθυμίες μου			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	3	3	9	8
	ΛΙΓΟ	1	3	3	7
	ΑΡΚΕΤΑ	2	6	14	8
	ΠΟΛΥ	2	1	9	6
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	2	2	2	5
Total		10	15	37	34

Crosstab			
Count			
		Η επιχειρηματικότητα ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις επιθυμίες μου	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	27
	ΛΙΓΟ	1	15
	ΑΡΚΕΤΑ	4	34
	ΠΟΛΥ	7	25
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	8	19
Total		24	120

Πίνακας 119

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,152	,096	1,671	,097 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,169	,095	1,863	,065 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 120

ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ * Το ότι είμαι επιχειρηματίας δεν είναι ό,τι καλύτερο για τη ζωή μου

Crosstab					
Count					
		Το ότι είμαι επιχειρηματίας δεν είναι ό,τι καλύτερο για τη ζωή μου			
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	7	6	10	3
	ΛΙΓΟ	2	6	5	2
	ΑΡΚΕΤΑ	4	10	8	10
	ΠΟΛΥ	10	7	6	0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	10	2	2	2
Total		33	31	31	17

Crosstab			
Count			
		Το ότι είμαι επιχειρηματίας δεν είναι ό,τι καλύτερο για τη ζωή μου	Total
		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	27
	ΛΙΓΟ	0	15
	ΑΡΚΕΤΑ	2	34
	ΠΟΛΥ	2	25
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	3	19
Total		8	120

Πίνακας 121

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,081	,097	-,885	,378 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,132	,098	-1,444	,151 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 122

ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ * Με αυτή την επαγγελματική μου επιλογή εξυπηρετούνται σε μεγάλο βαθμό οι ανάγκες και οι αρχικοί στόχοι μου

Crosstab				
Count				
		Με αυτή την επαγγελματική μου επιλογή εξυπηρετούνται σε μεγάλο βαθμό οι ανάγκες και οι αρχικοί στόχοι μου		
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ
ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	7	7
	ΛΙΓΟ	1	0	7
	ΑΡΚΕΤΑ	2	7	15
	ΠΟΛΥ	1	3	6
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	2	2	1
Total		7	19	36

Crosstab				
Count				
		Με αυτή την επαγγελματική μου επιλογή εξυπηρετούνται σε μεγάλο βαθμό οι ανάγκες και οι αρχικοί στόχοι μου		Total
		ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΕΥΕΛΙΞΙΑ_ΧΡΟΝΟΥ_ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	7	5	27
	ΛΙΓΟ	4	3	15
	ΑΡΚΕΤΑ	5	5	34
	ΠΟΛΥ	6	9	25
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	10	4	19
Total		32	26	120

Πίνακας 123

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,113	,093	1,240	,217 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,141	,093	1,544	,125 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Υπόθεση 6

Πίνακας 124

ΠΑΙΔΙΑ * Αν μπορούσα να γυρίσω το χρόνο πίσω, πάλι θα επέλεγα να γίνω επιχειρηματίας

Crosstab						
Count						
		Αν μπορούσα να γυρίσω το χρόνο πίσω, πάλι θα επέλεγα να γίνω επιχειρηματίας				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΠΑΙΔΙΑ	0	9	1	15	6	14
	1	3	1	2	11	13
	2	4	3	12	8	11
	3	1	1	0	1	3
	4+	1	0	0	0	0
Total		18	6	29	26	41

Crosstab		
Count		
		Total
ΠΑΙΔΙΑ	0	45
	1	30
	2	38
	3	6
	4+	1
Total		120

Πίνακας 125

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	,010	,102	,106	,916 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,033	,096	,354	,724 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 126

ΠΑΙΔΙΑ * Η επιχειρηματικότητα μου προσφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα από μειονεκτήματα

Crosstab						
Count						
		Η επιχειρηματικότητα μου προσφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα από μειονεκτήματα				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΠΑΙΔΙΑ	0	2	9	12	15	7
	1	1	2	8	9	10
	2	1	4	14	11	8
	3	0	1	3	1	1
	4+	1	0	0	0	0
Total		5	16	37	36	26

Crosstab		
Count		
		Total
ΠΑΙΔΙΑ	0	45
	1	30
	2	38
	3	6
	4+	1
Total		120

Πίνακας 127

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,009	,102	-,095	,924 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,021	,093	,227	,821 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 128

ΠΑΙΔΙΑ * Αν είχα κι άλλες επαγγελματικές επιλογές, πάλι θα επέλεγα να είμαι επιχειρηματίας

Crosstab						
Count						
		Αν είχα κι άλλες επαγγελματικές επιλογές, πάλι θα επέλεγα να είμαι επιχειρηματίας				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΠΑΙΔΙΑ	0	6	7	12	10	10
	1	4	3	4	5	14
	2	6	7	10	6	9
	3	1	1	2	2	0
	4+	1	0	0	0	0
Total		18	18	28	23	33

Crosstab		
Count		
		Total
ΠΑΙΔΙΑ	0	45
	1	30
	2	38
	3	6
	4+	1
Total		120

Πίνακας 129

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,099	,089	-1,083	,281 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,073	,088	-,800	,425 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 130

ΠΑΙΔΙΑ * Το να είμαι επιχειρηματίας, μου προσφέρει ικανοποίηση

Crosstab							
Count							
		Το να είμαι επιχειρηματίας, μου προσφέρει ικανοποίηση					Total
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΠΑΙΔΙΑ	0	8	4	10	16	7	45
	1	1	3	8	9	9	30
	2	3	8	11	8	8	38
	3	1	2	0	1	2	6
	4+	1	0	0	0	0	1
Total		14	17	29	34	26	120

Πίνακας 131

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,045	,103	-,485	,628 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,025	,097	-,270	,788 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 132

ΠΑΙΔΙΑ * Η επιχειρηματικότητα ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις επιθυμίες μου

Crosstab							
Count							
		Η επιχειρηματικότητα ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις επιθυμίες μου					Total
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΠΑΙΔΙΑ	0	4	6	13	16	6	45
	1	1	3	7	11	8	30
	2	4	5	13	7	9	38
	3	1	0	4	0	1	6
	4+	0	1	0	0	0	1
Total		10	15	37	34	24	120

Πίνακας 133

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,059	,093	-,638	,525 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,043	,093	-,473	,637 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

Πίνακας 134

ΠΑΙΔΙΑ * Το ότι είμαι επιχειρηματίας δεν είναι ό,τι καλύτερο για τη ζωή μου

Crosstab							
Count							
		Το ότι είμαι επιχειρηματίας δεν είναι ό,τι καλύτερο για τη ζωή μου					Total
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΠΑΙΔΙΑ	0	9	15	10	9	2	45
	1	12	5	7	4	2	30
	2	9	10	11	4	4	38
	3	2	1	3	0	0	6
	4+	1	0	0	0	0	1
Total		33	31	31	17	8	120

Πίνακας 135

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,054	,087	-,587	,558 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,047	,088	-,514	,608 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

Πίνακας 136

ΠΑΙΔΙΑ * Με αυτή την επαγγελματική μου επιλογή εξυπηρετούνται σε μεγάλο βαθμό οι ανάγκες και οι αρχικοί στόχοι μου

Crosstab						
Count						
		Με αυτή την επαγγελματική μου επιλογή εξυπηρετούνται σε μεγάλο βαθμό οι ανάγκες και οι αρχικοί στόχοι μου				
		ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
ΠΑΙΔΙΑ	0	0	11	15	10	9
	1	1	1	9	10	9
	2	3	6	11	12	6
	3	2	1	1	0	2
	4+	1	0	0	0	0
Total		7	19	36	32	26

Crosstab		
Count		
		Total
ΠΑΙΔΙΑ	0	45
	1	30
	2	38
	3	6
	4+	1
Total		120

Πίνακας 137

Symmetric Measures					
		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-,120	,104	-1,315	,191 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,054	,098	-,585	,560 ^c
N of Valid Cases		120			

a. Not assuming the null hypothesis.
b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
c. Based on normal approximation.

